LJUBLJANA,
SREDA, 8. AVGUSTA 1990

DELO

LETO XXXII • ŠT. 183 • CENA 6 DINARJEV

DELO« IZHAJA OD 1. MAJA 1959 PO ZDRUŽITVI »LJUDSKE PRAVICE«, KI JO JE 5. OKTOBRA 1934 USTANOVILA KOMUNISTIČNA PARTIJA V SLOVENIJI, IN »SLOVENSKEGA POROČEVALCA«, KI GA JE LETA 1941 USTANOVILA OSVOBODILNA FRONTA SLOVENSKEGA NARODA

GLAVNI IN ODGOVORNI UREDNIK
TIT DOBERŠEK

V prilogi Znanje za razvoj: Moja lepa domovina še vedno ne ve, kaj hoče – Commodore je prehitel vse – Podvigi aspirina

Varnostni svet terja oster bojkot Iraka

Svetovna organizacija sprejela vrsto doslej najhujših sankcij proti Sadamovemu režimu – Thatcherjeva: »Ne pomnim, da bi bil svet kdaj tako složen«

OD NAŠEGA DOPISNIKA

NEW YORK, 7. avgusta – Varnostni svet OZN je po dolgotrajnem posvetovanju za zaprtimi vrati sprejel resolucijo – glavne predlagateljice so bile ZDA – o sankcijah zoper Irak. Za resolucijo je glasovalo trinajst članic VS, proti ni bila nobena, glasovanja pa sta se vzdržala edinole Jemen (edina arabska članica v VS) in Kuba.

Popoldanska seja varnostnega sveta v palači svetovne organizacije se je začela v precej napetem ozračju. Na eni strani omizja je sedela kuvajtska, na drugi strani iraška delegacija, vmes pa delegacije petnajstih članic VS. Iraški predstavnik Abdul al Anbari je levico skrival pod mizo ter s prsti na skrivaj živčno bobnal. Kuvajtski predstavnik Abulhasan je iz žice na prevajalski slušalki delal molek.

Prvi je spregovoril kuvajtski predstavnik, ki je vnovič obtožil Irak, da ni spoštoval resolucije, ki jo je varnostni svet sprejel prejšnji teden in po kateri bi se moralo iraške sile nemudoma in brezpogojno umakniti iz njegove dežele. Potem je dobil besedo iraški predstavnik, ki je dejal, da se je Irak v nedeljo že začel umikati iz Kuvajta in da zato predlog sedanje resolucije ne pomaga odpravljati težav, ampak, nasprotno, samo poglablja krizo. »In čemu resolucija tokrat govori o agresiji? Ko pa so ZDA in Izrael napadli svoje sosede, Panamo, Grenado ... pa ni bilo nikjer govora o agresiji,« je dejal iraški predstavnik in menil, da je varnostni svet postal »izpostava zunanjega ministrstva neke države«, pri čemer je seveda mislil ZDA. Tudi kubanski predstavnik je v svoji obrazložitvi, zakaj se bo Kuba vzdržala glasovanja, dejal, da gre za načelne pomisleke, saj ZDA kot glavne predlagateljice resolucije zelo selektivno določajo, kdaj je kdo agresor, kdaj je kakšna vlada marionetna ... itd., same pa meni nič tebi nič napadejo Panamo.

Potem ko so o resoluciji govorili dejansko vsi člani varnostnega sveta, so sprejeli resolucijo, ki je nedvomno ena najstrožjih v vsej 45-letni zgodovini varnostnega sveta oziroma svetovne organizacije. (Pred tem je VS sprejel le še dve takšni resoluciji: o sankcijah zoper Južno Rodezijo in Južno Afriko.) Sankcije, ki so zajete v resoluciji, obvezujejo vse države svetovne skupnosti, da v celoti bojkotirajo iraško oziroma kuvajtsko blago in sevedа tudi nafto in jim nalagajo, da naredijo konec vsem oblikam trgovskega, finančnega in storitvenega sodelovanja z Irakom. Resolucija prepoveduje torej vse oblike uvozno-izvoznega sodelovanja z Irakom, dokler bo ta zasedal Kuvajt, vključno s prepovedjo dobav orožja.

MITJA MERŠOL

Več na 4. strani

ZADNJA VEST
Ameriške bojne enote v Saudski Arabiji

● NEW YORK, 7. avgusta – Ameriški predsednik George Bush je nocoj poslal bojne enote in bojna letala v Saudsko Arabijo zaradi obrambe te države v primeru iraškega napada. Kot poroča Reuter, je to objavila ameriška televizijska mreža CBS in zaradi tega prekinila spored.

● BAGDAD, 7. avgusta (Tanjug) – Iraški predsednik Sadam Husein je naslovil danes na ameriškega predsednika Georgea Busha poslanico, v kateri poudarja, da njegova država ne namerava napasti Saudske Arabije, hkrati pa opozarja, da bi bile posledice kakršnega koli tujega vmešavanja v kuvajtske notranje zadeve lahko neslutene za mir in varnost v tem delu sveta. Ameriški obrambni minister Dick Cheney se ta čas intenzivno posvetuje s saudskimi voditelji. Prepričal bi jih rad, da morajo brez odlašanja zapreti oba iraška naftovoda, speljana prek njihove države, pogovarjal pa se je tudi o ameriških oporiščih, ki naj bi jih uredili v Saudski Arabiji.

● Sprejetje resolucije VS o bojkotu Iraka sta danes pozdravila predsednik ZDA Bush in britanska premierka Thatcherjeva, ki sta se sestala v Beli hiši. »Ne pomnim, da bi bil svet kdaj tako složen, kot je sedaj,« je izjavila Thatcherjeva.

TEMA DNEVA

Arabske kupčije

Vsaka politična spremenba v arabskem svetu je za jugoslovansko diplomacijo pravi pretres. Kakšen nesmisel! Le kaj je med Arabci takega, da bi moralo tako zelo privlačiti neko razmeroma majhno evropsko državo, kot je Jugoslavija?

Zaradi svoje nenaravne, tretjesvetovske zunanje politike, ki so jo omejevali še ozki in kratkovidni državno-vojaški interesi in ki se od svojih korenin očitno ne more odtrgati niti zdaj, ko država navznoter komaj še živi in deluje, je naše gospodarstvo do vratu zabredlo v kupčije z Iračani. Ne gre le za nafto. Od iraških naročil je odvisen velik del jugoslovanske strojne industrije in gradbeništva. Od naročil in plačil! Kaj vse v Iraku delamo za njihovo vojsko in kaj tja izvažamo, tega natančno niti ne vemo.

Ko so se tkale naše »arabske vezi«, je šlo za višje cilje, za usodnejše zadeve, kot je nekaj sto milijonov dolarjev. Verjetno so poslovni dogovori nastajali takole mimogrede. Pa vendar, celo če je to res, bi se morali izogniti tako veliki gospodarski odvisnosti od ene same države oziroma od ene same skupine držav, če bi le upoštevali nekatera osnovna načela, ki jih zadnja desetletja širijo razvite države v svoji zunanji politiki: naj bodo geostrateški, vojaški, nacionalni in kdo ve kakšni še interesi države taki ali drugačni, zunanja politika se nikoli ne sme vezati izključno le na eno stran in si na drugi zapirati vrata. Država je najbolj varna takrat, ko ima svoje stike s svetom čim bolj prepredene in uravnotežene. Zunanja politika je tista, ki mora gospodarstvu odpirati vrata na vse strani sveta.

Bomo zdaj spoštovali bojkot Iraka, ki ga je razglasila mednarodna skupnost? Ali pa bomo svoja načela prisiljeni žrtvovati zaradi tistih nekaj sto milijonov umazanih dolarjev?

ANDREJ POZNIČ

V LASTNI GODLJI

Karikatura: Franco Juri

DANES V DELU

● Srbi podučujejo Markovića, da so oni izumili reformo

Na zasedanju srbske skupščine so ostro kritizirali predsednika ZIS, slovenskim delegatom pa poslali pismo v cirilici

● Metode mednacionalnih spopadov na Hrvaškem

Mitingi, klevete, kamni na vlak, skrunjenje spomenikov

stran 2

● Obogaten portoroški teden

Maše in erotično perilo

● Je za Idrijčane dovolj le en zdravnik?

Tam zdravstvo nima niti za znamke

stran 3

● Stranišča, da te kap!

Delova počitniška patrulja na gorenjski cesti

stran 8

● Kavbojka pri otoku Svetac

Kako je miličniški gliser zasačil krivolovce

stran 9

Naši naftarji trdijo, da pomanjkanja (še) ni

V Sloveniji je goriva dovolj do začetka septembra – Če bo potrebno, bo Petrol uvažal nafto s prostega trga

LJUBLJANA, 7. avgusta – Medtem ko je svetovni naftni trg takoj odgoveril na iraško zasedbo Kuvajta s podražitvijo nafte, je na domačem naftnem trgu za zdaj še zatišje. Nafte in naftnih derivatov imamo vsaj do konca avgusta dovolj, pa tudi o morebitnih podražitvah nihče noče na glas spregovoriti. Kaže, da v naftnem gospodarstvu vsi čakajo na razplet dogodkov v Perzijskem zalivu.

Kot smo zvedeli predlagajo direktorji jugoslovanskih rafinerij »zatišje« še nekaj dni, zahtevajo pa, da do prihodnjega tedna skupaj z zvezno vlado razčistijo, kako in po kakšni ceni bomo kupovali v prihodnje.

Irak je namreč za Jugoslavijo pomemben dobavitelj surove nafte. Na njihovo nafto pa smo se še bolj navezali, ko se je Ante Marković v Iraku dogovoril, da nam bodo letos vrnili 300 milijonov dolarjev dolga z nafto. Jugoslovanski naftarji so se sicer nekaj časa upirali nakupu dražje iraške nafte, vendar jih je zvezna vlada kaj kmalu utišala tako, da je prenehala izdajati dovoljenja za uvoz surove nafte s prostega trga. Ker pa nam hkrati tudi SZ ni dobavila vseh obljubljenih količin nafte, so bili naši kupci hočeš nočeš prisiljeni kupiti iraško nafto, katere cena se je vrtela od 10 do 20 odstotkov nad ceno nafte, ki je veljala na prostem trgu. Tako je tudi ljubljanski Petrol letos iz Iraka že uvozil 160 tisoč ton nafte – zadnji tanker z 80 tisoč tonami te nafte je priplul k nam prav danes. Razumljivo je, da Petrolovci budno spremljajo potek dogodkov v Zalivu in reakcije nanje pri nas ter že iščejo nove dobavitelje za primer, če bi se vojna nadaljevala. Po energetski bilanci lahko Petrol letos s konvertibilnega trga, to je iz Iraka, Irana in Libije uvozi skupaj 490 tisoč ton nafte.

Nadaljevanje na 2. strani.

TONJA SLOKAR

Zadnje slovo od državnika dr. Kreiskega

DUNAJ, 7. avgusta – Natančno ob 15. uri so se začele na dunajskem osrednjem pokopališču sklepne pogrebne slovesnosti in s tem dokončno neizprosno slovo od »ere Kreiskega«. Množica ljudi sklonjenih glav v žalnem sprevodu, ki se je v dopoldanskih urah vil od parlamenta po Ringstrasse mimo Ballhausplatza do Löwelstrasse – Med njimi so bili Willy Brandt, Jaser Arafat, Ingvar Carlsson, Felipe Gonzales, Hans Dietrich Genscher, Roland Dumas in številni drugi ugledni predstavniki vlad in političnih strank – je pravzaprav najbolj prepričljiv dokaz spoštovanja, ki so ga gojili ljudje vseh ras in političnih prepričanj do dr. Bruna Kreiskega, Avstrijca, ki je bil največji Evropejec med Avstrijci. Več na 4. strani. (Telefoto: Reuter).

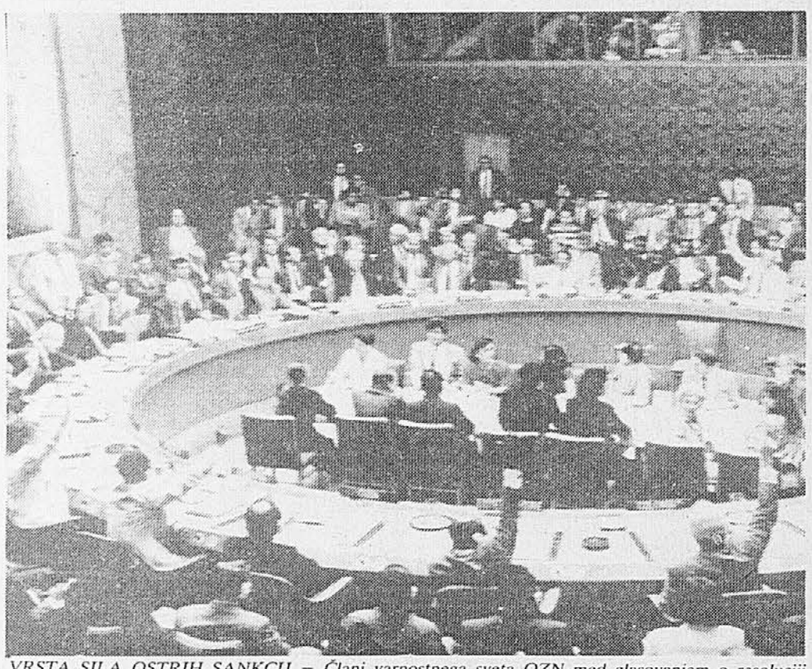
Vojaška sila ne more rešiti krize

Lončar in Bozer podprla resolucijo Združenih narodov o blokadi Iraka

ANKARA, 7. avgusta (Tanjug) – Pri odpravljanju posledic posega iraških sil v Kuvajtu in reševanju iz nove krize bi bila uporaba vojaških sredstev nezaželena in nevarna, sta danes v Ankari poudarila jugoslovanski in turški zunanji minister Budimir Lončar in Ali Bozer.

Lončar in Bozer sta danes podprla najnovejšo resolucijo varnostnega sveta Združenih narodov, ki praktično razglaša gospodarski embargo svetovne organizacije proti Iraku.

Zvezni sekretar za zunanje zadeve Budimir Lončar se bo ob koncu dvodnevnega obiska v Turčiji danes sestal tudi s predsednikom republike Turgutom Özalom in predsednikom vlade Yildrimom Akbulutom.

VRSTA SILA OSTRIH SANKCIJ – Člani varnostnega sveta OZN med glasovanjem o resoluciji o gospodarskih sankcijah zoper Irak. Trinajst članic je glasovalo za, Jemen in Kuba sta se vzdržala. (Telefoto: Reuter)

Zasebni letalski prevoznik

SEČOVLJE, 7. avgusta – Zasebno letalsko prevozniško podjetje 3D turist service je začelo z manjšimi letali opravljati poslovne, turistične in tovorne polete s portoroškega letališča.

Podjetnik Dorjan Gerenčer je povedal, da podjetje 3D opravlja prevoze z lastnimi in najetimi letali, ki lahko sprejmejo do 6 potnikov ali do 500 kilogramov tovora. Polet z letalom cessna 172 lahko prepelje tri potnike ali 250 kilogramov tovora, do Münchna in nazaj stane 1.322, do Beograda in nazaj pa 1.497 DEM (J. O.)

LOTO

31. kolo:
11, 16, 17, 19, 22, 30, 38 in dodatna 24.
INFORMACIJE O IGRAH NA SREČO: **TELEFON 9862!**

Vihra v Zalivu draži črno in pravo zlato

Cena soda nafte se utegne povzpeti na 30, unča zlata na 415 dolarjev – Reakcija borz

BEOGRAD, 7. avgusta (Tanjug) – Blagovne borze po svetu skrbno spremljajo dogajanje v Zalivu. Tako se je včeraj za tri dolarje podražil sod nafte, prav toliko pa tudi fina unča zlata. Cena nafte je tako dosegla v ZDA 28,05, v Evropi pa 27,25 dolarja. Po decembru leta 1985 je danes najdražja, zahodni napovedovalci pa trdijo, da se utegne povzpeti celo na 30 dolarjev, medtem ko bi se lahko unča zlata podražila na 415 dolarjev.

Čez dva dni se bodo ne sedežu mednarodne agencije za energijo sestali predstavniki vlad vodilnih zahodnih držav, da bi uskladili sedanje poteze in dolgoročno energetsko politiko. Res je sicer, da bi zaloge nafte po svetu zadoščale še za 99 dni, vendar se je nocoj izvedelo, da je Irak zaprl naftovod, ki je speljal čez Turčijo.

Iranski naftni minister Akazadeh je izračunal, da bo svet zaradi iraške agresije izgubil vsak dan po tri milijone sodov nafte. Dneva proizvodnje OPEC obsega 22 milijonov sodov, z norveških ploščadi pa so že sporočili, da manjkajoče nafte ne bodo mogli nadoknaditi.

Med strateškimi proizvodi, na katere običajno vplivajo krize, kakršna je sedanja na Bližnjem vzhodu, zbuja spet pozornost zlato, kajti jasno se je pokazalo, da se investitorji nanj ne morejo več zanašati. Od četrtka dalje, ko je iraška vojska napadla Kuvajt, je cena zlate unče nihala med 375 in 385 dolarji. Dolgoročno gledano so izvedenci prepričani, da so bo tudi zlato močno podražilo. To je pričakovati predvsem zaradi padanja dolarja, ki se je že zelo približal neslavnemu povojnemu rekordu, ko je veljal le 1,562 marke. Seveda se bo zaradi zlata povečal tudi pritisk na delnice. Na cene navadnih kovin in kmetijsko-živilskih proizvodov zaplet v Perzijskem zalivu v glavnem ni vplival.

Dopolnila na rešetu

Ustavna komisija skupščine SFRJ o predlogu dopolnil k zvezni ustavi – Stališča v glavnem nespremenjena – Danes tudi v zveznem zboru

BEOGRAD, 7. avgusta (Tanjug) – Ustavna komisija skupščine SFRJ je danes vnovič obravnavala predlog dopolnil k jugoslovanski ustavi, vendar ni spremenila stališča do večine rešitev, ki so jih na zadnjem zasedanju zveznega zbora skupščine SFRJ dopolnili posamezni delegati. Gre za dopolnila, ki zahtevajo večjo zaščito družbene lastnine in samoupravljanja, konstituiranje zveznega zbora po načelu en človek en glas, enoten davčni sistem in spremembo ima SAP Kosovo v Kosovo in Metohija.

Z večino glasov je ustavna komisija zavrnila predlog, naj bi kot enega izmed razlogov za prepoved političnega organiziranja navedli dejavnost z namenom ogrožanja ozemeljske celovitosti republik. Edina pomembnejša novost je to, da so črtali ustavna določila o ustanavljanju in vlogi delavskih svetov, ker, kot je bilo pojasnjeno, niso v skladu z zahtevami tržnega gospodarstva. V besedilo predloga dopolnil pa so uvrstili jamstvo za lastnino kmetijskega zemljišča, in enako varstvo vseh oblik lastnine.

Ustavna komisija je razpravljala tudi o cilju teh delnih ustavnih sprememb. Po mnenju Budimira Košutića najpomembnejših dopolnil za uresničevanje reforme nismo sprejeli, zato bi se kazalo vprašati, kaj smo pravzaprav dosegli, ali so tako minimalne spremembe ustave SFRJ sploh smotrne in ali nismo s tem vnovič preložili sprejema nove ustave.

Tudi Mijat Šuković je menil, da smo doslej uskladili premalo rešitev.

● O danes nekoliko spremenjenem predlogu dopolnil se bodo na jutrišnji seji izrekli delegati zveznega zbora skupščine SFRJ. Če bo predlog dobil dvotretjinsko večino, ga bodo poslali republiškim skupščinam in pokrajinskima skupščinama, ki naj bi dale svoje soglasje.

Menil pa je, da se ne bi smeli spraševati o smiselnosti delnih ustavnih sprememb. Po njegovem mnenju so ta čas najpomembnejše rešitve, ki zadevajo gospodarske odnose, pluralizem lastnine, človekove pravice in volitve v zvezni zbor. Nato je vnovič prosil za besedo Budimir Košutić, ki je dejal, da bi moral zvezni izvršni svet vztrajati pri svojih začetnih predlogih. Kot je poudaril, je že prej opozarjal, da bi moral ZIS pojasniti javnosti, da brez ustavnih dopolnil, ki jih predlaga, ne bo mogoče izpeljati reform in da bo če ne bodo sprejeta, odstopil.

Odstop vlade ne pride v poštev, je menil Petar Šale. ZIS je naredil že veliko dobrega, zato moramo še naprej odločno vztrajati pri reformi. Opozoril pa je, da niso izpolnjeni vsi pogoji za sprejem ustavnih dopolnil, saj kosovska skupščina ne more povedati svojega mnenja.

Marjan Rožič je menil, da bi moral nadaljevati pripravo ustavnih dopolnil. Po njegovem je pomembno, da se je ustavna komisija odločila za načelo realnosti, kar zadeva razmere v državi. Podobno mnenje je zastopal tudi Kurtesh Saliu, ki pa je opozoril, da je rezultat vseh prizadevanj skrajno dvomljiv, saj kosovska skupščina ne deluje, njeno soglasje pa je nujno za sprejem dopolnil. Zvezni sekretar za pravosodje in upravo Vlado Kambovski pa je poudaril, da zvezni izvršni svet ne more biti odgovoren za to, kaj bo mogoče doseči z dopolnili, saj ni sodeloval pri njihovem usklajevanju.

Epidemiologi trdijo, da kolere v Jugoslaviji ni

BEOGRAD, 7. avgusta (Tanjug) – V naši državi nismo odkrili nobenega primera kolere, je danes dejal šef epidemiološke službe zveznega zavoda za zdravstveno varstvo dr. Svetislav Ristić. To izjavo je dal zaradi čedalje pogostejših govoric, da se utegne bolezen razširiti iz sosednje Romunije, kjer vlada prava epidemija kolere.

Sleherni sum, da v Jugoslaviji morebiti skrivamo obolele, je neutemeljen. Za kaj takega namreč ni nobenega razloga, je dejal dr. Ristić in poudaril, da bi morali »naposled dojeti, da kolera ni bolezen umazanih rok«, marveč se širi predvsem z okuženo pitno vodo. Kot so ugotovili, je vse doslej znane epidemije v svetu povzročila onesnažena voda.

Ker v posameznih delih naše države ne skrbijo dovolj za vodovode in ker se v sušnem obdobju nevarnost okužbe močno poveča, je treba zdaj poskrbeti za ustrezne preventivne ukrepe, je še poudaril Ristić.

Grajske Poletne Prireditve v Laškem

TRIO LORENZ

Laško, petek, 10. avgusta 1990 ob 20.30

Predprodaja vstopnic je v Kompasovih poslovalnicah Laško in Celje.
Rezervacije po telefonu 063/731-295.
Če bo slabo vreme, bo koncert v nadžupnijski cerkvi

PIVOVARNA LAŠKO

V I. ligi bo igralo 19 klubov

Po konferenci NZJ znova izžrebovali pare – V nedeljo: Olimpija – Hajduk

BEOGRAD – Na konferenci Nogometne zveze Jugoslavije so s tajnim glasovanjem sklenili, da bo I. zvezna liga v novem prvenstvu štela 19 klubov, med njimi pa bo tudi mostarski Velež. Ta bi se po sporni odločitvi arbitraže NZJ in ponovitvi tekme Sarajevo – Dinamo moral posloviti od prvoligašev in igrati v drugoligaški konkurenci.

Za tak predlog je glasovalo 36 izmed 44 prisotnih delegatov, sedem jih je bilo proti, en listek pa je bil nepravilno izpolnjen. Tako se je po več kot treh mesecih končal zapleten primer, ki so ga povzročili neustrezni postopki teles Nogometne zveze Jugoslavije. Na koncu sploh ni šlo več za to, da bi spor sploh rešili, ampak je šlo za reševanje Veleža, ki bi po nedolžnem izpadel.

Zaradi takšnega izida so morali so morali ponoviti žrebanje prvoligaških parov. Klubi so dobili nove številke, Olimpija pa bo v nedeljo, 12. t. m., za Bežigradom igrala derbi s splitskim Hajdukom. Več na strani 10.

Po odstavitvi Benazir Buto izredno stanje

Uradna utemeljitev: »Tuja agresija in notranji nemiri v Pakistanu«

NEW DELHI, 7. avgusta (Tanjug) – Pakistanski predsednik Gulam Išak Kan je nocoj razglasil izredno stanje po vsej državi. Kot je sporočil pakistanski radio, je v njegovem dekretu rečeno, da je »varnost Pakistana ogrožena zaradi tuje agresije in notranjih nemirov«.

Kot smo že objavili, je Kan včeraj odstavil ministrsko predsednico Benazir Buto, razpustil parlament in skupščine v vseh štirih pokrajinah, za vršilca dolžnosti premiera pa imenoval vodjo združene opozicije Gulama Mustafo Djatoija. Volitve, ki jih je razpisal, bodo 24. oktobra.

Na sinočnji tiskovni konferenci je Benazir Buto obdolžila predsednika »ustavnega državnega udara«, njegovo odločitev pa označila kot protiustavno. Kot je dodala, ne vidi nobenih možnosti za svobodne volitve, vladajoča ljudska stranka pa je že napovedala, da bo pred vrhovnim sodiščem sprožila proces proti predsedniku. Več na 4. strani.

Voda! Nekaterim z neba, drugim iz pip!

LJUBLJANA, HALOZE, 7. avgusta – Na presušeno zemljo, ki je tri tedne trpela žejo, je deževna osvežitev blagodejno vplivala. In na tiste, ki – že po dopustu – trpijo zaradi vročine v službah, tudi. Še bolj veseli pa so vode v Halozah: okrog Sovič in Vareje jim bo iz novozgrajenega vodovoda jutri pritekla kar iz pip. (Foto: Zoran Vogrinčič)

Nezaposlenost se letos v Ljubljani naglo veča

Ob koncu junija že 5.431 nezaposlenih – Vse več ljudi brez dela zaradi stečajev in likvidacij

LJUBLJANA, 7. avgusta – Konec junija je bilo v Ljubljani 5.431 nezaposlenih (v ljubljanski regiji 9.224), kar je 39 odstotkov več kot konec minulega leta (v ljubljanski regiji 34 odstotkov več). To so zadnji podatki ljubljanske medobčinske skupnosti za zaposlovanje, kjer so nam še povedali, da se nezaposlenost močno povečuje iz dneva v dan, saj se je samo v mesecu juliju na novo prijavilo 750 iskalcev zaposlitve.

Konec junija je bilo med nezaposlenimi v Ljubljani največ takih, ki so mlajši od 26 let (40,4 odstotka), 27,3 odstotka jih je bilo teže zaposljivih, 23,4 odstotka pa jih je čakalo na svojo prvo zaposlitev. V ljubljanski regiji so razmere podobne, saj je bilo 45,3 odstotka iskalcev zaposlitve mlajših od 26 let, 26 odstotkov je bilo težje zaposljivih, 24,4 odstotka pa jih je čakalo na prvo zaposlitev. Na skupnosti za zaposlovanje opažajo, da se za približno dva odstotka na mesec povečuje število nezaposlenih s priznano strokovno izobrazbo.

Zanimivi so tudi podatki o nezaposlenosti zaradi stečajev oziroma likvidacij podjetij. Tako je bilo konec junija v ljubljanski regiji zaradi stečajev oziroma likvidacij nezaposlenih 891 delavcev (9,7 odstotka od vseh brezposelnih), to pa je kar za 113,7 odstotka več kot konec minulega leta. Največ brezposelnih zaradi stečajev in likvidacij so v letošnjem letu »prispevali« delavci Iskre (Iskra Delta in Iskra Computers skupaj 345 delavcev) in delavci iz stranke prenoviteljev (155 delavcev). Sicer pa so letos stečajnikom našli 185 novih zaposlitev, od katerih jih je kar 92 kapitaliziralo sredstva, ki jim gredo po zakonu, a so jih različno porabili: 16 delavcev je vložilo denar v nakup delovnega mesta, 23 jih je odprlo lastne obratovalnice, 53 pa jih je ustanovilo podjetje oziroma družbe z omejeno odgovornostjo.

JOŽE BIŠČAK

S TELEPRINTERJA

Predsednik Zelenih na Štajerskem

LJUBLJANA, 7. avgusta – Predsednik predsedstva Zelenih Slovenije mag. Bojan Brumen bo jutri obiskal avstrijsko mesto Wildon v bližini Gradca. Na delovnem obisku mu bo tamkajšnji župan predstavil projekt komunalnega urejanja in še posebej projekt za reciklažo odpadkov (ogrevanje z bioplinom) ter načrtovanje in vzdrževanje mreže odlagališč odpadkov. (C. R.)

Uredili bodo varstvo žrtev vojne

LJUBLJANA, 7. avgusta – Prejšnji teden so se na Otočcu sestali predstavniki Zvez civilnih invalidov vojne in vlad Slovenije in Hrvaške. Dogovorili so se, da bodo v obeh republikah končno na primeren način uredili varstvo civilnih vojnih invalidov – in sicer tako, kot so ga uredile sosednje države, podpisnice sporazuma Alpe–Jadran. Predstavniki obeh vlad so se strinjali, da predvidenega znižanja prejemkov vojaških vojnih invalidov tudi pri obračunavanju prejemkov civilnih vojnih invalidov ne bodo upoštevali, saj varstvo teh invalidov urejajo republiški zakoni in znašajo njihovi prejemki manj kot 50 odstotkov prejemkov vojaških vojnih invalidov. (C. R.)

Simbolično zastopani v Celovcu

LJUBLJANA, 7. avgusta – Avstrijski zvezni kancler dr. Franz Vranitzky bo 18. avgusta v Celovcu otvoril 57. mednarodni sejem blaga, potrošnje in investicij za trgovino, obrt, industrijo in kmetijstvo. Na sejmu, ki bo odprt do 26. avgusta, bo razstavljalo več kot tisoč podjetij iz 20 držav, med njimi pa le eno iz Slovenije. Vstopnica za sejem bo stala 55 šilingov, toda obiskovalci iz Jugoslavije jo lahko pri Kompasu, ki bo organiziral skupinski obisk sejma, kupijo po 30 šilingov in za dinarje na sejmu v Kranju. Organizatorji pričakujejo, da bo sejem obiskalo okrog 150 tisoč ljudi. (D. K.)

Vojvodinci proti varovanju Tita

BEOGRAD, 7. avgusta (Tanjug) – Vojvodinska skupščina je danes posredovala zveznemu zboru skupščine SFRJ zahtevo po sprejemu zakona o prenehanju veljave zakona o uporabi imena in podobe Josipa Broza Tita. V obrazložitvi zahteve je rečeno, da imena in podobe katerekoli zgodovinske osebnosti ni mogoče varovati z zakonom in da je treba vrednotenje vloge Josipa Broza prepustiti zgodovini oziroma znanstvenemu in strokovnemu delu zgodovinarjev. Omenjeni zakon ni v skladu s sprejetim demokratičnim načelom o popolni enakosti vseh občanov pred zakonom, je še rečeno v obrazložitvi.

Protest makedonske pravoslavne cerkve

SKOPJE, 7. avgusta (Tanjug) – Tudi predstavniki makedonske pravoslavne cerkve so danes protestirali zaradi neljubih dogodkov 2. avgusta v samostanu Prohor Pčinjski – tedaj so namreč oskrunili spominsko ploščo prvega zasedanja ASNOM, srbski miličniki pa so uporabili silo proti Makedoncem. V sporočilu, ki so ga izdali, je med drugim rečeno: »Sveti sinod makedonske pravoslavne cerkve je na svoji seji 6. avgusta 1990 razpravljal o neljubem dogodku v samostanu Sveti oče Prohor Pčinjski ob makedonskem narodnem prazniku ilindenu in izrazil obžalovanje in protest zoper nasilno ravnanje organov srbske milice proti Makedoncem, ki so v samostanu počastili svoj praznik.«

Prodajali bodo zvezna stanovanja

BEOGRAD, 7. avgusta (Tanjug) – ZIS je danes posredoval skupščini SFRJ predlog o sprejetju zakona o spremembah in dopolnilih zakona o pravicah in dolžnostih zveznih organov, kar zadeva sredstva v družbeni lasti, ki jih uporabljajo ti organi. Predlagane spremembe se nanašajo na stanovanja iz stanovanjskega sklada zveznih organov. V skladu z ustavnimi spremembami in stanovanjsko reformo bodo namreč omogočili nakup in odkup teh stanovanj v obrokih, tako pridobljeni denar pa bodo uporabili za reševanje stanovanjskega problema delavcev zveznih organov. Pravico do odkupa oziroma prednosti pri nakupu bodo imeli sedanji nosilci stanovanjske pravice.

Nočejo Ulice maršala Tita

KRAGUJEVAC, 7. avgusta (Tanjug) – V noči s 6. na 7. avgust so neznanci v Kragujevcu odstranili štiri table z napisom Ulica maršala Tita in jih vrgli v reko Lepenico. To so danes sporočili v kragujevškem sekretariatu za notranje zadeve in pojasnili, da so table našli in da jih bodo vrnili na njihovo mesto. Predstavnica občinske skupščine Radmila Živanović pa je dejala novinarjem, da se bodo Kragujevčani v kratkem lahko izrekli o tem, ali naj spremenijo imena posameznih ulic v mestu.

Rudarji Kreke stavkajo

TUZLA, 7. avgusta (Tanjug) – Rudarji premogovnika Kreka so sinoči začeli stavkati, danes zjutraj pa se je v športno-kulturnem središču Mejdan v Tuzli zbralo kakih 4000 rudarjev. Zahtevali so odstop poslovodnega odbora in sindikalnega vodstva rudnika, zvišanje plač za dvakrat in odgovor na vprašanje, ali bodo gradili termoelektrarno Tuzla 6. K stavki so pozvali tudi rudarje drugih bosanskohercegovskih premogovnikov.

Petar Gračanin v Titogradu

TITOGRAD, 7. avgusta (Tanjug) – Varnostni položaj v državi je močno zapleten in težak, je danes dejal zvezni sekretar za notranje zadeve Petar Gračanin, ki se je v Titogradu pogovarjal z vodilnimi možmi črnogorskega sekretariata za notranje zadeve. Med drugim je dejal, da so bili storjeni pomembni koraki v smeri demokratizacije družbenega življenja, vendar pa so v tem procesu prodrle v ospredje tudi sile in ideje, s katerimi se ne moremo in ne smemo sprijazniti. Zvezni sekretar za notranje zadeve je menil, da albanski nacionalizem še vedno nadvse resno ogroža vso Jugoslavijo.

Naj jim izplačajo zajamčene plače

STRUMICA, 7. avgusta (Tanjug) – Delavci strumiške modne konfekcije Strumičanka so danes nadaljevali včeraj začeto stavko. Pripravili so protestno zborovanje, na katerem so zahtevali, naj jim izplačajo zajamčene osebne dohodke za minula dva meseca. Delavci Strumičanke zahtevajo tudi pospešitv stečajnega postopka in denar, da bodo otrokom kupili učbenike.

Prijave zveznih strank

BEOGRAD, 7. avgusta (Tanjug) – Zvezni sekretariat za pravosodje in upravo je do danes dobil štiri prijave za vpis v register jugoslovanskih združenj, družbenih in političnih organizacij. Gre namreč za zahteve Jugoslovanske socialistične demokratske stranke s sedežem v Beogradu, Muslimanske demokratske stranke iz Kopra, Zveze svobodnih ustvarjalcev iz Beograda in Zveze samostojnih sindikatov Jugoslavije – sindikat delavcev v organih in organizacijah federacije iz Beograda.

Opozorilo skupnosti Italijanov

REKA, 7. avgusta (Tanjug) – Posvetovalno telo skupnosti Italijanov kvarnerskega območja je v današnjem sporočilu izrazilo veliko zaskrbljenost, ker je bila preložena odobritev projekta Edit, enega izmed treh projektov italijanske narodnosti v Jugoslaviji, o katerih sta dosegla sporazum premiera Mikulić in Goria. Slehrna preložitev uresničitve tega projekta bi še otežila že tako neugoden tehnološki in finančni položaj Edita, utegne pa ogroziti tudi izhajanje glasila La voce del popolo.

Premaknjen občinski praznik

ŠENTJUR PRI CELJU, 7. avgusta – Šentjurški občani bodo prireditve ob občinskem prazniku letos premaknili z 18. avgusta na teden od 6. do 12. oktobra. V krajevni skupnosti Slivnica, kjer bi letos morali pripraviti osrednje praznovanje, so namreč brez denarja. Zato bodo prireditve ob občinskem prazniku združili s praznovanjem 80-letnice Srednje kmetijske šole in razglasitvijo Šentjurja za mesto. (D. S.)

Četniški program ne vsebuje nič spornega

BEOGRAD, 7. avgusta (Tanjug) – Batrić Jovanović, delegat v zboru občin srbske skupščine, je dobil danes odgovor na vprašanje o programu Srbskega četniškega gibanja. Republiško javno tožilstvo sporoča, da je proučilo program SČP (Srbskega četniškega gibanja), ki je bil 1. julija letos objavljen v časopisu Velika Srbija, in ugotovilo, da v njem ni niti dejstev niti stališč, ki bi lahko bila podlaga za posredovanje javnega tožilstva v kazenskopravnem pogledu. Danes pa je Batrić Jovanović spet zastavil nekaj vprašanj, in sicer: zakaj srbski skupščini še ni bila predlagana razpustitev kosovskega vrhovnega sodišča in javnega tožilstva in koliko izgube ima letos srbsko elektrogospodarstvo, ker prodaja elektriko drugim republikam po cenah, ki so pod realnimi. Od javnega tožilstva Srbije je zahteval tudi odgovor na vprašanji: kaj konkretno je storilo za uničenje katastrov na Kosovu, v katerih so mnoge srbske pravoslavne cerkve prikazane kot džamije, in kako je ukrepalo v zvezi s kazenskim pregonom ljudi, ki so za to odgovorni.

Hrvaške in srbske stranke se bojujejo za vpliv v BiH

V vzhodni Hercegovini si je Raškovićeva srbska demokratska stranka pridobila precej pristašev, hrvaške stranke pa snubijo prebivalce vzhodne Hercegovine

OD NAŠEGA DOPISNIKA

SPLIT, 7. avgusta – Politične stranke s hrvaškim in srbskim prednakom že merijo moči v Hercegovini. Predvolilna kampanja se je začela in kot kaže, se bo politično življenje, značilno za hrvaške »težave«, preneslo tudi v vzhodno in zahodno Hercegovino.

V vzhodni Hercegovini ima velik vpliv Srbska demokratska stranka iz Knina, ki jo vodi dr. Jovan Rašković, voditelji hrvaških strank pa so napovedali, da si bodo na vso moč prizadevali za naklonjenost volilcev v zahodni Hercegovini, kjer so v večini Hrvati. Glasove si bodo tu razdelile Hrvaška demokratska skupnost, Hrvaška demokratska stranka in Hrvaška kmečka stranka.

Po popisu prebivalstva iz leta 1981 imajo Hrvati v devetih zahodnohercegovskih občinah absolutno večino – v Grudah, Posušju in Čitluku jih je 99 odstotkov, Lištica, Ljubuški in Neum so skoraj etnično čisti kraji, pomembno večino pa imajo tudi v Prozorju, Čapljini in Mostarju.

Takšna narodnostna sestava je opogumila tudi Hrvaško demokratsko stranko, ki jo vodita brata Marko in Vladimir Veselica. Po volilnem neuspehu na Hrvaškem zdaj namreč vidijo svojo priložnost v zahodni Hercegovini. Vladimir Veselica je napovedal, da bo sedež HDS v Bosni in Hercegovini v Duvnu. Tukajšnji prebivalci so za 12. avgust razpisali referendum, po katerem naj bi se mesto preimenovalo v Tomislavgrad. Po ohranjenih dokumentih je bil namreč na Duvanjskem polju kronan prvi hrvaški kralj Tomislav.

Vpliv hrvaštva, predvsem katoliške cerkve, je tukaj izredno velik. Zagrebški krščanski tednik Glas koncila na primer Duvno že dolgo imenuje Tomislavgrad. Na nedavni proslavi 50-letnice razglasitve Nikole Pavelića za svetnika se je v Duvnu zbralo več kot 50.000 vernikov, romanja krščanske mladine v hercegovskem kraju Lištica pa se je udeležilo skoraj 1.000.000 ljudi.

Prireditvi sta bili močno politično obarvani, zato bo imel zagrebški Kaptol prav gotovo velik vpliv na sedanje in prihodnje politično kipenje v zahodni Hercegovini.

Narodnostna homogenizacija je zelo opazna, nehvaležno pa bi bilo napovedovati končni razplet političnih dogodkov. Podpredsednik Republike Hrvaške dr. Dalibor Brozović je pred mesecem dni na simpoziju Bosna in bošnjaštvo v Sarajevu poudaril, da Hrvaška priznava BiH za suvereno in enakopravno državo. Tudi Hrvaška demokratska skupnost po njegovih besedah nima nikakršnih ozemeljskih želja do BiH, čeprav je bilo večkrat poudarjeno, da sta republika »po naravi nagiba proti Hrvaški«. Nekateri »jastrebi« iz vrst HDZ pa zahtevajo, naj bi bila meja velike Hrvaške na Drini in da naj bi bilo vanjo zajeto tudi ozemlje BiH. Podobne želje izražajo tudi nekateri voditelji srbskih strank, ki zahtevajo »zgodovinske meje Srbije«. Zelo verjetno je, da bo to izredno zapletlo hrvaško in srbsko vprašanje v BiH.

GORAN MORAVČEK

Metode obračunov na Hrvaškem

Od slabo zrežiranih mitingov, metanja kamnov v vlake do skrunjenja spomenikov

OD NAŠEGA DOPISNIKA

ZAGREB, 7. avgusta – Novo vodstvo občine Vrginmost je dokazalo, da se zaveda posledic nevarnih iger s položajem Srbov na Hrvaškem, s tem pa je izzvalo protestne mitinge, na katerih zahtevajo odstop tega vodstva. Podobno, vendar dosti bolj kulturno in iz povsem drugega zornega kota, v današnji skupni izjavi HDZ, Krščanska stranka in liberalci občine Vukovar zahtevajo odstop predsednika te občine Slavka Dokmanovića, ker se je z občinskim vozilom peljal na samozvani srbski sabor 25. julija v Srbu.

V Vrginmostu skušajo z nespretno zrežiranimi protestnimi mitingi doseči odstop občinskega vodstva, ker se ni udeležilo sabora v Srbu, v Vukovaru pa hočejo glavo župana, ker je tam bil.

● Minulo noč ali danes zjutraj so neznanci na pokopališču v Gospiču oskrunili spomenik padlim hrvaškim borcem in žrtvam povojne represije, ki so ga hrvaške stranke odkrile 22. julija letos. Kakor da bi bili mrtvi krivi za sedanjo oblast na Hrvšakem.

»V ozadju zadnjih protestov prebivalcev Vrginmosta so gotovo ljudje, ki jim gre samo za stopnjevanje napetosti med srbskim in hrvaškim življem,« pravi župan Dimitar Obradović. Prav on se je že marca letos opekel s srbskim mitingom na Petrovi gori, ker je menil, da bo to zborovanje »bratstva in enotnosti«, v resnici pa je bil velikosrbski delirij.

V občinah z nacionalno mešanim prebivalstvom se napetosti sproščajo tudi z obrekovanji in lažnimi izjavami uradnih oseb, kakršno je dal na včerajšnji tiskovni konferenci v Kninu vodja železniške prometne sekcije **Dane Barić**, češ da je za kamenjanje ljubljanskega in osiješkega vlaka v noči s 3. na 4. avgust zvedel iz časopisja in da o tem ni nobenih uradnih podatkov. Njegovo dokazovanje, da je potovanje prek Knina – znanega železniškega in cestnega križišča – povsem varno, sta danes zanikala voditelja železniškega prometa v Osijeku in Splitu kot tudi fotografije obeh kompozicij. **Djuro Šen** iz Osijeka pravi, da so o napadu na osiješki vlak v Golubiću pred Kninom obvestili tako kninsko policijo kot dežurno železničarsko službo, kninska policija pa je tudi zaslišala sprevodnike. **Jozo Grančić** iz Splita pa je povedal, da je ljubljanski vlak prispel na splitsko postajo z devetimi razbitimi šipami, da je bil med kamenjanjem ranjen otrok in da je škode za okoli 15.000 dinarjev.

PETER POTOČNIK

Objavili referendumski razglas

KNIN, 7. avgusta (Tanjug) – Klub nedavni prepovedi ministrstva za upravo in pravosodje Republike Hrvaške bodo Srbi v Hrvaški pripravili referendum o avtonomiji. Danes so tu objavili razglas centralne komisije za izvedbo referenduma, v katerem je rečeno, da bo ta referendum od 19. avgusta do 2. septembra, udeležijo pa se ga lahko vsi Srbi, starejši od 18 let, ki živijo v Republiki Hrvaški in ki imajo hrvaško državljanstvo, pa ne živijo v Hrvaški.

Mnenje odbora za vrnitev na Kosovo

Odločno so podprli peticijo za razpustitev podujevske občinske skupščine

BEOGRAD, 7. avgusta (Tanjug) – Organizacijski odbor za vrnitev izseljenih na Kosovo s sedežem v Kaluderici je sporočil, da podpira peticijo prebivalcev Kosova, ki zahtevajo razpustitev podujevske občinske skupščine in njenih organov.

V sporočilu, ki ga je podpisal predsednik organizacijskega odbora inženir Milovan Tijanić, je rečeno, da Podujevo sodi med mesta, v katerih je dejavnost albanskih nacionalistov in separatistov najizrazitejša. Njihove akcije pa podpirajo tudi številni vodilni možje in uslužbenci občinske skupščine, ki so odigrali pomembno vlogo v znani aferi z »zastrupitvijo« Albancev – takrat so v Podujevu pretepli številne Srbe in Črnogorce, ki so se znašli na ulici.

Podujevska občinska skupščina podpira tudi deklaracijo o razglasitvi Kosova za republiko, je rečeno v omenjenem sporočilu, ki poudarja, da je zadnji čas, da Srbija reši 1500 takih Srbov in Črnogorcev, kolikor jih še živi v Podujevu.

Pse bo treba v parkih in na igriščih pripeti na vrvico

Nove table, ki prepovedujejo gibanje psom – Konec higienskih zadreg v peskovnikih – Tudi za pse bo poskrbljeno

LJUBLJANA, 7. avgusta – V ljubljanskih parkih psi kmalu ne bodo mogli več prosto tekati po igriščih in zelenicah. Delavci komunalnega podjetja so na otroških igriščih namestili table, ki prepovedujejo, da bi lastniki svoje živali spustili z vrvice, v parkih pa bodo to storili kmalu.

Nove table so lične in prikazujejo psička, ki gleda čez ograjo, in opremljene z napisom Čez to ograjo ne smem, tiste v parkih pa V park ne smem brez vrvice. Irena Kos iz tozda Rast nam je povedala, da so se v Komunalnem podjetju odločili za namestitev novih tabel zaradi dolgoletnih težav, ki so jih povzročali psi, ki so se brez nadzorstva podili po igriščih. Tako se je na primer zgodilo, da je pes na otroškem igrišču napadel otroka, lani pa so imeli veliko preglavic tudi s psi, ki so bili okuženi, in so s svojimi iztrebki prenašali bolezen tudi na otroke. Pripombe pa so imeli poleg Ljubljančanov tudi sanitarni inšpektorji.

Seveda pa gibanje psom ne bo omejeno povsod. Lastniki bodo morali popaziti na svoje živali v parkih v središču mesta, v Tivoliju in povsod tam, kjer je veliko obiskovalcev in predvsem otrok. Predeli, kjer bodo psi lahko prosto tekali in opravljali svoje potrebe, bodo prav tako označeni – na tabli bo pisali Hov hov prost. Te table so predvidene na primer v Mostecu in na sankališču v Tivoliju. V Komunalnem podjetju pa se zavedajo, da pri omejevanju gibanja živalim vseeno ne bodo smeli biti prestrogi. Za jutranje sprehode po bližnjih zelenicah pa se bodo morali lastniki svojih dvonožnih prijateljev zmeniti s svojimi hišnimi sveti.

Na Komualnem podjetju upajo, da bodo ljudje upoštevali omejitve, in prosijo, da bi bili sprehajalci prizanesljivi do novih tabel. Nekaj so jih namreč že našli poruvanih, pa se zemlja, v katero so bile postavljene, še niti dobro posušila ni.

MOJCA LORENČIČ

RADAR

Jugoslovani imajo vse več članov

Voditelji Stranke Jugoslovanov so povedali, da imajo že nad pol milijona članov

ZAGREB, 7. avgusta (Tanjug) – Vodilni možje Stranke Jugoslovanov Ante Ercegović, Ante Popović in Jovan Nježić so na današnji tiskovni konferenci v Zagrebu izjavili, da njihova stranka šteje že dobrih pol milijona članov iz vseh jugoslovanskih republik in pokrajin. Kot so dejali, nove pristopnice prihajajo vsak dan, tako da je Stranka Jugoslovanov, ki ima sedež v hrvaškem glavnem mestu, postala ena najbolj številnih političnih strank v državi. Vanjo se vključujejo ljudje, ki se izrekajo za Jugoslovane, gre pa za pripadnike vseh narodov in narodnosti. Ercegović, Popović in Nježić so poudarili, da najodločneje podpirajo Zvezo reformskih sil Anteja Markovića, ker ta ponuja najboljši gospodarski program za vso državo.

Med drugim so tudi opozorili, da je Stranka Jugoslovanov tarča in žrtev »režimskega novinarstva« in da ji v množičnih občilih, zlasti hrvaških, posvečajo premalo pozornosti.

Sporazum o internih delnicah

Dva zakonska člena so v odboru za družbenoekonomske odnose usklajevali pet ur

BEOGRAD, 7. avgusta (Tanjug) – Kar pet ur so člani odbora za družbenogospodarske odnose zveznega zbora skupščine SFRJ in predstavniki zvezne vlade danes usklajevali stališča samo do dveh členov zakona o družbenem kapitalu, in sicer komu in pod kakšnimi pogoji lahko podjetje proda interne delnice.

Nazadnje so se dogovorili, da lahko podjetje prodaja te delnice svojim delavcem, ljudem, ki so bili zaposleni v njem ali v sestavljeni organizaciji, katere del je bilo podjetje, svojim upokojenim delavcem, drugim jugoslovanskim državljanom in pokojninskim skladom.

Podjetje lahko izda interne delnice v vrednosti do šest letnih neto osebnih dohodkov. Delavcem, zaposlenim v podjetju, bodo interne delnice prodajali s 30-odstotnim popustom, h kateremu bodo prišteli še popust en odstotek za vsako leto dela v organizaciji, vendar popust ne more presegati 70 odstotkov nominalne vrednosti delnic. Druge osebe in pokojninski skladi bodo lahko kupovali delnice z največ 30-odstotnim popustom.

Srbi podučujejo Markovića, da so oni izumili reformo

Predsednik srbske vlade dr. Stanko Radmilović je v skupščini izrekel zelo hude očitke na rovaš predsednika ZIS – Pismo v Slovenijo v cirilici

OD NAŠEGA DOPISNIKA

BEOGRAD, 7. avgusta – V tako imenovani pšenični krizi skuša zvezni izvršni svet ponižati Srbijo. Srbija pa ne obstaja zaradi zveznega izvršnega sveta, marveč je res ravno nasprotno. Kabinet Anteja Markovića si v svojem političnem marketingu prizadeva pridobiti podporo širšega kroga občanov in zato zatrjuje, da subvencionira kmetijstvo z milijardo dolarjev, kar sploh ni res. Sedanja država, ki ni ne federacija ne konfederacija, ne more zagotoviti učinkovite kmetijske politike. To so le nekatere pripombe, ki jih je na današnji skupni seji vseh treh zborov skupščine SFRJ izrekel predsednik srbske vlade Stanko Radmilović, ko je pojasnjeval nesporazume z ZIS.

Po njegovih besedah zvezna vlada kljub konstruktivnemu nastopu Srbije v pogovorih o odkupu pšenice ni ponudila ustreznih in zadovoljivih rešitev. Obdolžil je ZIS, da je iz zveznih rezerv poslal na trg 600.000 ton pšenice po tako imenovani dumpinški ceni. To pšenico so po nerealno nizkih cenah prodali mlinom, ki ponavadi kupujejo krušno žito v Vojvodini, zato so nastale hude posledice tako v tej pokrajini kot v Srbiji. Razlog so velike zaloge in visoke obresti nanje, poleg tega pa je bilo pred letošnjo žetvijo na trgu še veliko stare pšenice in je torej šlo za umetno ustvarjeni presežek. Pod pretvezo delovanja zakona ponudbe in povpraševanja pa je bila nato izoblikovana nerealna in nizka zaščitna cena 1,93 dinarja za kilogram.

● Na predlog družbenopolitičnega zbora skupščine Srbije bodo poslali skupščini Slovenije pismo, ker je sprejela deklaracijo o Kosovu. Delegati zbora združenega dela so predlog dopolnili z zahtevo, naj pismo pošljejo v cirilici in brez prevoda. Delegatom ga je prebral predsednik ZZB Miloš Laban. Kot med drugim piše v pismu, delegati srbske skupščine menijo, da je deklaracija slovenske skupščine o Kosovu groba podpora separatistični politiki, proti čemur odločno protestirajo.

Zato so nezadovoljni kmetje zasedli vojvodinske ceste. Med pogovori o zahtevah kmetov, da je treba zvišati odkupno ceno, se je Ante Marković po besedah Stanka Radmilovića obnašal skrajno čudno – najprej je kmete ignoriral, nato se jim je posmehoval, nazadnje pa je bil skrajno aroganten. »Kajpada smo bili zato tik pred tem, da zapustimo sestanek, tega pa vendarle nismo storili samo zaradi pomembnosti problema in ker smo se skušali izogniti incidentu,« je dejal Radmilović.

Republiška in pokrajinska vlada nista dovolili, da bi ZIS izsiljeval srbske kmete in s tem tudi Srbijo, zato sta sklenili, da bosta odkupili vso pšenico po 2,5 dinarja za kilogram. Tako bodo imeli v republiških rezervah okrog 600.000 ton pšenice, to pa bo, kot je bilo slišati na seji republiške skupščine, izjemen finančni napor za Srbijo.

Srbska vlada je zavrnila očitke, da se Srbija tako postavlja po robu reformam zveznega izvršnega sveta, in kritizira Anteja Markovića, ki si neutemeljeno prilašča zasluge za uspeh dosedanjih reform, saj to »objektivna dejstva zanikajo«. Radmilović pravi, da je prišlo do zgodovinskega preloma v zvezi s korenito reformo gospodarskega sistema že leta 1988 in da je komisija za reformo gospodarskega sistema pri srbskem predsedstvu zelo veliko prispevala k temu.

Tudi kar zadeva reformo političnega sistema, ZIS ne more razglašati, da ima izključne zasluge za dosedanje dosežke, kajti Srbija je pri tem naredila korak, pomemben za širšo skupnost, je bilo rečeno na seji skupščine SR Srbije. »Da se Srbija zavzema za ohranitev federativne Jugoslavije, je splošno znano, in tega ne more nihče zanikati.

● Danes so sprejeli osnutka zakonov o parlamentarnih volitvah in volitvah predsednika republike. Javna razprava o tem bo trajala do konca avgusta. Predlagano je, da bi moral kandidat za ljudskega poslanca v srbski skupščini zbrati 500 podpisov, kandidat za predsednika republike pa tisoč. Delegati družbenopolitičnega zbora so ob drugem predlogu pripomnili, da bi moral tudi kandidat za predsednika republike zbrati 500 podpisov, torej toliko kot kandidat za poslanca. Zahtevali so tudi, da je treba spremeniti predlog določila, po katerem kandidat za predsednika republike ne more biti star manj kot 35 in več kot 65 let.

Prav zaradi federativne Jugoslavije pa je treba zastaviti nekatera vprašanja, denimo, za kakšno Jugoslavijo se pravzaprav zavzema zvezni izvršni svet, če je gladko odstopil od ustavnih dopolnil, s katerimi naj bi vzpostavil pravo federacijo, je dejal predsednik srbske vlade in obdolžil Markovića, da ni storil ničesar, da bi v državi prevladale sile, ki se zavzemajo za federacijo. Svojega zveznega kolega je tudi opozoril, da ne bi smel manipulirati z občani, ki so za Jugoslavijo.

Ob koncu je Radmilović še poudaril, da je trditev, da Srbija s problemi zaradi odkupa pšenice pravzaprav spodkopava zvezno vlado, docela absurdna in izmišljena. »Prav tako pa je absurdno, če nekdo absolutizira svojo vlogo v reformskih procesih in če igra na karto jugoslovanstva in federalizma tam, kjer to ni sporno, ne ukrepa oziroma ne more ukrepati pa tam, kjer se ti odnosi rušijo,« je dejal Radmilović.

SLOBODAN DUKIĆ

Volitve v Bosni in Hercegovini bodo v nedeljo, 18. novembra

Za prve večstrankarske volitve so že pripravili podroben rokovnik – Stale bodo nad 100 tisoč DEM

SARAJEVO, 7. avgusta (Tanjug). – Volitve za odbornike v skupščinah 109 bosenskohercegovskih občin in v sarajevsko mestno skupščino, za odbornike in poslance republiške skupščine ter za člane predsedstva SR Bosne in Hercegovine bodo v nedeljo, 18. novembra, je med današnjim pogovorm z novinarji dejal predsednik republiške skupščine Zlatan Karavdić.

Na volitve se bodo pričeli pripravljati 15. septembra. Občani in politične organizacije morajo oddati sezname kandidatov za odbornike in poslance pristojnim volilnim komisijam najpozneje do 28. oktobra, za člane republiškega predsedstva pa republiški volilni komisiji najpozneje do 18. oktobra. Volilne komisije bodo do 12. novembra objavile volilne liste v volilnih enotah za odbornike in poslance, republiška volilna komisija pa bo potem ko bo dobila liste kandidatov, najpozneje do 28. oktobra sestavila listo kandidatov za člane republiškega predsedstva in jo objavila v Uradnem listu.

Kot je bilo določeno, se morajo republiška skupščina, občinske skupščine in sarajevska mestna skupščina konstituirati do 25. decembra, republiško predsedstvo pa najpozneje do 15. decembra.

V Bosni in Hercegovini so doslej registrirali kakih 20 političnih strank, v prihodnjih dneh in tednih pa jih bo, kot domnevajo, še več, saj bodo menda registrirali nove »multinacionalne stranke jugoslovanskega in bosenskohercegovskega značaja«. Predsednik skupščine SR BiH Zlatan Karavdić je posebej opozoril, kako pomembno je, da vsi, zlasti stranke in sredstva javnega obveščanja, dosledno spoštujejo pravila igre.

● V Bosni in Hercegovini je 3,1 milijona volilcev, volitve pa naj bi stale več kot 100.000 DEM. Denar zanje so zagotovili iz republiškega proračuna, tako da to ne bo ovira za pravočasne priprave na volitve.

Policijske enote z oklepniki so zasedle Podujevo na Kosovu

Policija je preprečila zasedanje albanskih delegatov občinske skupščine v Podujevu, v Gnjilanah pa so imeli sejo na prostem

OD NAŠEGA SODELAVCA

PRIŠTINA, 7. avgusta – Podujevo je danes doživelo invazijo. Že zjutraj je bilo opaziti po mestu močne policijske sile, celo z oklepniki. Pojavile so se tudi enote JLA, ki pa so se kmalu umaknile na obrobje mesta.

Neposreden povod za povečano koncentracijo policije pa tudi prebivalcev albanske narodnosti v središču mesta je bila peticija, ki jo je skupina Srbov in Črnogorcev naslovila na srbsko skupščino. Z njo so zahtevali razpustitev občinske skupščine v Podujevu. Kazalo je že, da se bodo danes sestali tudi albanski delegati.

Toda okrog 10. ure je milica zasedla občinsko poslopje in s solzivcem razgnala več kot tisoč zbranih občanov. Ljudi so pretepali in lovili po ulicah, parkih in lokalih, tako da je mesto hitro opustelo. Tako zasebne kot družbene trgovine in restavracije so zaprle svoja vrata in življenje v središču mesta je praktično zamrlo. Ko to poročamo, je sicer mirno, vendar napeto.

V Gnjilanah so se delegati Albanci v občinski skupščini nasprotno kot v Podujevu, danes sicer zbrali na seji, vendar na prostem. Podprli so ustavno deklaracijo kosovske skupščine in hkrati zavrnili sklepe srbske o suspenziji pokrajinskih organov. Od ustavne komisije in delegatov v kosovski skupščini so zahtevali, naj potrdijo novo kosovsko ustavo in dosežejo, da bodo javna občila v albanskem jeziku lahko čimprej spet normalno delovala. Ostro so obsodili policijsko represijo, kolonizacijo prištinske univerze, kot so se izrazili, in začasne ukrepe v tekstilnem kombinatu INTEDŽ v Gnjilanah, ki bi jih smela po ustavi uvesti samo skupščina te občine.

BLERIM STAVILECI

Žalostni spomini Vevčancev

Vevčanci se vsako leto spomnijo, kako so jih 7. avgusta 1987 policaji pretepali z električnimi palicami – Letos prvič niso več sami

OD NAŠEGA DOPISNIKA

VEVČANI, 7. avgusta – Natančno tri leta je minilo od nemilega dogodka, ki je razburil vso Jugoslavijo, še posebej pa Makedonijo. 7. avgusta 1987 so makedonski miličniki s silo razgnali nekaj sto Vevčancev, ki so se uprli razdelitvi vode iz lokalnega izvira. Takrat je bilo, kot je znano, več deset ljudi ranjenih (zaradi električnih gumijevk) precej so jih postavili pred sodišče zaradi »protirevolucionarnega delovanja«, spor med Vevčanci in uradno makedonsko oblastjo pa se še kar vleče.

Vevčanci se spominjajo na tragični dan in pripravljajo tudi vrsto »spominskih« prireditev. V svojem spominjanju so bili vsa ta leta osamljeni, saj so jih uradne makedonske oblasti zaradi tega obsojale. Letos pa so se očitno zadeve »obrnile« na bolje. Poleg vevčancev se namreč kot organizator spominskih dni pojavlja tudi ZKM – Partija za demokratično preobrazbo.

Danes so imeli pogovor s članom predsedstva ZKM-PDP **Brankom Crvenkovskim**, ki je zbranim dal vedeti, da »zdajšnje vodstvo makedonskih komunistov nima nič s tistimi, ki so ukazali in uresničili tragične dogodke pred tremi leti.«

Bolj kot pogovor pa so bili zanimivi spremljajoči dogodki. V središču vevčanov so odkrili spominsko ploščo, ki naj vse mimoidoče spominja na nemile dogodke pred tremi leti, pa tudi ploščo, na kateri so izpisana imena vseh krivcev za vevčanski primer (Jakov Lazoroski, Lazar Koliševski, Mihail Danev...) Slovesno in simbolično pa so tudi odprli petlitrsko steklenico viskija, o kateri so se bili Vevčani dogovorili, da jo bodo odprli takrat, ko bo »alfa in omega makedonskega političnega prizorišča Lazar Koliševski politično mrtev«. Po mnenju Vevčancev je ta trenutek napočil.

Spominske prireditve v Vevčanih se bodo končale v četrtek, 9. avgusta, z gostovanjem predsednika makedonskih komunistov Petra Goševa, ki naj bi dokončno del vedeti, da zdajšnji komunisti nimajo nič skupnega s strukturami, ki so zakuhale kontraverzni vevčanski primer. V četrtek bodo člani ZKM–PDP tudi uradno predstavili svoj volilni program, svoj novi znak, razglasili pa bodo tudi Deklaracijo o človekovih pravicah. V Vevčanih pričakujejo, da bo to le posipanje s pepelom, vendar naj to ne bi zmanjšalo ugleda zdajšnjega vodstva makedonskih komunistov.

● V Vevčanih so razočarani, ker resnica o dogodku še vedno leži v trdno zaprtih predalih uradnih struktur, upajo pa, da se bodo zadeve vsaj malce razčistile po novembrskih volitvah. Odgovora na vprašanje, kdo si bo umil roke zaradi Vevčanov, pa očitno ni pričakovati v naslednjih mesecih.

Sicer pa so v Vevčanih še vedno razpoloženi proti zdajšnji politični oblasti, še posebej pa proti predsedniku in podpredsedniku republiške vlade Gligoriu Gogovskemu in Titu Beličancu, ki mu v Večvanih pravijo ključar dosjeja Vevčani in proti Jovanu Trpenovskemu, sekretarju za notranje zadeve, ki mu očitajo, da skuša uničiti vsakogar, ki je kdajkoli izrekel kaj slabega na njegov račun.

DEJAN VODOVNIK

PREJELI SMO

Policaji plenijo zdravila

V zvezi z zadnjimi nehumanimi akcijami srbske policije na Kosovu, ko so njeni pripadniki vdrli v katoliški cerkvi v Binčah in Uroševcu ter nunam pobrali vsa zdravila, Rdeči križ Slovenije odločno protestira in poziva tudi druge organe in organizacije, naj obsodijo takšno ravnanje.

Znano je, da poleg vsesplošne revščine in pomanjkanja na Kosovu primanjkuje še zlasti vseh vrst zdravil in sanitetnega materiala. Zato je RKS letos že večkrat poslal pomoč tudi v zdravilih zdravstvenim pa tudi verskim ustanovam, ki skrbijo za bolnike. Dvakrat smo poslali zdravila in drugo pomoč skupaj z verskimi organizacijami iz Slovenije, še zlasti ob sodelovanju Teološke fakultete v Ljubljani.

Še posebej so nas iz Kosova prosili za zdravila ob množičnih zastrupitvah učencev in mladine. RKS je pomoč takoj poslal, vendar so že takrat uradne oblasti zavlačevale dostavo zdravil zdravstvenim zavodom. Zato smo pošiljali zdravila tudi direktno na njihovo prošnjo cerkvenim organizacijam, ki so imele možnosti za takojšnjo uporabo zdravil. Za to našo pomoč smo prejeli številne zahvale in tudi nove prošnje za zdravila.

Odločno nasprotujemo kakršnemu koli pritisku in onemogočanju normalnega dela zdravstvenih delavcev in drugih organizacij, ki pomagajo bolnim in socialno ogroženim prebivalcem Kosova.

Prav tako zahtevamo, da se dokončno razišče in ugotovi krivce za majske zastrupitve šolarjev.

Najnovejša časopisna poročila, ki povzemajo uradne ocene strokovnih institucij, potrjujejo, da so bili učenci namerno zastrupljeni ter da so poročila, ki so jih v zvezi s tem dogodkom dajali pristojni organi Srbije, da gre za množično histerijo, neresnična.

Rdeči križ kot humanitarna organizacija odločno protestira proti kršenju osnovnih humanitarnih načel in preprečevanju dajanja pomoči bolnim ljudem, ne glede na njihovo versko, nacionalno ali etično pripadnost ali za morebitno politično obračunavanje z drugače mislečimi z onemogočanjem njihovega zdravljenja.

Za to pričakujemo, da se bo našemu protestu in zahtevi po obsodbi pridružila napredna slovenska javnost in da bodo pristojni organi storili vse, da se prepreči nadaljnje kršenje človekovih pravic na Kosovu in omogoči normalno delo institucij in posameznikų, ki skrbijo za bolne in onemogle, invalidne in socialno ogrožene ljudi na Kosovu.

RDEČI KRIŽ SLOVENIJE

Izraelci gradijo hotel na Jadranu

ZAGREB, 7. avgusta (Tanjug) – Izraelski investitorji so začeli pogovore o gradnji hotela na Jadranu. Radi bi zgradili »de lux« hotel s 600 ležišči, v katerem bi stregli samo s košer hrano. Predstavniki izraelske letalske družbe El Al in firma Yugotrade so danes predstavili hrvaškemu ministru za zunanje zadeve Zdravku Mršiću svoje načrte. Pri tem so poudarili namero, da bi pomagali tesnejšemu turističnemu sodelovanju obeh držav in povečali število turistov iz Jugoslavije, ki bi prišli letovat v Izrael.

DELO

Glavni in odgovorni urednik Dela:
TIT DOBERŠEK

Pomočniki glavnega urednika:
BOŽO KOVAČ
VLADO ŠLAMBERGER
JOŽE VOLFAND

Uredniki:
MIRAN KOREN (centralna redakcija), DANILO SLIVNIK (notranja politika), JOŽE PETROVČIČ (gospodarstvo), STANE IVANC (zunanja politika), JOŽE HORVAT (kultura), JANEZ ZADNIKAR (Književni listi), HELENA KOS (slovensko dopisništvo), ŽELJKO ŠEPETAVC (ljubljansko dopisništvo), EVGEN BERGANT (šport), UROŠ ŠOŠTARIČ (kronika), ŽELJKO KOZINC (publicistika), JOŽE VOLFAND (komentarji), MILE ŠETINC (sobotna priloga), GREGOR PUCELJ (znanost), JOCO ŽNIDARŠIČ (fotografija), JANEZ SRŠEN (lektorstvo), BOJAN ŠTEFANČIČ (dokumentacija).

Glavni direktor ČGP Delo:
VITO HABJAN

Direktor TOZD Delo:
EMIL ŠUŠTAR

Železarna Jesenice ima že spet težave z likvidnostjo

Komaj so se rešili predolgo blokiranega žiro računa, že jim to spet grozi – Novi lastniki – Kaj bo z delavci po dopustu?

JESENICE, 7. avgusta – Jeseniški IS je danes ponovno obravnaval položaj Železarne Jesenice, od katere je odvisen dobršen del življa v občini. Predsednik poslovodnega odbora železarne Boris Bregant je povedal, da so glede (ne)likvidnosti v podobnem položaju kot konec maja, ko so se zadnjič rešili 60-dnevne napretrgane blokade žiro računa. Njihov žiro račun je zadnje obdobje blokiran za 80 do 85 milijonov dinarjev, šestdeseti dan blokade pa bo potekel 19. avgusta.

Z upniki se dogovarjajo za odložitev zahtevkov (zlasti za plin, elektriko in obveznosti za izplačane OD), z bankami pa za odkup menic iz bodočih prelivov. Realne možnosti za deblokado so, vendarle le za krajše obdobje. Deblokada pomeni ponovno pridobivanje časa za realizacijo sanacijskega programa, ki so ga Slovenske železarne pripravile za republiško vodstvo in v katerem ugotavljajo, da je vlaganje v črno metalurgijo pod določenimi pogoji družbeno opravičljivo.

V tem programu sta predvideni tudi lastninska preobrazba, s katero naj bi zagotovili nujno potreben dotok svežega kapitala, in organizacijska sprememba. Lastniki železarne Jesenice naj bi postali Republika Slovenija, ki naj bi prispevala 90 milijonov mark, poslovne banke (30) in zaposleni (nekaj več kot 50 milijonov din). Do konca leta naj bi bila železarna ločena na matično podjetje (metalurški del) in ostalo dejavnost, oba dela pa naj bi bila organizirana kot samostojni podjetji. Zdaj ima železarna nekaj več kot 5.300 zaposlenih, konec prihodnjega leta pa naj bi jih bilo po tem programu le še 3.529 (v matičnem podjetju 1.644).

Ob zmanjševanju naročil (zaradi upadanja industrijske proizvodnje, zmanjševanja zalog pri kupcih in sproščenega uvoza) na Jesenicah že v poletnih mesecih skušajo doseči tako (povprečno evropsko) produktivnost, kakršno naj bi po prvotnih načrtih dosegli leta 1991. Julija je bilo zaradi tega na rednih, odrejenih (zato so morali porabiti svoj dopust) in prisilnih dopustih 1300 delavcev. Vprašanje pa je, kaj se bo dogajalo že v drugi polovici avgusta, ko bo zmanjkalo rednih dopustov.

VLASTA FELC

Razcep Razdrto: Kako s prometno varnostjo?

Priključitev iz stare magistralne ceste na avtocesto ne bi bila varna

LJUBLJANA, 7. avgusta – Delavci Primorja iz Ajdovščine so večino del pri gradnji 1700 metrov dolgega razcepa pri Razdrtem, ki bi ga morali odpreti konec julija, sicer končali, kot kaže pa bo treba do odprtja počakati še nekaj dni.

Prometni strokovnjaki in inšpektorji so investitorje namreč obvestili, da bi se po otvoritvi omenjenega razcepa utegnile pojaviti težave s prometno ureditvijo in sicer na tistem delu, kjer bi se magistralna cesta iz novogoriške smeri priključila na avtocesto proti Ljubljani. Po njihovih dosedanjih ugotovitvah bi namreč taka prometna ureditev ogrožala prometno varnost pri priključevanju na avtocesto. Pričakujejo, da bodo še v tem tednu dobili odgovor, na kakšen način urediti priključevanje prometa z magistralne ceste na novo avtocesto. Če ne bodo uspeli najti ustreznih rešitev, bodo v prihodnje odprli samo polovico avtoceste in sicer tisti del, ki gre od Razdrtega proti Novi Gorici, medtem ko bi vozniki iz nasprotne smeri vozili še naprej po stari cesti.

F. D.

Mariborčanom jesen ne bo prinesla bistvenih sprememb

Seznam podjetij z največjimi poslovnimi težavami je mariborska vlada za zdaj skrila – Za 500 več nezaposlenih v mesecu dni – Zakonodajna zmeda

MARIBOR, 7. avgusta – Ker v Mariboru spoštujejo priporočilo republiškega sekretariata za finance, da bi od 5. septembra odložil plačilo dajatev za splošne družbene potrebe vsem podjetjem, ki imajo že po več tednov blokirane žiro račune, danes mestna vlada ni hotela objaviti, koliko denarja bodo pustili v tukajšnjih podjetjih z največjimi poslovnimi težavami. Tudi njihov seznam so pustili pod mizo, seveda s trhlim argumentom, da ne želijo škoditi njihovemu poslovnemu ugledu. Vemo pa, da je te dni pri tukajšnji službi družbenega knjigovodstva za kakšnih 400 milijonov dinarjev blokiranega denarja podjetij z največjimi finančnimi težavami.

Toda v mariborski vladi danes niso pozabili povedati, da kljub varčevanju pri izdatkih iz občinskega proračuna prihaja do prevelikih zaostankov pri napajanju z obveznostmi gospodarstva. Kritično je, ker je že sedaj mogoče napovedati, da tudi po 5. septembru ni mogoče pričakovati, da bodo vsa podjetja plačala »cesarju, kar je cesarjevega«. Hudo je tudi zato, ker je Kreditna banka Maribor v minulih letih nase priklenila večino tukajšnjih velikih podjetij, sedaj pa ne zmore hkrati reševati njihovih finančnih težav.

Tudi prvi podatki o poslovanju v letošnjem polletju ne prinašajo dobrih napovedi za jesen. Podjetja mariborskega gospodarstva so namreč nabrala za več kot 857 milijonov dinarjev izgub, pa je podpredsednik mestnega izvršnega sveta **Franc Čuš** izračunal, da je vsak od 38.355 delavcev v tukajšnjem gospodarstvu v šestih mesecih »pridelal« dobrih 22 tisočakov izgub. To je vsota, ki je približno enaka letnemu zaslužku delavcev z najnižjimi plačami, zato za zdaj še niso odkrili načina, da bi obrnili nazadovanje poslovne uspešnosti v večini mariborskih podjetij. To dokazujejo tudi zadnji podatki o brezposelnosti v mestu in njegovem ožjem zaledju. Še pred dobrim mesecem je bilo na spisku brezposelnih 5.269 ljudi, zadnjega julija pa že 5.705 Mariborčanov brez dela.

● K nedavnim predlogom za nujno spremembo našega zapletenega davčnega sistema bodo v Mariboru v naslednjih dneh izoblikovali še zahtevo po spremembi zakona o računovodstvu. Nelogično je namreč, da je po sedanjih predpisih v podjetju mogoče izdelati bilanco, ki izkazuje dobiček, hkrati pa ima isto podjetje pri službi družbenega knjigovodstva blokiran žiro račun v vrednosti 150 milijonov dinarje. Takšna zakonodaja prinaša samo zmedo, hkrati pa omogoča tudi številna skrivanja dejanskega stanja. Očitno gre za tak pojav tudi v Mariboru, saj poznavalci razmer trdijo, da so težave tukajšnjega gospodarstva veliko večje, kot prikazujejo številke o izgubah v podjetjih. Zmanjkuje tudi denarja za sprotno poslovanje.

Ker pa mnoga podjetja samo še razmišljajo, kako bi se znebila odvečnih delavcev, ponekod je takih kar polovico zaposlenih, še za jesen v tem industrijskem mestu ne napoveduje nič dobrega.

BRANKO VODUŠEK

Nad vodarno bi lahko imeli elektrarno

Vse kaže, da bo Slovenska Bistrica lahko zgradila svojo elektrarno

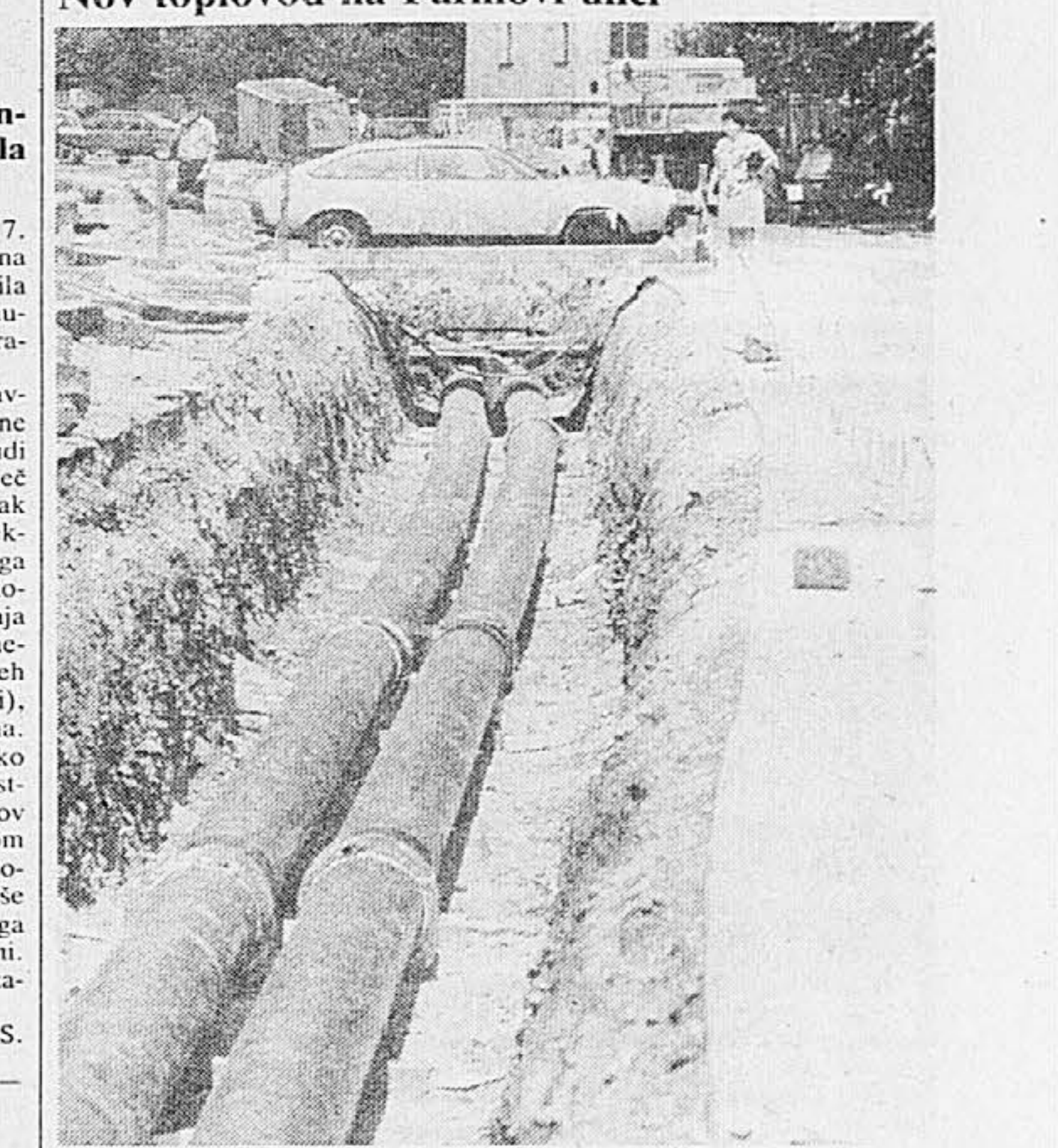
SLOVENSKA BISTRICA, 7. avgusta – Ob gradnji vodarne na potoku Bistrica se je lani porodila tudi zamisel, da bi z večjo akumulacijo lahko popolnoma rešili vprašanje preskrbe z vodo.

To bi pomenilo, da na Dravskem polju, kjer je kakovost pitne vode vse slabša in kjer črpanje tudi precej stane, vode spoh ne bi več črpali. Od tu pa je bil le še korak do predloga, da bi zgradili še elektrarno. Strokovnjaki bistriškega Ibisa so se že lotili idejnega načrtovanja in ugotovili, da je gradnja elektrarne z močjo vsaj enega megavata, (kar je dobra desetina vseh Impolovih potreb po elektriki), mogoča in ekonomsko upravičena. Pravijo, da bi na Močniku lahko zgradili akumulacijo z zmogljivostjo pol milijarde kubičnih metrov vode in da bi skupaj z Impolom zaprosili tudi za mednarodno posojilo. Te dni se pogovarjajo še z gozdarji, strokovnjaki vodnega gospodarstva in še nekaterimi. Prav mogoče je, da bodo delati začeli že prihodnje leto.

V. S.

PO SLOVENIJI

Nov toplovod na Parmovi ulici

LJUBLJANA, 7. avgusta – Ljubljanska Komunalna energetika in Plinarna opravljata obnovitvena dela in gradita nove napeljave na več gradbiščih v Ljubljani. Tako je tudi na Parmovi ulici (na sliki), kjer delavci Plinarne gradijo nov toplovod za ogrevanje posameznih objektov. Delo bo predvidoma končano avgusta, potem pa bodo napeljali še priključke v ulici Bežigrad. (M. B., slika: Marjan Zaplatil)

V Stari Ljubljani je ob večerih pestro

LJUBLJANA, 7. avgusta – Društvo za ohranjanje stare Ljubljane je tudi ta teden poskrbelo za popestritev in oživitev tega dela mesta. **Grega Tozon,** umetniški vodja, nam je povedal, da bo v sredo, 8. avgusta ob 21. uri na Jurčičevem trgu (Zlata ladjica) nastopil trio Akademik s pevko Marto Zore. V primeru slabega vremena bo ta večer bluesa in evergreenov odpadel. V četrtek, 9. avgusta, bosta v pesniškem večeru ob 21. uri nastopila Milena Merlakova in Lev Detela. Prizorišče bo: Trubarjev antikvariat na Mestnem trgu. Desetega avgusta ob 20.30 bo v Frančiškanski cerkvi koncert duhovne glasbe z Angelo Tomanič (orgle) in Marjanom Trčkom (tenor). V ponedeljek, 13. avgusta, bo na Mestnem trgu 10 (Skabernetova hiša) koncert Odslikana glasba. Z diapozitivi in avtorsko glasbo se bo predstavil Lado Jakša. Nastop bo ob 21. uri, vendar pa bo v primeru dežja odpadel. Za vse naštete prireditve je vstop prost.

N. M.

Stare Odeje ne bodo podrli?

ŠKOFJA LOKA, 7. avgusta – V načrtih za mestno središče Škofje Loke ob starem mestnem jedru je bilo predvideno, da bodo nekdanjo tovarno Odeja podrli. V zadnjem času pa je vse več zagovornikov zamisli, naj bi nekdanji tovarniški objekt ohranili ter ga prenovili in preuredili za nove potrebe. Janez Arnol, direktor zasebnega podjetja Loka Leasing je omenjeni objekt kupil od Lokainvesta. V pritličju obsežne stavbe namerava urediti prostore za kakih 30 lokalov, podstrešje pa izkoristiti za slikarski atelje. Pri tako predvidenem preurejanju stare tovarne se je zataknilo, ker ni urejene urbanistične dokumentacije. Zaplet so povzročile govorice, da s prodajo nekdanje tovarne ni bilo vse v redu in da gre za oškodovanje družbenega premoženja. Občinski IS je taka namigovanja danes zavrnil. (L. S.)

Vrtci odprti tudi med počitnicami

TRBOVLJE, 7. avgusta – Vzgojno varstvena organizacija Trbovlje ima v svoji sestavi več otroških vrtcev ali enot, kot jim tudi pravijo. V času počitnic sta odprta le vrtca Pikapolonica na Rudarski cesti, kjer so tudi jasli, in vrtec Ciciban na Trgu revolucije. V obeh vrtcih pa so ob torkih in četrtkih odprta vrata tudi za otroke, ki sicer vrtca ne obiskujejo redno. (T. L.)

Jubilej radia Trbovlje

TRBOVLJE, 7. avgusta – Skupščina občine Trbovlje je pred 25 leti, 3. avgusta, s posebnim sklepom ustanovila Lokalno radijsko postajo Trbovlje, ki se je čez nekaj let preimenovala v radio Trbovlje in postala regionalna, saj je s svojo dejavnostjo pokrivala celotno Zasavje. Radio Trbovlje bo jubilej počastil v oktobru letos s posebno jubilejno prireditvijo v Delavskem domu Trbovlje, kjer ima od ustanovitve dalje tudi svoje prostore. (T. L.)

Kopalni avtobus v Moščenice

ILIRSKA BISTRICA, 7. avgusta – Ilirskobistriška poslovalnica Avtoprevozniškega podjetja Slavnik že tretjič zapored organizira prevoze s kopalnim avtobusom iz Ilirske Bistrice v Moščeničko Drago. Vsako soboto in nedeljo odpelje kopalni avtobus iz Ilirske Bistrice ob 8. uri zjutraj, iz Moščeničke Drage pa ob 17.30 popoldne. Povratna vozovnica stane 60 dinarjev. (P. N.)

Nova karta Ljubljane in okolice

LJUBLJANA, 7. avgusta – V prihodnjih dneh boste na knjigarniških policah in sedežu Planinske zveze Slovenije našli novo planinsko-izletniško karto Ljubljane in okolice v merilu 1:50.000. Karta prikazuje območje Polhograjskih Dolomitov, Posavja in Barja z okolico. Poleg običajne topografske vsebine so prikazani izletniško zanimivi objekti, območja in dejavnosti. Večina hrbtne strani karte je namenjena pisnim informacijam za izletnike.

Karto je izdelal Geodetski zavod SRS, založila in izdala Planinska zveza Slovenije, natisnila pa Tiskarna ČGP Delo v nakladi 4000 izvodov. Zasnovo in redakcijo vsebine sta pripravila Miroslav Črnivec in Vili Kos iz Geodetskega zavoda SRS. Karta stane 70 dinarjev.

B. L.

Najnižje stanarine v Mariboru

Kljub povišanju bodo stanarine povprečno najnižje v Sloveniji

MARIBOR, 7. avgusta – »V izvršnem svetu smo se že dogovorili, v ponedeljek pa bomo tudi uradno sprejeli 68-odstotno povišanje stanarin namesto predlaganega 125-odstotnega. Ogrevanje bo dražje za 95 odstotkov,« je dejal podpredsednik mariborskega izvršnega sveta Milan Petek, pristojen tudi za komunalo.

»Smo med kladivom in nakovalom. Na eni strani grozi sindikat s splošno stavko, če bi drastično zvišali stanarine, na drugi strani pa vemo, da ne bomo zbrali dovolj denarja za amortizacijo, popravilo stanovanj, v 56 hiš ne bomo mogli napeljati mestnega plina od vrat v stanovanja.«

Zaradi stanovanjske politike, ki je gledala bolj na socialo kot pa na dejanske razmere, je Maribor danes na sedemnajstem mestu od dvajsetih največjih slovenskih mest po povprečni stanarini. Če bi jo zvišal za nameravanih 125 odstotkov, bi se na lestvici povzpel za dve mesti, ker pa bo stanarina višja samo za 68 odstotkov, bo zdrknil na devetnajsto mesto. Za njim bo le Slovenska Bistrica. Povprečna stanarina za kvadratni meter stanovanja je v Mariboru 6,90 dinarja, v Celju, na primer, pa kar 11,86 dinarja.

Če bi v Mariboru upoštevali zvezni predpis o amortizaciji, bi morali zanjo zbrati letno 111 milijonov dinarjev, pa ga bodo le 81 odstotkov in ker je podobno tudi v drugih slovenskih občinah, bodo v kratkem predlagali spremembo tega predpisa.

Kaj narediti? V Staninvestu je trenutno 127 zaposlenih, le 70 jih dela na stanovanjskem vzdrževanju, ostali so plačani iz drugega zaslužka. Boljša organizacija je sicer potrebna, toda to problema nizkih stanarin in dragih stroškov vzdrževanja ne bo rešilo, zato bo morala nova mariborska vlada temeljito razmisliti o stanovanjski politiki (prodaji stanovanj, cenejši gradnji itd.). Študija o tem, da bi se samo v mestnem središču lahko uporabilo nekaj sto (tudi 500) prostorov za trgovine, pisarne in drugo, je že narejena.

JOŽE JERMAN

Odpravili nezaupanje pri nakupu obveznic zdravilišča Dobrna

Zanimanja pri nemških kupcih je sicer dovolj, treba bo le premagati nezaupanje – Pogrešajo dobrega svetovalca

DOBRNA, 6. avgusta – Za prodajo obveznic v vrednosti 1,5 milijona mark, ki jih je zdravilišče Dobrna razpisalo junija, ni bilo tolikšnega zanimanja, kot so pričakovali, oziroma so bile želje očitno nekoliko večje od dejanskih možnosti.

Po besedah direktorja **Staneta Bizjaka** prevladuje prodaja obveznic za manjše zneske, nekaj so jih prodali izvajalcem investicijskih del in dobaviteljem, odločili pa so se tudi za posebno akcijo v ZR Nemčiji. Tu je zelo veliko zanimanje, je pa prav toliko nezaupanja, in to predvsem zaradi naših političnih razmer. Interesentom, ki to želijo, bodo zato predstavili sistem vlaganja v zdravilišče v takšni obliki in jih skušali prepričati, da strah pred tveganjem ni utemeljen (to pa seveda ne velja samo zanje), saj navsezadnje zdravilišče jamči kupcem obveznic s svojim premoženjem (80-odstotno pokriva poslovni sklad z lastnimi sredstvi).

Zanimivo je, da bi interesenti raje kot obveznice kupovali delnice, tu pa smo šele na začetku. Kot pravi Bizjak, ob tem ko ni izkušenj, toliko bolj pogrešajo dobrega svetovalca. Zdravilišče bo obveznice prodajalo še ta in prihodnji mesec, ko računa, da jih bo vendarle prodalo. Z vsoto bodo dokončali obnovo vile Higie s 65 ležišči in kletno restavracijo. Znamenitemu objektu, ki bo z zaprtim hodnikom povezan s hotelom, kasneje pa bodo tu zgradili še prizidek s petdesetimi posteljami, so že vrnili nekdanjo zunanjo podobo in ta navdušuje tako goste kot obiskovalce.

V Dobrni bodo kmalu začeli obnavljati staro poštno zgradbo, v kateri bo poslovni del in nekaj apartmajev. Kiosk v hotelu bodo oddali zasebniku, ki bo poskrbel za boljšo ponudbo ob vsakem času (zdaj je ob sobotah popoldne in nedeljah zaprt). Morebitnim kandidatom povejmo, da ima Dobrna zasebni kamp s 30 parkirnimi mesti za prikolice.

DRAGO HRIBAR

jana

Za prevoznike cestne takse v dveh obrokih

Sklep o 20-odstotni podražitvi bo začel veljati, ko bo zagotovljena ustrezna kontrola

LJUBLJANA, 7. avgusta – Slovenska vlada je na eni svojih zadnjih sej sprejela sklep o 20-odstotni podražitvi cestnih taks, vendar na sekretariatu za promet še ne morejo povedati, kdaj bodo ti prispevki, ki jih vozniki plačujejo ob vsakoletni registraciji vozil, dražji.

Izvršni svet je namreč upošteval želje cestnih prevoznikov, da bi v prihodnje zaradi precejšnjih izdatkov poravnali cestne takse v dveh obrokih. Republiški upravi za ceste in RSNZ zdaj še proučujeta možnost, kako na učinkovit in predvsem na poceni način izpeljati sklep vlade in zagotoviti ustrezen nadzor nad plačevanjem prispevkov.

Med drugim zdaj razmišljajo, da bi avtobusni in tovorni cestni prevozniki poravnali cestno takso vsakega pol leta, nadzor nad plačilom obveznosti pa naj bi opravili ob vsakokratnih preventivnih tehničnih pregledih.

Lastniki osebnih avtomobilov bodo tudi v prihodnje takse plačevali v enem obroku.

F. D.

Lani večinoma manj knjig

Lani v Sloveniji za 7 odstotkov manj slovenskih knjig – Število srbohrvaških naslovov se je na Hrvaškem zmanjšalo za 16, v ožji Srbiji za 13 odstotkov

LJUBLJANA, 7. avgusta – V vsej Jugoslaviji so lani natisnili 11.339 knjig in brošur, od tega 1932 naslovov takšnih knjig ali 17 odstotkov v Sloveniji. Med temi izdajami jih je bilo 1740 v slovenščini, do tega so 1577 slovenskih izdaj natisnili v Sloveniji, v drugih republikah pa so lani natisnili 163 različnih knjig in knjižic v slovenščini.

Po teh podatkih zveznega statističnega zavoda je bilo število lani v Jugoslaviji natisnjenih knjižnih izvodov za 6,3 odstotka manjše kot predlani, vendar pa večje kot leta 1987. Potemtakem so manjša kupna moč in politični premiki kažejo tudi pri teh rečeh. Tako so v Sloveniji predlani natisnili 1699 knjig in brošur v slovenščini, lani pa 1577 ali za 7,2 odstotka manj. Statistika šteje med brošure tiste knjižice, ki imajo do 48 strani, knjige pa so tiste, ki imajo vsaj 49 strani. Zanimivo je, da so predlani v ožji Srbiji natisnili 94 slovenskih knjig in knjižic, lani pa celo 97. Slovenski tisk se je okrepil tudi na Hrvaškem s predlanskih 31 naslovov na lanskih 38, pa tudi v Bosni in Hercegovini z 10 na lanskih 27 naslovov. Medtem ko so se predlani s po kakšnim slovenskim tiskom pohvalili tudi v vseh drugih republikah in pokrajinah, pa so – poleg že naštetih – lani en slovenski tisk opravili le v Vojvodini.

Če smo ugotovili nazadovanje domačega tiska v Sloveniji, ga lahko ugotavljamo tudi ponekod drugod. Tako so lani v ožji Srbiji natisnili 2936 knjižnih naslovov v srbohrvaščini, kar je kar za 12,8 odstotka manj kot predlani. Na Hrvaškem so lani v srbohrvaščini natisnili 1969 različnih knjig in knjižic, kar je celo za 15,9 odstotka manj kot predlani. V Vojvodini so v srbohrvaščini lani natisnili 597 knjižnih naslovov, kar je 8,3 odstotka manj. Nasprotno pa se je srbohrvaški tisk lani okrepil v BiH, kjer so natisnili 914 naslovov ali za 15,7 odstotka več, v Črni gori 342 naslovov ali za 7,2 odstotka več ter na Kosovu 50 naslovov ali za 13,6 odstotka več. Slovenske tiskarne so lani natisnile 83 del v srbohrvaščini, kar je za 34,6 odstotka manj kot predlani; makedonske tiskarne pa predlani 40, lani pa le sedem ali za 83 odstotkov manj.

Pri svojih knjižnih izdajah so lani nazadovali tudi Makedonci. Medtem ko so zgolj v republiki Makedoniji natisnili predlani 687 knjig v makedonščini, so jih lani 628 ali za 8,6 odstotka manj. Zunaj Makedonije so pri nas v makedonščini tiskali največ v ožji Srbiji, in sicer predlani 29 naslovov, lani pa 31. Po en makedonski tisk so opravili lani tudi na Hrvaškem in v Sloveniji.

Po nazadovanju sredi 80. let se zadnje čase krepijo albanske knjižne izdaje: pretežno na Kosovu, v Makedoniji in ožji Srbiji. Lani so v Jugoslaviji izdali 375 naslovov v albanščini, kar je 7 odstotkov več kot predlani, vendar 17 odstotkov manj kot leta 1983.

V Sloveniji je lani izšel le en naslov v madžarščini, v Vojvodini 104 in v vsej Jugoslaviji 119. To je za 2,6 odstotka več kot predlani, vedar pa 35 odstotkov manj kot leta 1982. V Jugoslaviji so lani 49 knjig in knjižic natisnili tudi v italijanščini, od tega sedem v Sloveniji, na Hrvaškem 39 ipd.

Po podatkih slovenskega statističnega zavoda so lani v Sloveniji časopisne in druge organizacije izdale 678 različnih časnikov in časopisov v skupni nakladi 147 milijonov izvodov. Vseh izdanih številk je bilo 6152. V primerjavi z letom 1988 se je lani število naslovov različnih časnikov in časopisov (revij) zmanjšalo za 17,6 odstotka, število izdanih številk se je zmanjšalo za 10 odstotkov, naklada pa je upadla za 6,4 odstotka.

ILJA POPIT

Republika očitno misli, da je Idrijčanom dovolj en zdravnik

Idrijsko zdravstvo nima več niti za znamke – Najbolj prizadeti v Sloveniji – Prepoved za nakup materiala . . .

IDRIJA, 7. avgusta – Vsesplošno znižanje cen zdravstvenih storitev, ki jih je predlagala republiška uprava za zdravstveno varstvo, je že in bo še prizadela bolnišnice, zdravstvene domove in domove upokojencev. Tako imenovanega zdravstvenega dinarja bo manj, vendar ne za vse ustanove enako. Idrijsko zdravstvo, ki spada pod ljubljansko enoto uprave za zdravstveno varstvo, je z novo julijsko določitvijo cen storitev še posebej prizadeto, saj so jim sredstva občutno odškrtnili, celo več kot drugim.

Psihiatrični bolnišnici v Idriji, eni izmed petih sorodnih ustanov pri nas, ki s svojimi storitvami »pokriva« dobršen del notranjskih občin ter deset občin južne in severne Primorske, so cene znižali za 38,2%. Zato bo tej ustanovi z 200 zaposlenimi in 250 pacienti že do 15. oktobra zmanjkalo sredstev. Pogodba o novih cenah, ki so jo te dni prejeli v podpis, jim namreč ne dovoljuje tudi sočasnega siromašenja oziroma opuščanja storitev. Tudi po strokovni plati je vprašljivo odpuščati paciente, ki so pod nadzorom, in jih prepustiti ambulantnemu zdravljenju. Z ukrepi, ki so jih že sprejeli, so hoteli v idrijski psihiatrijski bolnišnici zaščititi tako paciente kot delavce – da ne naredijo nepopravljive škode firmi in stroki. Rešitev vidijo v delni participaciji, kot je to v navadi v socialnih ustanovah, predvsem pa v septembrski razpolovitvi osebnih dohodkov. Delavcev za zdaj še ne bodo odpuščali, kolektivu bodo prepustili, da oceni, komu bi kazalo zapustiti ustanovo.

Idrijskemu zdravstvenemu domu, ki več kot polovico svoje dejavnosti opravlja na področju osnovnega zdravstva, so dozdajšnje cene storitev znižali za 55%. Bolj kot to, kako lahko s tem denarjem plačajo 97 delavcev, jih skrbi, kako še naprej skrbeti za osnovno zdravstveno varstvo 17.800 prebivalcev idrijske občine. Med prvimi ukrepi, ki so jih v luči novih razmer že sprejeli, je prepoved za nakup materiala v tem mesecu in za 28% nižji julijski osebni dohodki. Za ilustracijo – zadnja osnovna plača zdravnika je bila 7.000 dinarjev. Devetindvajset dni imajo blokiran tudi žiro račun. Delavski svet idrijskega zdravstvenega doma je strokovnemu kolegiju naložil, da do konca meseca ugotovi, katere dejavnosti lahko opustijo. Za zdaj delavcev še ne bodo odpuščali, saj za kaj takega tudi zakonske osnove nimajo. Če pa se bo pristojnim v republiki zdelo, da je za toliko prebivalcev dovolj samo 1 zdravnik, kot je to že bilo v 50. letih, potem pa se bodo tudi zdravnikom odrekli.

Za idrijski dom upokojencev pa omejitve predstavljajo enomesečni izpad sredstev iz tako imenovanega zdravstvenega dinarja, oziroma 6% celotne realizacije na področju medicinske nege. Izhod vidijo v omejevanju porabe, zniževanju materialnih stroškov, osebni dohodki 103 zaposlenih so le zajamčeni, upokojitev pa ne bodo nadomeščali z novimi zaposlitvami. Le v skrajnem primeru vidijo izhod v povišanju cen za osnovno oskrbo, ki je s 118 dinarji za oskrbni dan nekje na sredini med 52 slovenskimi domovi upokojencev.

FILIP ŠEMRL

Kilometer v zemljo, vode pa še vedno ni

Slovenjgradčani iščejo termalno in pitno vodo za razvoj turizma ob Mislinji

SLOVENJ GRADEC, 7. avgusta – Vrtina na Štibuhu pri Slovenj Gradcu, kjer delavci Geološkega zavoda iz Ljubljane iščejo izvir termalne vode, je globoka že devetsto metrov. Rezultati raziskovanja so obetavni, saj ima voda pri tej globini temperaturo že okrog 31 stopinj C. Še pred koncem avgusta bodo s svedri privrtali do tisoč metrov globine, kjer pričakujejo vodo z okrog 37 stopinjami C. Zna se zgoditi, da bodo z vrtanjem nadaljevali tudi do globine 1400 metrov.

Raziskovalna dela z vrtanjem bodo veljala 4,5 milijona dinarjev; dobro polovico denarja je prispevala republika Slovenija, drugo pa je zagotovila občina Slovenj Gradec.

Ljubljanski geologi so pred dnevi zavrtali v zemljo tudi pri Suhem Dolu pod Uršljo goro. Domnevajo, da je tam le nekaj sto metrov pod zemljo veliko neoporečne pitne vode.

I. P.

DELO plus

● NADALJEVANJE S 1. STRANI

Pomanjkanja nafte še ni

Če bi se naftna pipa za iraško nafto kjerkoli zaprla, bi Petrolu še vedno preostala nafta iz drugih dveh držav. Sicer pa nam je zvezni minister za zunanjo trgovino Franc Horvat povedal, da za zdaj ni nikakršnih informacij o spremembah glede dogovora, ki ga je ZIS sklenil z Irakom o vračanju dolgov.

Druga možnost za morebitno nadomestitev dobave iraške nafte vidijo pri Petrolu v nakupu nafte na svobodnem trgu. Pri tem zanikajo govorice (čeprav so nekateri iz iste firme prejšnji teden trdili drugače), da jim zvezna vlada ne dovoli takšnega nakupa, kar naj bi bil menda tudi eden izmed pritiskov zvezne vlade na Slovenijo, da podobno kot Hrvaška spet poceni naftne derivate. Kakorkoli že, te dni je Petrol spet dobil dovoljenje za nakup 160 tisoč ton nafte na tujem trgu. Treba pa je reči, da bi se pri Petrolu v teh dneh takšnemu nakupu najraje izognili, saj se cena nafte na svetovnem trgu iz dneva v dan zvišuje in je po napovedani gospodarski blokadi Iraka danes poskočila že na 27,40 dolarja za sod. Iraško nafto pa smo vsaj doslej dobivali še po stari ceni: nekaj več kot 18 dolarjev za sod.

Petrol je že doslej uvažal tudi dodatne količine naftnih derivatov, ki jih je doma primanjkovalo. Tako so v petek uvozili 7 tisoč ton motornega bencina (zdaj ga v Sloveniji porabimo za 3,5 odstotka več kot lani v tem času), in tudi že predelano nafto bodo uvažali še naprej. Pri Petrolu računajo, da bodo te dodatne količine bencina skupaj z derivati, ki jih bodo še dobili iz jugoslovanskih rafinerij, zadoščala za potrebe slovenskega trga do začetka septembra.

Na vprašanje, kako bo s cenami naftnih derivatov pri nas v prihodnjih dneh, pri Petrolu nočejo dati jasnega odgovora. Pravijo, da bo vse odvisno od dogovora z zvezno vlado prihodnji teden, da pa se v slovenski vladi ne nameravajo odpovedati zdajšnjemu deležu za ceste v drobnoprodajni ceni naftnih derivatov.

TONJA SLOKAR

Portoroški teden obogaten z erotičnim perilom in mašo

Organizatorji zagotavljajo kakovosten vsebinski napredek – Izbira med športnimi prireditvami in zabavo zgoraj brez

PORTOROŽ, 7. avgusta – Z nocojšnjim nastopom komornega orkestra državne filharmonije Latvije v Križnem hodniku v Piranu se je začel letošnji portoroški teden, ki naj bi po zagotovilih organizatorjev prinesel precejšen kakovostni in vsebinski napredek v primerjavi s podobnimi prejšnjimi tradicionalnimi prireditvami na vrhuncu turistične sezone.

Tisti, ki jim ni bilo do resne glasbe, so si na Metropolovi terasi lahko ogledali mednarodno plesno prireditev. Naslednjo zanimivost v četrtek obljubljajo hoteli Bernardin, ko bo v Laguni nastopil španski narodni ansambel s flamencom, v Clubu no. 1. pa bodo priredili »Crazy face show«.

V petek ob 21. uri se bo v Avditoriju začel prvi večer 13. festivala »Melodije morja in sonca«, že uro pred tem pa bodo v Bernardinu začeli izbirati najsimpatičnejšega moškega. Na košarkarskem igrišču v Luciji se bodo ta večer štiri ekipe pomerile na košarkarškem maratonu, na terasi Metropola pa bodo manekeni predstavili modne dosežke naših kreatorjev.

Tudi sobota bo v znamenju Melodij morja in sonca ter finalnega izbora Mistra Simpatikus v Bernardinu, hkrati pa bodo v Metropolu izbirali Miss Metropol in Miss Topless. Že dopoldne bodo na plaži hotela Park v Bernardinu pripravili portoroške igre brez meja, zvečer pa se bo v Luciji z zabavno prireditvijo končal 24-urni košarkarski spektakel. Kot prejšnja leta bo vrhunec večera ob 23. uri, ko bo Obalo osvetlil veličasten ognjemet.

Nedeljsko dopoldne se bo začelo z mašo v portoroški cerkvi, pri kateri bo pel MPZ pod vodstvom Lojzke Križaj, po maši pa bo v cerkvi delovala skupina mladih iz Švice. V Avditoriju pripravljajo za nedeljski večer revijo filmskih uspešnic, na terasi Jurček pa bo Topless show z revijo erotičnega perila.

V ponedeljek vabijo v disko Tivoli na Latin american party, naslednji dan pa bo na terasi Metropola mednarodna plesna prireditev.

Portoroški teden bodo v sredo zaokrožili z dopoldansko mašo, pri kateri bo sodeloval družinski ansambel Novina iz Novega mesta. Zvečer bo v ruševinah cerkve sv. Bernardina prvič po sto letih mašno bogoslužje, ki ga bo v štirih jezikih vodil koprski škof Metod Pirih, medtem ko bosta glavni zanimivosti zabavnega programa v Portorožu folklorna nastopa na terasah Slovenije in Jurčka.

JANEZ ODAR

Kmetijski sejem v Gornji Radgoni se bo spet razširil

Priprave na letošnji kmetijsko-živilski sejem v polnem teku – Kramarji in zabava zunaj sejma – Ocenjena vina

GORNJA RADGONA, 7. avgusta – Le še dobrih deset dni je do začetka letošnjega kmetijsko-živilskega sejma v Gornji Radgoni in prireditelji, delavci enote Gospodarskega razstavišča Pomurski sejem mrzlično opravljajo zadnje priprave na letošnjo prireditev.

Kljub temu, da so letos za več kot 5000 kvadratnih metrov povečali razstavne površine, je vsak kvadratni meter razstavišča na prostem in pod streho že oddan. Skupaj bo na sejmu sodelovalo okrog 1200 razstavljalcev, od tega sto tujih. Za letos so se na upravi Pomurskega sejma odločili, da končno prestavijo stojnice z blagom široke porabe in zabavni park zunaj razstavišča, tako da hrup tega sicer vedno dobro obiskanega zabavišča ne bo več pri vhodu sprejemal obiskovalcev razstavnega dela sejma. Do začetka sejma bodo predvidoma postavili tudi nov hlev za konje, ki meri 350 kvadratnih metrov in bo nadomestil dosedanje konjske bokse, ki so bili zgolj pod nadstreškom. Zadnja večja novost letošnjega sejma pa bo razstava in prodaja avtomobilov številnih svetovnih izdelovalcev in prodajalcev.

Kot vsako leto bo tudi letos sejem spremljal bogat strokovni program, ki bo namenjen čebelarjem, rejcem govedi, vinogradnikom, mlekarjem, prašičerejcem, rejcem kuncev, izdelovalcem kmetijske mehanizacije, slovenskim zadružnikom, kozjerejcem in sadjarjem. Program bo obsegal strokovna predavanja, posvete in okrogle mize o najpomembnejšem dogajanju v posameznih dejavnostih.

Strokovna komisija enologov pa je ravno danes končala še zadnje strokovno ocenjevanje v sklopu letošnjega sejma. Posebna komisija je najprej ocenila mesnine dežel Alp in Jadrana, domače mesnine, mleko in mlečne izdelke ter kmetijsko mehanizacijo včeraj in danes pa je ocenjevala še vina slovenske pridelave. Letos so prvič poleg vin zasebnih vinogradnikov ocenjevali tudi vina družbenih firm, oceniti pa so morali dvesto vzorcev ali dvakrat več kot lani. Po besedah predsednika ocenjevalne komisije Antona Vodovnika so slovenski pridelovalci vin kljub ne najboljšim razmeram lani pridelali kakovostna vina.

JOŽE POJBIČ

NAVZKRIŽNI TEČAJI (6. 8. 1990, New York)

1 \ 2	USD	DEM	GBP	CHF	FRF	ITL[3]	JPY[3]
USD	–	0,628	1,858	0,738	0,187	1165	149,3
DEM	1,593	–	2,953	1,175	0,298	731,7	93,84
GBP	0,538	0,338	–	0,398	0,101	2160	277,1
CHF	1,352	0,851	2,513	–	0,254	859,7	110,3
FRF	5,34	3,350	9,895	3,937	–	218,4	28,00

Legenda: 1 = vrednost pos. valute za enoto druge valute; 2 = vrednost za enoto posamezne valute; 3 = velja le za enoto posamezne valute; USD = ameriški dolar; DEM = zahodnonemška marka; GBP = britanski funt; CHF = švicarski frank; FRF = francoski frank; ITL = italijanska lira; JPY = japonski jen.

LISTA ČISTIH RAČUNOV

Letna obrestna mera za mesec avgust:
– osnovna 22 %,
– stimulativna I 25 % (za komercialne zapise, katerih povprečno dnevno stanje znaša med 15.000,00 in 50.000,00 din),
– stimulativna II 28 % (za komercialne zapise, katerih povprečno dnevno stanje presega 50.000,00 din).

Navedeni kriterij povprečnega dnevnega stanja sredstev se bo ugotavljal za tromesečno obdobje julij – september 1990.

Vrednostni papirji se vnovčujejo kot sredstva na vpogled

Obračun in pripis obresti je vsake tri mesece, najpozneje v dvajsetih dneh po končanem obračunskem obdobju.

Komercialni popust pri nakupu blaga v prodajalnah Mednarodnega podjetja Slovenijales znaša 1 % na vrednost gotovinskega nakupa. Osnova za obračun je prodajna cena blaga oz. konsignacijska cena pri blagu v konsignacijski prodaji.

Pogoji odobritve popusta so naslednji:
– da je vrednost gotovinskega nakupa večja od 5.000,00 din
– da je kupec član KLUB-a Slovenijales najmanj tri mesece
– da povprečno stanje sredstev na vrednostnem papirju, v obdobju zadnjih treh mesecev do dneva nakupa, presega znesek računa za kupljeno blago.

Komercialni popust bo obračunan in izplačan v matičnem KLUB-u Slovenijales, na podlagi računa za kupljeno blago, v roku treh dni po predložitvi pismenega zahtevka.

KLUB SLOVENIJALES

Desettisoči pospremili na zadnjo pot moža in državnika

DUNAJ, 7. avgusta – Vse je bilo simbolično. Dež, v katerem sanjači ob smrti velikih mož slutijo jokajoče nebo. Otroci in odraščajoča mladina, ki so ga spremljali čisto do konca njegove poti, rdeča barva, ki se je ponavljala v nageljnih, zastavah in rutah socialističnih mladink in mladincev, ki so stopali tako tesno ob njem, kot bi se bali, da jim ga bo kdo izmed nepregledne množice zdaj zdaj ugrabil.

Večkot 20.000 ljudi dopoldne v mestnem središču, kjer se je zadnji dan slovesa od dr. Bruna Kreiskega začel in 12.000 popoldne na dunajskem osrednjem pokopališču. Več kot tisoč policistov, med njimi posebej za protiteroristične dejavnosti izvežbami mladeniči, ki so predvsem čuvali Jaserja Arafata.

In nobenih izgredov.

Zato pa veliko čisto do roba s solzami napolnjenih oči. Veliko zvedavih tujcev, ki jih ravno te dni največ mrgoli po Dunaju, veliko prijateljev »starega«, veliko tistih tudi, ki bi mu morali, kot je razmišljal nekdanji predsednik republike dr. Rudolf Kirchschläger ob njegovem grobu, izreči in izkazati vse to, kar mu izrekajo in izkazujejo, odkar je umrl, še ko je živel.

Simboiličnen je bil tudi dr. Kurt Waldheim. Ne zato, ker mu ves dan pogrebnih svečanosti niso dali besede – pač ni socialist – ampak zato, ker je po protokolu hodil za krsto, takoj za družino in pred ostalimi. Hodil je čisto sam. Z dolgimi koraki po Ringu. Tako kot večino svojega predsednikovanja preživlja sam.

Dr. Bruno Kreisky je bil Avstrijcem 13 let kancler, avstrijskim socialistom 16 let predsednik in človek, ki je vse svoje politično življenje sledil ideji demokracije. »Homo politicus«, ki je, kot mu je s tresočim glasom v slovo povedal predsednik socialističnega parlamentarnega kluba dr. Heinz Fischer, z vso svojo močjo in z vsem svojim življenjem hotel dobro. Bil je, skratka mož »pravih lastnosti«. Človek neprecenljivih diplomatskih spretnosti, diplomat, ki se je pogajal s povzročitelji in z žrtvami bližnjevzhodne krize, državnik, ki je uspel marsikak na videz nerešljiv problem rešiti in ki je, Žid po poreklu, vztrajal na treznem razpletu palestinskega vprašanja in ki je bolj kot kdorkoli drug obsojal izraelsko in vse podobne agresije.

Ko so se danes malo pred 10. uro – po žalni seji predsedstva SPÖ – v parlamentu začeli zbirati ugledni politiki iz vsega sveta k tej pravzaprav nenavadni sedmini, je manjkala pokojnikova oporoka. Samo osebno imetje je razdelil med svoja otroka Petra in Suzanno ter vnuke. Politične oporoke ni naredil. Tudi v tem je nekaj simbolike. Njegova politična oporoka bi bili dokončani spomini. Vendar po obeh prvih delih, ki sta izšla v razmaku treh let, tretjega ni dokončal. Morda je to ena izmed njegovih človeških potez. V tem zadnjem delu bi namreč – kjer bi bilo govora o letih med 1970 do današnjega časa – moralo priti do obračuna s socialistično stranko.

V ponedeljek in včeraj so Dunajčani stopali mimo njegove krste. Ob njej predstavniki mladine. V modrih srajcah, vzravnano in ponosno. Danes so čakali ob »svojem Kreiskem«, dokler ni vse minilo. Do konca. Dokler ga ni objela temačnost prsti. Od desetih dopoldne do petih popoldne. Najprej v parlamentu med govorci: Heinzom Fischerjem, Rudolfom Sallingerjem (predsednikom zvezne gospodarske zbornice), in Antonom Benyo, upokojenim predsednikom sindikatov in upokojenim presednikom parlamenta. Potem po Ringu do Ballhausplatza, kjer je bilo slovo najtežje. Kreisky je v vladi tako rekoč preživel vse svoje življenje. Od vrnitve iz izgnanstva iz Švedske 1946, ko je začel službovati kot referent na zunanjem ministrstvu, do aprila 1983, ko se je kot kancler umaknil. Besede švedskega premiera Ingvarja Carlssona, francoskega zunanjega ministra Rolanda Dumasa, predsednika avstrijske ljudske stranke Josefa Rieglerja in kanclerja ter predsednika SPÖ Franza Vranitzkega, so pred vladno palačo še posebej slovesno odmevale. Nekdo med njimi je dejal, da si je Kreisky spomenike postavljal sam in sproti.

Med kanclerskim uradom in Löwelstrasse, kjer je centrala avstrijske socialistične stranke, je bila rdeča barva in najintenzivnejša. Tam so delili nageljne, tam so nosili zastave. Socialistične zastave iz vseh devetih zveznih dežel, med zastavonošami pa nekaj tudi tako drobnih otrok, da so težo komaj zmagovali. Preden se je povorka, ki je bila vsa simbolična – danes so se dokončno poslovili od »ere Kreisky« – poslej bo to le še zgodovina – neizprosno ustavila ob grobu, je dež sem in tja malo prenehal. Simbolične so bile tudi besede Willyja Brandta, predsednika socialistična internacionale, ki je ob grobu po petdesetletnem prijateljstvu s Kreiskim zaihtel: »Mirno živi, ljubi moj, dragi in težki prijatelj«.

Nekje proti koncu spominov, ki jih je naslovil »Med časi«, kakor je med časi pravzaprav sam živel, je dr. Bruno Kreisky zapisal: »Menda imam pravico, da sem utrujen.«

BARBARA GORIČAR

VRHUNSKA POLITIČNA IMENA NA POGREBU – Willy Brandt, Roland Dumas, Jaser Arafat, Hans Dietrich Genscher in drugi vodilni politiki na pogrebu dr. Bruna Kreiskega. (Telefoto Reuter)

Ali je splav smrtni greh?

Na Poljskem narašča število ljudi, ki so proti zakonski prepovedi prekinitve nosečnosti – Senat odložil odločanje o zakonu do 20. septembra

OD NAŠEGA SODELAVCA

VARŠAVA, 7. avgusta – Poljski senat je obravnavo osnutka novega zakona, ki prepoveduje prekinitev nosečnosti, odložil do 20. septembra. V javnosti so presodili, da gre za začasno zmago liberalnega dela parlamenta, ki se ne strinja s strogimi določili in konservativnim duhom zakonskega projekta.

Za pravico do prekinitve nosečnosti se je maja izreklo 45 odstotkov anketiranih prebivalcev (večinoma mladine, intelektualcev in zasebnikov), za prepoved splava pa okoli 40 odstotkov ljudi (večinoma starejših od 50 let, delavcev in kmetov z nižjo izobrazbo). Med večmesečno burno razpravo se je število zagovornikov dosedanjega liberalnega zakona povečalo za 10 odstotkov, čedalje manj pa je tistih, za katere je splav smrtni greh.

Med zasedanjem senata so demonstranti na ulicah delili letake s citati iz mednarodnih sporazumov, ki zagotavljajo pravico do načrtovanja družine. Med njimi je tudi pismo poslanca evropskega parlamenta predsedniku senata profesorju Andrzeju Stelmachowskemu, v katerem piše: »Kot ugotavlja parlament, morajo imeti ženske pravico, da same odločajo o vprašanjih, ki se nanašajo na njihovo življenje, in da izbirajo med materinstvom in prekinitvijo nosečnosti.«

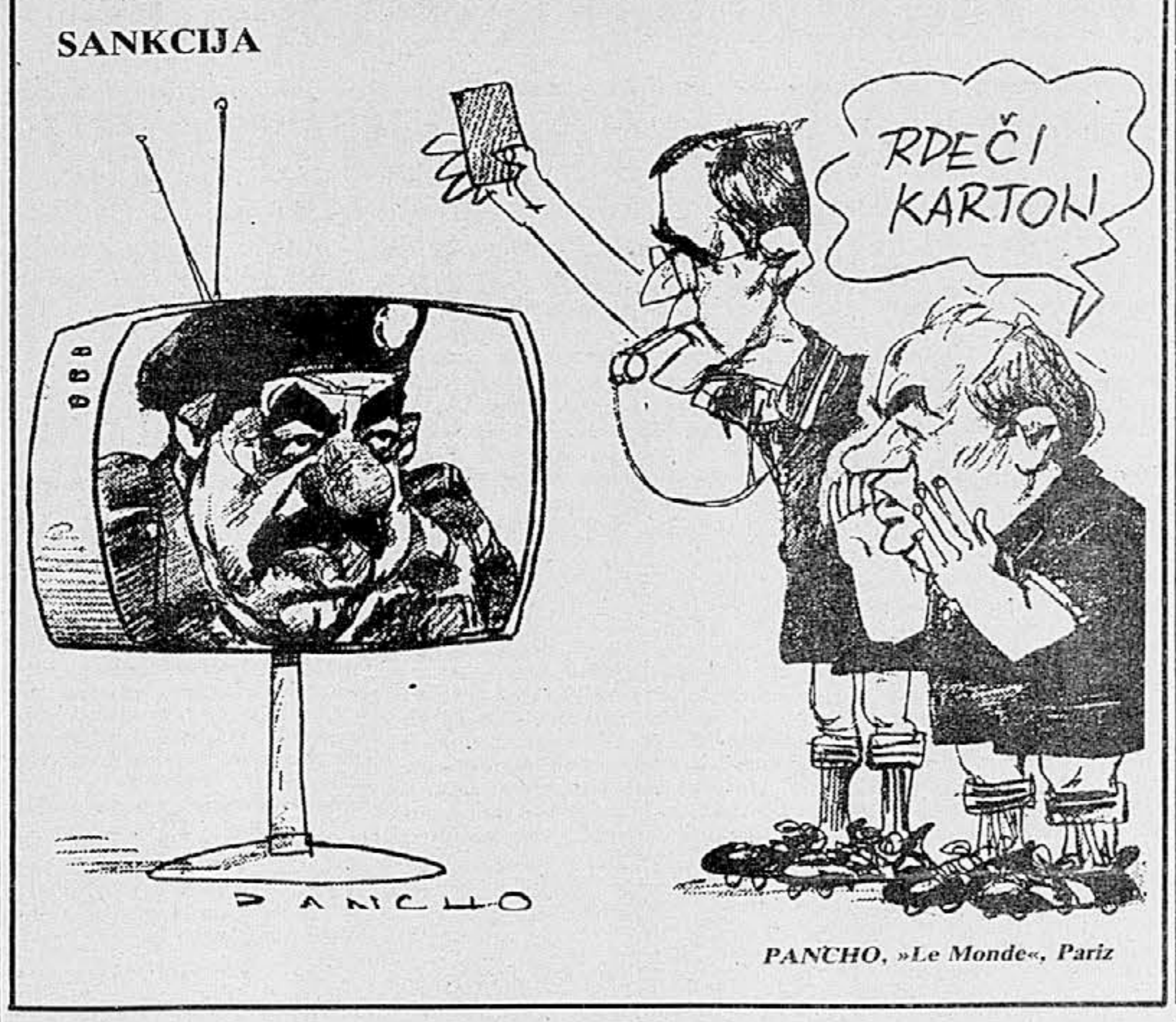
Po nepopolnih statističnih podatkih se za splah odloča vsaka tretja Poljakinja. Vzroki za pogosto prekinjanje »nezaželene nosečnosti« so pomanjkanje sredstev za kontracepcijo in predvsem težavne življenjske razmere, v katerih živijo ženske in družine (pomanjkanje stanovanj in predšolskih ustanov, revščina, alkoholizem itd).

Strožje predpise o prekinitvi nosečnosti so predlagali že lansko pomlad, od tedaj pa v poljski javnosti poteka burna razprava. Avtorji projekta se ob močni podpori cerkve zavzemajo za popolno prepoved splava.

Njihovo pobodo je po letu dni ponovil predsednik senata Stelmachowski. Parlamentarnim komisijam je predlagal svojo različico zakona, po katerem bi komaj spočeti otrok dobil pravni položaj živega človeka, zavarovanega po načelu človekovih pravic. Zahteva po zakonski zaščiti pravice zarodka do življenja je povzročila proteste ženskih in drugih družbenih organizacij, saj bi bil splav po novi interpretaciji enak premišljenjemu umoru. V parlamentu so se pojavila vprašanja, kako in koga naj bi kaznovali, ali je mogoče dovoliti izjeme in v katerih primerih ali naj bi nove drastične ukrepe uvajali postopoma. Nova različica ne govori več o kaznovanju matere, češ da je ta pravtako žrtev ginekološkega posega. Za zdravnike in druge osebe, ki »povzročajo smrt otroka ali k temu pripomorejo«, so predvidene visoke kazni: tri leta zapora, če to storijo z dovoljenjem matere, in do osem let, če to naredijo brez njene volje ali celo proti njej.

Po pozivu evropskega parlamenta je Belgija legalizirala splav, podobno odločitev pa bo kmalu sprejela tudi Irska. Konservativnega klera pa ne moti dejstvo, da bo Poljska ostala edina država, ki prepoveduje prekinitev nosečnosti.

ILIJA MARINKOVIĆ

PANCHO, »Le Monde«, Pariz

Ozadje pakistanskega udara

Spremembe v tej azijski državi so bile presenečenje, čeprav se je vedelo, da se nekaj kuha – Razmere v državi so se sedaj dodobra zapletle

Ponedeljkove spremembe v Pakistanu, ko je Gulam Išak Kan odstavil premierko Benazir Buto, razpustil parlament, za 24. oktober napovedal volitve, vodjo združene opozicije Gulama Mustafo Djatoja imenoval za začasnega predsednika vlade in pozno zvečer uvedel izredno stanje, so bile presenetljive, četudi se je vedelo, da se v zakulisju nekaj pripravlja. To je navsezadnje dal vedeti tudi sam Djatoj, ki je napovedal vnovično, po lanskem novembru drugo glasovanje o zaupnici oziroma nezaupnici Benazir Buto.

Toda predsednik Kan ga je z ustavnim udarom, kot je njegove ukrepe označila dovčerajšnja predsednica vlade, prehitel. V bistvu pa gre za mirni državni udar, ki ga je predsednik skušal opravičiti s preverjenim izgovorom: z obtožbami o podkupljivosti premierke, njenega soproga in njenih sodelavcev. V fevdalnem Pakistanu, ki si v dobrih štirih desetletjih še ni oblikoval lastne identitete, oblast pomeni čast, ki jo skuša večina politikov v skladu z neslavno tradicijo spretno izkoristiti zase, zato obtožbe na račun Zardarija in sodelavcev Butove ne gre zavreči, dvomiti pa velja o njeni osebni vpletenosti v morebitne nečedne posle. Sicer pa si je Benazir Buto morala vse od decembra leta 1988, ko je zmagala na volitvah, oblast deliti tako s predsednikom kot vojaškim poveljnikom. In če se je bolj bala do demokratičnih poskusov vedno nezaupljive vojske, je to razumljivo: navsezadnje so bili prav vojaki tisti, ki so »vrgli« njenega očeta. Skušala se jim je prikupiti tudi tako, da je nasprotovala klestenju proračuna zanje. Podpore ni imela niti v predsedniku. Gulam Išak Kan je namreč oktobra leta 1989 zavrnil njen predlog o upokojitvi nekega generala in za imenovanja novih sodnikov vrhovnega sodišča.

● Šestinsedemdesetletni Gulam Išak Kan, pakistanski predsednik, je nekdanji finančni minister. Ponaša se s skoraj polstoletnim službovanjem v oblastnih strukturah. Najprej je služboval v britanski kolonialni administraciji, potem v pakistanski. Ob smrti predsednika Zia Ul Haka, ki je sredi avgusta leta 1988 izgubil življenje v sumljivih okoliščinah letalske nesreče, je bil kot tedanji predsednik senata imenovan za začasnega predsednika države. Veljal je za birokrata brez političnih ambicij. Po decembrskih volitvah leta 1988, na katerih je zmagala Pakistanska ljudska stranka z Benazir Buto na čelu, je postal predsednik države.

ODSTAVLJENA – Benazir Buto

PREDSEDNIK IN NJEGOV MOŽ – Gulam Išak Kan (levo) in novi premier Gulam Mustafa Djatoj.

Njeno 20-mesečno vladanje bi pravzaprav lahko opisali bolj kot poskus sobivanja s svojima sovražnikoma, ob hkratnih prizadevanjih za uveljavljanje svoje lastne avtoritete, kar ji kot prvi ženski, voditeljici neke stranke in vlade v islamskem svetu, po vrhu pa še šolani na Zahodu, ni bilo lahko. Benazir Buto je skušala uveljavljati centristično politiko na notranjepolitičnem področju, ko je včasih morala pozabiti na svoja demokratična načela in popuščati fundamentalistom, zbranim v senatu. Ta je prav letos spomladi sprejel šeriatsko pravo za vrhovni zakon v državi, ki naj bi ga v naslednjih mesecih potrdil ali zavrnil še parlament. Če bi se Butova ob tem odkrito uprla senatu, bi si nakopala sovražnike še drugod, in ne le med duhovščino, veleposestniki in vojaki. K vsemu temu je treba dodati še več kot dva meseca trajajoče medetične spopade, ki jih predsednici vlade ni uspelo rešiti z dogovarjanji, ampak je morala umirjanje krize, ne pa tudi reševanje, prepustiti vojakom. Ob nerešenem afganistanskem vprašanju, ko se voditelji afganistanskih upornikov v Pakistanu obnašajo kot da bi bili doma, se je zapletlo tudi z Indijo. Po obetavnem detantu

● Benazir Buto je voditeljica Pakistanske ljudske stranke, ki jo je ustanovil njen oče, Zulfikar Ali Buto. General Zia Ul Hak je Buta, svojega dolgoletnega prijatelja (njuno drugovanje je v romanu Sram slikovito, v svojem značilnem slogu opisal Salman Rushdie) dal leta 1979 obesiti. Od tedaj je Benazir Buto skupaj z materjo Nusrat vodila stranko, leta 1984 je morala v pregnanstvo v Veliko Britanijo, toda čez dve leti se je že vrnila v domovino in se leta 1987 poročila s poslovnežem Asifom Alijem Zardarijem, ki mu pravijo tudi »gospod desetih odstotkov«. S tem si je utrdila svoj položaj v stranki. Leta 1988 je, kot rečeno, zmagala na volitvah in postala predsednica vlade.

na podcelini v času vladanja indijskega premiera Radživa Gandhija, se je Pakistan znašel na robu vojne zaradi nerešenega kašmirskega vprašanja, ki je neizkušeni političarki – Benazir Buto do leta 1988 ni nikoli sedela v parlamentu ali vladi – vzel večino časa in pozornosti. Vsa ta nerešena vprašanja so Pakistan pripeljala v slepo ulico, iz katere je skušal najti izhod predsednik Kan s svojimi ukrepi. Zdi pa se, da je prav to razmere ne le

● 59-letni Gulam Mustafa Djatoj je svoje politično vrvohodstvo začel kot tesni sodelavec Alija Buta, po Hakovem državnem udaru leta 1977 je nekaj časa celo vodil njegovo Pakistansko ljudsko stranko, potem pa se je sprl z Benazir Buto in se s spretnim manevriranjem preril v vodstvo opozicije.

v Pakistanu, ampak na vsej indijski podcelini, le še dodatno zapletlo.

BLANKA DOBERŠEK

Obroč okoli Iraka se iz dneva v dan bolj zožuje

V Kuvajtu in Bagdadu baje mirno – Ameriški bombniki v Turčiji – Letalonosilke se zbirajo – Francoska fregata in sovjetski rušilec

BAGDAD, WASHINGTON, BONN, PARIZ, 7. avgusta (Tanjug) – Nova začasna kuvajtska vlada je davi sporočila, da je vrednost kuvajtskega dinarja izenačena z iraškim dinarjem. To naj bi pomenilo, da se je sedanji kuvajtski režim odločil za devalvacijo valute, katere realna vrednost se je doslej gibala okoli 3,5 dolarja za dinar. Iraški dinar je uradno vreden 3,1 dolarja, vendar je njegova prava vrednost zaradi »pridušene inflacije« v državi desetkrat manjša.

V sporočilu kuvajtske vlade je rečeno, da so se za izenačitev vrednosti valut odločili v zahvalo za pomoč, ki so jo iraške invazijske enote ponudile novi »začasni« kuvajtski vladi proti »imperialistični zaroti«.

Iraški poročevalci v Kuvajtu trdijo, da je položaj v tej državi zdaj normalen, življenje se vrača na ulice, trgovine pa postopoma odpirajo. Tudi v Bagdadu je mirno. Včeraj in danes je bilo na ulicah mogoče videti fante z avtomatskimi puškami, ki so jih jim razdelili te dni.

Takšen razvoj razmer v državi in možno vmešavanje v Zalivu, če bi prišlo do tujega posredovanja v Kuvajtu, je včeraj v ustnem sporočilu ameriškemu predsedniku Georgeu Bushu nakazal iraški predsednik Sadam Husein. V pogovoru z odpravnikom poslov ameriškega veleposlaništva je še enkrat opozoril, da bi lahko vsako dejanje proti Kuvajtu resno ogrozilo mir in varnost na tem območju.

Ameriški bombniki F 111, nameščeni v Veliki Britaniji, so sinoči prileteli v Turčijo. Nameščeni so v ameriškem letalskem oporišču Insirlik, približno 600 kilometrov od iraške meje. Od tod bi lahko napadli iraško mesto Mosul, čeprav bolje obveščeni pravijo, da napad na Irak ni Bushova »prva opcija« v odgovor na iraško zasedbo Kuvajta.

Ameriška mornarica je včeraj nadaljevala z razvrščanjem bojnih ladij. Pentagon je sporočil, da je letalonosilka Independance z osmimi letali na krovu še vedno v vodah Indijskega oceana. Tod je tudi letalonosilka Eisenhower, prihodnji teden pa naj bi se jima pridružila še letalonosilka Saratoga.

Francoska vlada je sklenila, da bo proti Zalivu poslala fregato Duplex z raketami exocet, na to območje pa hiti tudi sovjetski rušilec z dvema spremljevalnima ladjama.

Morebitna pomorska blokada Iraka bi ogrozila večino iraškega izvoza nafte in uvoza hrane, strokovnjaki pa menijo, da takšna akcija prinaša tudi nevarnost povračilnega udarca iz obkoljenega Iraka.

Avstralija je razglasila embargo na nakup iraške in kuvajtske nafte, zamrznila premoženje obeh držav v Avstraliji in prepovedala pošiljke, ki bi jih bilo mogoče uporabiti v vojaške namene.

Vlada v Bonnu je danes sklenila zamrzniti iraško in kuvajtsko premoženje ter bančne vloge teh dveh držav v ZR Nemčiji, v bodoče pa bo prepovedano tudi trgovanje z njima. Izjema so samo pošiljke zdravil in hrane v humanitarne namene.

Kuvajt ima v ZR Nemčiji 24,9 odstotka delnic velike kemijske družbe Hoechst, 14 odstotkov delnic tovarne motornih vozil Daimler-Benz, petino jeklarske družbe MC in še precej druge lastnine.

Centralna banka v Frankfurtu ob Maini je sporočila, da je v zahodnonemških bankah naloženih približno 2,8 milijarde mark. Vlada trdi, da je zahodnonemška država doslej zagotovila od pet do deset milijard mark izvoza v Irak.

Tednik Der Spiegel je objavil, da je več kot sto zahodnonemških tovarn pošiljalo Iraku orožje in vojaško opremo, pa tudi tehnologijo in industrijske naprave, nepogrešljive pri jedrski tehniki in v obratih za proizvodnjo bojnih strupov.

Natanko pet dni po iraški agresiji na Kuvajt je Teheran sporočil, da soglaša s sankcijami, ki jih je varnostni svet OZN uvedel proti Bagdadu.

V Teheranu menijo, da bi bil Iran pripravljen z dodatnimi pošiljkami nafte nadoknaditi primanjkljaj, do katerega bi prišlo v Turčiji, če bi Ankara sklenila zapreti iraški naftovod, speljan čez njeno ozemlje.

Iranski zunanji minister, ki se je včeraj mudil na obisku v bližnjem omanskem sultanatu, je izjavil, da njegova država v nobenem primeru ne more soglašati s spremembo kuvajtskih meja ne na kopnem ne na morju. To je najbolj odločno iransko stališče, odkar je vlada te države iraško potezo v Kuvajtu 2. avgusta, torej še istega dne, ocenila kot agresijo.

O krizi na tem območju se je Iran doslej posvetoval s Turčijo, Sirijo in Omanom, kar priča o živahni diplomatski dejavnosti te države, ki je že sporočila, da kot največja v tem delu sveta ne more ostati brezbrižna do dogodkov, ki lahko ogrozijo tako njeno kot regionalno varnost.

Francoska vlada je izrazila »izredno zaskrbljenost«, ker so njene državljane zadržali v Iraku in Kuvajtu. Meni namreč, da je Bagdad odgovoren za njihovo varnost, je bilo rečeno iraškemu veleposlaniku na francoskem zunanjem ministrstvu, čeprav je Bagdad sporočil, da je sklenil vsem tujcem dovoliti prost odhod.

Toda iraški veleposlanik Abdel Razak al Hašimi je odvrnil z grožnjo vlade v Bagdadu, da so odločitve, povezane s splošno blokado Iraka, »vojno dejanje«. Kot je dodal, je Irak »z obžalovanjem in presenečenjem sprejel odločitev Francije, da se solidarizira s protiiraško politiko, kar jo bo še zlasti drago stalo v prihodnosti«.

Kljub temu je Francija še vedno ena tistih zahodnih držav, ki najbolj odločno zahtevajo, da je treba Irak prisiliti k umiku in priznati suvernost Kuvajta. Predsednik Mitterrand se je po telefonu ponovno zelo dolgo pogovarjal z ameriškim predsednikom Georgeom Bushom, govoril pa je tudi s sovjetskim voditeljem Mihailom Gorbačovom. Kot se je izvedelo, so menili, da je položaj v Zalivu »zelo resen«, in soglašali, da je treba pri reševanju krize izrabiti vse možnosti, ki jih ponuja dialog.

Vodilne tri zahodne vojaške sile, ZDA, Francija in Britanija, pa se vseeno posvetujejo tudi o morebitni vojni akciji. V pariških dnevnikih je bilo danes mogoče prebrati, da »je pričakovati vojaško posredovanje«, ki bi bilo neizbežno, če bi Irak vdrl tudi na ozemlje Saudske Arabije.

Francoska vlada je sklenila poslati v Zaliv še več vojaških ladij, seveda pa je z Irakom pretrgala tudi vse sporazume o vojaškem sodelovanju. Zato se je za mnoge iraške pilote v Franciji predčasno končalo vojaško urjenje.

Nadalje je vsem francoskim pomorskim prevoznikom prepovedano prevažati iraško in kuvajtsko nafto. Pariz se je zavzel za »svetovno blokado« Iraka in Kuvajta, in sicer za trgovinsko, finančno, gospodarsko in vojaško, ustavljeni so vsi nakupi iraške in kuvajtske nafte, Irak pa se bo moral odpovedati tudi nakupu 50 mirageov vrednih kar 22 milijard frankov.

Iz doslej nedostopnih virov

Zgodovinar dr. Tone Ferenc o usmrtitvah italijanskih deportirancev, ki so bili pripeljani v Ljubljano med 20. majem in 20. junijem 1945. leta

OD NAŠEGA DOPISNIKA

TRST, 7. avgusta – Primorski dnevnik je danes objavil prispevek zgodovinarja dr. Toneta Ferenca o usodi Italijanov iz Trsta in Gorice, ki so jih jugoslovanske oblasti deportirale po osvoboditvi obeh mest. Njegov prispevek temelji na proučevanju gradiva, ki doslej ni bilo dostopno zgodovinarjem; gre za deportirance, pripeljane v Ljubljano od 20. maja do junija 1945. Povzetke iz njegove študije in seznam imen deportirancev so danes objavili tudi vsi časniki v Furlaniji-Julijski krajini.

Vprašanje italijanskih deportirancev iz Trsta, Gorice in tistih krajev v Julijski krajini, ki jih je spomladi 1945 zasedla jugoslovanska vojska, je bilo vselej med najbolj »neprijetnimi«, ko je šlo za odnose med Italijo in Jugoslavijo. Na italijanski strani je bilo o tem precej gradiva, četudi na vselej povsem zanesljivega, nekaj je bilo glede tega mogoče prebrati v londonskih arhivih, medtem ko je jugoslovanska stran na razne zahteve, da bi pojasnili usodo italijanskih deportirancev, odgovarjala le z vladnimi odgovori.

Slovenski zgodovinarji iz raziskovalne skupine za proučevanje usode slovenskih domobrancev in pripadnikov drugih, nemškemu okupatorju podrejenih slovenskih oboroženih formacij, so zdaj dobili gradivo, ki prej ni bilo dostopno, tako da je mogoče posredovati tudi nekaj podatkov o usodi nekaterih ljudi, odpeljanih iz Trsta in Gorice spomladi 1945. Tone Ferenc, ki je že v sedemdesetih letih kot izvedenec sodeloval s tržaškimi sodniki pri preiskavi zločinov v Rižarni, je vodja te raziskovalne skupine.

Verjetno ne bo nikoli znano natančno število oseb, ki so jih pripadniki jugoslovanske policije in vojske spomladi 1945. odpeljali iz Trsta, Gorice in drugih krajev v Julijski krajini, ki so bili pod jugoslovansko zasedbo, do neke mere zanesljiv podatek pa se je ohranil za obdobje od 20. maja do sredine junija.

V tem obdobju so, kakor izhaja iz dostopnih podatkov, v Ljubljano pripeljali 159 ljudi, večino od njih (118) pa so 20. junija odpeljali v tako imenovane prisilne delavnice v Ljubljani, kjer so bili takrat centralni zapori Ozne. Velika večina pripeljanih je bila italijanske narodnosti, nekaj je bilo Slovencev, med zaporniki pa je bil tudi Grk Dimitrios Tarnatoros iz Soluna, ki so ga iz omenjenega zapora izpustili 7. septembra 1945. 10. septembra, ko je prispel v Trst, je dal zavezniškim oblastem izjavo. Povedal je, da proti zapornikom ni bilo nikakršnih pravnih aktov, večinoma je šlo za Italijane, ki so jih imeli zaradi tega za fašiste.

Tone Ferenc je dobil podatek, da so italijanske deportirance iz centralnih zaporov Ozne odpeljali v treh skupinah v treh različnih dneh in neznano kam. Večina njihovih imen je tudi v knjigi Giannija Bartolija Le deportazioni nella Venezia Giulia, Fiume e Dalmazia (Deportacije v Julijski krajini, Reki in Dalmaciji), ki je izšla leta 1961 v Trstu. Kaže, piše Tone Ferenc, da so bili fašisti in policisti v večini. V virih, ki so postali dostopni šele pred nekaj tedni, so tudi podatki, da je nekaj zapornikov v centralnih zaporih Ozne v Ljubljani umrlo še pred omenjenimi tremi dnevi.

MIŠO RENKO

Temna stran sonca

Po vsem svetu se je prejšnji teden ponavljala ista slika, ko so milijoni ljudi, nezavedajoč se prednosti, ki si jo je priigralo sonce, nadaljevali z igro ‚sončne rulete'. Ta prednost postaja iz dneva v dan večja, zato zbuja skrb. Ameriška družba za raziskovanje raka napoveduje, da bo letos v ZDA zabeleženih več kot 600.000 novih primerov obolenja za rakom, ta pa bo povečini rezultat prekomernega izpostavljanja ultravijoličnim žarkom. Kakih 27.600 izmed teh naj bi predstavljali primeri malignih tvorb, ki povzročajo smrt in katerih pogostnost se v zadnjem obdobju vsako leto poveča za 7 odstotkov. Omenjene tvorbe naj bi letos umorile 6.300 ljudi.

Večina ostalih kožnih rakov bodo le karcinomi osnovnega ter luskastega tkiva, ne smrtonosni, pač pa še vedno nevarni, če jih ne bodo pravočasno odkrili.

Približno 2.500 žrtev raka (predvsem raka luskastega kožnega tkiva) bo umrlo letos, večina drugih pa bo prestala operacije, v glavnem manjše, občasno pa tiste, ki skazijo pacienta.

Zdravniki so še posebej osupli zaradi porasta melanomnih primerov. »Ko sem pred 25 leti pričela opravljati svoj poklic,« pravi dr. Henriette Abel, »je bila prava senzacija, če sem odkrila eno takšno tvorbo letno. To leto pa sem jih v obdobju šestih tednov odkrila šest.« Njen brat dr. Robert Abel, s katerim si delita dermatološko prakso, pa odkrije povprečno en melanom na mesec.

Vzrok: naraščajoče bogastvo

Strokovnjaki pripisujejo vedno silnejše izbruhe kožnega raka naraščajočemu bogastvu ameriških prebivalcev v letih po II. svetovni vojni. Takrat so pričeli preživljati počitnice na Karibih, Floridi ...«; Skupaj z glasbo Beach Boysov so osvojili kulturo oboževanja sonca.

Ker so učinki sončne svetlobe kumulativnega značaja in je običajno potrebno več let izpostavljanja, da se razvije maligna tvorba, se rezultati kažejo šele sedaj.

Mnogi trdijo, da tanjšanje ozonskega plašča, ki ščiti pred večino ultravijoličnega sevanja, prispeva k porastu primerov kožnega raka.

Medtem ko je le malo dokazov, ki bi potrdili to domnevo, se znastveniki strinjajo, da bo v dolgoročnem obdobju zmanjšana ozonska plast povzročala težave. »Tanjša plast ozona bo povišala število obolelih za karcinomi osnovnega ter luskastega kožnega tkiva,« pravi dr. Stanford Lamberg, dermatolog z univerze Johna Hopkinsa, »o tem ni nobenega dvoma.«

Zunanja plast kože ali t.i. povrhnjica predstavlja območje, kjer nastajajo vse tri oblike najnevarnejših kožnih rakov. Tako karcinomi osnovnega kot luskastega tkiva se razvijejo iz najbolj običajnih celic – keratocitov – ki se tvorijo na dnu povrhnjice ter si utirajo pot proti njenemu površju. Blizu dna so ti okroglih oblik in se imenujejo osnovne celice. Bolj ko se pomikajo navzven, bolj se ploščijo, da bi tako postali luskaste celice, ki tvorijo tršo, zaščitno plast kože.

Predrakasti madeži

Melanomi nastanejo iz melanocitov, celic, ki proizvajajo kožni pigment. Celice povrhnjice postanejo maligne, ko pride do sprememb DNA v njihovem jedru, kar je povod nekontrolirani delitvi in nastanku tumorja.

Preobrazbo DNA lahko povzroči večkratno izpostavljanje rentgenskim žarkom, opekline, infekcijske bolezni ali pogosti stiki z določenimi kemikalijami. Daleč največji krivec zanjo pa je ultravijolična svetloba sonca.

Po dolgih letih izpostavljanja soncu postane škoda najprej vidna v majhnih, predrakastih madežih, običajno pri ljudeh srednjih let ali pri starejših ljudeh, na tistih predelih kože, ki jih ne varuje obleka. Ti madeži lahko postanejo maligni, ko se spremenijo v prosojne vozličke iz osnovnih celic, ki se počasi razširijo na sosednja tkiva.

Za razliko od drugih rakov, raki osnovnega tkiva le redko metastazirajo, ali se selijo v druge predele telesa, kjer bi lahko tvorili rakasta tkiva.

Zaradi teh dejstev mnogi ljudje menijo, da takšnih tvorb ni potrebno strokovno in kirurško odstraniti.

Kirurgi morajo pri tem, ko izrezujejo preprostejše tumorje, ki pa so bili predolgo nenadzorovani, večkrat žrtvovati cele kose pacientovega nosu ali ušes, in jim potem kirurško vrniti prvotno podobo.

Tudi karcinomi luskastih tkiv se razvijejo iz predrakastih madežev na območju dolgo izpostavljene kože. Dobijo obliko rdečih ali roza bradavičastih izrastkov, ki se lahko olušćijo ali pa odpro v sredini, odkoder izteče tekočina.

Tumorji luskastih tkiv so nevarnejši; hitreje zrastejo, lahko pa tudi metastazirajo in včasih povzročijo usodne spremembe.

Smrtonosni melanomi

Daleč najbolj grozljiva oblika kožnega raka je maligni melanom, ki se včasih rodi iz obstoječih vrojenih znamenj ali pa se preprosto pojavi na območju nedotaknjene kože. Melanomi so asimetričnih oblik, običajno se pričnó kot lisasti svetlo rjavi ali črni madeži, ki lahko občasno postanejo rdeči, beli ali modrikasti, raskavi, včasih pa celo krvavijo. Hitro rastejo, in ko enkrat dosežejo velikost kovanca, so najverjetneje metastazirali, torej postali smrtonosni. Tudi tu igra ultravijolično sevanje svojo vlogo, toda očitno povsem drugačno.

Mnoge žrtve melanomov so navedle več primerov hudih sončnih opeklin ter mehurjev, navadno še v otroštvu ali mladostniškem obdobju.

Ta izkustva so, kot kaže, spodbudila še vedno skrivnostni proces, katerega posledica je razvoj melanomov leta kasneje, običajno na delih telesa, pogosto izpostavljenih soncu.

Nekaj je tudi dokazov o tem, da dednost igra pomembnejšo vlogo v primerih melanoma, kot pri ostalih kožnih rakih.

Na splošno so najbolj dovzetni za kožnega raka svetlopolti, svetlooki ljudje severnoevropskega izvora, posebno tisti z rdečimi ali svetlimi lasmi ter pegasto kožo, ki jo sonce hitro opeče, in ki zatem pordeči, razvije mehurje in se olušči.

Prebivalci Kavkazja s temnimi lasmi in očmi ter močnejšo pigmentacijo, tako kot Azijci, so manj občutljivi. Tako tudi črnci zelo redko obolijo bodisi za karcinomi bodisi melanomi. Delež melanomov pri črncih predstavlja samo 1/50 deleža pri belcih.

Temna pigmentacija je očitno zaščitna. Redki tumorji, ki so jih našli med črnci, se razvijajo skoraj izključno na predelih svetlejše kože, ki običajno ni izpostavljena soncu: dlani, podplati, koža pod nohti in celo ustna votlina. Ta odkritja krepijo znanstvenike v prepričanju, da so melanomi pri črncih v veliki meri podedovani.

Vloga geografske lege

Tudi geografija ima pri kožnem raku svojo vlogo. Območja ob ekvatorju, kjer opoldansko sonce sije naravnost na glave domačinov, sprejemajo najbolj intenzivno ultravijolično sevanje.

Dalje proti jugu sončni žarki prodirajo na zemeljsko površino v bolj ostrem kotu, dlje potujejo skozi atmosfero, koder ozonski plašč vsrka več ultravijolične svetlobe preden ta doseže površje.

Selitve ljudi, rojenih v višjih, manj sončnih predelih, v tiste s tropsko klimo, so tudi pripeljale do povišanja deleža rakavih obolenj. Analiza primerov nemelanomskih kožnih rakov na Havajih je na primer pokazala, da imajo tamkajšnji japonski prebivalci kar 88-krat več možnosti za razvoj kožnih malignosti kot Japonci v svoji domovini.

Tako je v subtropski Aziji, ki so jo povečini poselili svetlopolti Angleži in Irci, odstotek obolenj za kožnim rakom najvišji na svetu. Dva izmed teh Avstralcev bosta razvila vsaj enega kožnega raka v svojem življenju.

Ta neverjetna statistika nam pomaga razumeti, zakaj je Avstralija danes vodilna država v številu kampanj za boj proti raku.

Proizvajalci kozmetičnih zaščitnih preparatov, kot se zdi, prihajajo na svoj račun. V izložbah danes pogosteje vidimo preparate z zaščitnim faktorjem 15, 25 in 30 kot nekdaj običajne, s faktorjem 4 ali 8.

Kljub naraščajoči propagandi o kožnem raku in zaščitni kozmetiki se še vedno neznano število Američanov brez prave potrebe izpostavlja soncu, kar kaže na to, da so ali prezrli ali pa neresno vzeli kopico strokovnih opozoril.

Solarni studiji so v ZDA še vedno zelo priljubljeni, mnogi lastniki le-teh pa se bahajo, da njihovi reflektorji proizvajajo v glavnem ultravijolične žarke A (UVA), torej tista daljše valovne dolžine, manj pa kratkovalovnih UVB žarkov, ki so znani po tem, da povzročajo sončne opekline ter karcinome osnovnega kot tudi luskastega kožnega tkiva.

Kaj pravijo zdravniki?

Toda dr. John DiGiovanna, dermatolog z Nacionalnega inštituta za rakava obolenja, vztraja na tem, da UVA žarki, ki prodirajo globlje kot UVB žarki, povzročajo raka. »Njihova vloga« pravi, »preprosto še ni tako dobro znana, kajti njihova aktivnost pri sončnem sevanju je dosti manjša kot pri UVB.«

Dr. Laurence David, kalifornijski dermatolog, je bolj ognjevit. »Saloni za umetno sončenje so karcinogeni,« sodi. »Moramo si izbiti tega Georga Hamiltona iz naših glav.« To bi lahko bilo težavno. »Mladi še vedno zahajajo v takšne salone,« pravi nek dermatolog z obale na vzhodu ZDA. »Pravzaprav samo zagotavljajo naš bodoči zaslužek.«

Dermatologi so danes precej zaposleni z izrezovanjem predrakastih tvorb, kožnih tumorjev, njihovim podhlajevanjem, izžiganjem z električno iglo ali bombardiranjem z radioaktivnimi ter laserskimi žarki. Kakorkoli že, kadar kožni tumor metastazira, je moderna znanost še vedno precej nemočna.

Ko na primer maligni melanom doseže to raven, se žrtvine možnosti za preživetje spustijo pod 10 odstotkov. »Najboljši način zdravljenja kožnega raka je, da odstranimo tumorje, še preden se razširijo,« pravi Steven Rosenberg, vodilni kirurg na Narodnem inštitutu za rakava obolenja.

Vsemu navkljub, kakršenkoli napredek bo zabeležen v naslednjih letih v boju proti kožnemu raku, bo najboljša terapija še vedno ostala preventiva, še posebej v otroštvu in rani mladosti, ko je škoda največja. Dolgo prepričanim ljudem, da je porjavela polt zdrava polt, ta spoznanja pomenijo velike spremembe.

Namesto tega, da sonce občudujejo, ga bodo morali predvsem spoštovati.

Pripravila: MOJCA ŠORLI

Jutri nov podlistek

Božidar Pahor:

Kočevska med preteklostjo in pogumom

● *Mnenje*

Izvoz znanja — rešitev?

Globoke spremembe v naši družbi, ko zapuščamo sistem nekega ideologiziranega razmišljanja in ravnanja ter poskušamo gospodarske, politične in tudi vse ostale materialne in duhovne aktivnosti posodobiti, ali kot imamo navado reči civilizirati, evropeizirati, narekujejo nove in predvsem strokovne obravnave. Zapleteni postopki takšne integralne transformacije zahtevajo strokovno premišljeno in politično modro ravnanje — pa je kljub temu še vedno dovolj težav vseh vrst. Izgleda, da bo moral v teh nalogah vsakdo prevzeti svoj delež. Bližnjic ni. Spoznanje razvojnosti v teh spremembah je spoznanje prave, optimalne poti.

Kljub podmeni, da je nadgradnja, kot sta raziskovanje in znanost, področje, ki bi moralo biti v teh razmerah neokrnjeno, da bi lahko prispevalo pomemben delež v optimizaciji odločitev in postopkov, pa kot kaže tudi tu brez žrtev ne bo šlo. Mogoče je izraz žrtvovanje metodološko neustrezen in krivičen. O žrtvovanju bi lahko govorili, če bi omejevali sistem, ki je že optimalen. Mislim, da je sedanji intelektualni potencial dvomilijonskega naroda, ki se operativizira tudi skozi več kot 100 različnih inštitutov, precenjen. Da je bistveno precenjena tudi raziskovalna »kalibracija« — nacionalno razmerje med fundamentalno in aplikativno raziskovalno dejavnostjo. Če gre torej za spreminjanje nečesa, kar je bilo slabo, oziroma kar ni ustrezalo nacionalni strategiji, ne moremo označevati kot žrtev. Raziskovalci in znanstveniki smo takšne spremembe dolžni obravnavati racionalno in ne čustveno ali politično. Zgled so vse razvite države, začenši z Japonsko!

Morda je primer Inštituta za gozdno in lesno gospodarstvo (IGLG), ki je v skrajni stiski, prav ilustrativen. Inštitut, ki je edina raziskovalna organizacija za gozdarstvo in gozdno-prostorsko področje, so do treh četrtin financirale gozdnogospodarske organizacije v Sloveniji. Zaradi splošnih gospodarskih razmer, za katere je značilna predvsem že odurna nelikvidnost in zaradi spreminjanja funkcionalnih osnov gozdarstva v Sloveniji, so bila gozdna gospodarstva že v začetku tega leta prisiljena opustiti skrb za gozdarsko raziskovalno delo. S tem se je razgalila tudi velika utvara, ki smo jo spočeli in udejanjali skozi takoimenovani sistem svobodne menjave dela, po katerem naj bi prek delegatskega sistema povezovali neposredni interes osnove (to je dohodkovne!) produkcije z nadgradnjo in ki se je v teh razmerah pokazala kot utopična; o tem sem nedavno pisal že prav na teh straneh.

Inštitutu za gozdarstvo je bilo potrebno na novo definirati potrebnost — brez sentimentalnosti obravnavati tudi možnost ukinitve.

Z diplomatsko pronicljivostjo in iznajdljivostjo je republiški sekretariat za raziskovalno dejavnost in tehnologijo »primer gozdarskega inštituta« internacionaliziral. Avstrijsko zvezno ministrstvo za znanost je ocenilo, da je ponudba našega sekretariata na raziskovalno sodelovanje v predalpskem in alpskem prostoru strokovno in politično izjemno dragocena. Zato so stekli razgovori, v katerih so na naši strani Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo, na avstrijski pa Raziskovalni center v Seibersdorfu v subkooperaciji z Visoko šolo za kulturo tal na Dunaju in z Inštitutom za gozdarstvo v Schönbrunu definirali letošnjo sodelovanje in projicirali sodelovanje v naslednjih letih. Sodelovanje obsega po vsebinski strani naslednja področja:

- *uskladitev raziskovalnih metodologij pri proučevanju propadanja gozdov z vseh — biotskih in abiotskih vidikov;*
- *skupno proučevanje rastiščnega in zdravstvenega stanja predelov na obeh straneh severne meje naše republike;*
- *skupno delo pri razvijanju sodobnih genetskih in biotehnoloških postopkov za ohranitev ali izboljšanje alpskega genetskega fonda gozdnih drevesnih vrst;*
- *izgradnja gozdno-prostorskega in gozdno-ekološkega informacijskega sistema.*

To sodelovanje že sedaj ponuja nekaj ocen pa tudi vprašanj.

- *Evropsko raziskovalno povezovanje je nujno.*
- *Republiški sekretariat za raziskovalno dejavnost in tehnologijo je s tem primerom potrdil nekatere svoje zamisli in udejanil operativnost svojih organizacijskih postopkov.*
- *Sodelovanje s sosednjo državo je lahko finančno zanimivo.*
- *Odpira se vprašanje, ali je takšna oblika sodelovanja najprimernejša in ali dopušča kot model širjenja raziskovalnega sodelovanja tudi na druga področja; kakšna naj bo finančna shema takšnih dogovorov?*
- *Oceniti bo potrebno, kaj takšne poteze pomenijo v velikih evropskih integracijskih procesih. Ugotovljeno je bilo, da so takšna povezovanja pozitivne reference tako za Avstrijo, ki tudi še nima odprtih vseh evropskih vrat, kot tudi za Slovenijo, ki ne more čakati.*
- *Za IGLG ima takšno povezovanje izjemen razvojni pomen. Zato je kontekst pogodbe zasnovan na dolgoročnosti.*

Finančni učinek 4 milijonov šilingov, ki jih bo za program sodelovanja z Avstrijo dobil IGLG, pa ima lahko le trenutni rešiteljski pomen. Ostali viri financiranja inštituta za gozdno in lesno gospodarstvo morajo ostati do konca leta takšni, kot so bili doslej — vsaj delno tudi iz gozdnih gospodarstev. Povezovanje z Avstrijo je dobrodošlo in koristno, ne more pa seveda biti sistemska rešitev financiranja našega raziskovalnega dela. To nam je menda vsem jasno?

MARKO KMECL

● *Prof. dr. Anton Mavretič o sončnem vetru in Sloveniji*

Moja lepa domovina še vedno ne ve, kaj hoče

Vesoljska postaja Voyager 1, ki je letošnjega februarja naredila zadnje posnetke Zemlje in potem zapustila Osončje (o tem smo poročali v prejšnji prilogi Znanje za razvoj), nosi s seboj tudi 30 imen znanstvenikov, ki so jo ustvarili, med njimi tudi slovensko ime Anton Mavretič. *Prof. dr. Anton Mavretič* namreč že dobrih 30 let živi in dela v ZDA – zadnjih deset let je profesor na bostonski univerzi – in je specialist za merjenje takoimenovanega sončnega vetra. Sicer pa je dr. Mavretič vedno bil tudi velik zagovornik in občudovalec Slovenije, o čemer smo se ponovno prepričali tudi med njegovim nedavnim obiskom doma.

Sicer pa pojdimo po vrsti. Kot še razmeroma mlad znanstvenik je bil dr. Mavretič od 1968 do 1978 sodelavec Massachusetts Institute of Tehnology (MIT), kjer je najprej sodeloval pri dveh raziskovalnih programih za registriranje solarnega vetra. Potem pa je bil glavni inženir pri izdelavi mikroelektronske naprave za merjenje sončnega vetra, ki so jo vgradili na Voyager. »Sonce bruha v vesolje energijo v raznih spektrih, nabite protone in elektrone in temu pravimo solarni veter. Pri planetih pa se solarni veter začne zaradi njihovih magnetnih polj kriviti, zato je naša naloga izmeriti njegovo hitrost, temperaturo, koliko je protonov in elektronov na kubični centimeter, kolikšno energijo imajo in podobno,« pojasnjuje dr. Mavretič.

Čeprav je Voyagerjeva misija danes pravzaprav končana – opravil jo je daleč nad pričakovanji – pa se delo na področju proučevanja solarnega vetra seveda nadaljuje. Tako ima zdaj dr. Mavretič skupino postdiplomskih študentov, ki nadaljuje raziskovalno delo in že razvijajo nov merilni inštrument, ki ga bo v okviru Nasinega projekta Veter (Wind) leta 1992 s satelitom ponesel v vesolje raketoplan shuttle.

Gre za projektiranje takoimenovanega laboratorija za merjenje solarnega vetra, za katerega Mavretičeva skupina razvija poseben senzor. Z njim bodo merili delčke solarnega vetra v nizkoenergijskem pasu, ki z visoko hitrostjo švigajo mimo Zemlje. Znastveniki pričakujejo, da bodo s podatki, ki jih bodo zbrali s pomočjo eksperimentov v omenjenem satelitskem laboratoriju, laže razumeli obsežen spekter vremenskih sprememb, kot so magnetni viharji ali učinek tople grede. »In ne nazadnje,« pravi dr. Mavretič, »bomo potem lahko trdneje napovedali, koliko energije je še ostalo na Soncu.« Satelit, ki bo nosil laboratorij za merjenje solarnega vetra, bo po izstrelitvi najprej dvakrat obkrožil Mesec, potem pa se bo ustavil na točki, kjer sta sončna in zemeljska gravitacijska sila izenačeni.

Gre za izjemno zahtevno delo, saj morajo vgrajene naprave delovati sedem let, kolikor naj bi trajale meritve, v tem času bodo izpostavljene velikim temperaturnim spremembam in sevanjem. »Pri tem ne gre za futuristično znanost. Čim prej moramo namreč izvedeti, kaj počnemo tej Zemlji. In pri tej zapleteni sestavljenki se mi ukvarjamo le z enim koščkom.«

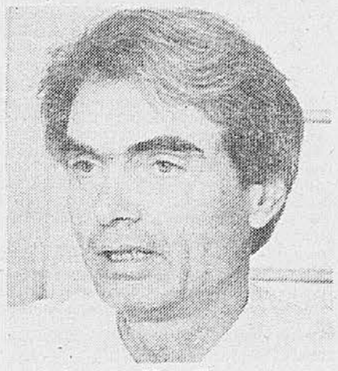
Industrijski ambasador

Kot smo omenili v uvodu, pa dr. Mavretičev pogled ni usmerjen le v vesolje. Reden gost je bil vedno tudi doma, kjer pa doslej, kot pravi, njegovi nasveti, »kot dobronameren pogled od zunaj«, niso padli na plodna tla. Morda bo tokrat drugače.

»Občutek imam, da moja lepa Slovenija še vedno ne ve kaj hoče. Pri tem bi rad po svojih močeh kar najbolj pomagal.

Sem pa prepričan, da sem najbolj koristen, če še naprej delam na področju visoke tehnologije v ZDA, in da kot nekakšen industrijski ambasador pomagam pri njenem prenosu v Slovenijo«, pravi dr. Mavretič.

Po njegovem mnenju mora Slovenija najti neko vrlino, v kateri bo imela prednost pred ostalimi. Zato je osnovno vprašanje: Kaj bomo delali, da bomo lahko prodali z dobičkom? Da bomo dobili odgovor na to na videz preprosto vprašanje, pa bo moralo veliko ljudi veliko delati. Da bi delali nove (razvojne) napake, ni več časa.

prof. dr. Anton Mavretič

Pri tem bodo morali pomagati tudi strokovnjaki iz tujine, pa ne zato, ker domači ne bi bili sposobni, ampak preprosto, ker je pogled od drugod drugačen. O bodoči razvojni usmeritvi se namreč ne moremo odločati na podlagi medsebojnega prepričevanja, ampak mora biti posledica izračunanih pokazateljev, številk in statistik. In predvsem brez vsakršnega političnega prigovarjanja.

»Najprej moramo imeti pred seboj maketo Slovenije, na kateri bomo točno videli, kaj imamo in kje smo. Tako kot načrt za hišo. Če hočemo nekaj zamenjati, moramo vedeti, zakaj bomo to naredili in kaj bomo s tem nadomestili oziroma pridobili. Tako se moramo na gospodarskem področju odločati, kaj bomo žrtvovali in čemu bomo dali prednost v naslednjih dveh ali treh desetletjih – pa če je to računalniški softver ali pa stranišče školjke. In ko bo ta odločitev jasna, potem bomo vedeli, kaj moramo podpreti z razvojem in univerzo. Če pa univerza dela po svoje in razvoj v laboratorijih teče po svoje, potem prav gotovo ne bomo prišli do želenega dobičkonosnega končnega izdelka,« pravi dr. Mavretič.

Univerza je preveč razdrobljena

Pri tem ima svoj kritičen pogled predvsem na našo univerzo, ki je preveč razdrobljena, »takšne si ne bi mogli privoščiti nikjer v Ameriki«.

In pa na samozadostnost velikih sistemov, kot je bila Iskra, »ki so hoteli delati vse, približno tako kot General Electric, kar pa tako majhna dežela, kot je Slovenija, seveda ni mogla zdržati. Na to sem opozarjal leta 1981, toda nihče me ni hotel poslušati,« pojasnjuje dr. Mavretič.

Čeprav je večkrat poudaril, da je naša pretekla velika slabost tudi načelo »negativne kritike«, ki smo jo uveljavili v medčloveških odnosih, kar ga kot človeka, navajenega zahodne pozitivne motivacije, zelo moti, se dr. Mavretič kljub temu ni ognil še eni kritični oceni: dela strokovnjakov v razvojnih oddelkih, na univerzi in na inštitutih. »Pametnih ljudi je v Sloveniji nedvomno veliko. Toda do zdaj niso razvijali izdelkov, ki bi bili posledica zahtev na trgu. V laboratoriju so razvijali tisto, kar se je posamezni raziskovalni skupini zdelo potrebno in zanimivo. Preprosto ni bilo marketinških in podobnih nujno potrebnih služb, ki bi prenašale v razvoj impulze s trga. Na slovenski univerzi še danes ni predmeta, ki bi imel za izhodišče načrtovanje novega izdelka s prvim pogojem, da stane toliko in toliko. Tako pa pridem v Ljubljani k prijatelju, ki mi zadovoljen pokaže svoj zadnji razvojni dosežek. Ko ga vprašam, koliko to stane, pa kar vzroji: ‚Mavretič, ti in tvoji dolarji in dobiček'!

Takšnega razvojnega pristopa si nikjer na svetu nihče ne more privoščiti. In zdaj je zadnji trenutek, da to spremenite in da ne ponovite napake iz preteklosti,« je svetoval prof. dr. Anton Mavretič.

GREGOR PUCELJ

Elektroreološke tekočine in njihova uporaba v tehniki

Britanski znanstveniki so se lotili pionirskga podviga: ugotoviti nameravajo možnosti za tehnično uporabo tistih snovi, ki se iz tekočega stanja spremenijo v trdno, če skoznje spustimo električni tok.

Elektroreološke tekočine (ER) se strdijo, če uporabimo dovolj visoko napetost, utekočinijo pa se, če jo zmanjšamo. S spreminjanjem napetosti lahko dosežemo kakršenkoli pretok ali deformacijo.

V družbi Lotus Engineering iz Norwicha so izumili propelersko gred iz dvojne cevi za prenos spreminjajočega vrtilnega momenta (navora) pri vozilih s pogonom na vsa štiri kolesa. Prostor med koncentričnima pogonskima cevema je napolnjen s tekočino ER, katere gostota se lahko spreminja praktično istočasno z napetostjo.

Gre za povezanost pogonskega sistema gredi z vsakim kolesom prek računalniško podprtega sistema t. i. aktivne suspenzije, ki so jo izdelali v isti družbi in ki je že sama po sebi pionirsko dejanje, pri katerem senzorji nenehno beležijo obremenitev vsakega posameznega kolesa, hkrati pa v skladu s tem spreminjajo gostoto suspenzije. S tem dosežejo, da se vrtilni moment oziroma pogonska sila prenaša na kolo samo takrat, ko je guma v tesnem stiku s tlemi.

Strokovnjaki te družbe so izdelali celo vrsto poskusnih sistemov, ki jih zdaj testirajo v laboratoriju. Preizkušanje na terenu se je v Veliki Britaniji začelo z uvedbo sklopke, kakršna se uporablja pri vitlih za navijanje žice. Izdelali so jo v obratih ER Fluid Develoments of Sheffield v severni Angliji. V bistvu gre za plošči, ločeni s tekočino ER, ki omogoča prenos mehanske energije, kadar jo je treba zvezno spreminjati. Narejena je tako, da regulira vrtilni moment bobna za navijanje, na katerem je vse več žice in se njegov premer zaradi tega povečuje.

British Technology Group (BTG), ki daje dovoljenje za uporabo izumov britanskih strokovnjakov z univerz v Sheffieldu Liverpoolu, je družbo Castrol Oil pooblastila za izdelavo več vrst tekočine ER, o katerih trdijo, da se v njih izgubi 20-krat manj dovedene energije kot v tistih, ki so jih za podobne namene uporabljali prej. Hkrati se je razpon njihove delovne temperature povečal na 130 stopinj Celzija (od minus 30 do 100° C).

V Veliki Britaniji so ustanovili tudi skupino strokovnjakov iz industrije, imenovano Electro-Rheology Research Syndicate, katere cilj je proučevati načine za uporabo najnovejših tekočin ER, ki so jih izumili v tej državi, in propagiranje uporabe.

● *Odmev*

Kritika bo zamrla, če jo bomo imeli za pamfletarstvo

Priznam, da mi je bilo Zakarpatje veliko bliže kot ZDA, ko sem se namenil, da odprem prostor za razjasnjevanje določene travme, ki obstaja v slovenskem univerzitetnem, znanstvenem in tehnološkem ambientu zadnja tri desetletja. Utemeljena (podatkovna) kritika akterjev bo seveda zamrla, če jo bomo zaradi dejanskosti poimenovali s pamfletstvom (Civilizirana) Evropa je za nas, kot kaže, še daleč, — avtor prof. dr. Peter Tancig, Znanje za razvoj 1. avgusta letos). Razkrivala naj bi ozadje določenega razumevanja, na primer, zakaj je nekdo postopal na določen način. V tej igri razumevanja pa je javnost pomembna, ker je občutljiva za smotrnost in smiselnost obnašanja akterjev, bolj kot sva lahko oponent in moj protioponent v tej sporni zadevi.

Na vrsti sem torej, da javno obranim to, s čemer me protioponent obremenjuje, čeprav je to že bolj podobno iskanju dlake v jajcu, tako kot je takšen že protioponentov prispevek.

Računalniška in informacijska podpora slovenskega jezika sploh ni sporna, sporen je lahko le program nekega laboratorija, ki je morda izključno raziskovalen, od sebe pa ne da nobene tehnološke fige. Vendar te dileme sam nisem odpiral. Japonci so resda pred debelim letom ustanovili Japan Electronic Dictionary Research Institute (EDR) z državnim kapitalom 100 milijonov dolarjev za obdobje sedmih let, vendar njihov cilj ni raziskava japonskega in angleškega jezika, temveč razvoj elektronskih slovarjev. Generalni direktor EDR mi izrecno zatrjuje, da je glavni poudarek v oblikovanju slovarjev in ne v raziskavah in teoretičnem vidiku! V tem pa je razlika, ki je bistvena. Osebno sem prepričan, da bo pot slovenskega jezika v svet elektronike potekala prek projektov drugih naravnih jezikov, ker sicer naši slovarji ne bodo konkurenčno uporabni niti za nas. Pri tem bodo pomembni le informacijski standardi zajemanja nacionalnih slovarjev. O pionirjih in pionirstvu domačega laboratorija pa raje ne bi govoril, ker bi s tem lahko že utemeljeval neko drugo asociacijo.

Kaj pomeni Kennedyjev katoliški klan v ameriški kulturi (osvajanja Divjega Zahoda), v čem je njegov mit in kakšen je bil načrt tega klana in visoke politike v konfliktu zaradi imenovanja Roberta (brata), lahko razsojajo predvsem Američani. Po mojem okusu pa prav gotovo ni bil družinski klan Ceausescu, kjer sta si Nicolae in Elena delila oblast nad družbo in znanostjo. Vendar to ni pomembno: Tito je npr. dosledno zavračal imenovanje svojih bližnjih v oblastne organe.

Namen intelektualnega dela seveda ni plačilo: s tem bi se intelektualci izenačili z mezdnimi delavci, katerih cilj je prav plačilo. Tudi resnica o ničelnem denarnem plačilu je jalova, saj so sodelavci »ekspertnih« skupin po službeni dolžnosti zainteresirani, da izdelujejo sebi ustrezno dokumentacijo. Pri branju listin RSRDT dobivam občutek, da smo naenkrat napredovali v ekspertno družbo (strinjam pa se, da po subkulturnih merilih). Kar se tiče moje uvrstitve v ekspertno košaro RSRDT, jo z ogorčenjem odklanjam. Leta 1978 me je tudi partija g. Tanciga na IJS vabila v svoje vrste, seveda z najboljšimi nameni, npr. da mi skrajša svobodno pobudo in odbije z drugačnim prepričevanjem kaljeno kritično ost. Zato naj mi bo dovoljeno parafrazirati misel velikega nemškega pesnika: »Denn / Wie ich anfing, werde ich bleiben.« Prispevek, ki zadeva univerzo, znanost in tehnologijo sem že prej poslal v objavo in s tem v javno presojo, vendar ne kot ekspert.

O kvaliteti znanosti, ki je nastajala v realsocializmu, ne bi razpredal. Ta znanost je bila prikrajšana za bistveno dimenzijo: ni se potrjevala na konkurenčnem trgu tehnoloških produktov ali pa le izjemoma in s strašanskimi stroški, ki so naposled postali neznosni (npr. sovjetska vesoljska, letalska oziroma visokotehnološka industrija). Vrednost domače naravoslovne in tehniške inteligence, zbrana na IJS, bo lahko preizkusil šele tuji ali mešani kapital, katerega cilj bo proizvodnja. Pri tem seveda v naslednjih letih ne bo odločilno zoperstavljanje herostratstvu republiškega sekretarja (na koncu koncev smo z demokratičnimi volitvami začeli tudi s požigom komunistične družbene ureditve), temveč kapitalske možnosti. Tudi držanje znatnega raziskovalnega potenciala v praznem, postsocialističnem stanju, ne bo rešilo prihodnosti raziskovalcev, bo le odlagalo nujne spremembe.

Na koncu bi gospodu ministru svetoval, da naj se s svojimi eksperti čimprej odpravi po svetu, sklene ustrezne sporazume (ki jih Jugoslavija nikoli ni imela) z vladami razvitih držav, se po sklenjenih sporazumih pojavi v državnih institucijah razvitih in se prijavlja na mednarodne razpise tehnoloških projektov posameznih držav, seveda z referencami in ustrezno ceno. Pri tem »Vam« želim, da čimprej uspete, ker bi prav to (dogovore med vladami in sporazume med inštituti) potrebovali že danes.

S tem končujem razpravo, s katero se le vračam v problematiko, ki sem jo absolviral. Problemi RSRDT žal niso v obzorju mojega razumevanja. Ne zaupam volji izvoljenih, če mi je na voljo preverjena (»ekspertna«) referenca izkušenih, podjetnih in moralnih partnerjev. Sam odločam, kje se bom pojavil in s kom bom sodeloval. Ne zavidam pa nikomur, ki te sposobnosti in možnosti nima. In dokončno, tudi slovenski ideologiji v prostoru demokracije je potrebna svojstvena kritična alternativa, v kateri znanost in tehnologija lahko postaneta faktorja le, če bosta sledila poti razvitih in ne našim coprnijam.

ANTON P. ŽELEZNIKAR

V današnji prilogi Znanje za razvoj poleg novinarjev Dela sodelujejo še: **dr. Marko Kmecl,** Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo, Ljubljana; **prof. dr. Janez Strnad,** Fakulteta za naravoslovje in tehnologijo Univerze v Ljubljani; **Irena Šumi,** Inštitut za narodnostna vprašanja, Ljubljana; **prof. dr. Anton P. Železnikar,** Ljubljana.

● *Operativno zmanjšanje kratkovidnosti*

Gre za učinkovit poseg, čudežev pa seveda ni

V Igalu je bil nedavno jugoslovanski simpozij o implantacijski in refrakcijski kirurgiji očesa. Razpravo o »kirurgiji refrakcijskih anomalij« je vodil *prof. dr. Siniša Đaković,* direktor beograjske očesne klinike in predsednik Združenja oftalmologov. To in dejstvo, da je ta ugledni srbski znanstvenik nekaj časa proučeval kirurške korekcije refrakcijskih anomalij na inštitutu za očesno mikrokirurgijo akademika Fjodorova v Moskvi, je razlog, da smo ga prosili za pogovor. Dr. Đaković je novo metodo uvedel na očesni kliniki Prof. dr. Đorđe Nešić v Beogradu.

Po njegovih besedah se je začelo drugo desetletje intenzivnega dela na področju tovrstnih kirurških posegov. Vse širša uporaba in uvajanje sodobnih metod in modifikacij, ki se opirajo na sodobne dosežke v znanosti in tehniki, omogočajo enostavnejše in racionalnejše odpravljanje refrakcijskih nepravilnosti. Sodobna mikrokirurgija, zlasti zadnja generacija mikroinstrumentov za take operacije, dopolnjena s posebnimi diamantnimi rezili, daje izjemne možnosti za izboljšanje učinkovitosti teh posegov.

Kakšne so pri nas praktične izkušnje s tovrstnim kirurškim odpravljanjem kratkovidnosti?

»V času od odkritja in širše uvedbe operativne korekcije kratkovidnosti pa vse do danes je bila operacija z manjšimi prekinitvami predmet pogostih polemik in različnega razumevanja tistega dela, ki se nanaša na njene možnosti na področju učinkovitosti in komplikacij. Rečem lahko, da so razpravljalci včasih padali iz ene skrajnosti v drugo – operaciji so po eni strani pripisovali fantastične možnosti, po drugi pa je bilo v zvezi s komplikacijami slišati neutemeljeno slabe prognoze. Zaradi tega je prihajalo do nerealnega ocenjevanja metod.

V takih okoliščinah smo si v zadnjih osmih letih pridobivali izkušnje, pri čemer smo nenehno spremljali mnogo bolj intenziven tuji razvoj in odkritja. Naše izkušnje brez dvma temeljijo na skromnejšem gradivu oziroma na 352 operiranih očesih. To število je razdeljeno na približno enake skupine za vsako leto v času osemletnega dela. Drugače je v tujini, kjer so v razvitih državah v zadnjih desetih ali petnajstih letih opravili veliko več dela (v SZ več kot 90.000, v ZDA pa več kot 270.000 operiranih oči). Naše izkušnje, čeprav pridobljene na podlagi skromnejšega gradiva, so vendarle pomembne in koristne, pa ne samo zato, ker so naše, temveč tudi zato, ker smo jih zbirali in analizirali brez prekinitve v relativno dolgem časovnem obdobju in po strožjih merilih. Hkrati smo stanje operiranih oči naših pacientov primerjali s stanjem tistih v tujini, ki so k nam po vrnitvi v domovino prihajali na kontrole. Teh je bilo mnogo več kot onih, ki so bili operirani pri nas.

Cilj, ki smo si ga postavili z uvedbe radikalne keratotomije za operativno korekcijo kratkovidnosti, ali ljudsko (vendar ne docela pravilno) imenovano metoda za odpravo očal, je popolnejša in trajnejša korekcija miopije, ki je (še zlasti do takrat) ni bilo mogoče izvesti na klasičen način, tako za eno oko kot za obe očesi.

Pri rezultatih nismo predvideli (nujne) odprave potrebe po očalih, ker se na sedanji razvojni stopnji operacije tega od nje pričakuje v vsakem primeru. Nasprotno, z njo pacientu po potrebi omogočimo uporabo očal, če to prej zaradi velike razlike med dioptrijama oziroma kratkovidnostjo obeh očes ni bilo mogoče. Skratka, naš cilj je trajno zmanjšanje kratkovidnosti (v dioptrijah) na vsakem operiranem očesu z neprogresivno miopio, kar nam je tudi uspelo.«

● *Katero delovno metodo ste uporabljali?*

»Iz velike množice kratkovidnih, ki smo jih obravnavali, smo za operacijo določili miopije nizke in srednje stopnje pri pacientih, starejših od 18 let, katerih vid je bil do takrat ustrezno korigiran. V diagnostiki, zlasti pri določanju indikacij za operacijo in pri kontroli operiranih smo poleg rutinskega oftalmološkega pregleda uporabljali sodobna diagnostična sredstva za natančno merjenje refrakcije, debeline rožnice in vsega, kar je potrebno za objektivno oceno refrakcijskega stanja očesa. Operacija te vrste poteka pod operacijskim mikroskopom s pomočjo posebnega kompleta mikroinstrumentov po Fjodorovu, kompletiranih pred dvema letoma, in diamantnih mikrodoziranih nožev, kar operacijo zelo olajšuje. Uporabljamo samo lokalno anestezijo.«

● *Kaj pa rezultati? Kaj nam lahko poveste o njih?*

»Dokončne rezultate operacij smo ocenjevali šele po treh ali šestih mesecih. Prej ne, in sicer zato, ker se stanje stabilizira šele po tem času, pozneje pa ni sprememb, čeprav pacienti učinek subjektivno najbolj občutijo prve dni oziroma tedne po operaciji, ko skoraj vsi dobro vidijo brez očal, ne glede na stopnjo kratkovidnosti pred posegom.

Temu pojavu ne pripisujemo večjega pomena, saj se oko, kot rečeno, stabilizira šele v treh do šestih mesecih. Mimogrede lahko še povem, da so nepoučeni operaciji zaradi tega pripisovali fantastično uspešnost, ali pa jih je po začetku stabiliziranega obdobja prevzelo malodušje.

Pri vseh 352 operiranih očeh, od katerih je bilo nekaj takih, ki smo jih morali ponovno operirati, smo dosegli definitivno znižanje refrakcije v intervalu od dveh do več kot šestih dioptrij, v več kot 80 odstotkih primerov pa se je izboljšanje gibalo od 3,5 do 5 dioptrij. Izkoriščenost vida se je izboljšala pri 91 odstotkih operiranih oči, pri 9 odstotkih pa se ni spremenila. Zadovoljiv vid pri obeh očesih (binokularni vid) smo z dodatno korekcijo dosegli pri 55 odstotkih, brez dodatne korekcije pri 44, neuspešni pa smo bili pri 12 operiranih očesih oziroma pri enem odstotku. In nazadnje, pri 122 pacientih (44 odstotkih) ni bilo več potrebe po uporabi očal,« nam je na koncu dejal profesor dr. Đaković in poudaril, da vse, kar je bilo doslej storjeno na tem področju, kaže, da se s to operacijo ne moremo v vsakem primeru znebiti očal. Kaj takega za zdaj tudi ni mogoče pričakovati, saj gre »samo« za zmanjšanje kratkovidnosti.«

SLOBODAN DUKIĆ

● *Pojav Čerenkova*

Sevanje lahko tudi vidimo

V kotičku Svet so ljudje smo v Delu 30. 6. lahko prebrali, da je umrl sovjetski fizik *Ilja Mihailovič Frank.* Leta 1958 je skupaj s *Pavlom Aleksejevičem Čerenkovom* in *Igorjem Jevgenjevičem Tammom* dobil Nobelovo nagrado iz fizike »za odkritje in razlago pojava Čerenkova«. Morda bi bralce zanimalo izvedeti kaj več o tem pojavu?

Pri opisovanju se na začetku naslonimo na pojav, ki ga je vsakdo opazil in ga bo poleti na dopustu opazil še večkrat. Plovilo, recimo mu kar čoln, ki enakomerno pluje po mirnem morju, vleče s seboj dobro vidno valovno čelo, ki izhaja iz njegovega kljuna. Pred čelom je morje mirno, ker ga še ni dosegla motnja, za njim pa potujejo valovi, s katerimi je čoln zmotil gladino. Takšna valovna čela nastanejo, ko se telo giblje hitreje, kot potuje valovanje. Čoln se giblje hitreje, kot potujejo valovi, ki ga spremljajo. Čoln se premakne za določeno razdaljo, ko prepotuje valovno čelo krajšo razdaljo, merjeno pravokotno na čelo. Čim večja je hitrost čolna v primeri s hitrostjo valovanja, tem manjši je kot med smerjo gibanja čolna in valovnim čelom.

Valovno čelo v obliki stožca spremlja tudi izstrelek, ki se giblje po zraku hitreje od zvoka. Pravzaprav sta taka stožca dva: prvi izvira iz konice izstrelka, drugi pa iz njegovega zadka. Na ta pojav je prvi opozoril avstrijski fizik **Ernst Mach** pred dobrimi stotimi leti. Iz Prage, kjer je bil tedaj profesor, je preko pisem vodil poskuse na Mornariški akademiji na Reki. Zato pogosto povežemo njegovo ime z opisanim valovnim čelom.

Machovi valovni čeli spremljata tudi letalo, ki leti z nadzvočno hitrostjo. Čeli lahko razbijeta šipe ali poškodujeta občutljive dele stavb. Spremljata ju poka, ki vznemirjata ljudi. Zato nadzvočne polete vojaških letal in edinega nadzvočnega potniškega letala Concorde poskušajo prestaviti nad nenaseljene predele in nad morje.

Svetlobno Machovo čelo

Do podobnega pojava pride, če se po prozorni snovi giblje naelektreni delec hitreje od svetlobe. Ali je to sploh mogoče? Da, je, ker svetloba potuje po snovi počasneje kot po praznem prostoru. Medtem ko meri njena hitrost v praznem prostoru 299. 792, to je približno 300 tisoč, kilometrov na sekundo, meri v steklu okoli 200 tisoč kilometrov na sekundo, v vodi 225 tisoč kilometrov na sekundo in v zraku v navadnih okoliščinah 299. 700 kilometrov na sekundo. Delec se giblje lahko po snovi z večjo hitrostjo kot svetloba, a seveda njegova hitrost ne more presegati hitrosti svetlobe v praznem prostoru.

S svojim nabojem pritegne hitri delec nasprotno naelektrene delce in odbije enako naelektrene delce v neposredni okolici. Ti sevajo, kose vrnejo v začetno lego, ko se hitri delec oddalji. Medtem ko se delec giblje s hitrostjo, ki je večja od hitrosti svetlobe v snovi, stožčasto valovno čelo potuje po snovi s hitrostjo svetlobe. To valovno čelo je meja med območjem onstran, ki ga še ni doseglo sevanje, in območjem tostran, ki ga je sevanje že doseglo. Čim večja je hitrost delca v primeri s hitrostjo svetlobe v snovi, tem manjši je kot med smerjo gibanja delca in valovnim čelom.

Ali je mogoče sevanje Čerenkova videti? Da, močno radioaktivne vodne raztopine oddajo medlo modrikasto svetlobo. Dandanes, ko smo pri ravnanju z radioaktivnimi izviri zelo previdni, je malo možnosti, da bi videli to sevanje. Pač pa je mogoče sevanje brez nevarnosti videti v jedrskem reaktorju Instituta J. Stefan v Podgorici in v drugih podobnih majhnih jedrskih reaktorjih. Pri razcepu uranovih atomskih jeder v gorivnih elementih v sredici reaktorja nastane precej radioaktivnih jeder. Naelektreni delci, ki jih oddajajo jedra pri radioaktivnem razpadu, ne morejo iz gorivnih elementov. Zato pa lahko zapusti gorivne elemente sevanje gama, ki spremlja radioaktivni razpad. To sevanje se kdaj pa kdaj obregne ob elektrone, ki jih je obilo v atomih v molekulah vode okoli gorivnih elementov. Če se odrinjeni elektron giblje z večjo hitrostjo kot 225 tisoč kilometrov na sekundo, nastane sevanje Čerenkova, ki ga skozi 6 metrov debelo plast vode na vrhu reaktorja opazimo kot modrikasto svetlobo.

Kratkotrajni blisk sevanja Čerenkova nastane tudi, ko naelektreni delec z dovolj veliko hitrostjo preleti steklasto snov v očesu. Takih naelektrenih delcev je celo pri tleh dovolj, ker nastajajo pri reakcijah zelo hitrih naelektrenih delcev iz vesolja z atomskimi jedri v ozračju. Vendar navadno šibkih bliskov ne zaznamo. Če pa so oči prilagojene na temo in če je naelektrenih delcev več, je bliske mogoče neposredno opazovati. Opazili so jih vesoljci v postajah nad ozračjem in ljudje, ki so si dali v temi oči obsevati z nenevarnim sevanjem v poskusne namene.

Sevanje Čerenkova izkoriščajo merilniki Čerenkova, ki jih uporabljajo v fiziki za raziskovanje delcev. Prek sevanja je mogoče zaznati hitre naelektrene delce, če pa izmerijo kot med valovnim čelom in smerjo gibanja delca, je mogoče naravnost določiti hitrost delca in – če vemo za kateri delec gre – še njegovo energijo. V predelih daleč od svetilk je mogoče v noči brez Lune z občutljivimi merilniki zaznati šibko sevanje Čerenkova, ki ga povzročajo v zraku zelo hitro naelektreni delci iz vesolja.

JANEZ STRNAD

● ***Sevanje Čerenkova ima razgibano zgodovino. Po poti, ki smo jo nakazali z našim razmisljanjem, je prvi napovedal sevanje te vrste angleški fizik in elektrotehnik Oliver Heaviside pred sto dvema letoma. Prva ga je opazila gospa Curie, ko je leta 1910 pripravila koncentrirane vodne raztopine soli radioaktivnih elementov polonija in radija, ki ju je že prej odkrila. Tedaj se za sevanje ni nihče podrobneje zanimal. Šele v letih 1926 do 1929 ga je raziskoval francoski fizik L. Mallet. Leta 1934 je sovjetski fizik Sergej Ivanovič Vavilov opozoril nanj svojega učenca Pavla Čerenkova. Ta se je lotil raziskovanja s sistematičnim merjenjem. Tri leta pozneje sta Ilja Frak in Igor Tamm sevanje podrobno pojasnila s teorijske strani. Trije sovjetski fiziki so si v enakih deležih razdelili Nobelovo nagrado za leto 1958. Od trojice je Frank (1908 do 1990) umrl zadnji, Čerenkov (1904 do 1964) in Tamm (1895 do 1971) sta umrla prej.***

Pojasnilo Nobelovega odbora, da je trojica dobila nagrado za »odkritje in razlago« pojava, ne pove vsega tega. Vendar je tako z večino odkritij v fiziki: z odkritjem povežemo eno, dve imeni, ker ni časa ali prostora, da bi pojasnili vso preteklost. Navadno bi bilo treba omeniti več raziskovalcev. Kljub temu je pojav znan kot pojav Čerenkova ali v SZ kot pojav Čerenkova-Vavilova. Predlogi, da bi ga imenovali po Heavisidu ali Malletu, se niso prijeli.

● *Etnična problematika iz novih izhodišč – 5*

Revidirati moramo svoj pristop k slovenstvu

Zamisel za organizacijo drugega posvetovanja Etnične delavnice, sklic strokovnjakov mnogovrstnih področij, ki se tako ali drugače ukvarjajo z etnično problematiko, je artikuliral naš četrti sogovornik, *dr. Darko Bratina,* profesor sociologije na tržaški univerzi in direktor Slovenskega raziskovalnega inštituta v Italiji.

dr. Darko Bratina

● Zamisel Etničnih delavnic temelji na postavki, da imamo Slovenci izreden fond in zmogljivosti za preučevanje teh vprašanj?

»Večkrat se mi zdi, da smo Slovenci kot narod dobesedno obsedeni s temi vprašanji. Že bežen bibliografski pregled pove, koliko so se Slovenci temu posvečali; z vprašanjem slovenskega naroda so se ukvarjali po vrsti pisatelji, pesniki, humanisti, znanstveniki. Za slovenski prostor ta »produkcija« lahko predstavlja osnovo za posebno specializacijo v okviru mednarodne delitve v znanstvenem delu. Nekatera okolja, naj rečem, kar narodi, so specializirani za določene tipe produkcije, recimo za avtomobile, čevlje, modne izdelke, lahko glasbo ali filozofijo; mi pa bi se lahko brez kakega kompleksa bolj zavestno kot do sedaj usmerili v etnična vprašanja. Dosti imamo povedati, ne le za preteklost, temveč tudi v perspektivi postmodernih procesov. Nacionalna, ali bolje, etnična identiteta se artikulira in ustali pri določenem številu ljudi v določenem času in prostoru. Verjetno obstajata nekakšni zgornja in spodnja meja, v okviru katerih se identitete javijo, razvijejo in fiksirajo. Preko neke take meje pa se situacija spremeni, konstituirajo se nekakšne neo-identitete. Večkrat v zgodovini so se taki preobrati že izvršili in Slovenci smo kot konstanta na spodnji meji zanje še posebej občutljivi. Mislim, da zato ni naključno, da se je etnično problematiko pri nas toliko študiralo in obravnavalo z vseh plati, in da ta fond lahko predstavlja začetno investicijo v specializacijo za t. i. nacionalna in povezana vprašanja.«

● Na drugem zasedanju Etnične delavnice štirih inštitutov se je med drugim razvila razprava o postmodernem času in vlogi etnosa v njem.

»Pogosto slišimo mnenja, da živimo v dobi standardizacije; da vsi pijemo, jemo in nosimo enake stvari. Sam pa menim, da je proces standardizacije dosegel vrhunec že v dvajsetih in tridesetih letih našega stoletja; prav v dobi torej, ko so se širom sveta pojavile skrajno avtoritarne oblike oblasti, še posebej v okviru organizacij industrijskih procesov; Chaplinov *Modern times* je nastal v tridesetih. V postindustrijski dobi pa se vse ponovno stavi na različnost, fleksibilnost, diferenciranost. Tudi etnične značilnosti so ponovno v ospredju. Na Vzhodu je pojav očitnejši; morda zato, ker se je tam etnos skušalo odpraviti, ga potisniti v ozadje kot nekaj nepomembnega, ker se je mislilo, da je ta problematika rešljiva v imenu in na način razrednega. Tudi na Zahodu je etnična problematika danes močno aktualna. Tu je bil proces artikulacije nacionalnega kompleksnejši, obstaja pa kljub temu še vrsta skupin, katerih status je nerešen. Verjetno stopamo v obdobje, v katerem naj bi, če rečem analogno s sintagmo »sestopa z oblasti« v komunističnih režimih, nacionalnost sestopala iz državnosti – ali tudi obratno. Klasična nacionalna država je očitno v procesu preobrazbe v čimbolj administrativno in nacionalno nevtralno strukturo, kar pomeni, da se nacionalnost hkrati »pluralizira« v okviru obstoječih državnih struktur. Ne gre torej za ukinjanje ali odpravljanje nacionalnosti, nasprotno: gre za postavitev t. i. nacionalnega vprašanja z državne na civilno raven, s tem pa ponoven vzcvet »etnosov« v »postnacionalni« dobi.«

● Dr. Hribar je v pogovoru z nami postavil, da Slovenci še nismo nacija, pač pa narod, kar smo postali s Trubarjem, Prešernom in narodnimi programi 19. stoletja.

»V slovenskem prostoru, pa ne le v njem, se je ustalilo pojmovanje o sekventnosti etnosa, naroda in nacije, slednje v smislu nacionalne državnosti. Sam nisem absolutno prepričan v nujnost take sekvence. Vse do francoske revolucije se vprašanje nacionalnosti ni postavljalo na enak način kot po njej, pa tudi ne vprašanje družbene enakopravnosti. Etnos je bil po svoje svoboden, institucionalno nevezan, razpršen, družbena neenakost pa je bila zakoličena: razlike in neenakosti so bile normativno predpisane. Francoska revolucija pomeni preokret: razredi – in mislim, da je treba tukaj korigirati Marxa – se rodijo šele po francoski revoluciji. Poprejšnje strukture, cehovske, kastne in druge, so bile normativno ustanovljene; razred pa je mobilna struktura, kar pomeni, da se lahko razvije in obstaja le *de facto*, ne pa *de iure*. Porevolucijsko obdobje je etnos zakoličilo tako, da ga je »nacionaliziralo« in ga takega vzelo kot osnovo za državnost. Nacionalna država je s tem postala posoda za industrijski razvoj. Na Vzhodu pa se je ta posoda oblikovala nekoliko drugače, ker se je mislilo, da je nacionalno fazo mogoče v imenu razrednega in internacionalizma premostiti. Tako se je rodila klasična razredna država, ki je etnos dobesedno ubila. Seveda v resnici ni šlo za nikakršen boj med razrednim in etničnim: Vzhod je le na drugačen način pripravil družbena razmerja za začetek intenzivne industrializacije. Sintetično bi lahko rekli, da smo na evropskem Zahodu šli iz razpršenega etnosa v državno organizacijo in homogenizacijo za industrializacijo; na Vzhodu pa na državno organizacijo in »inter-nacijo«, da bi na osnovi razredne ali internacionalistične redukcije etnosa hitreje dosegli industrializacijo. Današnje vstopanje v postindustrijsko dobo pa terja novo urejanje te problematike. Jasno je, da bo vprašanje nacionalnosti povsod v Evropi vedno manj vezano na državnost, kar pa ne pomeni, da bo nacionalnost zavrgla vsakršen institucionalen okvir. Nasprotno, vedno ga bo razbila; etnos potrebuje institucionalizacijo na vseh ravneh, od jezika in kulture dalje, in sicer zato, da si omogoči stvarno reprodukcijo in razvoj.

Če je torej moja hipoteza pravilna, potem je sekventnost, katere vrh je državna nacija, danes nekoliko na stranpotju ali vsaj vprašljiva. Hkrati se na novo zastavlja tudi vprašanje enakosti ljudi v družbi: na Zahodu je del družbe vključen v strukturo, obstajajo pa neverjetno veliki kosi populacij, ki so popolnoma izločeni iz integracije: so nekakšen demografski višek, ki je zaradi svoje marginalizacije, izločenosti iz »normalne« družbe potisnjen, denimo, v kriminal, narkomanijo ipd. Podobno se bo postmoderna družba na Vzhodu verjetno na svoj način, dramatično problematizirala; zveni nekoliko heretično za današnji čas, vendar je Vzhod vendarle vzpostavil, čeprav na nizkem materialnem nivoju, dovolj izenačen *welfare* za vse.«

● Na kakšen način torej postmoderna realiteta, kakršno pričakujete, lahko vključuje pojem skupnih etničnih prostorov?

»Vsak narod v današnjih pogojih marsikaj tvega, ker so ljudje postali neverjetno mobilni. Ne mislim le na kočljive dogodke iz naše bližnje zgodovine; Slovenci, posebej mlajši, se danes veliko premikajo po svetu. Ta mali slovenski prostorček torej vendarle diha s svetom, in ima vsepovsod po svetu svoje postojanke. Srce slovenstva ostaja na prostoru prvotne zgodovinske poselitve, kjer, kot smo danes temu priče, izraža težnje po slovenski državnosti ali bolje, suverenosti, torej težnje po institucionalizaciji etnosa; to je gotovo nujno potrebno. Menim pa, da moramo biti istočasno zelo pozorni na različne variante etničnega formiranja tistih Slovencev, ki živijo v drugačnih pogojih. Tudi te potrebujejo močne oblike institucionalizacije. Pri tem ne mislim le na zamejce, temveč tudi na Slovence, ki živijo v Kanadi, Avstraliji, Ameriki itd., pa na zdomce, če naj omenim tudi to sporno kategorijo.«

● Dr. Južnič je v pogovoru, prvem iz te serije, govoril o svojem predlogu za reorganizacijo slovenstva, kakršno danes je, in pri tem posebej omenjal problem »obrobnega slovenstva«. Ali torej mislite na nekakšno revidiranje, predrugačenje obsega in vsebine slovenstva?

»Ne gre toliko za revidiranje kot za poglabljanje. Verjetno smo si slovenstvo še do včeraj predstavljali na nekakšen, rekel bi, primitivno romantičen način. Slovenstvo v tem pomenu ima močan pomenski naboj, nosi pa s seboj nevarnost, da bo iz take konceptualizacije izvzveta vrsta ljudi, sestavin slovenstva, ki ne morejo biti na isti ravni kot tam, kjer je, kot pravim, srce. Lotiti se moramo torej teh vprašanj z vsem inštrumentarijem, s katerim danes razpolagamo. Potrebujemo sodelovanje prav vseh disciplin, demografije, sociologije, sociolingvistike, antropologije, pa še vizionarne politike. Potrebujemo različne pristope, s katerimi lahko na bolj ali manj neobremenjen način gledamo nase, na slovenstvo, ki se ne sme zreducirati na nacionalizem. Nacionalno vprašanje ni vprašanje posameznika, ni niti vprašanje posameznih skupnosti, je vprašanje zelo razčlenjenega scenarija ali konteksta več stoletne kulturne kumulacije, dediščine in premoženja, iz katerih vsi kot posamezniki na različne načine zajemamo. Sem torej za to, da tej pisani strukturi pogledamo v oči in se otresemo do včerajšnje retorike; revidirati moramo torej ne slovenstvo, temveč svoj pristop k slovenstvu, kakšnega, kakršno v resnici je. Postavil bi celo, da obstajajo ljudje, ki so svoj slovenski jezik že popolnoma izgubili, pa svoj slovenski izvor na določen način vendarle čutijo in hranijo. Ta dejstva je treba začeti sprejemati in na novo obvednotiti kot potenciale, ki se lahko razvijejo, če jim bo seveda dan primeren institucionalen okvir.«

● Naj vas povprašam še za vaše stališče do dileme, ki jo je zadnje srečanje Etničnih delavnic izpostavilo: ali naj se inštituti, specializirani za etnično problematiko – posebej še zamejski – ukvarjajo prvenstveno s potrebami svojega manjšinskega okolja, ali pa naj v etnično problematiko posežejo širše?

»Mislim, da bodo inštituti tembolj učinkoviti in dorasli potrebam, ki izhajajo iz manjšinskega življenja, čim bolj bodo oboroženi z močno strokovno bazo. To pomeni, da morajo nujno biti na ravni tistega, kar je danes v mednarodnih razmerah standard t. i. *ethnic studies.* Samo na ta način bomo lahko odgovarjali tudi konjunkturi. Obratno vsaj po mojih ocenah ne gre. Obratno se lahko dela le v konjunkturnih službah, ki proizvajajo določene informacije, kakršne v danem trenutku lahko služijo določenim oblastem, torej v funkciji asistence trenutni oblastni strukturi, ni pa to v dolgoročnem interesu naroda kot celote.«

IRENA ŠUMI

CDTV

● *Multimedijski sistemi – 3*

Commodore je prehitel vse

Medtem, ko so opazovalci razvoja multimedijskih sistemov razpravljali o tem, ali se bo na trgu za široko potrošnjo prej uveljavil DVI (Digital Video Interactive), CD-I (Compact Disc Interactive) ali kak drug sistem, je vse presenetila družba Commodore s svojim doslej daleč najdostopnejšim multimedijskim sistemom za hišno rabo – CDTV (Commodore Dynamic Total Vision).

Prvi CDVT plejerji, imenovani tudi »interaktivni grafični plejerji,« bodo po napovedih Commodora na trgu že septembra, stali pa naj bi le približno 2000 DEM. Novi Commodorjev izdelek je presenečenje le na pogled, kajti v resnici je bila multimedia za domačo rabo pisana Commodorju »na kožo« že odkar je pred nekaj leti poslal na trg prvo amigo – računalnik z vgrajenimi posebnimi čipi za video, grafiko in zvok. Če se je v svetu osebnih računalnikov uveljavil standard IBM kompatibilnega stroja, pa je z razvojem multimedijskih sistemov dobil Commodore novo priložnost, in očitno se je zelo potrudil, da jo izkoristi.

> ***● Nekaj tehničnih značilnosti CDVT: standardni procesor motorola 6800, kot pri amigi 500 in 2000; amigini koprocesorji za video zvok in grafiko; 1 MB RAM s sistemnom ChipRAM za koprocesorje; 512 Kb ROM kickstart 1,3 OS, s softverom za CD nadzor; pogonsko enoto za CD-ROM, ki podpira CD-grafiko; med možnimi dodatki so RAM in ROM kartice ter 3,5 in 5,25 palčni amigin disketni pogon; vmesniki kot pri amigi.***

CDVT je v kratkem zmes amige in CD plejerja (CD-ROM). Na zunaj ni stroj prav nič podoben računalniku, temveč (gotovo namenoma) je videti kot običajen videorekorder ali laserski gramofon. Temu ustrezne so tudi osnovne upravljalske funkcije na sprednjem delu. Kot videorekorder lahko tudi CDVT priključimo na televizor. Omeniti pa je treba, da tehnične zmogljivosti (kompresije in dekopresije podatkov za disku) CDVT še ne omogočajo videa v realnem času z daljšim trajanjem in na celem zaslonu.

Kaj lahko z osnovnimi upravljalskimi funkcijami počnemo, predstavi prva »multimedijska plošča« (kot bi lahko dejali optičnemu disku v ta namen), ki jo je za CDTV razvila družba Next Technology. Ko to ploščo, z imenom welcome, poženemo, dobimo na zaslonu sliko z nekakšnimi »video-ikonami« (nova angleška skovanka je »picons«). Vsaka kaže del vsebine plošče in vodi v določen interaktivni program. Med šestimi naslovi s poučnimi vsebinami na plošči welcome so tudi potovanje po vesolju, sprehod po egipčanski piramidi in življenjepis J. S. Bacha. Pri vsakem od teh programov lahko spet izbiramo »podvsebine«, jih na različne načine kombiniramo in z njimi komuniciramo.

Interaktivna komponenta multimedijskega sistema, kakršen je CADTV, bo zlasti koristna za izobraževalne in zabavne programe, ali mešanico obojih, za kar je tudi že skovano ime »edutainment«, kar bi lahko prevedli kot »izobava«. Za CADTV naj bi bilo do novega leta nared vsaj sto plošč s programi, med njimi že napovedujejo enciklopedične, različne igre, kuharski priročnik, zlasti zmogljiva ilustracija zmogljivosti CADTV pa naj bi bil glasbeni program za učenje nekaterih inštrumentov (z MIDI vmesnikom, seveda).

Po prvih sodbah strokovnjakov bo za uspeh CADTV odločilen prav softver. Od uspeha CADTV pa bo v marsičem gotovo odvisna usoda podobnih sistemov, ki jih že pripravljajo tudi drugi proizvajalci.

KONEC

SLOBODAN VUJANOVIĆ

● *Podvigi aspirina*

Vedno nove možnosti starega zdravila

»Majhna količina, 250 miligramov aspirina na dan za 50 odstotkov zmanjša nevarnost infarkta pri ljudeh, ki ob najmanjšem naporu doživljajo napad angine pectoris. Tako je manj nevarnosti, da zaradi njega umro,« je kardiolog odgovoril priletnemu bolniku z angino pectoris, ki se je čudil, kako da mu znameniti profesor predpiše najbolj navadno med zdravili v odmerkih za dojenčka.

Aspirin – univerzalno zdravilo proti starim bolečinam, vročini, mačku, zbadajočemu glavobolu in vsakovrstnim migrenam, znano že dobrih 90 let, odkriva zdaj nove karte. Ko smo že mislili, da je o njem vse povedano, se razpisujejo o njem najvidnejše mednarodne znanstvene revije. Kako za polovico zmanjšati nevarnost infarkta pri ljudeh z boleznimi srca in ožilja? Kako omejiti motnje možganskega ožilja in zaplete te vrste, kako preprečiti prepogoste napade migren? Vse z apsirinom. Raziskave kažejo, da s to snovjo menda lahko zdravimo noseče ženske s previsokim krvnim tlakom, preprečujemo ponavljanje žolčnih kamnov, celo sivo očesno mreno . . .

Svoje novo rojstvo je aspirin doživel v začetku leta 1988, ko je ameriška znanstvena raziskava pod vodstvom profesorja **Charlesa Hennekensa** (Harvard Medical School v Bostonu) dokazala, da za polovico zmanjšuje nevarnost miokardnega infarkta pri ljudeh, ki niso nikoli imeli kardiovaskularnih motenj. Študijo je objavila revija New Englad Journal of Medicine, in jo upoštevajo zdravniki po vsem svetu. Raziskava bi morala trajati do leta 1990, a so bili rezultati že na polovici tako prepričljivi, da je ni imelo smisla opraviti do konca.

Rezultat te študije pravzaprav ni tako nepričakovan. Že Rasputin je nagonsko čutil, da aspirin preprečuje strjevanje krvi, kar je izkoristil, da je povečal svoj vpliv na carja in predvsem na cesarico. Pretrgal je zdravljenje Alekseja, hemofiličnega sina Nikolaja II. z aspirinom, ki so ga predpisali neprevidni zdravniki dvora v Sankt Petersburgu, in njegovo zdravje se je precej popravilo. To lastnost aspirina so v celoti potrdili šele v zadnjem desetletju.

> ***● Največ aspirina zaužijejo Američani, povprečno 100 tablet na leto. Francoz jih v povprečju pogoltne 65 (25 odstotkov Američanov ga nikoli ne jemlje), povprečni Evropejec 50. Britanci dajejo prednost drugemu analgetiku paracetamolu (56 odstotkov), medtem ko pri Japoncih sploh ni v časteh (pet tabletk na osebo letno). Francozi ga najraje jemljejo v obliki tabletk, ki jih je treba raztopiti. Še ena zanimivost: v 56 odstotkih primerov si aspirin »predpišejo« bolniki sami.***

Manj infarktov

Kaže, da aspirin precej zmanjšuje pogostnost ponovnih infarktov (in smrt) po prvem infarktu. To dokazujejo številne študije. Vedno pogosteje ga uporabljajo kot nujno zdravilo takoj po infarktu. Pri bolnikih, ki so jim vstavili by-pass, aspirin izboljšuje rezultate operacije in učinkovito manjša nevarnost tromboze, se pravi zamašitve arterij, pravi profesor **Gérard Tobelem** (Inštitut za ožilje in kri v Parizu). Koristi tudi tistim z bolnimi srčnimi zaklopkami.

Še zanimivejša je varovalna sposobnost tega zdravila pri primarni preventivi, torej pri ljudeh, ki niso nikoli imeli nobenih motenj srca in ožilja. Z njo se ukvarja velika Hennekensova študija iz leta 1982. Zajela je 22.000 zdravnikov, starih od 40 do 84 let, ki še nikoli niso doživeli ne infarkta ne možganske kapi, niso imeli raka, bolezni jeter, ledvic, čira, ki niso pogosto jemali aspirina niti zdravil, ki delujejo na krvne ploščice . . . Razdelili so jih na dve skupini, ena je jemala po 325 miligramov aspirina vsak drugi dan, druga placebo. V prvi skupini so v slabih petih letih našteli deset smrti zaradi infarkta in 139 infarktov, ki se niso končali s smrtjo, medtem ko je bilo v drugi skupini v tem času 28 smrtnih infarktov in 239 takšnih, ki niso bili usodni. V skupini, ki je jemala aspirin, je bilo število infarktov nedvoumno manjše, v obeh skupinah pa jih je bilo nasploh nenavadno malo (raziskovalci so pričakovali osemkrat večje število). Vzrok je morda, da »poskusni zajčki« niso bili kdorsibodi, bili so sami zdravniki, ki znajo paziti na svoje zdravje. Povrh je bilo število smrti nasploh praktično enako; v skupini, v kateri je bilo zaradi aspirina manj smrti zaradi infarkta, jih je bilo več zaradi drugih bolezni ožilja, zlasti možganskih krvavitev. Nenavadna je še ena ugotovitev: primarna preventiva z aspirinom daje boljše rezultate po 50. letu pri posameznikih, ki imajo malo holesterola v krvi.

> ***● Leta 1988 so na svetu izdelali 34.000 ton aspirina – natančneje salicilne kisline – od tega 7000 ton v Evropi (skoraj toliko tehta Eifflov stolp: 6900 ton). To pomeni kakšne 3,5 milijarde tabletk. Na leto prodajo za približno 11 milijard frankov aspirina, malo manj (za osem milijard frankov) pa paracetamola, ki je glavni tekmec aspirina.***

Dolgoročni učinki aspirina na srce in ožilje bodo z gotovostjo znani šele leta 2000, ko se bodo končale dolgotrajne raziskave, ki zdaj še potekajo. Dotlej ni govora, da bi aspirin preventivno predpisovali vsem ljudem, starejšim od 50 let. Ameriška uprava za hrano in zdravila (FDA) je celo prepovedala predstavljati proizvajalcem to zdravilo kot preventivno sredstvo proti srčnim napadom. Prepoved je upravičena, saj je aspirin v ZDA naprodaj v vsaki samopostrežni trgovini. Francoski zdravniki pa predpisujejo aspirin samo rizičnim bolnikom in ne kanijo spremeniti svojega stališča.

Tudi manj možganskih kapi?

V 70. letih so številne študije pokazale, da redno jemanje majhnih odmerkov aspirina vidno zmanjšuje nevarnost, da bi se ponovil napad prehodnega ishiasa. Ta je v enem od treh primerov predhodnica možganske kapi. Velika evropska raziskava, ki je zajela 2500 ljudi, ki so že imeli težave z ožiljem v možganih (objavljena konec leta 1987), je pokazala, da je doživelo ponoven napada 190 bolnikov, ki so jemali aspirin, in 283 tistih, ki so jemali placebo. V Franciji je podobno študijo opravila profesorica **Marie-Germaine Bousser** (bolnišnica Pitié-Salpêtrière v Parizu); zajela je 604 ljudi, ki so že doživeli prehodni napad ishiasa. V treh letih je doživelo možganski napad 18 odstotkov ljudi, ki so jemali placebo in 11 odstotkov tistih, ki so jemali aspirin.

Varovalni učinek aspirina je manjši pri ljudeh, ki so že doživeli tak napad s trajnimi posledicami. Povrh kaže, da je učinkovitejši pri moških kot pri ženskah, opozarja profesor Tobelem.

To glavno zdravilo proti glavobolom precej omejuje število napadov migrene. S tem, ko vpliva na krvni obtok v možganih, bi lahko tudi upočasnil mehčanje možganov in staranje, pravi doktorica **Michèle Teule.**

Aspirin je nepričakovano pristal tudi v porodništvu. Seveda vsi zdravniki po vrsti odsvetujejo nosečnicam to zdravilo, ki izziva krvavenje, preide v dojenčkovo kri in lahko podaljša nosečnost. A v določenih okoliščinah lahko reši mater in otroka. Gre za novo opažanje, ki zadeva le ženske z začasno hudo povišanim krvnim tlakom zaradi nosečnosti. Posledice so lahko hude: preeklampsija, ki se zaplete s pljučnim ali možganskim edemom in pripelje do eklampsije, se pravi krčev, morebiti do kome. Otrok je v nevarnosti, da zaostane v rasti ali umre še pred rojstvom.

Ko so raziskovalci proučevali ta problem, so ugotovili, da so v trenutku preeklampsije po placenti nosečnic posejani številni krvni strdki in da te tromboze zmanjšujejo preskrbo zarodka s krvjo. Lotili so se teh strdkov. Hkrati je britanski specialist opazil, da se ženske, ki pogosto jemljejo aspirin, manj nagibajo k povišanemu tlaku med nosečnostjo kot druge. Profesor **Serge Uzan,** predsednik francoske družbe za proučevanje povišanega tlaka med nosečnostjo, pravi, da so se v združenju odločili predpisovati to zdravilo bodočim materam z nevarno visokim krvnim tlakom med nosečnostjo, ki so prej zaradi tega razloga že izgubile kakšnega otroka.

Ta skupina je prvič objavila svoje izsledke v reviji The Lancet leta 1985. Odtlej so opravili še kakšnih 15 raziskav na nosečnicah, ki so imele te težave že v prejšnjih nosečnostih. Dajali so jim 60 miligramov aspirina na dan, od tretjega meseca nosečnosti dalje (da bi ne nastale okvare na zarodku), z zdravljenjem pa prenehali deset dni pred predvidenim rokom poroda (da ne bi spodbujali krvavenja). V zdravljeni skupini je bilo veliko manj nezgod kot v primerjalni skupini, teža novorojenčkov v prvi pa večja od teže tistih v drugi. »Te raziskave kažejo, da so majhne količine aspirina v teh primerih učinkovite, žal pa niso vedno opravljene strogo natančno. V medicini se dogaja, da odkrijejo tisto, kar že vnaprej hočejo dokazati. Ravno zdaj potekajo tri obsežne raziskave (ena od njih v 40 francoskih porodnišnicah) in, ko bodo znani rezultati, bodo zdravniki vedeli, kaj od predpostavk zares drži. V strahu pred tem, da bi si ljudje kar sami predpisovali to zdravilo, opozarjajo, da ni govora, da bi posplošili takšno zdravljenje z aspirinom na vse noseče ženske s povišanim tlakom.

Potrditi je treba tudi koristnost aspirina proti žolčnim kamnom v gastroenterologiji. »Aspirin in, splošneje, zdravila proti vnetjem, za polovico zmanjšajo nevarnost, da se ponavljajo kamni v žolčnem mehurju,« je pred kratkim oznanila neka londonska skupina. To trditev je treba jemati previdno. Gre za edino raziskavo o tem in zajela je le 75 ljudi. Pokazala je, da recidivisti nikoli ali skoraj nikoli niso jemali tega zdravila, medtem ko jih drugi so.

Še ena obetavna trditev, ki jo je treba tudi še preveriti: aspirin za 50 odstotkov zmanjšuje nevarnost sive očesne mrene. Tudi ta je kot prejšnja sad opažanja za nazaj. Kaže, da so ljudje z revmatizmom, ki jemljejo veliko aspirina, varni pred motnino očesne leče. Morebitna razlaga: aspirin povzroča širjenje drobih očesnih žilic in torej preprečuje kopičenje sedimentov v leči.

Še novejša in še bolj osupljiva je domneva, da to zdravilo pomaga diabetikom nadzorovati količino sladkorja v krvi in odlaga zapletene bolezni, zlasti strah zbujajočo diabetično retinopatijo. Na drugi strani so laboratorijsko, in vitro ugotovili imunostimulatorski učinek aspirina. Neki washingtonski specialist meni, da bi uporaba aspirina izboljšala zdravljenje žensk z rakom na prsih z radioterapijo.

Najbolj razširjena uporaba aspirina

Glavoboli	76 odstotov
Migrene	34 odstotov
Zoboboli	30 odstotov
Gripa	27 odstotov
Prehlad	20 odstotov
Vročina	20 odstotov
Zbitost	16 odstotov
Revmatizem	1 odstotov
Bolečine v grlu	8 odstotov
Utrujenost	3 odstotov
Drugi vzroki	2 odstotov

Raziskava Ifop, opravljena med 17. in 29. julijem leta 1989 je zajela tisoč Francozov, starejših od 16 let.

Še premalo preverjeni učinki

Aspirinu pripisujejo tudi vpliv na hujšanje. Skupaj s sredstvom za spodbujanje presnove, naj bi pokuril 40 odstotkov dodatnih kalorij. To trdi raziskovalec z londonskega King's Collegea. Ugotavlja delovanje prostih radikalov, tistih ostankov celične kemije, ki jih dolžijo, da so povzročitelji staranja. Raziskujejo tudi učinkovitost aspirina pri diarejah in osteoporozi.

Če je vse našteto res, zakaj ga pa potem ne jemljemo kar vsak dan, brž ko odrastemo? Prvič zato, ker je ta blagodejni zaklad pravo zdravilo, učinkovito sredstvo z bolj ali manj hudimi stranskimi učinki. In drugič, četudi bi vsa našteta opažanja, znanost že potrdila, zato ker bi bilo treba ugotoviti pravšnji odmerek za vsak primer posebej, to pa ni preprosto.

Vzemimo na primer protin. Gram ali dva aspirina na dan stanje še poslabšata, ker zmanjšata izločanje sečne kisline, ki je vzrok bolezni. Srednji odmerek nima nobenega učinka. S tremi grami na dan se sečna kislina popolnoma izloči v urin in težave minejo. Pri akutnem sklepnem revmatizmu lahko gremo do štirih gramov. Če pa hočemo, doseči boljšo tekočnost krvi in preprečiti strjevanje, zadostujejo odmerki za dojenčka: 100 od 150 miligramov na dan ali celo manj. Vse je torej odvisno od odmerka, a nobenega ne morejo natančno določiti.

Slabe strani

Zanesljivo je edinole to, da je nevarnost stranskih učinkov večja, večje ko so doze. Ti so znani, četudi so zanemarljivi v primerjavi s koristnostjo tega zdravila. Ocenjujejo, da je na aspirin alergičnih le štiri odstotke ljudi. Pogosto pa to zdravilo draži želodčno sluznico, v velikih odmerkih lahko povzroči čir ali celo krvavitev. Kriv je več kot tisoč krvavitev prebavnega traku na leto (samo v Franciji). Proizvajalci ga zato izdelujejo v novih, za želodec manj škodljivih oblikah. Aspirin v zelo visokih odmerkih lahko povzroči slušne motnje.

Povezave med aspirinom in Reyevim sindromom pa še zmeraj ne znajo razložiti. Gre za bolezen, ki jo je leta 1963 opisal Avstralec **Ralph Reye** in vsako leto zadene kakšnih tisoč otrok na leto. Otroci, mlajši od 14 let, po okužbi z virusom (zlasti z virusom gripe ali noric) čudno zbolijo. Njihova jetra ne delujejo več pravilno. Bruhajo, mučijo jih krči in lahko padejo v komo. Od 25 do 50 odstotkov jih umre, polovici preživelih pa ostanejo nevrološke ali duševne posledice. Razne raziskave so povezale to bolezen z aspirinom, a zveze niso nikoli znanstveno dokazali. Kjub temu pa od leta 1985 ameriški izdelovalci aspirin za otroke opremljajo z opozorilom. Britanski industrialci so junija 1986 šli še dlje, aspirin za otroke so vzeli iz proste prodaje. Komisija za zdravila pri Evropski skupnosti pa meni, da sum še ni dovolj utemeljen za tak ukrep. Istega mnenja sta Pariz in Bruselj.

Tako je danes svet deljenega – tudi nasprotujočega si mnenja. Skrajneži pravijo, da je to le odsev gospodarske vojne med laboratoriji, ki izdelujejo aspirin, in tistimi, ki izdelujejo konkurenčni izdelek: paracetamol.

Le Point

Na začetku je bila vrba . . .

Nenavadna zgodovina aspirina se začenja vsaj nekaj stoletij pred našim štetjem. Že grški zdravniki so uporabljali skorjo vrbe, ki vsebuje slovito salicilno kislino (latinsko salix – vrba), osnovno gradivo za aspirin. Nedvomno so jo uporabljali Hipokrat, pa čarovniki in drugi

dr. Félix Hoffman, izumitelj aspirina

šamani indoevropskih plemen. Narava je poskrbela, da raste vrba prav v vlažnih krajih, kjer sta razširjena mrzlica in revmatizem. Antični učenjaki so ugotovili, da žvečenje skorje ali listov tega drevesa zmanjšuje moč bolečin, tudi porodnih.

Minevala so stoletja. Srednjeveška medicina je pozabila na vrbo, četudi so zeliščarice z napoji iz vrbovega listja prav gotovo lajšale bolečine in poporodno mrzlico. Potem,so se vmešali izdelovalci košar, ki so vrbove veje potrebovali zase. Dosegli so, da so vladarji prepovedali nabiranje vrbove skorje proti bolečinam. Treba je bilo najti nadomestek in to je postal oslad (Spirae ulmaria), ki tudi raste v vlažnih krajih.

Sredi 18. stoletja je angleški duhovnik Edward Stone preskusil vrbov izvleček na vročičnih bolnikih in ves navdušen predstavil svoje ugotovitve Kraljevi družbi (1763). Ni zbudil kdove kakšne pozornosti.

Vrbova skorja je nehote prišla v modo z Napoleonom in njegovimi vojnami. S celinsko blokado je bila namreč Evropa odrezana od kinina, praška proti mrzlici, ki ga pridobivajo iz skorje drevesa kininovca v perujskih gozdovih. Šele zatem, leta 1828, je neki kemik iz vrbove skorje izločil prvo snov: salicin. Minilo je še nekaj časa, da so iz te snovi izločili eno od njenih sestavin, slovito salicilno kislino. Učenjaki so to isto snov odkrili še v raznih drugih rastlinah, tudi v starem osladu.

Iznajditelju bodočega aspirina pa je ime Felix Hoffmann. Bil je farmacevt in kemik pri Bayerju v Münchnu; k raziskovanju ga je gnala ljubezen do brata, ki je trpel za hudim revmatizmom. Hoffmann je proučeval obetavno salicilno kislino in leta 1897 izdelal acetil-salicilno kislino, ki jo želodec precej bolje prenaša. Predlagal je ime aspirin: a za acetil, spir za Spirae, ime skupine rastlin, kamor spada oslad, in klasično obrazilo za kemične izraze ine. Družba Bayer je to zdravilo poslala na tržišče leta 1899. Bilo je dolgo pričakovano čudežno zdravilo in je takoj doživelo izjemen uspeh.

● *Nova predvidevanja o kozmoidih*

Sondi Galileo grozi uničenje

Nihče ne razglaša rad slabih novic, toda ameriška astronoma *Robert Soberman* in *Maurice Dubin* nista imela druge izbire. Pred nedavnim sta odkrila novo vrsto kometov in opozorila NASA, da ti kometi ali kozmoidi lahko uničijo vesoljsko sondo Galileo, ki bo v letu 1995 pričela z raziskovanjem Jupitrove orbite.

Oba astronoma sicer pravita, da nočeta biti prevelika pesimista, toda vse bolj so očitne posledice trčenj teh kometov. Dubin, ki je raziskovalec v Goddardovem vesoljskem letalskem centru, je prišel do ideje o kozmoidih, ko je poskušal rešiti vprašanje, ki ga je Soberman postavil že pred petnajstimi leti. Vesoljski sondi Pioneer 10 in 11 sta svoje potovanje skozi sončni sistem pričeli v zgodnjih sedemdesetih letih. Imeli sta v kvadratu razporejene štiri teleskope, ki jih je oblikoval Soberman, z njimi pa bi lahko odkrili asteroide in meteorite, ki so švigali mimo.

Pričakovali so, da se bodo objekti najprej prikazali v enem teleskopu, nato pa še v drugih, to pa bi Sobermanu omogočilo, da bi lahko ocenil njihovo hitrost in zvezdno pot. Toda to se ni zgodilo, čeprav so teleskopi posneli 283 svetlobnih bliskov, na osnovi katerih pa Soberman ni mogel izračunati niti ene zvezdne poti. V večini primerov so se svetlobni bliski pojavili v enem ali v dveh teleskopih hkrati. Ko jih je zaneslo v vidno polje so bili precej temni, nato pa je, bil njihov blisk bolj jasen. Soberman ni mogel ugotoviti kaj so ti objekti.

Bliski, kot zvezde repatice

Ko je Dubin pred nekaj leti začel analizirati te bliske, so se mu zdeli podobni kot zvezde repatice. Ko je komet okoli 300 milijonov milj oddaljen od Sonca, približno na pol poti med Jupitrom in Marsom, led na njegovi strani, ki je obrnjena proti soncu, absorbira dovolj toplote, da se spremeni njegova kristalska struktura. Ta faza spremembe oslabi led in omogoča, da se pare spremenijo v dolg žareč rep. Velik komet, kot na primer Halleyev, izgubi v vsaki orbiti kubični meter materiala, toda od tedaj, ko je več milj čez orbito, traja več milijonov let, da popolnoma izgine.

Toda drobceni komet, kot pravi Dubin, se lahko obnaša precej drugače. Njegova struktura je preveč občutljiva, da bi kljubovala spremembam, ki se pričnejo pri 300 milijonih milj od Sonca. Pri določeni razdalji od Sonca se komet lahko (odvisno od tega katera njegova stran je izpostavljena Soncu), nenadoma razbije v oblak visoko odsevnega snega, ki je potem viden kot svetloba.

Dubin je zabeležil, da so teleskopi sond Pioneer zabeležili samo bliske svetlobe pri oddaljenosti 300 milijonov milj od Sonca. In to je prepričalo Sobermana, da gre za kozmoide. Izkazalo se je, da kozmoidi laho pojasnijo prav tisto, kar je Sobermana ves čas zanimalo: izvor zodiakalne svetlobe, bledega žarenja v ravnini sončnega sistema, ki je vedno omogočal, da je kozmoid osvetljevala sončna svetloba, skozi oddaljen asteroidni prah.

Pojasnjena svetloba?

Ostale naprave na vesoljskih sondah Pioneer so pokazale, da zodiakalna svetloba ugasne izven 300 milijonov milj oddaljenosti od Sonca, kot je tudi predvideval Soberman. Oba astronoma domnevata, da je svetloba posledica kozmoidov, nekaterih večjih od treh metrov, drugih pa majhnih kot steklene kroglice, ki se razbijejo v kometni oblak, ki kroži po sončnem sistemu in eksplodira med notranjimi planeti.

Pojav teh kozmoidov hkrati pojasnuje tudi obstoj prstanov, ki jih imajo planeti. Elementi, ki jih vsebujejo prstani, padejo na planet, ali pa se razpršijo v vesolje, tako da se morajo prstani ponovno nekako dopolniti.

Dubin in Soberman upata, da bo vesoljska sonda Cassini, ki naj bi leta 2002 poletela proti Saturnu uporabila svoje instrumente za potrditev domneve o obstoju kozmoidov. Do takrat pa je treba poskrbeti še za vesoljsko sondo Galileo, ki je trenutno še na svoji poti proti Jupitru.

Galileo je zaščiten

Medtem, ko sta sondi Pioneer in Voyager svoja opazovanja Jupitra opravili v nekaj dneh, se bo Galileo zadržal tam kar 22 mesecev in tako bo dovolj časa, da bo naletel na kozmoide. Če bo sondo zadel kozmoid, ki bo tehtal manj kot 0,03 grama, se bo na njej to poznalo tako, kot da je udarjena s težkim kovaškim kladivom.

Strokovnjaki, ki se ukvarjajo s sondo Galileo, si ne belijo glave z opozorili dveh astronomov, ker je ideja o kozmoidih še vedno samo domnevna. Končno pa vsa vesoljska odprava ni samo v njihovih rokah. Strokovnjaki pravijo, da so naredili vse za posebno zaščito Galilea, vse to pa na osnovi minulih izkušenj. Pravijo, da je to tudi vse, kar v resnici lahko naredijo.

Discover

Univerza obotavljivo spreminja zakon, statut in svoje ime

Univerza Edvarda Kardelja v Ljubljani naj bi jeseni uradno postala Univerza v Ljubljani – Zakon o univerzah naj bi bil kratek, splošen

Univerza Edvarda Kardelja v Ljubljani po precej zamudnih postopkih spreminja svoj statut in ime. Prav tako se na univerzi zelo dolgo niso mogli zediniti, kakšen naj bi pravzaprav bil bodoči zakon o univerzah, za katerega nastajajo teze v univerzitetnih krogih že nekaj časa in je bila zadnja meduniverzitetna uskladitev že opravljena. Oboje je pobudilo nemalo razprav na zadnji predpočitniški seji univerzitetnega sveta: predloženi delovni osnutek statuta univerze je bil umaknjen, k tezam za osnutek zakona o univerzah pa so imeli predvsem študenti filozofske in pravne fakultete precej pripomb in univerzitetni svet je takrat sklenil, da bo posebna komisija proučila te pripombe in jih zapisala k tezam za osnutek zakona kot dopolnilo.

Prosili smo novega predsednika univerzitetnega sveta **prof. dr. Petra Novaka** za informacijo o usodi pripomb k tezam za osnutek zakona o univerzah, o posledici zapleta v zvezi s statutom univerze in o preimenovanju univerze.

Delovna skupina, imenovana na zadnji seji univerzitetnega sveta, je pred kratkim, po besedah Petra Novaka, proučila pripombe iz razprave na univerzitetnem svetu in še druge, in dala nekaj sugestij. Pripombe naj bi bile kot priloga k tezam poslane naprej skupaj s tezami za zakon. Na univerzi računajo, da bo nato nova skupina, ki jo bosta imenovala ministra za šolstvo in za znanost, pripravila dokončen osnutek tez, ki bodo šle v skupščinsko razpravo. Pričakujejo, da bodo te razprave potekale že jeseni.

Je pa dr. Novak ob tem spomnil, da so bile teze za zakon na obeh univerzah pripravljene v drugačni družbeni klimi od sedanje in da jih bo verjetno treba preoblikovati, skladno s sporočilom vodstva ljubljanske univerze in pismom rektorja mariborske univerze (v Delu sta bili omenjeni besedili objavljeni 25. julija). Zakon naj bi veljal dalj časa, ne glede na trenutno politično konstelacijo in spremembe, bil naj bi splošen, zavezoval naj bi univerzo, da dela skladno z dolgoročnimi interesi Slovenije in pripravlja mlade za strokovno in znanstveno delo kjerkoli, ne le v Sloveniji. Univerza naj bi predložila svoj program, ovrednoten s številom študentov in učiteljev, a tudi z zavezanostjo za učinkovitost študija. Skupščina Republike Slovenije naj bi določila, koliko bo finančno podprla posamezne programe. Univerzi pa lahko opravljata več, kot predvideva ta program, in na nekaterih področjih – predvsem na podiplomskem študiju – pričakujeta možnosti, da za posamezne programe dobita financerje tudi iz industrije ali iz tujine.

Univerza bi želela prevzeti tudi skrb za kakovost življenja študentov, za domove, štipendiranje. Verjetno bo jeseni ponudila predlog za spremembo celovite štipendijske politike v Sloveniji, izhajajoč iz tega, da šola najbolj pozna dijaka oz. študenta.

Univerza bi družbi zagotavljala ustrezno število diplomantov v skladu z njenimi interesi. Glede preverjanja kvalitete znanja diplomantov univerza ne bi imela nič proti, če bi – po zgledu javne mature za srednješolce – država uvedla po določenem času državni izpit za vse univerzitetne diplomante in se s tem sama prepričala o kvaliteti, za katero je univerzi plačala. Vsaj danes so ljubljanski diplomanti konkurenčni na evropskem trgu. To je bil tudi razlog, da smo se odločili za sporočilo ljubljanske univerze javnosti, je dejal dr. Novak, kajti zavedamo se svoje odgovornosti do družbe kot celote in želimo, da nam javnost zaupa.

Učinkovitost študija je ena izmed nalog univerzitetnega sveta. Imeli smo sestanek s predsedniki fakultetnih univerzitetnih svetov in dekani fakultet, akademij in višjih šol, članic univerze; naprosil sem jih, omenja prof. Novak, naj v jeseni posvetijo posebno pozornost vprašanjem študija, ugotovijo vzroke, zakaj nekateri absolventi ne morejo diplomirati dve leti ali celo več, in jim skušajo pomagati, poskusijo naj zmanjšati osip.

O osnutku statuta univerze je dr. Novak povedal, da je »trenutno v fazi čakanja«. Čeprav je bil osnutek pripravljen in je prinašal celo vrsto sprememb, so te spremembe take narave, da bi bil formalnopravno potreben referendum na vsej univerzi. V začetku septembra bo univerzitetni svet sprejel samo statutarne sklepe k sedanjemu statutu univerze in v njem povzel, kar je v zakonu napisano, da se mora urediti. Na osnovi tega bodo tudi fakultete pripravile svoje statutarne sklepe, kjer tega še niso opravile. S takim statutom bomo delali na ljubljanski univerzi do sprejetja novega zakona. Novi statut pa naj bi nastal in bil sprejet hkrati z novim zakonom o univerzah.

Novo ime univerze jeseni

Glede imena univerze pa je bilo predvideno, da se s spremembo statuta dosedanje ime Univerza Edvarda Kardelja v Ljubljani nadomesti z imenom Univerza v Ljubljani. Tako ime je zapisano v osnutku statuta, ki pa je zdaj odložen. Predsednik univerzitetnega sveta je povedal, da bo skladno s pravnimi akti in na predloge, ki so prišli, univerza na prvi jesenski seji univerzitetnega sveta spremenila sovje ime, če bodo člani univerzitetnega sveta za to. Pripravljena bo potrebna dokumentacija z navedbo, kako je prišlo do sedanjega imena in kako naj se ime spremeni. Bilo je več predlogov in mislim, je rekel dr. Novak, da je velika večina univerzitetnih delavcev mnenja, da naj bi se univerza imenovala Univerza v Ljubljani. Omenil je, da je bilo to ime uporabljeno v objavljenem sporočilu univerze 25. julija kot skrajšana oblika uradnega naziva ter da se tako skrajšano ime pogosto uporablja, uradno pa je za zdaj še zmerom v veljavi celotno sedanje ime. Bila je ideja, da bi na univerzi zaprosili izvršni svet za dodatna sredstva, da bi zamenjavo imena uredili hitro, in pospešeno. Vendar je prevladalo mnenje, da tako kot pri imenovanju univerze pred leti univerza ni zahtevala posebnih sredstev za opustitev starega imena in uvajanje novega, tudi zdaj ne bo tega storila. Na novo ime bi prešli z najmanjšimi stroški, prehod naj bi bil normalen, organski.

JANKO SVETINA

DELO plus

GLEDAMO, POSLUŠAMO . . . OCENJUJEMO

GLASBA

Koncerti na Idriartu

Festival **Idriart**, okrajšava za Inštitut za razvijanje medkulturnih odnosov z umetnostjo (Ženeva), je tudi letos na Bledu razkril vso širino zamisli in izpeljav na različnih področjih umetnosti, predvsem pa izmenjave izkušenj in novih prispevkov k najširši vzgoji teh in onih obiskovalcev, poznavalcev in ljubiteljev umetnosti. Festival je potekal od 31. julija do 5. avgusta, v programu pa se je zvrstilo veliko različnih prireditev. O teh smo lahko že marsikaj prebrali.

V središču Festivala Idriart pa so bile tudi letos glasbene prireditve. Štiri izmed teh, eno na blejskem otoku le delno (slabo vreme, časovna prestavitev) naj v oceni osvetlijo dogajanje na koncertnem področju blejskega festivala Idriart. Zvrstilo pa se je še nekaj komornih koncertov in demonstracij z različno pedagoško-vzgojno naravo, pa veliko predavanj in tako naprej.

V župnijski cerkvi Bled so nastopili Akademski pevski zbor France Prešeren iz Kranja in Deželni mladinski orkester Severnega Porenja-Westfalije iz Wittna. Dirigenta sta bila Christian Fitzner in Tomaž Faganel, kot solisti pa so nastopili Elisa Freixo (orgle) in pevski solisti Alenka Slokar (sopran), Marjetka Drucker (alt), Marjan Trček (tenor) in Marcos Bajuk (bas).

Ambientalno dober koncertni nastop, tudi kar zadeva akustične predznake in kot zadostno vračilo za vloženo pripravo programa. Za uvod smo poslušali Händlov Koncert za orgle in godala št. 6 v B duru; kot solistka je nastopila brazilska organistka Elisa Freixo. Händlov Koncert za orgle je tipična umetnina baročne koncertantne glasbe, ki pa že nekako presega največkrat masivni zvočni okvir s približevanjem h klasični vitkosti in tematski impulzivnosti. Koncert kot čista, skoraj onomatopoetska orgelska umetnina z nadihomm »capriccia« narave. Izvedba orgelnistke in godalnega orkestra je bila tekoča, kar nikjer problematična, v orkestralni spremljavi pa z nekaj zadregami v enotnosti zvočnega reliefa. Dirigiral je Christian Fitzner. Tri, kar gotsko asketske motete a capella Antona Brucknerja, Os justi, Christus factus est pro nobis in Ave Maria, so kranjski pevci zapeli zelo zbrano, ob vodenju dirigenta Tomaža Faganela dinamično in dikcijsko razvidno. Lep, meditativen trenutek večera. – Sledilo je delo J. K. Dolarja Miserere mei deus: jezuitski pater, Kamničan Janez Krstnik Dolar (1620–1673) je uglasbil več psalmov na biblično besedilo Miserere mei deus; enega izmed njih smo poslušali tudi v blejski farni cerkvi. Zbor, solisti in godalni orkester so pripravili čedno in svežo novo interpretacijo Dolarjeve skladbe, ki ni pomembna le za našo glasbeno kulturo, ampak kar za evropsko preverjanje razvoja zgodnje baročne glasbe, predvsem njene dramatsko scenske razsežnosti. Delo kaže predvsem močne vplive Monteverdijeve drame per musica, torej časovno sodobno kategorijo tudi v ustvarjanju J. K. Dolarja.

Vsekakor naš Domžalčan ni bil skladatelj kar tako. Njegov Miserere ne kaže nikakršnih starčevsko senilnih baročnih potez. Njegova glasba je polna invencije in melodičnega daru, pa čeprav razporejena v baročni oblikovni kalup stavčne nanizanke. Miserere je tožba čistega srca in jasne dikcije v tem izčiščenem cerkvenem brevarju. Odlična je bila tudi izvedba vseh nastopajočih, ki so zadeli bistvo sloga in stopnjevanje liričnih in dramatskih prvin dela. Biblični dramatski prizor je vodil dirigent Tomaž Faganel. – Violinist Miha Pogačnik in čembalistka Elisa Freixo sta v stari cerkvi Svetega Jošta nad Kranjem zelo dobro, če ne zgledno predstavila poslušalcem glasbo J. S. Bacha. Ob dveh Sonatah na blejskem otoku še tri Bachove komornoglasbene bisere. Baročne violinske Sonate so z J. S. Bachom dosegle zanesljivo tisto umetniško globinsko razsežnost in genialni izraz, ki ga nikjer ne omejujejo formalni kalupi ali zakoličena ustvarjalna metoda.

Poslušali smo Sonato št. 1 v h molu BWV 1014 in Sonato št. 3 BWV 1016 za violini in čembalo, ter Solosonato v C duru BWV 1005. Bližnji opusi, pa zelo razločna umetniška liberalizacija Bachove velikanske glasbene erudicije, pa naj gre za melodično harmonske lepote ali pa polifono razpredanje hitrih stavkov. Odlični violinist Miha Pogačnik in nič manj tehnično in muzikalno občutljiva čembalistka sta muzicirala in sooblikovala recital tudi v prenesenem smislu zares prav na »vrhu« žlahtnega doživetja za številne poslušalce, ki so prišli na muzikalno bogat kulturni izlet. Oba umetnika sta načela zvočno substanco krucialne Bachove umetnosti s pogumom, znanjem, odločnostjo, pa tudi premislekom, kako obrabljene modele interpretacije znova izbrusiti v novo zvočno glazuro. Njun recital, kot da je razdiral tradicionalne vzore in sheme in kreiral nove, ki se jim Bachova univerzalna umetnost ni nikjer upirala. Glasba na umetniških višavah.

V drugem delu programa pa je nastopil ansambel Trutamora Slovenica (Mira Omerzel–Terlep–Matija Terlep–Mojka Žagar) s predstavitvijo Zvočnost slovenskih ljudskih glasbil. Pomembna informacija predvsem za tujce, ki spremljajo festival in prizadevnega dela ansambla ne poznajo.

Trio Lorenz je v blejski Festivalni dvorani pred pozornim in hvaležnim avditorijem popolnoma uspel s programskim presekom in izborom del skladateljev slovenskih komornih del. Pomembno je, da koncert Lorenzev ni zabredel v ekskluzivizem, čeprav bi tako sestavljen program to prav lahko bil. Kot varna zaščita pred to nevarnostjo je bil zelo smiselno izbran program slovenskih komornih del, nastalih v letih 1935–1976, torej iz obdobja, ki je značilno kot drugi val slovenske sodobne glasbe s povsem novimi ustvarjalnimi rezultati. Premike k evropski avantgardi nam pokaže lahko časovna distanca šele danes, ko so se pogledi izčistili, bolj pregledna pa je tudi fundamentalna vrednost. Poslušali smo dela L. M. Škerjanca, Danila Švare, Primoža Ramovša, Božidarja Kantušerja, Lojzeta Lebiča in Igorja Štuhca. Škerjančev Trio s stavkoma Maestoso lugubre in Marcia funebre (1935) sodi v kar zelo drno fazo skladateljevega ustvarjanja, čeprav še v okvirih evropskega postimpresionizma in v eksistencialnih vprašanjih ekspresionizma. V izrazu zelo izpovedno delo. Trio Posavje (1958) Danila Švare je odmev tematike na težke dni okupacije, tristavčna sinteza kleno zarisane grafike, tudi s primesjo istrske idiomatike. Trio Božidarja Kantušerja (1976) s stavkoma Largo-Violent bi lahko imenovali morda kar »Campanella trio«, saj se zvočna ilustrativnost približuje ritmičnemu potrkavanju. Osnove ostajajo poglobljeno ekspresionistične. Delo Kontrasti (1961), morda kar Sekvence, Primoža Ramovša, so morda prva umetniška koagulacija ustvarjanja nemirnega skladatelja, ki že tu kaže občutek za obliko in pobudo za novo artikulacijsko barvitost instrumentov. Lojze Lebič in Igor Štuhec, Ekspresije (1968–1972) prvega in Art (1973) drugega, sta tridelni skladbi s širitvijo tehničnih in izraznih zvočnih inovacij. Morda nekoliko mimobežni v njunem ustvarjanju, pa vendarle kar značilni deli. Lebič z bolj dinamično intimnostjo, Štuhec s kar razsežnim artistično zvočnim accelerandom.

Trio Lorenz je znova pokazal, da mu takšna širina programa, predvsem pa njegovo notranje razslojevanje, ne dela težav. Izvedbe so bile zgledne, skladne v skupni igri, in popolnoma predane snovi. Letošnji moto »Slovenska glasbena dela« je s tem nastopom upravičil maksimalno doziranje tega prispevka k festivalu Idriart. Koncert za afirmacijo slovenske sodobne glasbe in Tria Lorenz.

Po sklepnem koncertu Deželnega mladinskega orkestra iz Wittna je violinist Miha Pogačnik, tudi solist v Bachovem violinskem koncertu, povedal, da bodo v prihodnje nekoliko skrčili program na Bledu, del prireditev pa prenesli tudi v druge kraje po Sloveniji. Napoved, ki so jo številni obiskovalci v Festivalni dvorani prisrčno sprejeli. »Kot vzgojo in zbliževanje ljudi in narodov«, kar je od vsega začetka geslo festivala Idriart.

BOGDAN UČAKAR

Politika, ki časti samo sebe

Umetniki v Novem Sadu bodo šli na ulice, če oblasti ne bodo podprle njihovih projektov – Sofinancirana dela, ki so slavila Tita in kosovsko bitko

Kazalo je, da bodo s prihodom dolgega, toplega panonskega poletja in z odhodom Ljubiše Ristića z mesta direktorja Srbskega narodnega pozorišta v Novem Sadu izginili tudi razlogi za spore med umetniki in tukajšnjimi politiki. Pa ni tako. Nezadovoljni umetniki napovedujejo, da bodo začeli na mestnih trgih izvajati tista dela, ki so jih najpogosteje podpirali politiki, da bi s tem pokazali, kako slaba je bila kulturna politika v pokrajini, in da prave vrednote tudi danes nimajo nikakršne finančne podpore.

Kaj se je pravzaprav zgodilo? Pokrajinski sklad za kulturo je začel deliti denar za umetniške projekte. Komornemu gledališču glasbe devetdesetih let je za sedem projektov, ki naj bi jih to gledališče izvedlo v letošnji sezoni, namenil 60.000 dinarjev. Izredno malo, če vemo, da toliko stane vsak projekt posamično. Gre za sodobna glasbena dela, ki očitno nimajo nikakršne podpore ustreznih institucij, so pa všeč občinstvu. Ve se, da sta prva projekta, in sicer Profana liturgija Borisa Kovača in Glasba za kvartet, ki so ju izvedli na majhnem odru Srbskega narodnega pozorišta, med občinstvom zbudili izredno zanimanje.

Boris Kovač, skladatelj in eden izmed ustanoviteljev Komornega gledališča, pravi, da so od pokrajinskega sklada zahtevali tisto najnujnejše, dobili pa komaj nekaj drobtinic. Denar so delili za hrbti umetnikov, pač po stari birokratski navadi. Kovač pravi, da je to licemerstvo in da s tem degradirajo kulturo. Umetniki trdijo, da se nimajo namena ukvarjati s politiko, da bi se tako dokopali do denarja, vendar pa bodo morali v primeru, če jih bodo birokrati v skladu za pokrajinsko kulturo še naprej tako neresno obravnavali, oditi na ulico in javno protestirati.

Umetniki so pripravljeni iz dneva v dan na novosadskem Trgu svobode prirejati protestne koncerte, na katerih bi igrali tiste najbolj izsiljene programe, dela s priložnostno vsebino in sploh vse tisto, kar sicer počnemo. Tako bi ljudje videli, kdo je od družbe dobival denar in za kaj ga je porabil. »Ljudi bomo opozorili na to, kakšna je bila naša kulturna politika, na dejstvo, da so mnoga dela propadla skupaj s propadlo politiko. Naj spomnimo, da so imela prednost dela, ustvarjena v čast tovariša Tita in revolucije, tako kot imajo danes prednost predstave, posvečene spominu na kosovsko bitko in druge znamenite dogodke iz preteklosti. S tem želimo postati zavest kulture današnjih dni. Če nam ne dajo denarja, da bi lahko delali v svojih institucijah, bomo pač odšli na ulice,« pravijo umetniki.

Kaj je prineslo »postristićevo« obdobje v Srbskem narodnem pozorištu v Novem Sadu? Za Novosadčane ni več YU-festa, ker je zaradi spora med Ljubišo Ristićem in delom kolektiva Srbskega narodnega pozorišta novosadsko gledališče izstopilo iz koprodukcije s subotiškim gledališčem in tako nič več ne sodeluje v tem projektu. Igralci Srbskega narodnega pozorišta so do septembra na poletnih počitnicah, Ljubiša Ristić pa bo na povabilo novosadskega kulturnega centra z YU-festom kljub vsemu prišel v Novi Sad – tokrat z ansamblom subotiškega gledališča.

SLOBODAN DUKIĆ

Poletna šola makedonščine

Na Ohridu poteka 23. seminar makedonskega jezika in kulture, katerega se udeležuje okoli 90 univerzitetnih profesorjev, znanstvenih delavcev, prevajalcev in študentov iz 24 držav. Začel se je minuli petek na skopski Filozofski fakulteti, od ponedeljka naprej pa je na Ohridu, kjer se bo končal 22. avgusta. Osrednji del makedonske »poletne šole« za tujce tvorijo predavanja makedonskih izvedencev o makedonski literaturi, kulturi in makedonskem jeziku, seveda pa tudi vaje iz makedonščine. Obenem si udeleženci – kot je značilno za podobne »poletne šole« za tuje slaviste pri nas – na ekskurzijah ogledajo kulturne znamenitosti Makedonije in se udeležujejo kulturnih prireditev, ki jih vsaj na Ohridu ta čas ni malo, poroča Tanjug.

Nemščina za mlade

Celovška Mohorjeva družba se ob svojih številnih dejavnostih, od založništva do turizma, s posebno pozornostjo posveča tudi vzgoji in izobraževanju mladih. Tako letos zanje prireja tečaje nemščine, in sicer se je, oziroma se še bo, v tritedenskih terminih od 1. julija do 31. avgusta teh izobraževalnih počitnic udeležilo 240 mladincev, starih od 12 do 18 let. Udeleženci tečaja so nastanjeni v Modestovem domu, kjer je poskrbljeno tudi za popoldanske dejavnosti.

M. N. K.

Glenys Linos in Ivan Urbas v Križankah

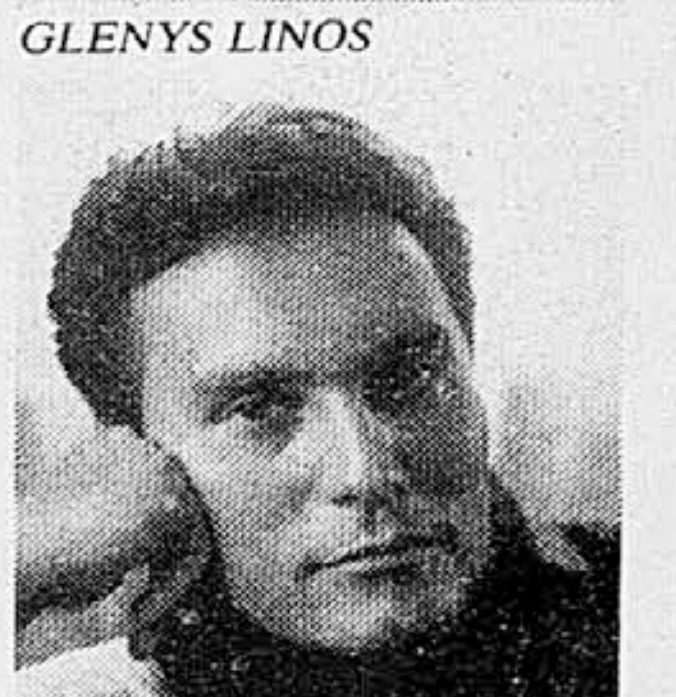
Nocoj, 8. avgusta, ob 20.30 bosta v Križevniški cerkvi v Križankah v okviru ljubljanskega Poletnega festivala nastopila altistka Glenys Linos in basist Ivan Urbas. V sporedu koncerta bosta ob spremljavi pianista Thomasa Hansa izvajala arije, samospeve in nekaj duetov skladateljev Monteverdija, Cestija, Händla, Pergolesija, Blanginija, Beethovna, Bellinija, Donizettija, Berlioza, Čajkovskega in Prokofjeva ter grške in slovenske ljudske pesmi.

Koncert bo zagotovo razveselil ljubitelje vokalne glasbe, saj gre za priznana izvajalca, ki sta svojo kakovost že potrdila tudi na nekaterih največjih koncertnih in opernih odrih.

Grška altistka Glenys Linos je študirala v Angliji in absolvirala šolanje na konservatoriju v Atenah. Nastopala je na festivalih v Salzburgu, Bayreuthu, Firencah in Münchnu, gostovala je v milanski Scali, londonskem Covent Gardnu, Berlinski operi in hamburški Državni operi. Sodelovala je z dirigenti, kot so Herbert von Karajan, Claudio Abbado, sir Colin Davis, Horst Stein in Ferdinand Leitner. V bližnji prihodnosti jo čakajo še nastopi v Zürichu, na Dunaju in v Frankfurtu. Julija je z velikim uspehom pela Klitemnestro v Straussovi Elektri v Spoletu.

GLENYS LINOS

IVAN URBAS

Basist Ivan Urbas je študiral pri Kseniji Vidali in na Dunaju. Debitiral je leta 1985 v Operi SNG Ljubljana v vlogi Gremina. Nastopal je med drugim v Castel Peralada v Barceloni, Teatru Comunale v Firencah, Teatru Verdi v Trstu, v Dunajski državni operi, v Teatru Municipal v Santiagu, Teatru La Fenice v Benetkah in še nekaterih pomembnih opernih hišah. Pel je različne vloge (Sarastro v Mozartovi Čarobni piščali, Fiesco v Verdijevi operi Simon Bocanegra, Basilio v Rossinijevem Seviljskem brivcu . . .), vse z velikim uspehom. Poleg opernih vlog ima Ivan Urbas za sabo tudi vrsto koncertnih nastopov v Barceloni, Baslu, Bernu, Salzburgu, Münchnu in na Dunaju. V bližnji prihodnosti bo nastopal še v Palermu (Mozartove koncertne arije), na Dunaju (v Donizettijevi operi Roberto Devereux), čakata pa ga še debut v Pariški Salle Pleyel in v Carneggie Hall v New Yorku.

Pianist Thomas Hans, ki bo spremljal oba pevca na ljubljanskem nastopu, je doslej že sodeloval na vseh pomembnejših festivalih in se je opredelil in specializiral za koncertno spremljavo. Na tem področju je zelo uspešen, saj je spremljal tudi že velika pevska imena kot npr. Fassbaenderjevo in Schreierja . . .

T. R.

LIKOVNI TRG PRI NAS IN NA TUJEM (6)

Vražji prodajni krog

Amerika je največji svetovni likovni trg – New York: Manhattan za stare mojstre, SoHo in TriBeCa za sodobno umetnost – Za sliko Willema de Kooninga 20 milijonov dolarjev – Izkušnja galerista (in bivšega novinarja) Nathana Silberberga – Kritiški vpliv New York Timesa – Moč velikih galerij in bogatih zbiralcev – Potrebna sta potrpljenje in kapital

Čeprav so Japonci daleč najboljši kupci na svetovnih dražbah z likovnimi deli in čeprav je Evropa s svojo kulturno dediščino eden glavnih ponudnikov tako iskanega umetnostnega blaga, pa je **Amerika** prevladujoča v najširšem pomenu, saj poznavalci pravijo, da predstavlja več kot dve tretjini svetovnega likovnega trga. Brezupen bi bil torej poskus, da bi v bežnem časnikarskem preletu skušali opisati dogajanja na tem obsežnem in raznovrstnem prostoru. Naš dopisnik v **New Yorku Mitja Meršol** se je zato razgledal kar po svojem delovnem okolju in v pogovoru z enim izmed mnogih tamkajšnjih galeristov predstavil nekaj značilnosti ameriškega likovnega trga.

Newyorške galerijske četrti

Tisoče galerij, kolikor jih ima **New York**, bi geografsko poenostavljeno lahko razdelili takole: v zgornjem delu **Manhattana** so stari mojstri, v sredini **(ob 57. ulici)** so galerije z mojstrovinami 20. stoletja, v spodnjem delu **(SoHo, TriBeCa in Greenwich Village)** pa galerije ponujajo sodobno umetnost.

Galerijski svet je svet biznisa, pravijo umetniki, ki z umetnostjo nima nobene zveze. V galerijskem svetu se ustvarjajo umetniki, pravijo galeristi, ustvarja pa se tudi denar, nedvomno. Toda o teh načelnih zadevah človek ne razmišlja, ko se potika med številnimi galerijami, denimo, na jugu **Manhattana**, v četrtih **SoHo** in **TriBeCa.** Te okrajšave bi komu, ki na primer pozna londonski Soho, lahko zvenele zlovešče, vendar nimajo nič opraviti s slovesom londonske četrti. **SoHo** je zelo prozaična okrajšava za **S**outh **o**f **Ho**uston, predel južno od houstonske ceste, ki poprek seka južni del Manhattana. **TriBeCa** pa prav tako pomeni samo Trikotnik pod ulico Canal (**Tri**angle **Be**low **Ca**nal Street). Ti četrti sta bili nekoč polni skladišč, zdaj pa sta središče živahne galerijske dejavnosti.

Sem prihajajo kupovat tisti, ki imajo v žepu – pravzaprav v banki – veliko denarja. Slika **Willema de Kooninga (1904, ameriški slikar, pomemben predstavnik t. i. abstraktnega ekspresionizma) stane 20 milijonov dolarjev in še malo čez, (222 milijonov dinarjev ali za boljšo predstavo več kot 3.200 avtomobilov jugo). De Kooning** je pač ime. Toda 2 milijona dolarjev (22,2 milijona dinarjev) za sliko **Roberta Rymana** ali pol milijona dolarjev (5,6 milijona dinarjev) za risbo **Bricea Mardena** (že kdaj slišali zanj?) . . . vse to so seveda imena in cene, na katere se spoznajo edinole strokovnjaki, običajni slehernik gotovo ne.

Willem de Kooning v svojem ateljeju (posnetek iz leta 1983)

A vendar je vse tako preprosto, je **Mitji Meršolu** rekel **Nathan Silberberg.**

Kako je izraelski novinar postal uspešen galerist

Sredi slik **Joana Mirója** (1893–1983) in kipov **Henryja Moora** (1898–1986, angleški kipar z obsežnim opusom; med drugim je v 150 svetovnih galerijah okoli 800 njegovih skulptur in 500 risb, na območju New Yorka pa je na prostem 25 njegovih kipov), ki so naprodaj po 100 do 200 tisoč dolarjev (ali več kot 1,1 do 2,2 milijona dinarjev), sedi drobna postava galerista **Nathana Silberberga.** Bogastvo, ki ga ponuja, je njegovo. In kako se je ta nekdanji izraelski novinar, ki se je še do sredine sedemdesetih let preživljal »v potu svojega obraza« s poročanjem iz OZN za telavivske časopise, prelevil v bogatega galerista in najemnika velikega svetlega prostora, za katerega je treba na leto odšteti več kot 100 tisoč dolarjev najemnine? Naravnost je povedal:

»Samo zavoljo prijateljstva z Mirójem in Moorom. Ko sem jima rekel, da bom odprl galerijo, sta se mi režala in dejala, da sem nor, da bom propadel . . ., a sta mi kljub temu dala nekaj svojih del, da sem jih dal v prodajo. Danes so njuna dela zastava mojega poslovanja. No, prodajam tudi druge umetnike. Ali vidite tisto sliko vaše **Nadežde Vitorović?** *Za koliko?* Okoli 5 tisoč dolarjev (okoli 56.000 dinarjev).«

Tako se je začel pogovor z galeristom Silberbergom, ko ga je Mitja Meršol obiskal v njegovi galeriji na **Zahodnem Broodwayju** v četrti **Soho.**

»Galerije v ZDA se razlikujejo od evropskih galerij. In newyorške galerije so drugačne od ameriških. Med tukajšnjimi galerijami je najhujša možna konkurenca, kakršne drugod resnično ne poznajo. Galerijo danes v New Yorku odpre edinole tisti, ki ima veliko denarja, ali pa kdo, ki že ima v rokah kakega znanega in pomembnega umetnika.«

Začetek brez denarja, vendar z Mirójem in Moorom

Kaj pomeni to, »imeti veliko denarja«?

»Nekaj milijonov dolarjev. Oziroma, bolje rečeno, galerist mora imeti v rezervi vsaj toliko denarja, da lahko zdrži vsaj tri leta, pa čeprav medtem ne proda kaj prida. Za galerista je velik izziv tudi vprašanje, kako naj si pridobi zbiralce umetnin, ko pa je tukaj vendar toliko velikih galerij s stalno petično klientelo. Edini način, da galerist pridobi zbiralce, je seveda, da ima naprodaj dobra umetniška dela. Zanja pa potrebuje veliko denarja. Račun je potemtakem tak: tri milijone dolarjev začetnega kapitala porabi galerist za nakup umetniških del – to je največji strošek – za najemnino, publiciteto, promocijo itd. Osebno sem imel pač srečo: denarja nisem imel kaj prida, imel pa sem umetnine dveh znanih in sijajnih umetnikov, **Mirója** *in* **Moora.***«*

Ste njuna dela kupili?

»Oh, dajte no. Ko sem leta 1973 odprl galerijo, sem imel v žepu le nekaj sto dolarjev. Umetnika sta mi svoja dela dala na zalogo, v nekakšno konsignacijo.«

Kakšen pa je po vašem mnenju sicer odnos med galeristom in umetnikom?

»Zelo preprost. Umetnik hoče priti v tisto galerijo, ki je najbolj znana. Galerija pa hoče tistega umetnika, ki je tudi prav tako znan in cenjen. Ena roka umije drugo.«

In po čem Američani cenijo umetnika?

»Tudi to je zelo preprosto. Umetnika danes naredi predvsem publiciteta. To je resda malce ciničen odgovor – konec koncev je treba upoštevati tudi umetniško kakovost – vendar pa v ameriških razmerah drži predvsem naslednje pravilo: velja samo tisti umetnik, ki o njem **New York Times** objavi kritiko.«

Edini razsodnik – New York Times

Kot pravi **Silberberg,** je imel že opraviti s slikarji, ki so v Evropi zelo znani in so jim, denimo, pariški časopisi peli hvalo in slavo. Tu, v **New Yorku,** pa mu z njimi ni uspelo priti nikamor, ker o njih pač ni pisal edini zveličavni razsodnik – **New York Times.**

In kakšen kriterij ima New York Times?

»Na umetnika postanejo pozorni, ko se začno njegova dela dobro prodajati na dražbah.«

Za koliko?

»Po četrt milijona dolarjev in več.«

Seveda je to vražji krog. Kako naj umetnik prodaja dobro svoje slike, če pa ga **New York Times** ne pozna in prizna? *»Prebiti ta vražji krog, v tem je vsa umetnost te umetnosti,«* se smehlja Silberberg. *»V New Yorku vladata monopol velikih galerij in sila vplivni lobby bogatih zbiralcev.«*

Kako poteka kupčija, če se odločite, da boste kupili delo kakega umetnika, ki ga zanese k vam?

»Umetnikovo delo vzamem na zalogo. Ne, nikoli ne kupujem vnaprej. Potem delo prodam, dam denar umetniku in zadržim provizijo.«

Ali umetnik vé, za koliko prodate njegovo sliko?

»Z njim se že vnaprej dogovorim, kolikšna je cena, potem je moja stvar, za koliko jo prodam.«

Kaj pa provizija?

»Ta je različna. Razlikuje se od galerije do galerije. In tudi sicer je tako: umetnik gleda na svojo sliko z vidika umetniške kakovosti. Galerist pa iz komercialnega, tržnega zornega kota. In običajno se ta pogleda ne ujemata. Tiste slike, ki jih imajo umetniki za najboljše, najdlje tičijo v galeriji.«

Galerist potrebuje vsaj tri leta za nego »svojega« umetnika

Za ustvarjanje novih umetnikov galerist potrebuje – kot pravi **Silberberg** – najmanj tri leta. V tem času mora umetnika negovati z razstavami, publiciteto. Umetnik je »njegov«, galeristov. *»Seveda ta peka ne gre vedno tako preprosto kot peka kruha: zamesiš testo, ga položiš v peč in potem potegneš ven hlebec,«* pravi **Silberberg,** ki ima običajno od štiri do pet razstav na leto. *»Potrebno je veliko potrpljenja.«* Potrpljenje in kapital sta ključ, ki odklepa predal, v katerem se skriva odgovor na vprašanje, kako uspeti.

In s kolikimi umetniki ima Silberberg te dni poslovno delovni odnos?

»V glavnem z umetniki, ki so že med pokojnimi. Ti, če so dobri, pomenijo najmanjše tveganje«.

Pripravila: **BRANKO SOSIĆ** in **ALENKA ZGONIK**

PISMA BRALCEV

Amnestija – da ali ne?

Ob zadnjih dogodkih v KPD Dob nas spreletava srh. Človek razmišlja, kam peljejo vsesplošne stavke, izsiljevanje in operiranje z besedami: »Demokracija in enakost za vse«. V času velikih političnih sprememb v Sloveniji in tudi v Jugoslaviji bi bila logična pot rešitve tega problema v tem da doživijo amnestijo politični zaporniki. Le teh pa ne moremo enačiti z prestopniki, ki so zagrešili hujša kazniva dejanja, kot na primer – uboj, umor ali posilstvo. Kot nam je znano so v stavkovnem odboru KPD Dob tudi prestopniki take vrste in celo povratniki. Mislimo, da ni treba imeti posebne domišljije, da ugotovimo kaj tak človek želi. Hoče izkoristiti nastale politične spremembe, čeprav po naravi svojega prestopka nikakor ni povezan z njim.

Večina ljudi ne razmišlja toliko o teh problemih. Težko se postavite v položaj, ko vam kak človek umori, ubije ali posili vašega najbližjega. Ob tem dogodku predvsem trpi družina in vsi bližnji. Kot primer nam lahko služijo posamezni delikti zadnjih let, ki smo jih spremljali v javnih občilih. Pogosto se celo dogaja, da veliko prestopnikov ne občuti nobenega kesanja za storjeno dejanje. S svojo agresivnostjo v veliko primerih celo po prestani kazni nadaljujejo. V bližnji preteklosti se je pogosto dogajalo tudi to, da so bili ljudje za manjše prestopke – ponarejanje, kraja – sorazmerno mnogo bolj kaznovani kot pa tisti, ki so ogrožali telo in življenje drugih. V zahodnih državah, ki jih v tem času pogosto dajemo za vzgled v uveljavljanju demokracije in človekovih pravic ni običajno, da bi taki ljudje doživljali amnestijo. Celo nasprotno, kazni za take prestopke so veliko višje, kot so bile pri nas.

Poudarjam, da bi bilo treba pri teh stvareh selektiven odnos od primera do primera. Zato apeliram na vse delegate v slovenski skupščini, da dobro razmislijo pri sprejemanju odloka o amnestiji.

SILVA GRM,
Mucherjeva 9, Ljubljana

Spoštovanje tradicije

Ob nedavnem obisku doma me je presenetilo, da Slovence še mikajo nepreizkušene novosti, namesto da bi se vrnili k tradiciji, če jo že imamo.

Ne najvažnejše, a vendar značilno je govorjenje o novem grbu in zastavi. Zastava z zvezdo in znak OF sta pač simbola začasne zmage ene partije z vso zmedo, ki ji je sledila, in ju ni mogoče ohraniti. Toda kaj naj bi bilo narobe z belo-modro-rdečo zastavo iz 1848. leta in celjskimi zvezdami na modrem polju ter kranjskim polmesecem, ne vem.

Sploh bi bilo prav, če bi se v mejah primernega spet navezali na slovensko politiko iz prve polovice 20. stoletja, ko smo že pri tem, da odvržemo balast, ki so nam ga naprtili aktivisti pod vplivom mnenja, da se zgodovina začenja z njimi.

LJUBO SIRC,
2 Lord North Street,
London

Podcenjevanje mednarodne dejavnosti

Sekretar za mednarodno sodelovanje Republike Slovenije pozdravlja pozornost, s katero ljubljanska televizija spremlja mednarodno dejavnost slovenske vlade. Ob sporočilih, ki jih je vseboval drugi televizijski dnevnik, v nedeljo, 5. avgusta 1990, pa moramo pripomniti, da je bila mednarodna dejavnost slovenske vlade prikazana na neustrezen način oziroma na način, ki je zbujal občutek, da ta vlada potuje na napačne ali njeni ravni neustrezne naslove oziroma da imajo njeni mednarodni stiki bolj ali manj turističen pomen.

Tak občutek naj bi zbudil obsežen pogovor z uslužbencem Svetovne Banke za obnovo in razvoj, ki skrbi za razvoj Srednje in Južne Amerike, gospodom Voljčem; tak občutek naj bi podkrepili nekateri pristransko izbrani poudarki ankete iz glasila Ljubljanskega dnevnika; tak občutek je vsiljeval komentar g. Jurija Gustinčiča, ki je washingtonski obisk hrvaškega zunanjega ministra g. Mršića brez potrebe primerjal z obiskom slovenske vlade v ZDA; navsezadnje pa se je o slovenski zunanji politiki posmehljivo izrazil tudi voditelj TV Dnevnika g. Maksimovič.

Podcenjevanje dejstva, da so predstavniki slovenske vlade v sorazmerno kratkem času obiskali najvišja mesta v Ameriki, ZR Nemčiji, Italiji, Avstriji in Madžarski vladi (Eagleburger, Bob Dole, Andreotti, De Michelis, Kohl, Mock, Jesenski . .), da ne govorimo o drugih mednarodnih stikih. Po našem prepričanju je podcenjevanje naših naporov za mednarodno uveljavitev Slovenije tudi zavajanje javnega mnenja.

Mimogrede naj povemo, da se dopisniku TV Slovenije ni zdelo vredno omeniti nedavnega beneškega srečanja med republiškim sekretarjem za mednarodno sodelovanje dr. Ruplom in italijanskim zunanjim ministrom De Michelisom. Ne mislimo se spuščati v podrobnosti, vendar se čudimo Gustinčičevemu podcenjevanju hrvaške zunanje politike, medtem ko niti z besedo ni omenil slabega uspeha, ki ga je ob nedavnem obisku v ZDA doživel srbski zunanji minister g. Prlja.

Veselilo nas bo seveda, če bo TV Slovenija tudi v prihodnje kritično spremljala mednarodno dejavnost slovenske vlade; v imenu slovenske vlade in slovenskih gledalcev, ki plačujejo televizijsko naročnino, pa pričakujemo, da bodo kritike utemeljene in podprte z dejstvi. Pričakujemo, da bo TV Slovenija v bližnji prihodnosti razpršila domnevo o izkoriščanju svojega monopolnega položaja, o svoji strankarski pristranskosti in dvom o svoji podpori mednarodnemu uveljavljanju Republike Slovenije.

Republiški sekretariat
za mednarodno
sodelovanje

Storitve servisa Zastave avta v Krškem

Sem lastnica Zastavinega polizdelka jugo – Skale v garanciji. Pretekli teden (5. 7. 1990) sem z avtom tretjič ostala na cesti. Vzrok je vsakič enak – elektronika oziroma razdelilec. To pot sem obstala v bližini Krškega. Poskrbela sem za vleko vozila do hiše staršev, ki živijo na Senovem, in poklicala na Zastavin servis v Krško. Povedala sem, kaj se mi je zgodilo, kje stojim, kakšna je predvidoma okvara. Ura je bila 10.35. Delavec servisa je nerad obljubil, da bo nekoga poslal. Ta nekdo pa ni prišel.

In ker nesreča nikoli ne pride sama, se je popoldan ponesrečila hči. Takoj jo je bilo potrebno peljati na urgenco. Naš novi avato je bil neuporaben. Kaj vse sem v teh trenutkih izrekla na račun Zastavinega servisa Krško, ne bi prenesel niti papir. Zvečer si je drobovje Zastavinega polizdelka ogledal mehanik in moja sumničenja potrdil. Z zataknjeno vžigalico na pravem mestu sem se naslednje jutro odpravila na servis v Krško. Sicer nisem prav vedela, kakšen odgovor bi me zadovoljil, mi vsaj malo omilil odisejado preteklega dne (potovala sem iz Sarajeva, popoldan sem imela obveznosti . . .). Ta, ki sem ga dobila, me zagotovo ni. Nasprotno. Edina odgovorna oseba, s katero sem uradno lahko govorila, je bil brezimni tovariš/gospod ob sprejemu. Le-ta mi je zatrdil, da ni bilo nikogar na teren iz prav preprostega razloga – SERVIS NI IMEL USTREZNEGA REZERVNEGA DELA! To, da bi me obvestili, se mu ni zdelo potrebno. Povedala sem, da je na tem območju na desetine avtomehanikov, ki tak del gotovo imajo (tudi delavcev servisa!), da bi si ga lahko z malo dobre volje kot edini zveličavno pooblaščeni Zastava servis v tej regiji enostavno sposodili, improvizirano usposobili vozilo za vožnjo do Ljubljane, ali mi poslali na teren AMZ . . . Skratka, rešitev se kaže nič koliko, če je le volja pomagati. V tem primeru take volje imenovani servis ni pokazal. Nenehno so mi ponavljali le, da naj avto pustim pri njih, odprem nalog saj bodo morda prihodnji teden ta rezervni del dobili. Če bom imela srečo, bo tako, sicer pa bo lahko tudi drugače. V Ljubljano pa grem lahko s kovčki in otroki tudi štuparamo (moj zaključek).

Ko sem videla, da gre za popolno indiferentnost, sem hotela vedeti, kdo je nadrejeni tega servisa. Dobila sem odgovor, da je ta servis samostojen. Tudi to, spoštovani gospodje iz servisa Zastava avto Krško, ni res. Vsaj, še ne.

Prav nobenega razumevanja za vaše ravnanje gospodje odgovorni iz servisa Zastava avto Krško nimam. Zato, ker ste neresni, neposlovni, nekomercialni, brez poslovne morale, brez osebne morale in nenazadnje tudi brez strokovne morale, saj mi vozila niste hoteli usposobiti za vožnjo do Ljubljane. Pa vendar, zadostovala je le vžigalica in prišla sem do ustrezne pomoči v Ljubljani. Prav rada vam bom prispevala denar za nekaj škatlic vžigalic, ki jih boste lahko delili nesrečnim lastnikom Zastavinih polizdelkov, le sporočite mi svoj žiro račun.

Ker ima vaš servis – na nesrečo številnih – kot sem se lahko prepričala – regijski pomen, sem o zadevi obvestila predstavnike občine. Pričakujem pa tudi, da bodo ustrezne službe po službeni dolžnosti, reagirale tudi na ta zapis.

In nenazadnje največ pričakujem od delegatov vašega proslavljenega Demosa, ki so se izkazali kot odlična blokada vsega, kar ni po njihovi volji. Težko je verjeti, da jim je uspelo onemogočiti tako odličnega in cenjenega mandatarja, ki ga večina nas pa posebej poznamo kot človeka pokončne drže, poštenjaka, prizadevnega za vse dobro in napredno, neopredeljenega in neobremenjenega. Odstop, h kateremu ste ga prisilili, ni bil volja občanov. Peščica pripadnikov zmagovite stranke, bo prej ali slej morala uvideti svojo zmoto in priznati poraz. Kajti, moralni poraženci ste že sedaj. Marsikdo je danes (žal) na ključnem položaju zato, ker pripada »pravi« stranki, in ne zato, ker bi bil strokovnjak za neko področje. Zopet – ŽAL. Saj se otroškega vrtca tudi ne bo mogoče iti v nedogled. Predrago je za nas vse.

Torej, gospodje iz Demosa, ponujam vam pravo delo. Poskrbite, da noben človek, krajan, turist, tujec, kdorkoli ne bo ostal na cesti tako kot sem sama. Uredite, da bo regijski Zastavin avtoservis imel ustrezne rezervne dele, ustrezno šolan kader, še posebno, če bo postal SAMOSTOJEN. Ali pa ga dajte v privatne roke in večine skrbi bo hitro konec.

VANJA FORJANIČ–RANKEL,
Vnanje Gorice 312,
Notranje Gorice

Nočem pogrevati sporov, vendar . . .

Skoraj ne mine teden, da bi ne bilo v vašem listu zaslediti česa o ljutomerskem DEMOSU. Pri tem se pojavlja več vprašanj, ki so zanimiva in poučna.

Če pustimo ob strani nerodne povezave med ZSMS-Liberalno stranko in DEMOSOM v Ljutomeru, o čemer ste večkrat poročali, ki je bila pač posledica boja za politični obstanek posameznikov, ostajajo tu še druga vprašanja, med katerimi je najbolj poučno in obenem žalostno: Zakaj takšen način spopadanja med ljudmi in še strank med seboj? In to na naš račun!

Organiziranost Demosa v Ljutomeru, ki ne vključuje Slovenske kmečke zveze in Socialdemokratske zveze Slovenije, kar v Sloveniji praviloma je, namreč potrjuje govorice o tem, da je Demos v Ljutomeru predvsem po meri samozvancev.

Vse to pa že zahteva nujen nadzor nad delom teh strank in odgovornostjo njihovih vodij.

To gre namreč na škodo nas volilcev, ki plačujemo za proračun, iz katerega se financira tudi Demos v Ljutomeru. Ta pa s takšnim delom ne uresničuje naših želja in ne upravičuje našega ZA!

JOŽKO SLAVIČ,
Grabe 1

VIS V PLAMENIH

Namesto dopusta naporno »učenje« gasilskih veščin

Na stotine hektarov pogorišč – Prvi požar zakrivili otroci, zadnjega nekdo podtaknil?

VIS, 7. avgusta – Letošnje poletje se je Vis spremenil v otok požarov. Ne domačini ne tisti, ki že desetletja dopustujemo na njem, ne pomnimo, da bi gorelo tako pogosto in na tako velikih površinah. Se je že vnelo kdaj pa kdaj, zaradi nepazljivosti recimo, pogosteje pa zato, ker nihče ne čisti borovih gozdov – in pride do samovžiga. Toda takšne požare so hitro omejili in zgorelo je deset, morda dvajset hektarov v glavnem makije in nekaj borovcev. Letos pa . . .

Začelo je dokaj nedolžno. Na polotočku zaliva Bargujac. Pozno popoldne sem z otroki ob obali iz čolna »krmil« ribe, ko smo zagledali dim. Kot da bi si nekdo pripravljal žar v kaminu. Nismo še potegnili trnkov iz vode, ko je velikanski dimni oblak dobesedno zastrl sonce in gorelo je, kot bi vrgli napalm bombo. Še preden nam je uspelo priti do obale, je gorela polovica polotoka. Z lopatami, vejami in vsem, kar je lahko prišlo prav, smo skušali požar omejiti. Prišli so tudi gasilci. A kaj, ko je njihova oprema prav smešno preprosta. Če ne bi imela dva lastnika vikendov motornih žag, ne bi mogli posekati nobenega drevesa, da bi skušali na preseki ustaviti požar. Tudi letal za gašenje ni bilo od nikoder. Prišlo je le obvestilo, da so pokvarjena. Vse skupaj bi se lahko zelo žalostno končalo, vendar smo očitno imeli srečo, saj se nas je usmilil veter, ki je pihnil z obale proti morju in ogenj nam je uspelo ustaviti. In kakšna je bila škoda? Pogorelo je okrog 14 hektarov borovega gozda.

Nismo si še dobro oddahnili, ko je čez tri dni zagorelo nekaj kilometrov dlje – v vasi Podhumlje. Tokrat ni šlo za majhen požar, saj je ogenj zajel okrog 150 hektarov borovega gozda in makije. Tri dni so se domačini, turisti, gasilci in vojaki trudili, da bi ustavili požar.

V nevarnosti tudi hiše

Lepega četrtkovega popoldneva smo spet zagledali dim. Tokrat spet v naši bližini. Ni nam uspelo priti na vrh bližnjega hriba, ki je bil oddaljen okrog kilometer, ko smo že zagledali plamene, ki so se bliskovito širili. Žal tokrat veter ni bil naklonjen prebivalcem. Pričelo je goreti v bližini vasi Podstražje, ogenj pa je zajel gozdove proti zalivom Milna (tu ima svoj dom RTV Slovenija), Zaglav ter Bargujac. Vsi so se bali, da se bo razširil v Zaglav, ki je poln počitniških hiš, in le težko bi ga ustavili. Tudi tokrat je bodla v oči pomanjkljiva opremljenost in izurjenost gasilcev – kolikor jih je sploh bilo. V glavnem so delo pri gašenju opravili domačini in lastniki počitniških hišic, saj je bil mobiliziran cel otok. Če v prvih dveh primerih hiše niso bile v veliki nevarnosti, je bilo v tem primeru drugače, saj je gorelo na najbolj pozidanem delu otoka. Prvo popoldne sta prileteli na pomoč dve gasilski letali in mala letala s Hvara, ki jih sicer uporabljajo v kmetijstvu. Le-ta gasijo s peno. Vse skupaj ni kaj dosti pomagalo. Komaj je enim uspelo ustaviti požar in so si malo oddahnili, je zagorelo na drugi strani. In to tako silovito, da ni preostalo nič drugega, kot da so se ljudje umaknili.

Storži letijo in zažigajo

Drugo jutro, ko smo bili vsi že brez moči, so požari pričeli pojenjavati. To pa ne pomeni, da si človek lahko odpočije. Ko gori borov gozd, nikoli ne veš, kje bo zagorelo. »Krivci« za to so storži, ki letijo okoli kot izstreljene bombe, in ko že misliš, da si požar zaustavil, ti zagori za hrbtom – in vse se prične znova, navadno tam, kjer si najmanj pričakoval. Petek je bil dan, ko smo le žalostno gledali naokrog. Prej zelena pobočja so se zlovešče kadila in nove skupine prebivalcev in gasilcev so bdele nad robovi pogorišč. Zgorelo je okrog 200 hektarov lepega gozda. Vsi so se spraševali, kako je lahko zagorelo. Če smo za prvi primer vedeli, da so krivi otroci, ki so se v gozdu igrali z ognjem, in za drugi, da ga je zakrivila prometna nesreča, so se v zadnjem primeru razširile govorice, ki jih ni nihče ovrgel. Slišati je bilo, da je zagorelo na petih mestih naenkrat. Toda najbolj me je presenetila neopremljenost gasilcev, čeprav tudi vojaki niso bili nič bolje opremljeni. Črna pobočja se bodo čez nekaj let obrasla, a bojim se, da se bodo pojavila nova in še večja.

VASJA VENTURINI

DELOVA PATRULJA NA GORENJKI

Predno greste v javno stranišče ob cesti, pustite nos raje zunaj

Nekatere sanitarije na obcestnih počivališčih so nemogoče – Parkirišča krasijo predvsem smeti – Tujci se pritožujejo nad oderuškimi cenami – Umazani kozarci v Kompasovi restavraciji

GORENJSKA, avgusta – Puf! »Slabo se je začelo. Guma je šla,« pravim zaročenki Marjetki, potem ko sva minulo soboto ravno začela svoj pohod po gorenjski cesti z namenom, da vzameva pod drobnogled urejenost in postrežbo na počivališčih oziroma parkiriščih ob cesti od Ljubljane do mejnega prehoda Rateče.

Sonce je že dopoldan žgalo kot za stavo. Potem ko sva zamenjala zadnje levo kolo (v gumi sva našla, glej čudo, čisto nov žebelj), sva se ustavila na prvem počivališču pod Šmarno goro. Natakar je bil prijazen in zelo okreten, saj nama je hitro prinesel naročeno in častitljivo primerno ohlajeno pijačo. Sicer pa kaj preveč dela tudi ni imel. Bilo je namreč zelo malo gostov. Mize so bile v senci, prti na njih so bili čisti, pihal pa je prijeten veter. Dober vtis sicer precej puste okolice (brez dreves), če odštejemo prodajalca južne »folklore«, ki je silil nekega Nemca, naj vendarle kupi kolovrat, so povsem pokvarile sanitarije. Že na poti do njih so me po travnati stezici »pozdravljali« drekci in pripomočki za brisanje zadnje plati (od nemških revij do najfinejšega Palominega toaletnega papirja). Šele potem, ko sem vstopil v montažni WC, mi je postalo jasno, zakaj človek raje opravi potrebo v naravi. Sanitarije so namreč tako obupno smrdele, da me je vrglo ven.

300 mark na hitro

Odvihrala sva naprej. Cestninar na Torovem je bil prijazen. Naklonil nama je celo pozdrav in nasmešek. Najina naslednja postaja pa je bilo počivališče Voklo. Samopostrežna bencinska črpalka je bila urejena, mlad fant pa nama je očistil prednje vetrobransko steklo. Lepo. Prvi vtis je bil dober, sanitarije (plačati je treba en dinar) pa so bile tudi čiste. V bližini parkirišča, kjer je rekreacijski prostor, sva se zapletla v pogovor z Alexandrom Bartelmannom iz Hamburga v ZR Nemčiji. Povedal nam je, da so turistični delavci sicer prijazni, vendar ga je motilo (bil je namreč na poti domov), da vsi hočejo na hitro in brez vloženega truda zaslužiti. Potožil je, da je moral v Umagu, potem ko ga je ujela noč, plačati za prenočevanje štiričlanske družine v umazani sobi, ki je bila polna komarjev, 300 DEM.

Termometer v avtu nam je kazal 55 stopinj Celzija. Najbrž bi bil še več, toda prišel je na rob svoje zmogljivosti. Naslednje urejeno počivališče je bilo malo naprej od odcepa za Ljubelj. Prijazni brkač nama je postregel s kavo, ki je nekoliko spominjala na vodo. Sicer pa je za okrepčilo ponujal kotlete, hamburgerje, frankfurterje in podobne »slovenske« specialitete. To je bila tudi splošna značilnost vseh počivališč ob cesti.

Skoraj usodno spoštovanje predpisov

Sedla sva v avto in šla naprej. Od zadnjega počivališča do Jesenic je bilo sicer več parkirišč, ki pa si tega imena sploh ne zaslužijo. Značilnost so luknje in umazana okolica. Sicer imajo koše za smeti, dobila pa sva občutek, da jih že več tednov ni nihče praznil. Na enem izmed takih parkirišč sva poslušala »izpoved« starejšega angleškega para. Da so cene na Bledu preveč navite, da je okolica sicer lepa, vendar preveč onesnažena, in da natakarji toliko časa stojijo ob tebi in iščejo drobiž, dokler jim ga ne pustiš za napitnino (drink-money).

Pri viaduktu Završnica pri Žirovnici je bila omejitev hitrosti 40 kilometrov na uro. Vozila sva natanko toliko. Nič hujšega za voznika juga za nama. Začel je mežikati in trobiti, češ, norec, pojdi hitreje. Za nama se je začela nabirati kolona. In tisti Kranjčan z jugom je začel prehitevati na nepreglednem ovinku na levo. Ko je bil vzporedno, je s kretnjo pokazal, da sva malo čez les. In ko sva se tega znebila, nama je začel utripati z lučmi še mercedes z nemško registracijo.

Umazani kozarci v restavraciji Kompas

Od Jesenic naprej do Kranjske Gore ni na desni strani ceste (razen ličnega kampa pri Dovjem) ni zanimivega. Prava osvežitev za turista pa je grill Vrtnica (nasploh so obcestna počivališča označena z grill) tik pred Kranjsko Goro. Po tleh je bila zelena preproga, mize bele in čiste, gostitelji prijazni, kava za bogove, sanitarije pa tako urejene, da bi v njih lahko jedel. Ponudijo ti celo jagnetino, ki jo pred teboj pečejo na žaru.

Do mejnega prehoda Rateče pa razen nekaj parkirišč in blizu zelencev prodajalca česna, ki pa se mu bo barakica vsak hip podrla, spet dolgčas. Končno sva prišla do mejnega prehoda. Obrnila sva in se napotila v restavracijo Kompas. Ker bi na natakarico lahko čakala več ur, sem se odpravil po pijačo kar k pultu. Toda dobil sem jo v umazanih kozarcih, kar je vsekakor slaba reklama za visokoleteči Kompas in za Slovenijo, saj je to prva restavracija, s katero se sreča tujec po prehodu čez mejo. Tudi Nizozemci poleg naju so čudno ogledovali kozarce, toda važno je, da sta bila zadovoljna miličnika, ki sta pravkar pojedla kosilo na posebej rezervirani mizi pri vhodu. To pa še ni bilo vse. Ko je natakarica končno prišla ven in začela primikati stole k mizi, jih je dobesedno metala. V bližnji menjalnici in informativnem centru pa ni bilo razen prijaznih uslužbencev nič posebnega. Izbira spominkov je bila bolj ali manj omejena na južne izdelke domače obrti.

Odpravila sva se nazaj proti Ljubljani. Prva postaja je bila grill Zelenci, kjer so bili sicer prijazni, vendar so naju od tam pregnali komarji. Naslednji grill je bil Topolino, in sicer za Mojstrano. Lična lesena hišica, pestra izbira pijač in jedi, vendar gostiteljica ni bila najbolj prijazna. Premerila naju je namreč od nog do glave in se najbrž vprašala, ali bova sposobna plačati za en naravni in en navadni pomarančni sok 50 dinarjev. Potem sem se spet odpravil ocenjevat sanitarije. Pred njimi je bila vrsta, zato so se nekateri odpravili kar v naravo, v bližnjo Savo Dolinko seveda. Ob meni je stal neki možakar, ki je bil očitno vajen čakanja. Rahlo sem bil že nervozen, saj se nama je že mudilo, iz stranišča pa tudi ni ravno lepo dišalo. »Človek božji, ne bodi no živčen, to je Balkan,« pravi mož na desni in tudi on se izgubi med drevjem.

Poljaki in bolšji trg

Oddrviva naprej. Tudi na poti v Ljubljano se ponavlja ista podoba. Parkirišča s polnimi smetnjaki, neurejena okolica, sanitarije v naravi, gostinci prijazni, ponudba pa klasična. Grill, seveda.

Ustavila sva se pri počivališču Voklo. Osvežila sva se z vodo in se vrgla na klop. K nama je pristopil neki Poljak in Marjetki začel ponujati kozmetiko. Ne, hvala. Nimava več denarja. Nikolaj, kot mu je bilo ime, je bil namenjen z družinskimi prijatelji v Dalmacijo, sicer pa je bil iz Poznana. Prav nič ni bil jezen, ker nisva kupila. Dejal je, da je Jugoslavija za Poljake draga, zato med potjo spijo kar v naravi.

Zadnja najina postaja je bil grill Imbis na avtocesti pod Šmarno goro. Spet enaka podoba kot dopoldan. Natakarji prijazni, pijača hladna, ponudba jedi »klasična«, okolica pa obupna. Konec koncev, sva razmišljala v Ljubljani, je počivališč in parkirišč (tudi neoznačenih) od Ljubljane do Rateč dovolj. Toda pogrešala sva, vsaj v večini primerov, osnovno kulturno navado – skrb za čisto in prijazno okolje. Tega pa, poleg previsokih cen in neurejenih sanitarij, za zdaj pri nas še ni. Mogoče prihodnje leto. Takrat pa bo, najbrž prav zaradi tega, še kak odstotek manj tujih gosotv.

JOŽE BIŠČAK

JUŽNA FOLKLORA NA POČIVALIŠČIH – Na počivališču pod Šmarno goro je pisana izbira južne folklore, o slovenskih spominkih pa ni niti sledi. (Foto: J. B.)

OD MALENC DO ŠMARJA–SAP

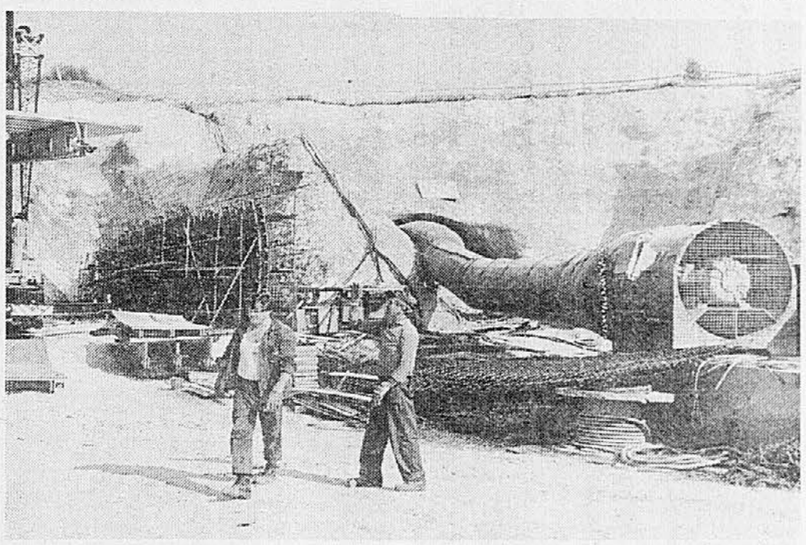
Šolski primer cestne gradnje

Gradnja cestnega odseka, dolgega 6,5 kilometra, naj bi bila končana leta 1992 – Viadukt Reber se bo razpenjal kar na 610 metrih dolžine

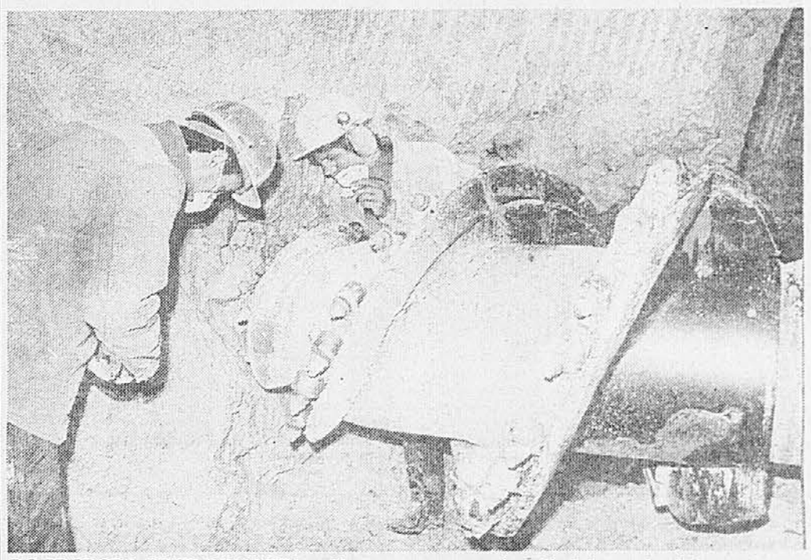
MALENCE, 7. avgusta – Pravo razbremenitev gneče na dolenjski magistrali lahko pričakujemo šele prihodnje leto. Tedaj naj bi 6,5-kilometrski odsek avtoceste Malence–Šmarje-Sap povezal ljubljansko južno obvoznico in 12-kilometrski odsek avtoceste Šmarje–Sap–Višnja Gora.

V teh dneh delavci SCT vrtajo na 140 metrih desne predorske cevi. Na drugem koncu – pod Malim vrhom – so do zdaj izvrtali 270 metrov leve cevi. V bližini predora se Gradisovi delavci ubadajo z drugačnimi problemi: končujejo dela na zgornjem nosilnem delu konstrukcije 610-metrskega viadukta Reber. Kljub nenehni negotovosti v zvezi z usodo bencinskega dinarja, od katerega je pravzaprav odvisen celoten terminski plan del na gradbišču, so do zdaj gradbinci vse opravili v dogovorjenem roku. Pričakujejo, da bo tako tudi do marca 1992 leta, ko naj bi po sodobni štiripasovnici stekel promet.

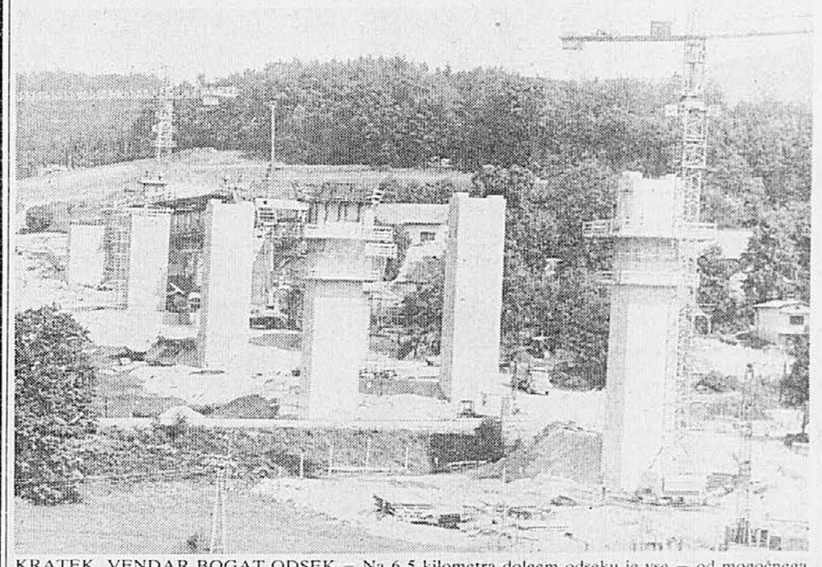
(F. D.: foto: Janez Zrnec)

BI IMELI TAKO VELIK SESALEC? – Predora za vsako smer potekata ločeno. Na vrtanje drugega se šele pripravljajo. Oblake kamnitega prahu s čela predora nenehno odsesavajo velikanski in močni ventilatorji.

DO PREDORA BREZ DINAMITA – Nova avtocesta se pod zemljo križa z železniškim predorom, na hribu pa v hišah kljub vsemu živijo ljudje. Skozi malenski hrib morajo delavci SCT priti s pomočjo posebnega svedra.

KRATEK, VENDAR BOGAT ODSEK – Na 6,5 kilometra dolgem odseku je vse – od mogočnega viadukta, močvirja pa do predorov, ki jih je treba vrtati pod vseljenimi hišami.

AFRIŠKA AZURNA OBALA (2)

Tunizija v ponudbi agencij

Največ ponuja Jatov Air Lift – Letošnja turistična sezona je razprodana – Prednosti zasebnega gostinstva – S trebuhom za kruhom v Libijo

Turisti, ki potujejo letošnje poletje v Tunizijo, bodo dopust preživeli v hotelih v okolici Hammameta ob istoimenskem zalivu. To je uro vožnje z letališča po avtocesti, ki je bila zgrajena v zadnjih letih.

Praviloma vsi hoteli ponujajo polne penzione, le redki polpenzione. In ko smo si takole na hitro ogledali tretjino od skupno več kot sto hotelov, lahko mirno zapišemo, da za vplačani denar največ dobijo gostje Jatovega Air lifta, ki so nastanjeni v hotelu Les colombes na pol poti med Hammametom in Nabeulom. V bližini prav zdaj gradijo nov hotel Les colombes 2, ki ga bodo odprli do prihodnje turistične sezone.

Gostje tega hotela imajo ob bazenu in na plaži brezplačne ležalnike in senčnike, brezplačno uporabo pedolinov, surfov in teniških igrišč, pri kosilu in večerji pa na vsaki mizi brezplačno po eno steklenico njihovega vina.

Tedenski aranžma s polnim penzionom stane v glavni sezoni okrog 4.800 dinarjev, to pa je toliko kot v Turčiji prenočišče z zajtrkom. Morda bo kdo mislil, da je takšno pisanje zdaj reklama, toda povedati je treba, da so vse letošnje kapacitete razprodane in da so slovenske agencije praktično končale delo. Tako pri Kompasu ne sprejemajo več vplačil aranžmajev, pri Atlasu je moč vplačati letovanje

● Nekateri bogati Tunizijci imajo v lasti tudi po več hotelskih kompleksov. Tako ima družina Fourati, ki je ena najbogatejših, štiri takšne v Tuniziji. Hotele imajo tudi v Egiptu, Siriji, Arabskih emiratih in Saudovi Arabiji ter – v Ženevi.

šele po 24. septembru. Podobno je pri Inex turistu, ki zbira prijave šele za september, poprej pa bi se morda našlo kakšno mesto. Inex vozi letos svoje goste v apartmajsko naselje El Bousten, ki leži južno od Hammameta. Tudi v Globtouru so nam povedali, da do konca avgusta ne sprejemajo več prijav.

Sicer pa se bodo morali gostje, ki se bodo jeseni odločali za Tunizijo, temeljito prepričati, kam odhajajo, kajti razlika med hoteli je kar precejšnja. Umazani natakarji, težave s sobaricami, izbira menujev in številna doplačila za vsako storitev so malenkosti, ki zagrenijo dopust. In tudi naše agencije vozijo v takšne hotele, kajpak v želji, da bi več zaslužile.

In zdaj smo pri bistvu problema: zakaj je v takšnih hotelih odnos do gosta zelo korekten. To, da je vse v zasebni lasti, razen elektroenergije in železnice, je že dobršen del zagotovila za solidno poslovanje. Brezposelnost je velika in služba v hotelu marsikomu zaradi napitnine daje dve plači, lahko pa zabrede v hude težave, če bi jo izgubil. Mnogi Tunizijci na jugu države si zaposlitev iščejo v sosednji Libiji, ki pa ima do gastarbajterjev zelo različen odnos.

ANDREJ PIRKOVIČ

Jutri: Cene so nižje

ARABESKE

Nov, begajoči turizem

Vrli predsednik naše zvezne vlade Ante Marković nam z večnim nasmeškom sporoča, kako uspešno poteka njegova gospodarska reforma in kako smiselni so ukrepi, ki jih producira v korist te reforme. Kar naprej se hvali z večanjem zveznih deviznih rezerv, kar seveda sprejemamo z malce dvomljivimi pogledi, čeprav po drugi strani kar radi verjamemo, da govori resnico in nam je (vsaj meni) všeč, da smo plačani z močno precenjenim dinarjem.

Podoben optimizem nam naš dragi Ante zabija v glavo tudi, kadar ocenjuje letošnjo turistično žetev, zlasti devizno. Menda naj bi se nabralo v zveznih blagajnah kar tri milijarde dolarjev več kot lani. Ob njegovem turističnem smehljaju seveda spet podvomimo o teh milijardah, kajti vemo, da je lani silna količina turističnih deviz končala v žepih prekupčevalcev, letos pa je Marković s konvertibilnim dinarjem te prekupčevalce izključil iz turistično-deviznega obtoka. Ker pa so prekupčevalci seveda delali tajno, nikakor ne vemo, ali so te tri milijarde dolarjev, kolikor naj bi bila naša turistična bera letos višja, morda lani končale v žepih prekupčevalcev. Morda je bila ta številka večja, morda celo manjša.

Tako seveda z določenimi pridržki verjamemo Markoviću. Toda pridržki postanejo precej močnejši, ko od redkih domačih gostov, ki si lahko privoščijo počitnice ob morju, izvemo, da je letos na naših plažah precejšnje mrtvilo, da je manj domačih in še manj tujih turistov. Ha, pa ga imamo, Anteja. Fant laže! Seveda laže, če upoštevamo realsocialistične kategorije gospodarstva. Te kategorije pa seštevajo le tone, kilovate in (v turizmu) prenočitve, ne pa dobička. In če se zdaj spomnimo, da so minula leta naše plaže oblegali približno takšni reveži, kot smo mi sami (na morju so jim rekli hokejisti, ker so ti tuji turisti v precejšnji meri za hojo uporabljali palice), potem smo bili že lahko zadovoljni s številom prenočitev, nikakor pa ne s tem, koliko so zapravili.

Zdaj je očitno za hokejiste naše morje predrago, seveda zaradi podcenjenih deviz, zato pa tišti, ki vseeno pridejo k nam, v veliki meri nadomestijo izgube pri prenočevanju. In kaj jim ponujamo za to? Napol prazne plaže, kar je zagotovo velik turistični magnet. In te spokojne praznine si ne želijo samo tuji turisti, pač pa tudi domači.

Da pa ne boste mislili, da sem kakšen Markovićev nekritični privržnenec, naj za konec opišem še svoje turistično videnje. Torej, plaže so prepraznе, toda ko sem se zadnja dva tedna peljal k morju, sem nekajkrat zastal v dolgih kolonah, turističnih seveda. In če torej turistov (tujih in domačih) ni na plažah, so zagotovo na cestah. In če malce bolj pomislimo, zlahka ugotovimo, da se prav z Markovićevimi ukrepi v Jugoslaviji rojeva nov tip množičnega, recimo raziskovalnega ali begajočega turizma. Zaradi draginje namreč domači in tuji turisti velik del svojega dopusta prežive v avtomobilu, iščoč ne prijetnih mirnih zalivov (teh je povsod zadosti, smo ugotovili), pač pa sprejemljive cene. In če bo Markovićev konvertibilni dinar zdržal na sedanji ravni, cene pa se bodo dvigale, kot se dvigajo sedaj (za vsak primer, če dinar omaga), bomo v prihodnjem letu imeli še več motoriziranega begajočih turistov, kar se bo poznalo vsaj pri prodanem bencinu.

BOGO SAJOVIC

ODETTE FERRY

Satanov poročevalec

28. nadaljevanje

Tatum je še enkrat počil z naramnicami. Čutil je olajšanje, bil je navdušen – in pripravljen za akcijo.

Vendar je to razpoloženje, ne da bi prav vedel zakaj, počasi prešlo.

Lahno zatohel vonj, ki ga je Lorrainin odvratno močen parfum zapustil v prostoru, mu je silil v nos. Ceneni vonj je v njem prebudil spomin na njen vitki pas, okrogla ramena, napete prsi, polne boke in dolge noge. Verjetno je v Albuquerqueju predolgo živel brez ženske, zatorej se mu je spomin na Lorrainino postavo tako vztrajno vračal. Nocoj si bo poskusil poiskati dekle, najraje kakšen nov uvoz. Kakšno Mabel, Judy ali Rosy iz campinga. Tako si bo spet zbistril glavo.

Skozi vrata, ki so njegovo sobo ločila od pivnice, je slišal mešanico jazza, smeha in ženskega kozarcev, in vse to ga je bolj vleklo k Lorraini. Stisnil je zobe. Še najmočnejši laže obvlada druge kakor sebe.

Na cesti je zadonelo glasno hupanje, gume so zacvilile na pesku. Herbie se je vrnil. Šerif mu je posodil svoj lastni avto.

Ko je Herbie prišel ponj v sobo, ga je prijateljsko dregnil pod rebra. Nato sta oba odšla iz hiše, sedla v avto in se odpeljala proti breznu duhov.

Med vožnjo je Chuck dejal:

»Herbie, nocoj imam delo zate. Glej, da bo gospa Minosa – Lorraine – po večerji v cerkvi. Potrebujeva nekaj slik, kako moli rožni venec. Če ga ne bo imela, ji ga priskrbi.«

Herbie je obljubil, in kot fotograf si je takoj poskusil stvar predstavljati. Videl je gospo Minoso z njenimi svetlimi lasmi pod ogrinjalom, kako kleči na kamnitih ploščicah, medtem ko ji zadnji sončni žarek osvetljuje hrbet. Žaromet izza cerkvenega okna bo to lahko opravil. S prednje strani bi jo obsijala sveča, postavljena k nogam španskega Kristusa. Pravzaprav bi sveča morala biti dovolj visoko, kajti le svetloba, ki pada od zgoraj, idealizira. Lorrainin obraz bi bil s pomočjo čipkastega traku, ki bi ji ga za dekoracijo položili na lase, videti še posebno lepo oblikovan. V očeh bi ji bilo brati žalost vsega sveta. Zato bi ji morali narisati kolobarje pod očmi, da bi bila kakor bolna mačka. Mogoče bi jo namazali še z belo-roza ličilom, da bi njen obraz na slikah dobil pravi bledi ton. V rokah bi držala velik, od neprestanih molitev oguljen rožni venec.

Tatum, čigar misli so bile pri isti stvari, je v duhu že pisal sijajno besedilo k sliki: »Žena Lea Minosa na kolenih v cerkvici v Escuderu.« Ne, to je prebanalno. »Neutolažljiva soproga nesrečnega Lea moli in prosi božjega sina, naj ji vrne moža, ki ji pomeni vse na svetu. Podobna je prežalostni materi božji; podobna je devici pri . . .« Stoj, dvakrat izraz »podobna je« – to ne gre. Recimo rajši: »Na sliki lahko bralci vidijo . . .«

Lorraine se bo razpočila od besa, si je mislil Tatum in rekel glasno: »Šlo bo po kablju.«

»Da,« je odgovoril Herbie, niti malo začuden. V tednih njunega skupnega dela pri Sun Bulletinu, še zlasti v zadnjih dneh, se je navadil uganiti Chuckove včasih osupljive misli. Tudi zdaj se mu je zdelo, da ve, kaj namerava. Seveda bo zvedel. Chuck mu bo povedal – a zvedel bo hitreje, če ga izzove. Z narejeno vnemo je rekel: »Še nocoj bom poslal material in kopijo v Albuquerque.«

Tatumu so se oči zabliskale. »Ne, mladi prijatelj, ne v Albuquerque in ne Bootu.« – vzravnal se je in dvignil roko kakor kip – »ne delam več za Sun Bulletin. Jaz ne in tudi ti ne.«

Pri zadnjih besedah je ostro zasadil pogled v Herbijeve oči, ko da ne bi čisto zaupal njihovemu učinku. Z zagrizenim nasmeškom je nadaljeval: »To je priložnost, fant, na katero sem čakal cele mesece; izkoristila jo bova.«

Herbijeve roke so se trdno oprijele krmila in poskusil je, da mu veselje ne bi prekipelo na dan. Bil je Tatumov učenec in to je pomenilo, da se ne sme dati presenetiti, ampak mora stvar hladnokrvno premisliti. Toda Chuckovo oznanilo je bilo več, veliko več, kot je bil pričakoval, in ga je čisto prevzelo.

»Ampak Chuck! Midva – praviš. Jaz tudi?«

Tatum se je bil odločil. Udobno se je presedel in se z ramo naslonil na vrata.

Mirno je rekel: »Upam, da ti je prav?«

»Zakaj vprašaš, Chuck. Vse, kar storiš, mi je prav. Samo – ne razumem, zakaj ravno zdaj pustiš časopis na čedilu. Sredi te zadeve, ki bo zdaj zdaj prerasla v plaz.«

Chuck se je nasmehnil. Ampak ne pokroviteljsko, da ga ne bi imel za važnega. Smeh mu je gledal iz kotičkov oči in njegove ustnice so se le malo raztegnile. Bil je nasmešek, ki si ga izmenjajo žeparji, kadar se jim v množici posreči ulov.

»Že dvajset let sem pri časopisih in vem, kdaj je treba zgrabiti. Zdaj je pravi čas. Zdaj se začenja velika dražba in dirka od New Yorka od San Francisca. Zapri pipo, ko so ljudje žejni, pa si poglej njihove jezike: suhi so kakor Llano Estacado. Koprnijo po vodi ali žganju ali čemerkoli – samo da teče . . .«

Sarah Harrison

VROČI DIH

42. nadaljevanje

»Res. Hvala, draga,« poljubila me je na lice in pri tem podpirala Damona, »za čudovito večerjo. Kmalu se ti bom oglasila.«

Mike in Linda sta se delala, kot da odhajata, potem pa sta spet sedla nazaj in čakala, kaj se bo iz tega izcimilo.

Z vzdihom sem se spustila na stol.

»Kako lep večer je bil,« je rekel Mike. »Veliko pijače, malo neprijetnosti . . .,« pri tem je najbrž mislil na Damona, »vdor skavtov. Škoda le, da smo zgubili dr. Kildara.«

»Da.« Res je bilo škoda. Posrečilo se mi je, da sem hkrati prestrašila človeka, ki sem si ga želela in si pri sosedih zapravila ugled. Prav živo sta mi pred oči stopili Nita s svojimi radovednimi očmi in Glynis z njenimi prekletimi v neodobravanje stisnjenimi ustnicami.

»Najbrž se bom ustrelila,« sem rekla.

»Ne, ne naredi tega,« je rekla Linda. In dodala: »Kako je pa z Georgeom?« in tako iz klobuka izvlekla še en preostanek, ki me bo zagotovo pahnil še bolj v obup.

»Kako je pa s knjigo?« je nadaljevala Linda in pokazala nepredirno žilavost, ki je bila tako potrebna v njenem poklicu. »Kako kaj napreduje?«

»Počasi in boleče.«

»Če hočeš moj nasvet,« je rekla Linda, »pa saj vem, da ga nočeš. Spremeniti moraš smer. Nekaj čisto novega.« In kot da ta večer še ne bi izrekla zadosti banalnosti, je dodala: »Vem, da se v tebi skriva čisto druga, nova Harriet in da ji moraš le dati priložnost, da pride na beli dan.«

Končno sem planila v vreščeč, histeričen smeh.

Opolnoči mi je bilo jasno, da se Constantine ne bo vrnil. Prišel je Gareth. Od krasne večerje pri skavtih ga je zvijalo v črevesju in ves čas je tekal na stranišče. Končno je odšel spat. Channingova, ki sta spoznala, da je vsega zanimivega in veselega konec, sta končno odšla.

Šla sem v kuhinjo. Ker je bil prisiljen sodelovati v igri, je Damon pomil kaj malo posode. Znašla sem se pred mastnim kupom ostankov in sredi njih je Fluffy z zaprtimi očmi lizal maslo.

Odprla sem zadnja vrata in ga brcnila ven. Spustila sem Spota z verige, dala morskim prašičkom nekaj hrane in zaklenila.

Slekla sem svileno obleko in oblekla jutranjo haljo. Očistila sem si obraz, a sem bila še vedno preveč obupana, da bi odšla v posteljo. Zato sem odšla v delovno sobo in sedla za pisalni stroj. Kot zapeljivka sem propadla, zato pa bom to nadomestila z Mario Trevelyan.

Zgodba moje nove knjige se je odvijala po konvencionalnih pravilih. Zdaj sem bila že na polovici in čas je bil za akcijo. Divjala je državljanska vojna, parlamentarci so oblegali Kersey House. Maria, ki je bila majhna in temna ter divje narave, je bila kot nalašč za skrivno poslanstvo. Preoblečena v fanta bo ponoči smuknila iz hiše in nesla sporočilo kraljevim možem blizu Bradburyja. Brez obotavljanja sem pripravila prizorišče: Maria se pri svetlobi sveče in s pomočjo stare, zveste Hawkhurstove služabnice Marthe oblači v fantovska oblačila.

». . . ko je imela hlače na sebi, je zaslišala hrup pri vratih. Preden se je lahko do konca oblekla, so se vrata odprla in prikazala se je visoka postava Richarda Hawkhursta..

Bil je eleganten kot vedno, v roki pa je držal kupo vina. V plapolajoči svetlobi sveče je videla, da se je na njegove blede, orlovske poteze razširil porogljiv nasmeh, ki ga je tako sovražila.

Martha je hotela takoj oditi, vendar jo je Maria zadržala.

»Ne, dobra žena, ostani. Kaj pomeni ta vdor, bratranec? Kaj ni dovolj, da imamo sovražnika pred vrati, ti pa ne spoštuješ zasebnosti moje sobe!«

Pri tem je vrgel svojo zlato glavo nazaj in se glasno zasmejal. Smeh se je posmehljivo odbijal od zidov, plamen sveče pa je še bolj zaplapolal.

»Ne bodite tako toga in zadirčna, ne pristoja vam, madam! Martha, lahko greste.« Ni se zmenil za Mariine ugovore. Stopil je vstran in starka je odšla, nato pa je za njo zaprl težka vrata.

Z žarečim obrazom se je Maria trudila, da bi si zapela pas. Zavedala se je, da jo Richard posmehljivo opazuje, medtem ko se je leno naslanjal na steno. Končno je le namestila težko zaponko in se postavila z rokami na boku in z očmi žarečimi od jeze predenj.

»No, sir Richard?« je vprašala. »Upam, da ustrezam podobi fanta.«

Takoj si je zaželela, da tega ne bi rekla, kajti porogljivost je imel Richard vedno na zalogi.

»Seveda, sestrična,« je dobila odgovor. »Krasen fant si, tako po zunanjosti, kot tudi po obnašanju.«

In ravno na tej kritični točki sem zaslišala rahlo trkanje. Vse poskuse diskretnosti pa je pokvaril Spot, ki je skočil izpod postelje in zdivjal po stopnicah navzdol, se postavil pred vrata in histerično lajal.

Z MILICO SREDI JADRANA (2)

Pred Svetcem je bilo, kot bi med kokoši planil jastreb

Kako se lahko poklicni ribiči na pravi ribiški ladji ukvarjajo tudi s krivolovom – Miličniki zasežejo pravo bogastvo – Kavbojka

VIS, 7. avgusta – Viški arhipelag je vsepovsod bogat z ribami, najmanj rib je pravzprav okoli samega otoka Visa. Zato so viški ribiči že pred desetletji hodili na ribolov na dva zelo oddaljena otoka, na Palagružo in na Sušac. Odličen ribolov pa je bil zmeraj tudi ob zadnjem stalno naseljenem otoku, ob Svetcu, oziroma v vodah otoka Sv. Andreja, kot ga domačini še vedno imenujejo. Nič čudnega zato ni, da v teh vodah kar mrgoli vseh treh vrst ribičev: poklicnih, športnih in »popoldanskih«, torej krivolovcev z obeh strani meje in tudi iz oddaljene Slovenije.

Na odprtem morju je bonaca kmalu v grdi luči. Poldrugi meter visoki valovi sicer niso ogrožali hitre plovbe miličniškega gliserja, nekaj milj manj na uro pa je bilo vendarle treba iti. Miličniška posadka (Vito, Izem, Lenko in luški kapetan Šime) mi pripoveduje, da je celotni viški arhipelag še neodkrito območje, da je globoko v vodah še veliko potopljenih ladij, da so prav pred nedavnim ujeli nekega amaterskega potapljača z amforami v čolnu, da je nasploh ta konec zaradi pokroviteljstva vojske še najbolj neraziskan. Po dovoljenje za potapljanje je treba tako v luško kapitanijo kot k vojaškim oblastem, razmišljajo pa tudi, da bi tudi uradno še dodatno zaščitili zaklade pod vodo. Pred otočkom Ravnik se je na primer razbila trgovska ladja in potonila do globine okoli šestdesetih metrov in res ne gre, da bi jo dvigoval prav vsakdo.

Pred otokom Svetac smo dobesedno padli v krivolovsko gnezdo. Pred otokom je bilo zasidranih nekaj velikih ribiških ladij, ki so bile na vsakodnevnem ribolovu, ob teh ladjah pa je bilo položenih v morje kar nekaj ducatov prepovedanih mrež, parangalov, vsakovrstnih vab na bojah, ob katerih so krožili manjši in večji čolni z ribiči, skoraj vsi do zadnjega pa so lovili – na črno in samo zase. Prvi vtis je bil tak, kot bi bil naš gliser M-12 jastreb, ki se je pognal na dvorišče s kokoškami. Ko smo prihiteli pred otok, smo hipoma spravili v gibanje vse, kar je prej dremalo pred njim. Nekaj manjših ladij se je pognalo v beg na drugo stran otokov, iz nekaj čolnov so začeli dvigovati mreže, nekaj potapljačev je začelo dvigovati boje s parangali, na velikih ladjah pa je nastalo živahno gibanje, kot bi se pojavili sredi poštenih ljudi pravi morski pirati. Šlo pa je seveda za obratno stvar . . .

»Popoldanski« ribolov

Luški kapitan Šime ni bil prav nič presenečen. Povedal je, da se marsikateri ribič na ribiški ladji ukvarja hkrati tudi s prepovedanim ribolovom. Eno je uradni ribolov, recimo ribolov na plavo ribo, drugo pa je tisto, kar se da zaslužiti po strani, »popoldne«, s krivolovom. Na tem »popoldanskem« ribolovu, ki se seveda odvija čez ves dan, nastavljajo delavci ribolovnih delovnih organizacij takšne mreže v vode, ki so v tistem času prepovedane, lovijo vse od kraja, uporabljajo metode, ki so povsod prepovedane, skratka, gre za črni ribolov, ki je skregan tudi z odnosom do morskega bogastva, do ohranjanja določenih vrst rib ob določenem času. Ker jim gre le za osebni zaslužek, potegnejo iz morja vse, kar jim pride pod roko, za uradni ribolov pa jim potem večkrat »zmanjka« časa, oziroma vržejo mreže na hitro, potem pa ulovijo, kar pač ulovijo. Nobena skrivnsot tudi ni, da te ribe, ki jih ulovijo »popoldne«, navadno končajo na krožnikih zasebnih gostincev in da je zaslužek navadno precej večji kot mesečna plača takšnega ribiča.

Vsi kajpada niso taki, res pa je tudi, da smo naleteli pred Svetcem prav na slovenske ribiče in da so viški miličniki napisali dober ducat prijav sodniku za prekrške, zasegli so eno manjšo ladjo, veliko vsakovrstnih mrež v skupni vrednosti več tisoč nemških mark, pobrali iz vode na desetine parangalov z lepimi ribami . . . menda niti en glavni z ladje ni imel čiste vesti.

Začelo se je s pregledovanjem boj na vodi. Oštevilčene so miličniki pustili pri miru (te so v zapisniku na ribiški ladji), vse druge pa so potegnili na svoj patruljni gliser. S parangali vred so dvigovali take ribe, ki jih človek ne vidi vsak dan, po kilogramih pa so tudi presegali vsakovrstno domišljijo. Vse parangale so potem spravili v posebne vreče, ki jih bodo predložili skupaj s prijavo sodniku za prekrške. Kmalu se je nabralo rib za več velikih veder.

Mreža, vredna 2000 DEM

Ko so ribiči opazili, da gre zares, so začeli dvigovati tiste mreže, ki jih ne bi smeli položiti v morje. Prišlo je prav do smešnega položaja, da smo isto mrežo, z bogatim ulovom, dvigovali na enem koncu mi, na drugem pa krivolovci. Seveda je šlo za več sto metrov dolgo mrežo, oziroma za več mrež, zvezanih skupaj. Ko smo se srečali, je bilo črnim ribičem šele jasno, da bodo morali vse mreže oddati miličnikom, sledila pa bo še prijava. Ta petkrat podaljšana mreža je bila vredna dva tisoč mark, po obravnavi na sodišču pa se bo – tako kot vedno – prodala na javni dražbi.

Medtem se je »zbudila« manjša ladja v bližini in jo s polno paro odplula s prizorišča. Šimeta smo spustili na veliko ladjo delat zapisnik, sami pa smo jo ubrali za bežečo ladjico. Dohiteli smo jo šele na odprtem morju. Ni veliko manjkalo, da ne bi ob visokih valovih potonila. Kapitan jo je najprej s sireno opozoril, naj počaka. Ni se odzvala. Nato je po ozvočenju ukazal, naj se vrne v zavetrje, kjer jo bodo pregledali. Ko je videla, da nima izbire, se je le obrnila. Mi smo pohiteli nazaj, ladjica pa je prišla za nami kakšnih petnajst minut pozneje. Kdo ve, kaj vse so naredili medtem, toda na ladjici je bilo v glavnem vse v redu. Iz vode Svetca pa je menda pohitela zato tako na hitro, ker se je bala visokih valov na odprtem morju.

V zavetrju pred otokom pa se je deset ur odvijalo dvigovanje mrež, zaseganje ribiškega pribora, pisanje zapisnikov za sodnika. V hladilnikih Intermarisovih ladij je bilo veliko prepovedanega ulova, v mrežah prav tako, povrhu pa so ribičem manjkala tudi različna dovoljenja, izpiti, dokumenti vseh vrst. Padli smo v pravo kavbojsko lovišče. Kar so ribiči med samim pregledom pometali v vodo, je dvignil vodja Vito, ki se je trikrat preoblekel v potapljaško obleko in se vsakokrat zamudil pri pregledovanju dna po dobre pol ure. Plen na miličniškem gliserju pa je bil iz minute v minuto bogatejši . . .

IVAN SIVEC

Jutri: Na zadnjem naseljenem otoku

Petkratno smukanje za postrvi

LJUBLJANA, 7. avgusta – V Ribogojništvu Sava v Spodnjih Gameljnah, ki je last Zavoda za ribištvo Ljubljana, je tudi poleti precej živahno. V ribogojnici gojijo postrvi, ki jih seveda tudi prodajajo po 60 din za kg. Vodja ribogojnice Andrej Hrovatin nam je povedal, da šest zaposlenih skrbi za štirideset ton postrvi, kolikor jih zredijo na leto. Hranijo jih s klavničnimi odpadki in briketirano hrano. Plemenske postrvi, ki skrbijo za potomstvo, po petkratnem smukanju prepeljejo v devet slovenskih jezer in rek, ki so namenjeni športnemu ribolovu. (N. M., foto: Srdjan Živulović)

S KOLESOM NA POT

Nikamor brez dobre telesne pripravljenosti in opreme

Slovenci radi kolesarimo – Neznana akcija Slovenija na kolesu – Pred daljšo kolesarsko turo naj bi imeli za seboj vsaj deset zahtevnejših izletov

LJUBLJANA – Na naših cestah vidimo vse več zelo otovorjenih kolesarjev, ki se očitno namenjajo na zelo dolge kolesarske izlete. Zanimivo je, da med njimi prevladujejo tujci, kar posebej potrjuje misel, da je kolo rekvizit bolje »situiranih« družb, saj velja, da je kolesarski šport tudi v Sloveniji mnogo bolje razvit kot na primer v Makedoniji ali Črni gori. Avgusta, ko najhujša vročina vendarle nekoliko pojenja, je tudi več priložnosti, da se še sami odpravimo na zahtevnejši kolesarski izlet.

Po Sloveniji je že dolgo speljanih nekaj vabljivih kolesarskih transverzal, žal pa je še mnogo premalo poznana akcija »Slovenija na kolesu«, za katero je pripravljenih lepo število zanimivih kolesarskih tras, ki se začenjajo v Ljubljani, Kranju, Mariboru, Celju in še kje, skoraj vse pa so nezahtevne in prilagojene tudi lahkotnim družinskim izletom.

Najbolje je takoj razlikovati med dvema bistvenima kategorijama kolesarskih popotnikov – eni so navajeni na klasična turna kolesa, medtem ko drugi že nekaj časa prisegajo le še na tako imenovana gorska kolesa, s precej širšimi gumami in največkrat z vsaj 18 prestavami. Vendar je treba takoj povedati, da nimajo prav tisti, ki menijo, da bodo z gorskim kolesom najlaže kos vsaki cesti. Tako kolo je pač v resnici namenjeno potovanju po zahtevnejšem terenu, takem, kjer bi z navadnim kolesom hitro omagali, medtem ko je na asfaltu precej nerodno in počasno. Izkušnje nam povedo, da je s takim kolesom potovanje po okoli 150 kilometrov dolgi poti (denimo na tradicionalnem kolesarskem maratonu Franja) precej bolj naporno kot pa vožnja z običajno kolesarsko specialko. Toda za navadne izlete vendarle ostanimo kar pri običajnem kolesu, seveda opremljenim z večjim številom prestav, z dodatnimi prtljažniki, verjetno tudi nekoliko širšimi plašči, da nam bo na poti bolj udobno . . . .

Na pot z avtokarto

Recimo, da se na daljši kolesarski izlet odpravimo kar z navadnim športnim kolesom, kakršno je na primer tudi Rogovo kolo maraton, ki ima deset prestav in je dovolj grobo grajeno, da je z njim mogoče potovati tudi po naših prelukenjanih cestah. Za potovanje s kolesom bodo zadoščale kar normalne avtomobilske karte, saj se verjetno ne bomo spuščali v avanture na nekakšnih brezpotjih, po katerih se je varno voziti samo z gorskim kolesom.

Kot menijo številni ljudje oziroma kolesarji, je najbolje potovati v družbi največ dveh ali treh kolesarjev, saj je tako tudi najlaže prilagajati vožnjo tistemu, ki je najšibkejši. To je še posebej pomembno pri nekoliko zahtevnejših izletih, pri katerih si bomo po možnosti pomagali z motornim spremstvom, ki nas razbremeni številne prtljage in drugih morebitnih nevšečnosti. O izbiri trase naj odloča predvsem telesna pripravljenost in šele nato lahko razmišljamo o rekordih.

Telesno pripravljenost nam omogočajo samo kilometri v nogah, medtem ko lahko dobra volja za podvige poide že na vrhniškem klancu. Podobno velja za druge izlete, saj je treba pri njihovem načrtovanju vselej upoštevati telesno pripravljenost in čas, ki ga imamo na voljo, medtem ko v kolesarsko najbolj razvitih državah (v Italiji na primer) kolesarske navdušence s pravcatimi študijami pripravljajo, kako se morajo lotiti tudi najzahtevnejšega »Gran fonda«, kar pa je že naporna tura, saj je treba prevoziti tudi več kot dvesto kilometrov v enem dnevu. Za večino od nas so to že skrajni podvigi, ki se jih običajni kolesarji seveda ne poskušajo niti lotiti. Vseeno pa moramo upoštevati, da zahtevnejši kolesarski izlet – denimo tudi nekam daleč na morje – od nas zahteva, da na ozkem in trdem kolesarskem sedežu preživimo tudi po pet do osem ur na dan.

Kakšno naj bo kolo?

Zato se bomo pametno pripravili tudi na naš kolesarski izlet. Če bomo imeli na kolesu recimo trideset kilogramov opreme, se bomo raje napotili po precej daljši cesti, kot da bi morali namesto tega na sorazmerno krajši poti pešačiti v več klancev. Zato je tudi tako pomembno, kje si bomo našli prenočišče, saj je vedno bolje, če do postojanke, kjer si bomo izbrali za tisti dan, dospemo kako uro pred trdo temo. Med nekoliko bolj tehnično obarvanimi nasveti pa kaže omeniti vsaj naslednje: kolesni obroč naj ima vsaj 36 špic, da bo lažje prestati brez popravil na bolj zahtevni poti. Boljši kot tubularji (posebni plašči z vsito zračnico) so ozki žični plašči, pa še ti so namenjeni predvsem za boljše ceste in priporočljivi za manj obremenjena kolesa. Bolj udobno se bomo pač vozili na običajnih širših plaščih, še posebej, če nam ne gre za to, da bi peljali kako desetinko kilometra na uro hitreje.

Vsekakor pa je pametno, če se pred vsakim resnejšim in daljšim kolesarskim izletom (denimo nekam v Dalmacijo) tudi ustrezno fizično pripravimo. Očitno bi se morali pred vsako tako vožnjo vsaj desetkrat odpraviti na daljši izlet, ko bi morali na kolesu vzdržati vsaj 80 kilometrov. Še bolje pa bo, če se bomo kdaj (s primerno otovorjenim kolesom) zapeljali še nekoliko dlje.

STOJAN ŽITKO

Mister Master, oglasi se!

LJUBLJANA, 7. avgusta – Za Rubikonom odhaja zdaj s slovenske scene denarnih iger še Master sistem. Kako bi si sicer lahko razlagali dejstvo, da na Kardeljevi 23 v Ljubljani ni več poslovalnice te zasebne firme, ki je organizirala omenjeno igro, temveč je tam od ponedeljka dalje povsem druga firma. Naivna je tudi misel, da je Master na svojem prejšnjem naslovu pustil sporočilo, kje se ga da dobiti po novem – kajti tega, o tem smo se prepričali, ni storil. Novim najemnikom prostorov je povedal samo to, da so mu »oblasti« prepovedale nadaljnje poslovanje. Na naslovu v Logatcu, kjer so zanj prav tako sprejemali nove igralce, pa se jim spretni biznismen še ni oglasil. Zato tam ne vedo, kako naj ravnajo oziroma ali naj še vpisujejo nove igralce. So pa v Logatcu povedali, da jim posel v zadnjem času tako in tako ni šel dobro od rok.

Glede na vse to se človeku vsiljuje misel, da se mister Master trenutno veselo zabava nekje na Jadranu ali v tujini in uživa v denarju, ki so mu ga »darovali« naivni igralci, in da bo za nedoločen čas odloženo tudi obljubljeno žrebanje osebnega avtomobila. Če ni tako, potem se nam bo šef ves ogorčen kmalu oglasil in nas demantiral. Igralci, upajte, da bo res tako! JANEZ PETKOVŠEK

POLŽJI SKOK PO KVARNERJU (5)

Rovinj je država v državi

Letos od 20 do 40 odstotkov manj gostov kot lani – Odganjajo jih visoke cene in privabljajo bližnja cenejša mesta – Bo prihodnje leto prazen?

ROVINJ, 7. avgusta – Za tako imenovani turistični »šverckomerc« so v Istri naravnost idealne razmere – če že ne na sami obali, pa nekaj kilometrov v notranjosti. Med obdelanimi polji in vinogradi so bujni gozdovi, hiš ni, vsak drug kolovoz že po nekaj metrih pripelje avto (in zastonjkarja v njem) v zeleno skrivališče pod krošnjami. Odeja, zvezdnat pokrov nad glavo, skrivnostno šelestenje nočnega gozda – kaj je lepšega za mladost, ki se še ni srečala z revmatizmom in ji ni do pernic?

Je pa še bolj razširjena vrsta šverckomerca. Tisti, ki že leta prihajajo letovat k istemu zasebniku, postanejo kar sorodniki ali prijatelji na obisku, pač za primer, če bi prišla kakšna kontrola iz turističnega urada, dobiček pa imata seveda obe »stranki«. Vsega tega je še zlasti veliko v Rovinju in njegovi okolici. Glavni spodbujevalec so zagotovo najvišje cene, ki jih človek najde v Istri in so že marsikaterega dolgoletnega zapriseženca letovanja v Rovinju preusmerile v veliko cenejši Pulj in na poreško riviero.

Zanimiv je bil pogovor z domačinko, fakultetno izobraženo, zaposleno v turizmu, z vsemi predniškimi koreninami Rovinjčanka in ogorčeno nad sedanjimi turističnimi razmerami v tem prelepem obmorskem mestu. Na tej strani Istre se je Rovinj pravzaprav prvi začel ukvarjati s turizmom, zdaj pa mu tako slabo kaže. Letos je v njem spet od 20 do 40 odstotkov manj gostov kot lani – pa že lani jih je bilo za enak odstotek manj kot predlani.

»Rovinj je država v državi. Upam si trditi, da gre tu za monopolno ravnanje turističnega podjetja Jadran, ki drži v rokah vse niti, tako turistične kot preskrbovalne. Gostje, ki prihajajo z onstran Atlantika, ne pravijo zaman, da je hrana pri nas dražja kot v Ameriki, ker je to pač res. Sama in še številni domačini gremo vsak teden po večjih nakupih v Pulj in prihranimo skoraj polovico denarja, ki bi ga tu zapravili za živila.«

Mimogrede sem si napisala nekaj cen z rovinjske tržnice: grozdje 45–55 dinarjev, breskve 25–40, solata 40, čebula 25, radič 30, krompir 15, paprika 40, slive 25, ribez 50, lubenice 15, hruške 30 dinarjev. Tudi pogovor s krčmarjem Egidijem Marangonom iz starega dela mesta pod cerkvijo je bil poučen. Gostilno je zaprl lanskega avgusta, odprl pa letos konec aprila. Ugotovil je, da so se cene od takrat, ko je zaprl lokal, do spomladi, ko ga je spet odprl, zvišale za natanko 454 odstotkov. Zato ni čudno, če so na njegovem ceniku škampi po 600 dinarjev (kilogram), mešane ribe na žaru 500, pršut 700, sir 400 – in če nehamo s sumljivimi kilogrami: špageti so po 50 dinarjev, biftek 120, lignji 80, mešano meso 90, vino 70, pivo pa po 15 dinarjev.

Gostilničar je tudi povedal, da je mestna vlada podražila ribe zato, da je cene izenačila z italijanskimi, saj so ribiči sosedje pridno tihotapili naše ribe na italijanski trg, naši pa z njimi delili dobičke. Zdaj je rib na našem trgu dovolj, kupcev pa seveda ne. Sicer pa smo končali pogovor z našo turistično sogovornico. Le-ta pravi, da ji je Pulj, ki se je odločno posvetil turizmu, že močno prehitel. To mu je uspelo prav z občutno nižjimi cenami tako v hotelih kot kampih in s tem, kar lahko turistom ponudi. Rovinjski turistični delavci jih lahko pošljejo v znamenito cerkev Sv. Eufemije in jim pokažejo lep razgled na Rovinj, pa v kak drag diskoklub, restavracijo, na Crveni otok. V zasebne trgovinice, ki tudi v Rovinju razstejo kot gobe po dežju, pa že skoraj ni stopiti, saj cene določa vsemogočni Jadran, ki mu bo, kot vse kaže, treba odvzeti prvo besedo, sicer bo Rovinj že naslednje leto brez gostov. Razloga, zakaj je toliko uličnih prodajalcev kičastega blaga, pa ni težko uganiti, saj kramarji občini plačajo 10.000 nemških mark davka. Od tod pa do dejstva, da je bilo še pred kratkim v podjetju Jadran kar 63 direktorjev, pa tudi ni kak naporen miselni korak.

MARINA UČAKAR

● Kondomerija

Na mednarodnem letališču Arlanda v Stockholmu so pred kratkim odprli kiosk, pred katerim, pravijo, je zmeraj vrsta. Na tabli nad vrati piše »kondomerija – pazite in zavarujte se«. Specializirano trgovinico za kondome je odprlo švedsko združenje za pravice homoseksualcev s finančno pomočjo švedske vlade. Tudi to je del kampanje proti aidsu.

Trgovina imenitno teče; pravijo, da zato, ker večina Švedov pozabi kupiti kondome, preden se odpravi na pot, pa to storijo zadnji hip. Povrhu so cene v trgovinici takšne kot v tistih na debelo.

● Rekorder

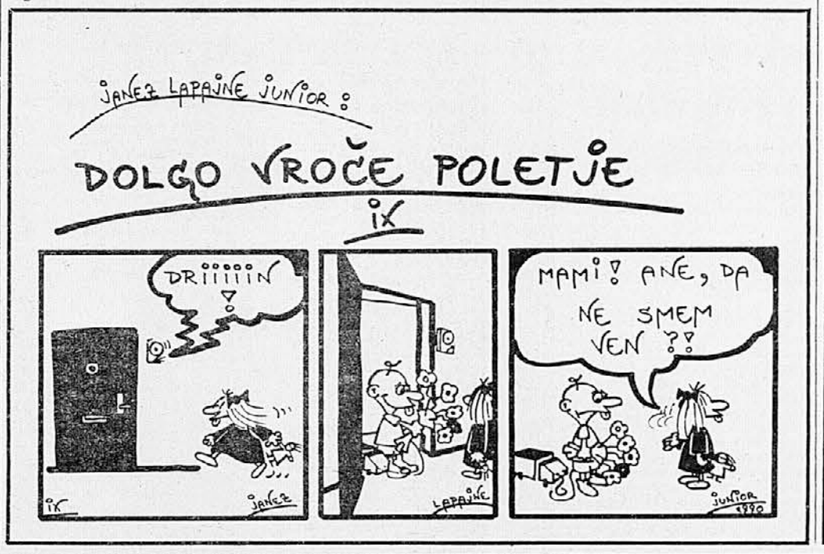
V britanskem mestecu Basingstoke se je rodil dojenček z dvanajstimi zobmi. Otrok, ki so mu dali ime Sean, je prišel v knjigo rekordov, iz nje pa so zbrisali dosedanjega rekorderja, dojenčka, ki se je rodil z osmimi zobmi. »Takoj po porodu sem sklenila, da Seana prav gotovo ne bom dojila,« je izjavila enaindvajsetletna mati.

● Črni humor

Margaret Thatcher ne manjka smisla za humor . . . črni namreč: britanska ministrska predsednica je za predstavnika gospodarske in socialne komisije Evropske skupnosti namreč imenovala nekega: F. Kafko.

ZASAČENI PRI KRIVOLOVU – Miličniški gliser je v zavetju otočka Svetac odkril čoln s slovenskimi popoldanskimi ribiči. Bili so ob ribiški pribor, ribe, denarna kazen pa jih še čaka. (Foto: Vido Repanšek)

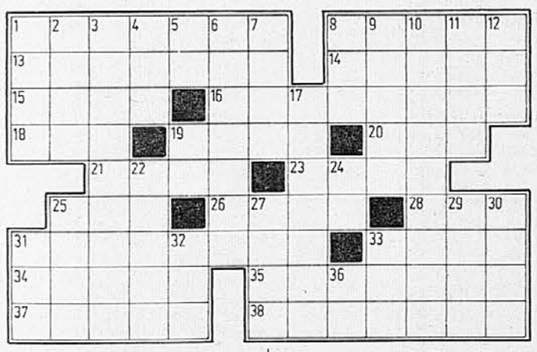
Po čem so sobe na severnem in južnem Jadranu

Na severnem Jadranu je na voljo še vedno veliko prostih sob. Še najslabše je v Umagu, kjer je do 11. avgusta vse zasedeno. V Poreču se še vedno najde kakšna soba, vendar je treba prej poklicati na turistični urad. Cena dvoposteljne sobe je od 85 do 130 dinarjev na osebo.

V Crikvenici, Novem Vinodolskem in Selcah je prostora še dovolj, glede na kategorijo pa stane dvoposteljna soba od 73 do 128 dinarjev po osebi. Na otoku Krku, v mestih Punat in Krk, je še vedno nekaj prostih sob, medtem ko je v Malinski na Krku do 18. avgusta vse zasedeno. Cene obračunavajo v markah in soba stane 28 do 40 DEM na osebo.

In kako je v Črnogorskem primorju? V Hercegnovem je mogoče dobiti samo še sobe, ki so daleč od obale, v Tivtu pa je še nekaj prostih sob. Teh je dovolj tudi še v Kotoru, Risnu, Zeleniki, Kumboru in Kamenarjih. Glede na kategorijo se cene sob gibljejo od 56 do 105 dinarjev na osebo.

N. K.

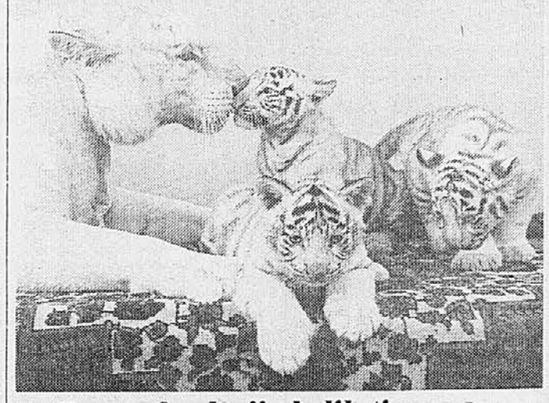
VODORAVNO: 1. kisla pijača, zlasti vino, 8. morska riba kostnica; posušeno in nasoljeno poznamo kot polenovko, 13. krožno gibanje plina ali tekočine, 14. glavni vrteči se del elektromotorjev, generatorjev, turbin, 15. vrsta blaznosti, pri kateri oboleli napada vsakogar, ki ga sreča, 16. samorasla, necepljena jablana ali njen sad, 18. pritok Dona pri Rostovu, 19. slovenski pisatelj (France, 1890 do 1970), 20. švedsko smučarsko središče, 21. nravnost, 23. ime slovenskega grafika in slikarja Debenjaka, 25. število z dvema ničlama, 26. makedonsko mesto ob Vardarju med Skopjem in Titovim Velesom, 28. ime ameriške filmske igralke Gardner, 31. pogodba, dogovor, 33. mesto, kjer so leseni deli, navadno v vzdolžni smeri, tesno sestavljeni, povezani, 34. zapreka, 35. ajdovska deklica, 37. volku podobna zver, ki živi zlasti v Aziji in v Afriki, 38. lastnost organizmov, da se njihove lastnosti prenašajo na potomce.

NAVPIČNO: 1. pripomoček za vzhajanje testa, 2. ime nekdanje igralke in pevke Polak, 3. zelo star moški, 4. oseba kot literarna, dramska upodobitev, 5. kemijski znak za indij, 6. klavirju podobno glasbilo z jeklenimi ploščicami namesto strun, 7. makedonski narodni heroj (Mirče, 1915 do 1943), 8. bodeč, navadno olesenel del rastline, 9. kdor je v razmerju do drugega iste narodnosti, 10. vas južno od Grosupljega (dve besedi), 11. zaselek pri Prestranku, 12. velika živobarvna papiga z dolgim repom, 17. zelo razčlenjeno skalnato pobočje, 19. ime ameriške filmske igralke Derek, 22. tovarna pozamenterije v Ljubljani, 24. kemijski znak za iridij, 25. večja roparska nočna ptica, 27. stara prestolnica Babilonije ob Evfratu, 29. beograjski pravnik, udeleženec nürnberškega procesa (Albert, 1905 do 1964), 30. poldrag kamen različnih barv, 31. manjša pletena posoda za odpadni papir, 32. orna zemlja, ornica, 33. moški potomec, 36. kratica za delniško društvo. (D. Š.)

Rešitev prejšnje križanke

VODORAVNO: 1. Kafka, 6. lama, 10. I King, 11. abisal, 13. Reza, 14. blanket, 15. slip, 16. Rilke, 17. tao, 18. Rona, 19. Tab, 22. Keene, 24. Kiar, 25. žarnica, 27. Azra, 28. Amanda, 29. Kreon, 30. data, 31. Komna.

VRTIMO GLOBUS – VRTIMO GLOBUS – VRTIMO GLOBUS – VRTIMO GLOBUS

■ Prava eksplozija belih tigrov

Beli tiger je ena izmed najlepših živali na svetu, in ko so enega pripeljali v Ameriko v Washingtonski živalski vrt, so Američani dobesedno ponoreli od navdušenja. Beli tiger je mutirana vrsta bengalskega tigra in je zelo redek. V petdesetih letih so jih v indijskih džunglah videli le devet, leta 1951 pa so prvič ujeli belega mladička in tako začeli gojiti bele tigre.

Tigrica v Washingtonu je skotila več belih mladičev, najpomembnejšo zbirko belih tigrov pa imata cirkusanta Siegfried in Roy, ki jih razkazujeta na svojih predstavah. Njun zverinjak pa se je decembra lani povečal še za tri bele tigre, tako da imata cirkusanta zdaj kar štirinajst od sto do sto dvajset belih tigrov, kolikor jih je na svetu.

■ 1600 let Indijancev plemena Zuni

Ko je španski raziskovalec Conrado leta 1540 dosegel vas Hawikuh v New Mexicu, je bil prvi Evropejec, ki je spoznal narode ameriškega jugozahoda. Iskal je Cíbolo, deželo zakladov, a je našel cvetočo kmetijsko družbo plemena Zuni z mestnimi središči in veličastnimi razvalinami, ki so pričale o slavni preteklosti.

Današnji Zuni so potomci ljudstev, ki so tu živela že od leta 400. Z zakonom, ki so ga sprejeli v New Mexicu pred dvema letoma, je postal predel, kjer živijo, zgodovinski narodni park. Zemlja je zdaj v lasti Indijancev, vendar je ti ne bodo izgubili, ko bo postala narodni park. Mehiška družba za narodne parke jo bo le zastonj najela za najmanj 99 let. Indijance bodo naučili, kako upravljati deželo in kako prikazati krajevno zgodovino obiskovalcem. Pleme si je že več kot dvajset let želelo, da bi postalo njihovo ozemlje zaščiteni narodni park. Zdaj pa morajo skupaj z vlado le še določiti meje parka. Vanj bodo seveda vključena arheološka najdišča na krajih, kjer so Zuni in njihovi predniki Mongolloni in Anasazi ustvarili bogato kulturno tradicijo.

■ Simbol Gibraltarja je v nevarnosti

Gibraltarske oblasti, ki kljub španski širini, v kateri živijo, mislijo na angleški način, pa čeprav z andaluzijskim naglasom, so odločile, da morajo opice, ki živijo nad pečino, manj jesti in se več ljubiti. Skrb za opice je povezana z legendo: tistega dne, ko bodo opice z Gibraltarja izginile, bo ozemlje prenehalo pripadati britanski kroni. Te prednosti pa domačini ne bodo zavrnili, še posebno sedaj ne, ko je področje iz vojaške baze postalo raj na Zemlji.

Opice so že mnogo stoletij simbol Gibraltarja. Kako pa so prišle iz bližnje Afrike, še ni pojasnjeno. Govorilo se je o skrivnostnem podvodnem kanalu, ki ga nihče nikoli ni odkril; tudi v dandanašnjih časih ne, ko se razmišlja o povezavi Evrope z Afriko – ali s predorom ali z mostom. Dejstvo je, da opice na Gibraltarju so in da so skozi stoletja postale simbol angleškosti. Legenda se je rodila med drugo svetovno vojno: število opic se je zaradi bolezni precej zmanjšalo in Winston Churchill je ukazal pripraviti poseben prevoz, s katerim bi iz Afrike pripeljali opice, da ne bi popolnoma izumrle.

Danes živijo opice svobodno na bodičastih pobočjih, so popolnoma udomačene, najraje pa imajo turiste, ker jim dajejo leščnike, bonbone in čokolado. V zameno pa se opice pustijo mirno fotografirati. A domačnost prinaša težave. Zaradi poslastic se opice redijo in postajajo lene; ta lenoba pa se kaže v osnovni dejavnosti – razmnoževanju.

Na Gibraltarju živi le še osemindvajset opic; štiri več od meje, ki jo je postavil Winston Churchill. Njihovo število ne narašča in zato so oblasti ukrepale: svoboda je za opice prenehala. Zaprli jih bodo v ograjo, kjer bodo lahko nadzorovali količino hrane. Upajo, da bodo opice našle drugačne oblike zabave: na primer tisto, s katero se bodo pomnožile in rešile Krono.

■ Aids tudi v Aziji in na Pacifiku

Virus aidsa se zelo hitro širi po Aziji in Pacifiku, posebno med rizičnimi skupinami. Odstotek seropozitivnih med prostitutkami in narkomani je skoraj že tako visok kot v Afriki južno od Sahare, je bilo rečeno na mednarodni konferenci o aidsu, ki je potekala v glavnem mestu Avstralije. »Aids je že kruta realnost Azije,« je izjavil Michael Merson, direktor globalnega programa za boj proti aidsu Svetovne znanstvene organizacije. Še pred dvema letoma je bil aids nepoznan v tem delu sveta. Po najnovejših podatkih WHO je v Aziji in zahodnem Pacifiku z virusom aidsa okuženo že pol milijona ljudi. Na Kitajskem, v Vietnamu in na pacifiških otokih je registriranih že 2498 akutnih primerov aidsa, največ (1927) obolelih pa je v Avstraliji, kjer je za aidsom umrlo že tisoč ljudi.

Anekdoti za danes

Na današnji dan leta 1900 se je rodil nemško-ameriški filmski režiser Robert Siodmak, eden največjih režiserjev med obema vojnama (umrl 1973.).

Takole je na kratko opisal svoje življenje Robert Siodmak:

»Dan poprej, preden je prišel na oblast Hitler, sem zapustil Nemčijo. En dan prej, preden je izbruhnila vojna, sem odšel iz Francije. In en dan prej, preden se je pojavil Cinemascope, sem izginil iz Hollywooda.«

•

Pred vojno je bil Siodmak zaposlen v Münchnu pri neki filmski družbi. Nekoč je naravnost vdrl v njegove prostore mlad avtor in začel na vse pretege hvaliti svoj scenarij po Wedekindovem romanu »Pandorina skrinjica« (Büchse von Pandora).

Siodmak se je rešil nasilneža s »strokovno« izjavo:

»Kar pustite scenarij tukaj, pri nas na Bavarskem imajo lovski filmi vedno velik uspeh!«

(Besedna igra: Büchse je lahko skrinjica ali tudi puška risanica.)

DELO plus

8. avgust

Po koncu druge svetovne vojne in po prestanih grozotah, ki jih je povzročila, si ni bilo mogoče misliti, da bi vsi ti zločini ostali nekaznovani. Deklaraciji iz St. Jamesa (1942) in iz Moskve (1943) sta sicer zapisali, da morajo biti zločinci kaznovani, določenega pa ni bilo nič. Še v začetku leta 1945 ni bilo jasno, kako se bo glasila skupna zavezniška odločitev. Predsednik ZDA se je zavzemal za sodišče, Churchill in Stalin pa sta bila bolj naklonjena hitrim eksekucijam. Tudi jaltska konferenca ni prinesla odločitve. Ameriško stališče glede sojenja je bilo trdno in aprila je Truman uradno ukazal ameriškemu sodniku Jacksonu, naj se začne ukvarjati z nemškimi vojnimi zločinci. Začeli so se pogovori s Francozi, Sovjeti in Britanci, na katerih so Američani vztrajno zagovarjali svoja stališča: sojenje pred sodiščem velike četverice. Svoj koncept so tudi javno objavili in postal je pomembna orientacijska točka nadaljnjih pogovorov. Naposled je britanska vlada pozvala pravnike velike četverice v London, kjer naj bi se dogovorili o usodi zločincev. Pred tem pa je bilo treba seveda določiti, kdo naj za kaj odgovarja, kje, pred katerim sodiščem, po katerem zakonu. Pravniki niso imeli dosti časa, bil je junij, vojna se je končala že pred enim mesecem. Ker pa so imeli Američani zajetih največ nemških visokih funkcionarjev, so lahko diktirali svoje pogoje. Sestanek v Londonu ni prinesel dokončne rešitve, jasno je bilo samo to, da hitrih in brezimnih usmrtitev ne bo.

***Do odločitve je prišlo 8. avgusta 1945**, potem ko so Francija, Velika Britanija, Sovjetska zveza in ZDA podpisale sporazum v Londonu (po napornih in dolgih pogajanjih), ki je zagotavljal, **da bo hudim vojnim zločincem sodilo mednarodno vojaško sodišče**, sestavljeno iz štirih sodnikov, po enem iz vsake države, ki je sklenila sporazum. Sodišče bo lahko izreklo vsako kazen, ki jo bo imelo za pravično, tudi smrtno, pritožba na sodbo pa ne bo mogoča.*

Dogodki na današnji dan

***754** Bizantinski cesar Konstantin V. Kopronimos je prepovedal čaščenje svetih podob (slik ali kipov). **Ikonoklazem** je naredil nepopravljivo škodo v umetnosti, saj je bilo mnogo umetnin v kratkem času uničenih.*

***1786** Na vrh **Mont Blanca** sta se prva povzpela zdravnik, zbiralec mineralov Gabriel Paccard in njegov nosač Jacques Balmat.*

***1901** Rodil se je ameriški fizik **Ernest Orlando Lawrence** (umrl leta 1958). Ukvarjal se je z izločitvijo urana 235 iz navadnega urana in s tem pomagal pri izdelavi atomske bombe. Bil je med tistimi znanstveniki, ki so se zavzemali za uporabo bombe.*

***1913** Rodil se je slovenski slikar in grafik **Marij Pregelj** (umrl leta 1967).*

***1945** ZDA so odvrgle drugo atomsko bombo nad japonsko mesto **Nagasaki**.*

FIBA se je uštela Uvod z Venezuelo

Danes se bo začelo svetovno košarkarsko prvenstvo – Prve tekme naših za uigravanje

SANTA FE – FIBA se je sicer že zdavnaj zaklela, da bodo njena prvenstva v vseh pogledih resna in da ne bo dovoljevala kavbojskih tekmovanj, a se je z Argentino spet uštela. Upamo zdaj vsi skupaj samo to, da bo vsaj po tekmovalni plati podobno svetovnemu prvenstvu, na katerem bodo prvič sodelovali tudi nekateri profesionalci.

»Sami vidite, kakšnim krajem dajejo organizacijo tako velikega tekmovanja, zato se niti ne moremo čuditi, da ni pravega reda. Tri dni smo tu, pa smo šele v torek imeli prvi pravi trening,« je bil malce slabe volje tudi naš zvezni trener Dušan Ivković.

Človek ima seveda vsaj prvi dan še toliko slabši občutek, kajti glavnina novinarske ekipe je prišla po 25-urnem potovanju iz Amsterdama v Santa Fe šele v torek zjutraj. In to v mest, ki se zdi bogu za hrbtom. Telefonske linije šele vzpostavljajo, za teleprinterske še niso povsem prepričani, ali bo šlo vse v redu.

Naš tabor je šele v torek zvečer pričakoval kompletizacijo, kajti čakali so Radjo, ki mu je trener Ivković dovolil, da je zavil v Rim zaradi podpisa pogodbe z Messagierom. Toda na prvih tekmah tako ni pričakovati njegovega resnejšega nastopa, kajti vnetje tetive z iger dobre volje ni tako nedolžno, kot se je morda zdelo, zato tudi ni igral tekem v Kanadi. Drugi rekonvalescent Paspalj ima še vedno težave, kajti poškodba gležnja je zelo boleča, toda kot pravi Ivković, Paspalja žene neznanska želja po igranju in uveljavljanju, poleg tega pa je prav njemu najbolj manjkalo tekem, zaradi česar je poškodba še toliko bolj zoprna.

»Predvsem si ne bomo privoščili nobenih kalkulacij, o katerih nekateri že govorijo in pišejo, temveč moramo igrati kakovostno in se dobro pripraviti na finalni turnir. Tu, v skupini, pač moramo biti prvi in ne bom dovolil, da bi kaj izbirali, v kateri četrtfinalni skupini bomo nato igrali,« opozarja Ivković.

»Že Venezuela ni ravno mačji kašelj, kajti med pripravami je vrsta pokazala, da zna igrati, predvsem pa je v igri in zlasti skoku izjemno agresivna. Njen vodilni center Hererra je odklonil igranje v NBA in raje podpisal za madridski Real, imajo pa še enega igralca, ki je igral na ameriški univerzi. Zato moramo normalno igrati in skušati te tri prve tekme izkoristiti za dobre priprave na Buenos Aires. Ne smemo namreč pozabiti, da imajo nekateri naši igralci v pripravljalnem obdobju po 15 tekem, drugi pa le po dve. To je vendarle velikanska razlika, ki se pozna, čeprav so fantje sicer v zadnjih letih odigrali skupaj dovolj tekem.«

»Nobenega podcenjevanja ne sme biti,« meni tudi Jure Zdovc, ki je s svojimi zadnjimi igrami kar zadovoljen. »Seveda pa je z vrnitvijo Dražena Petrovića spet vse drugače in treba se bo temu prilagoditi.«

Nadvse zadovoljen pa je seveda Radisav Čurčić: »Res sem vesel, da sem se prebil v ekipo, ki nastopa na svetovnem prvenstvu in upam, da bom dobil tudi kaj priložnosti za igro. Dobro se počutim in tudi igral sem na zadnjih nastopih kar dobro.«

Vzdušje v reprezentanci je povsem normalno, pa čeprav nekateri skušajo to tudi skaliti.

»Eden izmed vaših kolegov je v razgovoru z igralci že načenjal vprašanje, kdo bo za koga igral v času, ko Jugoslavija razpada. Za Srbe, Hrvate... Tudi jaz sem moral prenesti prve provokacije, vendar me to ne zanima, ker tudi v reprezentanci o politiki ne razpravljamo. Upam, da bomo sodelovali normalno kot doslej in v nobenem primeru nočem biti kakšen košarkarski Osim...,« je pomenljivo dodal trener Ivković, ki pa ima nekaj pripomb na vedenje igralcev. »Vse doslej je bila točnost ena lepih navad v reprezentanci, zdaj pa si nekateri že privoščijo zamujanje, pa niti telefon ne pomaga pri burenju,« je kar ostro komentiral to plat življenja v sedanjem jugoslovanskem taboru.

Sicer pa bo vse mnogo bolj jasno in očitno že danes, ko Jugoslavija ob 16. uri po tukajšnjem času, oziroma ob 21. uri po jugoslovanskem igra otvoritveno tekmo skupine A z Venezuelo. V drugi se bosta pomerila Portoriko in Angola ob 22. uri oziroma 3. uri zjutraj po jugoslovanskem času.

STANE TRBOVC

Na Mt. Huttu je bil veter še močnejši

Bodo lahko podaljšali program prve tekme svetovnega pokala na Novi Zelandiji?

METHVEN, 7. avgusta – Tekmovanje za svetovni pokal v alpskem smučanju v novi sezoni se še zmeraj ni začelo. Tudi danes so morali slalom odpovedati, saj je bilo vreme še slabše kot včeraj. Medtem ko so v ponedeljek tekmo vsaj začeli, nato pa prekinili, danes reprezentance 16 držav sploh niso krenile iz Methvena na Mt. Hutt, do koder je slabo uro vožnje, če ni treba na avtomobilska kolesa nameščati verig.

Danes je divjal veter tudi s hitrostjo do 110 km na uro, zato ni preostalo drugega kot slalom preložiti na sredo. Sedaj so prireditelji že v veliki zadregi, saj imajo na voljo samo še dva tekmovalna dneva, zato si na moč prizadevajo, da bi program podaljšali vsaj za en dan. Pričakujejo, da bo švicarski podjetnik, ki je organiziral potovanje za vse reprezentance, vendarle za kak dan preložil potovanje domov, seveda pa ni preprosta reč v tako kratkem času spremeniti rezervacije za polete številnih ekip.

Za sredo je vremenska napoved kar ugodna. Naši reprezentantje ne zapravljajo časa. V dolini je toplo, primerno za kondicijski trening, na voljo pa so tudi telovadnice.

MATJAŽ KRANJC

Olimpija in Koper v osmini finala?

Za nogometni pokal Ljubljančani doma s Proleterjem, Koprčani pa s Spartakom

LJUBLJANA – Danes so na sporedu tekme šestnajstine finala tekmovanja za jugoslovanski nogometni pokal, zmagovalci pa bodo že v osmini finala igrali po dve tekmi. Oba slovenska kluba bosta igrala doma, Koprčani bodo gostili moštvo Spartaka iz Subotice, (ob 17. uri), Olimpija pa Proleterja iz Zrenjanina (ob 20. uri).

OLIMPIJA: ambiciozno tudi v pokalu

Olimpija po finalu pokala leta 1971 s Crveno zvezdo v tem tekmovanju ni bila posebno uspešna, saj se ni nikoli uvrstila niti v polfinale. Za Olimpijo je bilo vselej v ospredju ligaško tekmovanje, trener Miloš Šoškić pa je tokrat napovedal ambicioznejši štart. Nič čudnega, saj Olimpija že dolgo ni imela tako široke izbire igralcev, ki omogoča igranje na dveh tirih.

Nasprotnik je kar pravi. S Proleterjem ima Olimpija veliko grenkih izkušenj iz drugoligaškega tekmovanja, vse pa so povezane z velikim zrenjaninskim »mafiosom« Kemalom Omeragićem, ki so se ga pri Proleterju končno le odkrižali. Zdaj Zrenjanince, ki so kot debitanti v I. ligi nesrečno štartali s Spartakom, vodi mladi in priznani strokovnjak Manojlović, ki ima v ekipi tudi dva velika mlada asa Ivića in Boškovića, ki ju že oblegajo najbolj ugledni klubi. »Pokal je velik izziv, z malo sreče je mogoče priti zelo daleč. S Proleterjem ne bo lahko, še zlasti zaradi poraza na štartu. Malo bomo spremenili moštvo, moramo nekako ujeti lansko formo in igro. Igrali bomo na vse ali nič, vse do finala, če bo mogoče,« je dejal pred tekmo trener Šoškić.

Varvodić, Englaro, Milošević, Da. Vrabac, Bosiljčić, Zečević, Šeparović, Komočar, Di. Vrabac, Pate, Topić.

FRANCI BOŽIĆ

KOPER: Spartak je stari znanec

Po uspelem predkolu, v katerem je Koper premagal selekcijo JLA, ga čaka danes na Bonifiki v šestnajstini finala prvoligaš Spartak, ki je sijajno štartal v prvenstvu in zmagovalno razpoložen prihaja v Koper v trenutku, ko so se tudi rumeno modri znašli pred svojim največjim uspehom nasploh v pokalnem tekmovanju. Sicer pa je Spartak znanec Koprčanov še iz drugoligaških časov, ko se je na Bonifiki s sodniško pomočjo izmazal z dvema točkama, ki sta mu takrat omogočili napredovanje. V seriji krivic, ki so jih takrat doživeli Koprčani, je tudi tista s Spartakom ostala nezaceljena rana.

V koprskem taboru je pred današnjo tekmo razpoloženje dobro; dobre igre v pripravljalnih tekmah, na turnirju v Dekanih in z JLA pa vnašajo optimizem, ki ga trener Krasnodar Rora skuša spraviti v realne okvire: »Igra z JLA je bila prekrasna uvertura, toda Spartak je prvoligaš in morali bomo ponoviti igro ispred tedna dni ali pa zaigrati še boljše, če želimo uspeh. Spartak je obenem mlada ekipa, ki išče potrjevanje prepričan pa sem tudi, da bo na Bonifiki igral previdno. Vsega tega se zavedamo, toda ne vidim prevelikih vzrokov za obremenjevanje. Če smo bili uspešni pred tednom dni, smo odločeni tako nadaljevati, predvsem, ker je Spartak ostal v Kopru veliki dolžnik in ker bomo imeli ob sebi naše navijače.«

Ekipa ne bo spremenjena: »Nerad menjam ekipo, ki zmaguje. Galič je okreval in morda bo v širšem izboru, na klopi pa bosta tudi dva mlada,« potrjuje staro zlato pravilo Rora pred tekmo, za katero je v tem delu Slovenije izredno veliko zanimanje.

Verjetna postava: **Koželj, Poljšek, Ban, Čosić, Ibramović, Benedejčič, Bečaj, Zulič, Pevnik in Breznikar.**

JOŽE KREFT

● **Drugi pari šestnajstine finala: Vrapče – Hajduk, Borac – Dinamo, Trepča – Vojvodina, Partizan – Sutjeska, Borac (BL) – Vardar, Pelister, Rad, Budućnost – Sloboda, Zadar – Rijeka, Vratnik – Željezničar, Belišće – C. zvezda, Sarajevo – Borac (Č), Osijek – Velež, Novi sad – Sloboda, Radnički – Beograd.**

Zmaga Janeza Pintarja v Slaizu

SLAIZ – Tukaj so bile 57. mednarodne motociklistične dirke z udeležbo dirkačev iz 10 držav, med njimi tudi iz Jugoslavije. Naši so dosegli lep uspeh. V kategoriji do 80 ccm je med 31 tekmovalci zmagal Janez Pintar (AMD Domžale) iz Kranja. Z motorjem eberhardt je dosegel nov rekord proge s hitrostjo 137,801 km/h. Skupni čas zmagovalca – na 6.791 m dolgi progi – je bil 30:07,90, drugouvrščeni Nemec Scheidauer (seel) je vozil 30:16,70, tretjeuvrščeni Junghans (NDR, seel) pa 30:23,82. Brane Rokavec (AMD Trebnje, eberhardt) je bil peti 31:1618, Primož Sovič (Slovenj Gradec, eberhardt) pa 15. s krogom zaostanka.

V razredu do 125 ccm je bila izjemno huda konkurenca (44 tekmovalcev); zmagal je Nizozemec Molenaar 33:08,67. Janez Pintar je bil 4. s časom 33:38,98, sedmi Albin Štern (AMD Domžale) iz Kranja in osmi Alojz Pavlič (Novo mesto), njuna časa pa sta bila 33:51,66 in 33:53,33. Bolje od njiju se je uvrstil Gregor Gorec (Domžale) – na 5. mesto (33:38,98). Zmagovalec je dosegel povprečno hitrost 147,819 km/h, Pintar pa je vozil 147,541 km/h. Vsi naši in zmagovalec so vozili na japonskih hondah. V skupini do 250 ccm je lanski zmagovalec Martin Šraj (Domžale) sredi dirke odstopil zaradi okvare motorja, enajsti pa je bil Zdravko Leljak (Zagreb), na 20. mestu pa Predrag Popović (Arandjelovac). V kategoriji motorjev do 250 ccm z enim cilindrom je nastopil tudi Jure Lampe (Domžale), zaradi okvare motorja pa je predčasno zapustil dirko.

M. J.

Kraja audija, streli in zagovor kot iz kriminalk

Na ljubljanskem sodišču se je pričelo sojenje Andreju Stezinarju, ki je lastniku pred očmi ukradel drag audi 80 – Desetdneven beg

LJUBLJANA, 7. avgusta – Danes se je na ljubljanskem temeljnem sodišču začelo sojenje 29-letnemu Metličanu Andreju Stezinarju, obtoženemu hude oblike velike tatvine, saj je (pred očmi lastnika) 4. februarja letos ukradel osebni avto audi 80, takrat vreden 255.500 dinarjev. Obtožen pa je tudi goljufije, ker je pretental delavca na bencinski črpalki v Zagorju, da mu je v ukraden avto brez plačila natočil 12 litrov bencina. Po zaslišanju obtoženca in uslužbenca s črpalke kot priče pa je sodišče glavno obravnavo preložilo na 11. september. Ugodilo je predlogu obrambe in bo naslednjič neposredno zaslišalo lastnika audija, to je oškodovanca, ki je zdaj na dopustu.

Zoran Črešnik je na avtomobilskem sejmu v Ljubljani 4. februarja prodajal avto. Kot resen kupec, ki da je zasebni avtoprevoznik iz Dolenjskih Toplic, se mu je predstavil Stezinar in šla sta na poskusno vožnjo. Vmes sta ustavila ob robu ceste, ker si je kupec hotel ogledati motor v teku in tudi sam voziti. Po ogledu motorja je lastnik še zapiral avtomobilski pokrov, ko je Andrej Stezinar že sedel za volanom. Čim je Črešnik prišel do vrat, pa je Stezinar avtomatsko od znotraj zaklenil vsa vrata in odbrzel.

Lastnik avtomobila je krajo takoj prijavil miličnikom in pričel se je lov na tatu, ki je trajal kar devet dni in se dramatično končal šele na vrhu hriba nad kanjonom med Strmico in Kninom na Hrvaškem.

Primer je dobil veliko publiciteto, saj je z vztrajnim prizadevanjem Zorana Črešnika, ki je po vsej Jugoslaviji obvestil svoje znance in nekdanje kolege, da so se vrgli na lov za avtom, uspešno priskočil na pomoč s svojimi radiestezijskimi sposobnostmi tudi mariborski zdravnik dr. Gorazd Gavez. Zoran Črešnik ga je po telefonu poklical na pomoč v nedeljo 11. februarja, teden po tistem, ko o avtu še vedno ni bilo ne duha ne sluha. S svojim videnjem mu je dokaj natančno opisal dotedanjo in bodočo pot tatu in avta: Domžale, Trojane, Zagorje (tu je tat zastonj natočil bencin), Metliko, Zagreb in predvidel nadaljevanje v Karlovac in naprej proti Splitu. Končal je z opozorilom, da mora lastnik dobiti avto nazaj do srede, 14. februarja zvečer, sicer ga ne bo več videl.

Zoran Črešnik je o tem obvestil svoje znance in poizvedovanje se je usmerilo na to območje. Že v torek zjutraj ga je obvestil prijatelj iz Omiša, da je po naključju videl prav njegov avto na cesti, a se mu je izmuznil. Lastnik se je s prijateljem v pol ure po klicu usedel v avto in odrvela sta proti jadranski magistrali. In v bližini Biograda na moru spet zagledala Črešnikov audi in tatu za volanom. Pa je spet ušel. V lov za njim se je pognalo deset policijskih patrulj, postavili so štiri zapore na cestah, toda izvrsten voznik Andrej Stezinar jim je vsakokrat ušel, dokler ga niso s spustitvijo zapornic čez progo proti Drvarju speljali na ozko gorsko pot nad kanjon in mu prestrelili gumo, da je obtičal na vrhu hriba in pobegnil iz avta. Prijeli so ga v sredo, 14. februarja okrog 16. ure. Tičal je pod kupom listja v neki kotanji.

Obtoženec je tako v preiskavi kot danes pred sodniki tatvino audija in goljufijo priznal, spet pa je v opravičilo navajal dokaj neverjetno zgodbo, kaj ga je v to pripeljalo. Na sojenje so ga pripeljali iz novomeškega zapora, kjer prestaja neko kazen, že leta 1987 pa je bil obsojen na denarno kazen.

Njegova razlaga je naslednja. Da se je vse začelo, ko so mu v Bosanskem Brodu ukradli tovornjak, miličniki pa se za prijavo še zmenili niso. Da mu je tovornjak ukradel Nedeljko S. skupaj s svojimi pajdaši. Nedeljko je bil njegov šofer, zatrjuje obtoženec. Ker sam ni imel obrtnega dovoljenja, sta v pogodbo zapisala, da je tovornjak Nedeljkov in da mu je toliko dolžan, kolikor je tovornjak vreden, dokler mu ga ne vrne. Ko je sam hotel kupiti večji tovornjak, sta se odpeljala v Bosanski Brod, da bi razveljavila pogodbo, Nedeljko s tovornjakom, on pa z golfom. Po razveljavitvi pogodbe pri odvetniku pa je Nedeljko prodal tovornjak in denar obdržal, potem pa mu je s svojo druščino ukradel še golfa. Miličniki so mu golf zasegli in mu ga vrnili, toda zlikovci so ga zasledovali in mu v Dubrovniku spet ukradli golfa, še prej pa že motorno kolo suzuki iz hiše v Trebnjem, kjer ga je imel spravljenega, pa tega ni prijavil.

Obtoženec trdi, da ga je ta skupina v Bosanskem Brodu hotela tudi ubiti, najprej z nožem, nato pa je streljala za njim, a jim je ušel tako, da je preplaval Savo.

Na vprašanje predsednice senata, s čim se je (sicer brezposelni) obtoženec preživljal, je odgovoril, da je s tovornjakom zaslužil 10.000 DEM, na računu pa je imel vsaj 4000 DEM, pa mu jih je spet ta Nedeljko kot pooblaščenec dvignil. In v tej zmedi je pričel jemati avtomobile..., jih puščati ob cesti in bežati pred zasledovalci. Razložil je, da se jim je zato tako uspešno izmikal, ker so ga za to izurili ustaši, ker je nekaj časa delal za njih in so ga tudi vzdrževali. Zgodba, ki se je ne bi sramovali niti v kriminalnih romanih.

»Bil je urejen, miren, imel je pristop na nivoju,« je uslužbenec z bencinskega servisa odgovoril na vprašanje namestnice tožilca, kakšen se mu je zdel voznik audija. Ta mu je razložil, da je doma pozabil denarnico, pa tudi osebno izkaznico in da bo denar poslal kasneje, zato si je zapisal podatke, ki mu jih je dal, in registrsko številko avtomobila. Čez dvajset minut, ko so se tja pripeljali miličniki, je seveda postalo jasno, da je šlo za ukraden avto in da je tat dal uslužbencu izmišljeno ime in naslov.

Obtoženec pa je razložil, da je potreboval gorivo, da bi čimprej izginil iz Slovenije, saj je vedel, da ga bodo najprej tu iskali. Cilj pa mu je bil Zagreb, kjer naj bi ga prevzeli in vzdrževali ustaši...

BARBARA GUČEK

Velež ostane med prvoligaši V nedeljo: Olimpija – Hajduk

Na konferenci NZJ ugodili zahtevi, da Velež ostane v I. ligi – Liga z 19 klubi – TK opravila novo žrebanje

BEOGRAD – Na konferenci NZJ so s tajnim glasovanjem odločili, da bo v 1. ligi igralo 19 klubov. To pomeni, da bo med prvoligaši tudi mostarski Velež. Zaradi tega je TK NZJ po konferenci še enkrat žrebala pare, tako da se je spremenil razpored prvenstva. Olimpija bo tako v nedeljo namesto v gosteh s Sarajevom, doma igrala s Hajdukom.

Izmed 56 delegatov se je konference udeležilo 44 republiških in pokrajinskih predstavnikov zvez; 36 pa jih je bilo za povečanje lige. Sedem jih je glasovalo proti, en listič (glasovali so tajno) pa je bil neveljaven.

● **Po končani konferenci je tekmovalna komisija opravila novo žrebanje, v vsakem kolu pa bo eno moštvo počivalo. Klubi so dobili naslednje številke: 1. C. zvezda, 2. Rad, 3. Sloboda, 4. Dinamo, 5. Željezničar, 6. Radnički, 7. Hajduk, 8. Borac, 9. Rijeka, 10. Spartak, 11. Partizan, 12. Zemun, 13. Proleter, 14. Olimpija, 15. Sarajevo, 16. Osijek, 17. Vojvodina, 18. Budućnost, 19. Velež. V nedeljo, 19. t. m., bodo tako igrali: Rad – Velež, Sloboda – Budućnost, Dinamo – Vojvodina, Željezničar – Osijek, Radnički – Sarajevo, Hajduk – Olimpija, Borac – Proleter, Rijeka – Zemun (že odigrano, 0:1), Spartak – Partizan. Po novi formuli sta bila spet tekmeca Rijeka in Zemun, tekma pa bo registrirana z doseženim rezultatom.**

Konferenco je po zahtevi zveze BiH sklical predsednik NZJ dr. Marko Ilešić, za povečanje lige pa so se opredelila tako rekoč vsa telesa NZJ in prvoligašev, ki so se ukvarjala s tem zapletenim primerom.

Za pravice Veleža sta se na konferenci najbolj odločno zavzemala generalni sekretar NZJ Ante Pavlović in predsednik TK Zorislav Srebrić. Ante Pavlović se je spet znašel na udaru kritike, češ da je za ta zaplet najbolj kriv prav on. Generalni sekretar pa je branil slabosti pisarne NZJ in njenih teles ter dejal, da se je vse zapletlo zaradi vmešavanja rednih sodišč v nogomet. Predstavnik Veleža Marjan Kvesić je pred odločanjem delegate opozoril, da je treba njihov predlog obravnavati kot izredni položaj. Razprava je bila kar burna, pokazala pa je na vrsto nesoglasij znotraj nogometne organizacije.

ZVEZNI NOGOMET V ŠTEVILKAH

Neučinkovitost ne preseneča, bolj slab obisk ob štartu

Če je mogoče soditi po začetku, 63. državno prvenstvo v 1. zvezni nogometni ligi ne obeta nič dobrega – medtem ko neučinkovitost nogometašev ne preseneča, saj je na štartu tekmovanja skoraj običajna, pa bolj skrbi zelo slab obisk – povprečno si je tekme prvega kola ogledalo slabih 7.500 gledalcev na srečanje.

Lani v 1. kolu enkrat več obiskovalcev

Skupni obisk minuli konec tedna je bil 67.000 gledalcev. Ob lanskem začetku jih je bilo na štadionih kar 129.500 ali 14.400 na tekmo. Celo pred dvema letoma je tekme 1. kola obiskalo več gledalcev (72.000), sezona 1988/89 pa bo šla v zgodovino kot najslabše obiskana po prvenstvu 1946/47. Največ gledalcev je v uvodnem kolu nove sezone videlo tekmo zadnjih dveh prvakov C. zvezde in Vojvodine (20.000), po 10.000 jih je bilo na sarajevskem derbiju in na gostovanju Partizana v Banjaluki, nepričakovano prazne pa so bile tribune štadiona v Titogradu, kjer je okrepljeni Dinamo videlo komaj 5.000 gledalcev.

Tretjič zapored dve čisti zmagi gostov

Odkar pri nas velja sistem »namesto remija 11-metrovke«, začela se je tretja sezona, sta dvakrat po dve točki očito rezervirani za goste: predlani sta zmagali Rijeka (v Osijeku) in Sloboda (v Beogradu pri Partizanu), lani Partizan (v Banjaluki) ter Željezničar (na Koševu), letos pa novinec Zemun (Reka) in Spartak (Zrenjanin). Zanimivo je, da sta bili edini tekmi 1. kola, na katerih so gledalci videli podaljške, prav tekmi Borac – Partizan in Željezničar – Sarajevo – torej tista para, ki sta bila tudi v lanski sezoni odigrana v 1. kolu, in kjer so zmagali gostje. Naključje je hotelo, da sta bila zmagovalca tokrat spet enaka. Ob petih zmagah domačih je razmerje v točkah torej 11:5 za gostitelje.

Na devetih tekmah le 13 zadetkov

To je v povorečju komaj 1,44 na tekmo. Lansko 1. kolo, v katerem so se mreže zatresle 25-krat, je bilo glede na tradicionalno neogretost izjemno, kar dokazujeta tudi doseżka dveh sezon pred tem: 1988/89 – 19 golov ter 1987/88 – 15. Pri strelcih se ne dogaja še nič posebnega – samo dva kluba (Rad in CZ) sta dosegla več kot en gol, pa še pri teh dveh nihče ni zadel dvakrat.

Dinko Vrabac prvi izvajal 11-metrovko in prvi zgrešil

Nogometaš Olimpije s št. 9 v nedeljo res ni imel svojega dne – že v 2. minuti je po lepi priložnosti zadel le vratnico, v 2. polčasu tekme z Osijekom pa je imel čast, da je kot prvi nogometaš v novem prvenstvu izvajal najstrožjo kazen. Iz gola pa ni bilo nič, saj je bil vratar Miro Žitnjak uspešnejši. To je bila tudi edina 11-metrovka v rednem delu, v dveh podaljških pa jih je bilo še dvajset, od tega 14 v golu. Vsi vratarji so ubranili po en strel, razen Sarajevčana Jušića.

Prvi rdeči karton za – vratarja

Izključitve vratarjev so v nogometu bolj redka reč, zato je toliko bolj nenavadno, da je prvi rdeči karton v novem prvenstvu videl vratar Proleterja Goran Gavrilović. Na srečanju s Spartakom je namreč dvakrat igral z roko izven kazenskega prostora in po dveh rumenih opozorilih naposled moral z igrišča. Na soigralce pa ni čakal dolgo, saj se je vse skupaj zgodilo v 89. minuti. Sploh je bil obračun vojvodinskih prvoligašev najbolj srborit, saj so igralci videli skupno 7 rumenih in omenjeni rdeči karton. Skupno v 1. kolu 33 rumenih in dva rdeča kartona – drugega je po grobem prekršku dobil novinec Partizana Mijaljković.

Modri in rdeči trak Dela

Modri trak (najbolje ocenjeni nogometaš Olimpije); 1. kolo: 5 – Jani Pate, 3 – Zoran Varvodić, 1 – Stane Komočar.

Rdeči trak (naboljši strelec Olimpije); 2 točki – gol v rednem delu, 1 – gol z 11-m v podaljšku. Skupno: 2 – Nedeljko Topić.

Napadalce na miličnika še iščejo

GNJILANE, 7. avgusta (Tanjug) – Organi RSNZ Srbije v Gnjilanu tudi danes niso sporočili imen napadalcev na miličnika Aksića, zanesljivo pa je, da je med priprtimi napadalci vojak, ki je te dni na dopustu. Prav tako smo zvedeli, da je eden izmed dveh, ki ju iščejo, prosvetni delavec, ki je ukradel tudi Aksićevo službeno pištolo.

Med dosedanjo preiskavo so na podlagi izjav več prič ugotovili, da so v petek okoli 22. ure štiri osebe nenadoma napadle miličnika Aksića. Ko se je sklonil pod pokrov avtomobila in skušal popraviti okvaro, so ga najprej udarili po glavi, nato pa še po telesu. Nato so mu vrat zadrgnili z usnjenim pasom, mu zvezali roke in ga odvlekli sto metrov v stransko ulico. Tam so nadaljevali z zverinskim pretepanjem, pri čemer so uporabljali nož, kamen in pištolo, tolkli so ga z rokami in ga brcali. Aksić je bil hudo ranjen na temenu in na desni strani hrbtenice, zato so ga zadržali na intenzivni negi v skopski vojaški bolnišnici. Zvedeli smo, da ni v smrtni nevarnosti.

Zahrbtno dejanje je povzročilo veliko vznemirjenje, odpor in ogorčenje pri Srbih in Črnogorcih v tem kraju, še posebej, ker noben prebivalec ulice, v kateri je bil napaden Aksić, vsi pa so albanske narodnosti, ni pomagal napadenemu.

DELO plus

Začenja se strelski ples... Debevec danes prvič v boj

Prvi tekmovalni dan 45. SP v Moskvi tekmovaje članov z zračno puško – Naš svetovni rekorder kandidat za finale

MOSKVA – Po torkovi slovesni otvoritvi bo na strelskem SP v Moskvi danes, v sredo, že prvi tekmovalni dan in prva končna odločitev. Na sporedu bo tekma članov z zračno puško, torej disciplina, v kateri so jugoslovanski strelci že kar nekaj let v svetovnem vrhu. Spomniti kaže, da je Ljubljančan Rajmond Debevec svetovni rekorder, Goran Maksimović pa olimpijski zmagovalec v tej disciplini...

Vsakršne napovedi so seveda sila tvegane, saj je konkurenca prav v tej disciplini, ki je najbolj razširjena v strelskem svetu, zares izjemna, toda Rajmond Debevec bi se vendare moral uvrstiti v finale osmerice najboljših. Uvrstitev pod osmim mestom bi bila za svetovnega rekorderja neuspeh. Kaj bosta storila Goran Maksimović in Nemanja Mirosavljev, je težko napovedovati. Maksimović je še vedno v vojski in zagotovo ne trenira, tako kot na primer pred Seulom, za mladega Mirosavljeva, ki je mladinec, pa bo to sploh prvi nastop na SP v članski konkurenci. Toda če bi vsi trije zadeli, tako kot znajo, potem bi bila tudi ekipa lahko zelo visoko uvrščena.

Po letošnjih rezultatih sta Debevec in Maksimović povsem v vrhu. Ljubljančan je letos v Strasbourgu že zadel 597 krogov, svetovni rekord 596 krogov pa si deli s Fedkinom (SZ) in Francozom Amatom. Poleg tega je Debevec tudi finalni svetovni rekorder s 699,4 kroga. Maksimović je na svetovnem pokalu v Los Angelesu zadel 593 krogov, kar je letos tretji najboljši rezultat na svetu. Poleg trojice svetovnih rekorderjev je več v bistvu zadel le Norvežan Stenvaag (594), Maksimović pa si svoj rezultat deli z dvema sovjetskima strelcema Alejnikovim in Zlidenijem.

● **Rajmond Debevec je bil na dosedanjih SP z zračno puško že trikrat med najboljšo osmerico. Osmi je bil v Innsbrucku 83 in Ciudad de Mexicu 85, na SP v Budimpešti 87 pa je bil šesti. Iz Mehike in Madžarske ima tudi dve ekipni srebrni odličji. Na lanskem SP z zračnim orožjem v Sarajevu se je Jugoslovanom nastop povsem ponesrečil. Maksimović je tekmo končal na 18., Debevec pa na 27. mestu. Ekipa je bila sedma. Zlato iz Sarajeva brani Francoz Jean Pierre Amat, Francija pa je bila prva tudi med ekipami. Na SP v Suhlu pred štirimi leti je svetovni naslov osvojil Hans Riederer iz ZRN, tudi tretji iz Seula pred dvema letoma.**

BRANKO SOBAN

OD TOD IN TAM

Za začetek dež

VINKOVCI – Začetek ekipnega teniškega svetovnega prvenstva za igralce do 16 let je pokvaril dež, pa vendar so reprezentance Portugalske, Cipra, Luksemburga, Grčije, Bolgarije in Danske odigrale prve kvalifikacijske tekme. Določili so nosilce skupin, med katerimi je tudi Jugoslavija, ostale pa so SZ, Francija, Švedska, Španija, Avstrija, Italija in ČSFR. Naši se bodo v prvem kolu pomerili z ZRN. V obeh taborih vlada precejšen optimizem, še zlasti v nemškem, kjer je njihov prvi igralec Kohlman že igral z našim državnim prvakom v tej kategoriji Martelom Manolom in ga premagal. Naši pa so kljub temu prepričani, da jim bo do uspeha pomagal domač teren.

Vatovec zmagal v Umagu

KOPER – Na teniškem turnirju v Umagu za pokal Mires z nagradnim skladom tisoč dolarjev, ki je obenem štel tudi za jugoslovanske točke, je zmagal Koprčan Mitja Vatovec, prvi nosilec na turnirju. V finalu je s 6:4, 3:6 in 7:6 premagal Mišela Klesingerja, ki je v polfinalu premagal Trupeja s 6:0 in 6:2. Vatovec pa je v polfinalu premagal s 6:4, 6:2, Brezca.

J. K.

Wilander naprej

CINCINATI – Na teniškem turnirju z nagradnim skladom 1.000.000 dolarjev je med bolj zanimivi dvoboji Šved Mats Wilander premagal Kanadčana Granta Connela s 6:4, 3:6, 6:2, Švicar Jakob Hlasek pa Šveda Jonasa Svenssona 6:4, 4:6, 7:5.

Še nekaj drugih rezultatov: Česnokov (SZ): Krishnan (Ind) 6:4, 6:7, 6:2, Arias (ZDA): Rahunen (Fin) 7:6, 6:7, 6:1, Forget (Fra): Curren (ZDA) 6:3, 6:4, Van Resnsburg (JA): Fleurian (Fra) 6:3, 6:2.

Težave Malejeve

SAN DIEGO – Bolgarka Manuela Malejeva – Fragniere se je z zmago nad Američanko Mays 6:4, 7:6 uvrstila v 2. kolo teniškega turnirja z nagradnim skladom 225.000 dolarjev. Drugi rezultati: Paulus (Av): Javer (VB) 6:3, 6:1, Phelps (ZDA): Magers (ZDA) 3:6, 6:4, 6:2, Herreman (Fra): Demongeot (Fra): 4:6, 6:2, 6:2. Rinaldi (ZDA) : Allen (ZDA) 6:3, 6:2, Gavaldon (ZDA) : Powirk (ZRN) 7:5, 6:4.

Zadnja teniška kolonija

DOMŽALE – Zaradi izrednega zanimanja Teniški center Tenten v Domžalah razpisuje pred začetkom šolskega leta še zadnjo počitniško teniško kolonijo za otroke do enajstih let, ki bi radi resnično spoznali tenis in se mu kasneje zapisali kot pravi tekmovalci. Pod vodstvom posebej izšolanih trenerjev (program FTK) in bivših igralcev bo kolonija, kot vse do sedaj, na igriščih slovenskega Wimbledona v Domžalah. Zadnja kolonija (traja 14 dni), vsak dan od 8. do 13. ure) se bo pričela v ponedeljek, 13. t. m., okvirna cena je 900 dinarjev. Informacije vsak dan na številki 345-537 (od 14. do 20. ure) in 711-049.

Teniška šola za otroke v Tacnu

LJUBLJANA – KKK Rašica bo v ponedeljek, 13. t. m., nadaljeval s teniško šolo za otroke na igriščih v Tacnu. Vodil jo bo ustanovitelj prve pionirske šole na Kodeljevem Peter Kordiš. Informacije po telefonu 222-761 (od 7. do 8. ure zjutraj).

Rekordna Jenjukina

MOSKVA – Sovjetska kolesarka Galina Jenjukina je dosegla nov svetovni rekord v vožnji na 200 m z letečim štartom: na državnem prvenstvu SZ na velodromu Krilatskoje je dosegla čas 11,164 sekunde. Njena rojakinja Erika Samunic je prejšnjo najboljšo znamko dosegla lani na istem dirkališču – 11,170.

Štokelj drugi v Mezzani

MEZZANA – Na reki Noce, kjer bo leta 1993 naslednje svetovno prvenstvo v kajaku in kanuju na divjih vodah, je bila v nedeljo močna mednarodna tekma v slalomu, na kateri so sodelovale reprezentance NDR, ZRN, Italije in Nove Zelandije. Naša reprezentanca se tekme ni udeležila, ker počivajo po napornih tekmah v ZDA, tako da so nastopili le člani klubov Rašice, Soških elektrarn in zagrebške Slavije. Zelo dober rezultat je dosegel Novogoričan Štokelj, saj se je uvrstil v kajaku na odlično drugo mesto.

Rezultati – moški K1: 1. Hemmer (ZRN) 137,74, 2. Štokelj (SE) 138,91, 3. Seibert (ZRN) 139,32,... 10. Marušič 142,73, 30. Pellegrini (oba SE) 150,41, 35. Štricelj 152,91, 36. B. Čižman 153,48, 58. Bregar (Rašica) 173,16; ženske K1: Striepecke (NDR) 161,63, 2. Fox (VB) 164,69, 3. Berger (ZRN) 166,34,... 12. Golob (SE) 190,38, 16. Kastelic (Rašica) 228,53; C1: 1. Lang (ZRN) 144,25, 2. Kuebler (ZRN) 148,48, 3. Manganoti (Ita) 149,07,... 12. Martinis 157,84, 14. Herceg (obe SLA) 157,84, 24. Vrabič (Rašica) 180,21; C2: 1. Berro-Trummer (DDR) 158,63, 2. Bender-Heinz (ZRN) 160,22, 3. Hemmer-Loose (ZRN) 160,50.

F. B.

Postojčani brez trenerja

POSTOJNA – Domači košarkarji, člani I. B. ZKL so se po enomesečnem odmoru ponovno zbrali in se že v sredo začeli pripravljati na novo sezono 90/91. Tokrat brez prvega trenerja, kajti pred dnevi jih je nepričakovano zapustil njihov trener Čedomir Djurašković. Uvodne treninge zato vodi pomožni trener Robi Vidergar.

Prevozili 11 visokogorskih prelazov

LJUBLJANA – V največjem slovenskem gradbenem podjetju SCT iz Ljubljane ima rekreativna kolesarska dejavnost zaposlenih že nekajletno tradicijo. Člani kolesarske sekcije si vsako leto izberejo za nekajdnevno skupno kolesarjenje zanimive cilje v domovini ali v tujini. V minulih nekaj letih so tako prekrižarili Slovenijo, bili tudi v drugih republikah, lani pa so se podali v italijanske Dolomite in se povzpeli med drugim tudi na visokogorski prelaz, 2758 metrov visoki Passo dello Stelvio.

Izkušnje, ki so si jih lani nabrali v Dolomitih, in pa seveda privlačnost kolesarjenja po gorskih cestah so prispevale k odločitvi, da se letos podajo v Avstrijo. Cilj njihovega štiridnevnega kolesarjenja je bilo skupno 11 visokogorskih prelazov, med njimi pa sta bila kot krona izleta tudi prelaza na pobočju Grossglocknerja, 2505 metrov visok Hochtor, in pa znameniti Edelweissspitze, visok 2576 metrov. Premagali pa so na svoji več kot 500-kilometrski poti, ki je trajala štiri dni, še prelaze Mokrine, Gailbergsattel, Iselsberg, Katschberg, tri prelaze v Visokih Turah in na poti domov še Korensko sedlo z avstrijske strani.

MARKO KERN

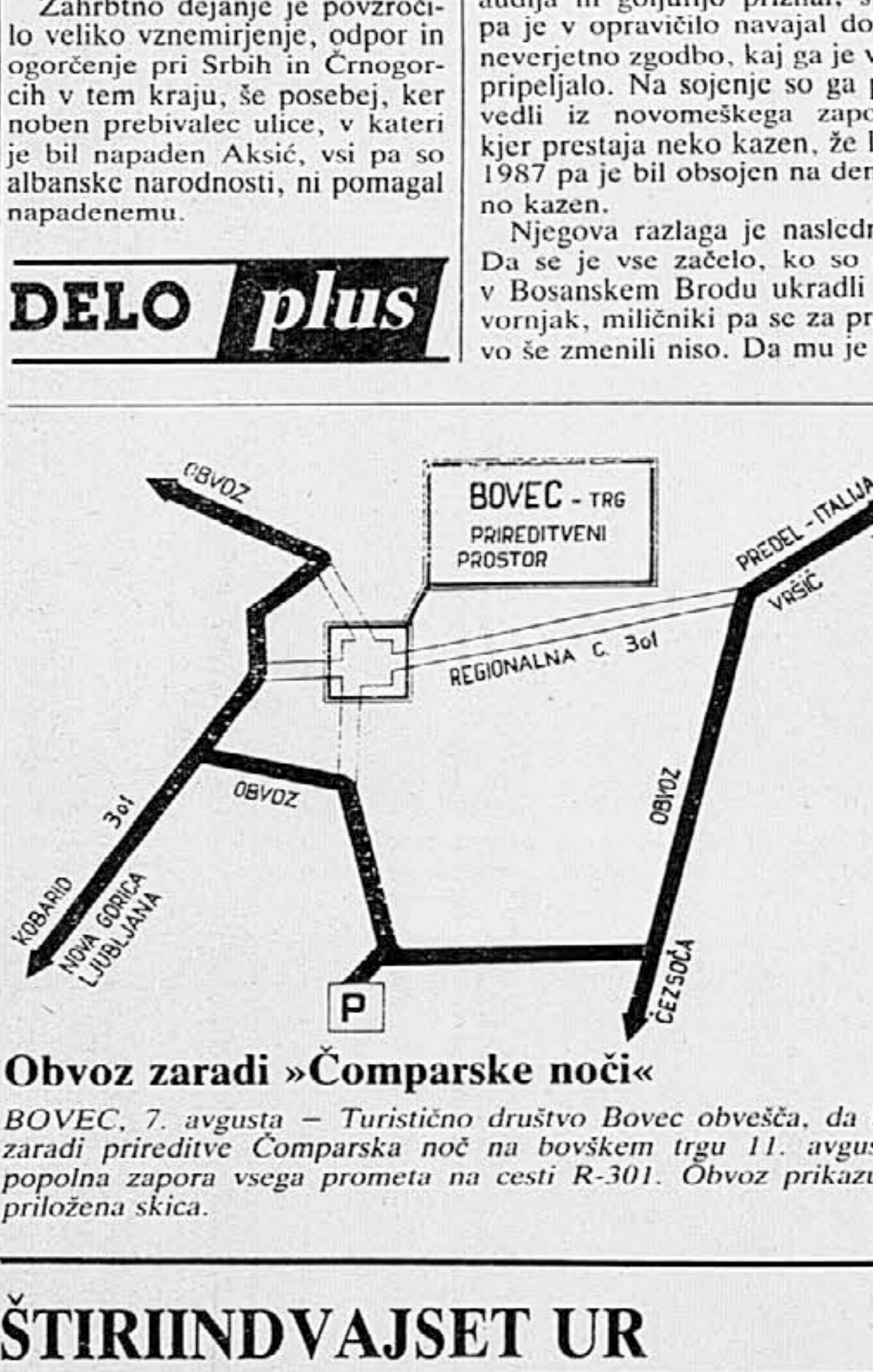
Cruyffa ne zanima reprezentanca

AMSTERDAM – Menager nogometnega kluba Barcelona Johan Cruyff je izjavil, da ga ne zanima prosto mesto selektorja nogometne reprezentance Nizozemske. Nekdanji nogometni zvezdnik pravi, da zaradi obveznosti do Barcelone ne bi mogel prevzeti reprezentance. »V Barceloni sem zelo zaposlen in tudi pogodba mi poteče šele naslednje leto. Kot selektor bi moral vedeti vse o nizozemskih nogometaših, kar pa ne morem izvedeti iz Španije,« pravi Cruyff.

Odbojkarji iz Doline v Kočevju

KOČEVJE – V mesto ob Rinži bodo prihodnji teden prišli športniki – odbojkarji iz pobratenega kraja Dolina pri Trstu, ki bodo tukaj na tradicionalnih poletnih pripravah. Teden kasneje pa pridejo še nogometaši iz istega mesta, ki bodo nabrali potrebne moči za nastop v regionalni italijanski nogometni ligi. Sicer pa prihajajo športniki iz Doline pri Trstu že vrsto let v Kočevje.

MILAN GLAVONIĆ

Obvoz zaradi »Čomparske noči«

BOVEC, 7. avgusta – Turistično društvo Bovec obvešča, da bo zaradi prireditve Čomparska noč na bovškem trgu 11. avgusta popolna zapora vsega prometa na cesti R-301. Obvoz prikazuje priložena skica.

Zagorel zglobnik

MARIBOR, 7. avgusta – Včeraj je zagorel zglobnik mariborskega avtobusnega podjetja, ki ga je vozil voznik Franc Petek. Ko je iz garaže peljal proti Teznu, je na Dogoški cesti zaslišal, da je v motorju nekaj počilo in se začelo močno kaditi. Požar je z dvema voznikoma, ki sta pripeljala mimo, pogasil voznik sam. Po nestrokovni oceni je škode za 30.000 din. (M. A.)

Samovžig starih tropin

MARIBOR, 7. avgusta – Včeraj je zaradi samovžiga starih tropin zagorelo na gospodarskem poslopju Stanka Korenjaka v kraju Meje. Zgorelo je ostrešje gospodarskega poslopja, dve toni sena, kotel za kuhanje žganja in vinogradniško orodje. Po neuradni oceni je škode za 200.000 dinarjev. (M. A.)

Omejili požar pri Šibeniku

ŠIBENIK, 7. avgusta (Tanjug) – Malo po polnoči so omejili veliki gozdni požar na območju Jadrtovca blizu Šibenika, ki je ogrožal samo mesto, pa tudi širšo okolico. Zaradi požara so morali za več ur ustaviti tudi promet na Jadranski magistrali nedaleč od Žabovića.

Mesta južno od Primoštena so bila več ur brez električne energije, ker so morali elektriko zaradi požara izključiti. Požar je uničil kakih dva kilometra dolgo in kilometer široko območje borovega gozda, nizkega rastlinstva in grmičevja.

Vzrokov požara niso ugotovili, gmotna škoda pa je izredno velika.

PLANINE IN LJUDJE

Zanimiv tabor na Lipanci

MK PZS je v zadnjih letih preizkusno organizirala planinske tabore tudi za najmlajše ljubitelje gora, vendar so bili le-ti do letos vedno vezani na skupine otrok iz posameznih vrtcev – tistih pač, kjer so posamezni vzgojitelji spodbujali hojo v gore. Letošnji republiški tabor pa je prvi, za katerega so organizatorji razposlali razpise tudi staršem in prejeli kar nekaj individualnih prijav. Najmlajši bodo letos spoznali lepote planinskega sveta v okolici Blejske koče na Lipanci, tabor se je začel v torek, trajal pa bo do konca tedna. Čeprav se je prav zdaj občutno ohladilo, prireditelji upajo, da bo vseh 18 nadobudnežev dočakalo lepo vreme in številna doživetja.

Prespa, Ohrid, Pelister

PD Železničar bo priredil od 24. do 31. t. m. zanimiv izlet v Makedonijo. Obiskali bodo Prespo in Ohrid, povzpeli pa se bodo tudi na Pelister. Podrobnejše informacije o prevozu, bivanju in stroških posredujejo v pisarni PD Železničar, Trg OF 3/I, vsak torek in četrtek med 16. in 18. uro.

Pestrejša srečanja mladih

MK PZS ugotavlja, da se množičnih srečanj v gorah (zlasti tistih, ki niso preveč naporna), udeležuje čedalje več otrok. Zato so prišli na zamisel, da bi prirediteljem priskočili na pomoč s posebnim programom za otroke. Pozivajo vse organizatorje množičnih planinskih srečanj, željo svoja srečanja popestriti tudi s posebnim programom za najmlajše ljubitelje planin, naj to sporoče na PZS.

Nove zanimive knjižice

V zbirki Cankarjeve založbe Sprehodi v naravo je izšla tudi knjižica, ki v običajnem obsegu malih knjižic predstavlja 79 najbolj obiskanih slovenskih planinskih koč. Pol strani zavzema predstavitvena barvna fotografija koče, s kratkim opisom postojanke, dostopa in izbire nadaljnjih tur. Avtor Kazimir Raposa v uvodu pripominja, da je gradivo črpal iz edicij Planinske založbe in priporoča tistim, ki želé več in bolj podrobne podatke, da sežejo po zemljevidih in specializiranih priročnikih, ki jih planincem ponuja PZS.

Šola v Manangu

Sredi avgusta bodo odšli v Nepal naši inštruktorji za nepalske gorske vodnike v Manangu, kjer so že pred leti zgradili šolo, ki jo nameravajo letos še obnoviti. Ob tej priložnosti je izšla tudi lična nalepka in knjižica, ki v angleščini in slovenščini opisuje nastanek in delovanje te edinstvene institucije. Ob 10-letnici sta jo pripravila Dušica Kunaver, vdova pobudnika šole in znani alpinist Peter Markič.

ŠAH ŠAH ŠAH ŠAH ŠAH ŠAH

Zmagala Nataša Strižak

SARAJEVO – Nataša Strižak je zmagovalka 16. mladinskega državnega prvenstva v šahu. Pri mladincih je vodstvo ponovno prevzel Mitkov.

Rezultati 13. kola – mladinci: Savičević : Mitkov remi, Ostojić : Marković remi, Sarić : Todorović 1:0, Leskur : Popov remi, Jukić : Kovačević remi, Stojčevski : Mehaj remi, Vukoje : Petković remi, Burović : Jelen prekinjeno; **mladinke:** Kosec : Strižak remi, Mihevc : Ramić 0:1, Sarić : Vićentić remi, Ranić : Vujadinović 1:0, Samardžić : Jevtić remi, Medjedović : Ujhazi 1:0, V. Sekulovska : Veličković remi, Stoisavljević : K. Sekulovska remi; **vrstni red – mladinci:** Mitkov 10,5, Marković 10 (+), Burović 8,5 (1), Popov 8, Kovačević in Ostojić po 7,5, Leskur in Savićević po 7, Vukoje 6,5, Jelen 6,5 (1, +, +), Jukić in Sarić po 6, Mehaj 4,5, Todorović 4 (+), Stojčevski 3, Petković 2,5; **mladinke:** Strižak 12 (odigrala vse partije), Ranić 8,5, Mihevc 8,5 (+), Medjedović 8, Sarić in Samardžić po 7,5, V. Sekulovska 7, Stoisavljević 7 (+), Veličković, Jevtić, Kosec in Ranić po 6,5, K. Sekulovska 5, Ujhazi 4,5, Vićentić 3,5, Vujadinović 1.

Simić premagal Kobeta

SARAJEVO – Na državnem pionirskem prvenstvu v šahu je doslej najboljšo igro pokazal Simić, ki je oddal vsega pol toke. Tokrat je s črnimi figurami premagal Kobeta. Pri pionirkah je Vićentićeva dohitela Benderačevo, ki je remizirala z Grosarjevo. Ipavčeva je prekinila v nekoliko slabšem položaju.

Rezultati 6. kola – pionirji: Jukić : Nikolić remi, Bulatović : Matijević 0:1, Mijić : Riegler prekinjeno, Kobe : Simić 0:1, Rašić : Hasku 0:1, Čolović : Trkulja 1:0, Djurić : Tomičić prekinjeno; **vrstni red:** Simić 5,5, Čolović 5, Hasku 4,5, Jukić 4, Kobe 3,5, Riegler 2,5 itd; **pionirke:** Benderač : Grosar remi, Stanković : Ipavec prekinjeno, Ristić : Prentić 0:1, Vićentić : Randjenović 1:0, Srečkov : Radmanović remi, Čengić : Mihalinčić 1:0, Saldžijeva : Djuknić 0:1, Janevska : Kralj 1:0; **vrstni red:** Benderač in Vićentić po 5, Mihalinčić in Djuknić po 4,5, Grosar 4, Ipavec 3 (1), itd.

V. G.

Na kratko

LJUBLJANA – Na rednem mesečnem hitropoteznem šahovskem turnirju ŠD Fronta je nastopilo 14 članov. Zmagal je Saradjen 10 pred Kalašem 9,5, Petričem, Troho (oba po 8,5), Perclom in Miklavcem (oba po 7,5).

K. L.

KRANJ – Na kvalifikacijskem turnirju za nastop na slovenskem članskem prvenstvu je zmagal Vlado Ivačič, ki je zbral 7 točk. Poleg njega sta se na šampionat uvrstila še Furlan in Vavpetič, ki sta zaostala za pol točke. Nadaljnji vrstni red: Srebrnič in Sušnik 6 itd. Furlan, Goričan in Muri so osvojili naslov mojstrskega kandidata. Zlasti je treba omeniti uspeh slednjega, saj je postal prvi slovenski slepi šahist s tem naslovom.

ALEŠ DRINOVEC

LJUBNO – Šahovski klub Rečica ob Savinji je v okviru prireditev 30. Flosarskega bala priredil hitropotezni turnir, na katerem je nastopilo 30 šahistov iz Ljubljane ter Šaleške in Savinjske doline. Igrali so 11 kol po švicarskem sistemu. Zmagal je mojster FIDE, Ljubljančan Damjan Plesc 9 pred mojstrskim kandidatom Dušanom Brinovcem iz Žalca 8,5 in Milanom Gorškom iz Velenja 7,5.

J. G.

ŠTIRIINDVAJSET UR

Orožje v Blejskem jezeru

BLED, 7. avgusta – Češki potapljači so včeraj popoldne našli v globini 5 metrov več kosov orožja iz minule vojne. Potapljači, pirotehniki zaščitne enote milice, so pozneje izvlekli iz Blejskega jezera v Mali Zaki 16 granat, 5 nastavkov za ročni metalec, 6 ročnih granat in eksplozivni naboj. 300 kilogramov dvignjenega orožja so odpeljali in poskrbeli za uničenje. (M. K.)

Pet mrtvih v trčenju

SARAJEVO, 7. avgusta (Tanjug) – Zgodaj zjutraj je v središču Sarajeva prišlo do hude prometne nesreče, v kateri je umrlo pet ljudi. Kot so sporočili, je prišlo do trčenja med tovornjakom z novosadsko registrsko tablico in zastavo 101 s sarajevsko registrsko tablico, v nesreči pa so umrli trije moški in dve ženski.

Uslužbenci sekretariata za notranje zadeve Sarajeva še vedno identificirajo umrle. Pri umrlih so namreč našli osebne izkaznice štirih moških in ene ženske. Dokumenti so torej povsem neurejeni.

Vlomili v vilo Bistrica

TRŽIČ, 7. avgusta – Neznanci so sinoči vlomili v prostore prazne in nezavarovane vile Bistrica nad Tržičem in ukradli deset slik na steklo, več kipcev in drugih vrednih izdelkov. Tržiški miličniki skupaj s kriminalisti iščejo morebitne storilce. (M. K.)

Zapeljal na prednostno cesto

MARIBOR, 7. avgusta – Včeraj se je v Nebovi, na lokalni cesti od Ruperč proti Mariboru, zgodila prometna nesreča, v kateri se je hudo ranil 35-letni Štefan Rodošek, ki je vozil kolo z motorjem po dovozni cesti.

Ko je pripeljal do križišča s prednostno lokalno cesto, je zapeljal na vozišče, ne da bi se prepričal, če lahko to varno stori. V tem trenutku je po prednostni cesti pripeljala voznica osebnega avtomobila Marija Kremenovič in prišlo je do trčenja. (M. A.)

Samovžig sena

HOTOVLJA PRI POLJANAH, 7. avgusta – Podobnikovi so v petek hiteli s spravilom sena, da ga ne bi namočil dež. Uskladiščeno na podstrehi skednja se je vnelo. Okoliški gasilci so ogenj pogasili, samovžig pa je napravil gospodarju tudi večjo materialno škodo, saj bo moral zamenjati ostrešje gospodarskega poslopja. (M. K.)

Nahrbtnik in orodje

LJUBLJANA, 7. avgusta – V petek je neznanec vlomil v vikend hišico v Spodnjih Gameljnah. Tat je odnesel lesen kovček z mizarskim orodjem, ribiški palici, vojaški nahrbtnik, nekaj prehrambnih artiklov in ribiško izkaznico. Lastniku je povzročil za okoli 30.000 dinarjev škode, vse ostalo pa še ni znano. (M. S.)

RADAR

Nepreviden podjetnik

LJUBLJANA, 7. avgusta – V noči na petek je neznan tat odprl odklenjeni osebni avto, parkiran pred gostilno Katrca v Rožni dolini. Iz vozila je odnesel 2000 DEM, 300 ATS, vso dokumentacijo zasebne firme, štampiljko in še osebne dokumente lastnika. Preiskava še teče, lastnik pa je bil odškodovan za okoli 16.000 dinarjev. (M. S.)

Zdravnici so vrnili avto

ZAGREB, 7. avgusta – Po zaslugi občanov in učinkovite kriminalistične obdelave primera zdravnica Greta Cindrić spet lahko vozi svoj jugo VT 229-99. Kakor smo poročali, so ji ga 1. avgusta ob 20.45 ukradli, medtem ko je na križišču Horvaćanske ulice s Hrgovići v Zagrebu reševala življenje nekemu človeku.

Kriminalisti zagrebškega SNZ so sporočili, da so inšpektorji postaje javne varnosti že po dveh dneh prijeli 40-letnega Damirja K. iz Zagreba, ki je razen tatvine juga priznal še kraji dveh zastav 750, vlome v tri vikende in goljufije več občanov. (D. M.)

Obvestilo čebelarjem

o donosih medu na opazovalnih postajah gozdnega medenja

Gorski Kotar–Skrad, 4. 8., +0,30 kg, podrast; **Gorski Kotar–Ravna Gora**, 4. 8., +0,20 kg, podrast; **Prevalje–Breznica**, 3. 8., +0,40 kg, podrast; **Gornji Grad–Lenart**, 6. 8., +0,30 kg, podrast; **Logatec–Laze**, 6. 8., –0,10 kg; **Dolenjske Toplice**, 6. 8., +0,30 kg, hoja.

Pospeševalna služba čebelarstva, Medex

DNEVNA OBVESTILA

FESTIVAL LJUBLJANA

38. MEDNARODNI POLETNI FESTIVAL

Sreda, 8. 8., ob 20.30 – Križanke
Glenys LINOS, alta
Ivan URBAS, bas
Thomas HANS, klavir
program: Monteverdi, Cesti, Händel, Pergolesi, Blangini, Beethoven, Provenzale, Durante, Donizetti, Berlioz, Čajkovski, Prokofjev
Četrtek, 9. 8., ob 20.30 – Križanke
Ansambel za staro glasbo 415 INTERNATIONAL
Klemen RAMOVŠ, kljunasta flavta
Paolo FALDI, kljunasta flavta, baročna doba
Thomas FRITSCH, viola da gamba
Shalev ADEL, čembalo
program: Marais, Telemann, Locillet, Schffrath, Barsanti
Nedelja, 12. 8., ob 20.30 – Križanke
Marinko OPALIĆ
Kitara skozi stoletja
Vstopnice so v prodaji pri blagajni FESTIVALA LJUBLJANA, v prodajalni plošč v pasaži Maximarketa in poslovalnici Kompasa-Titova 12. Informacije FESTIVAL LJUBLJANA – tel.: 226-544 in 221-948.

CANKARJEV DOM

MARC CHAGALL
100 jedkanic k La Fontainovim Basnim
Galerija CD, 30, 15 din:
do 9. 9.
od 12. do 20. ure,
nedelja od 15. do 18. ure
(vhod iz Kidričevega parka).

Slovensko Mladinsko Gledališče Ljubljana

ŠEHEREZADA
vzhodno-zahodna opera
Sreda, 8. avgusta Ivo Svetina ŠEHEREZADA (46)
GOSTOVANJE NA GRAN FESTIVALU CIUDAD DE MEXICO
Četrtek, 9. avgusta Ivo Svetina ŠEHEREZADA (47)
GOSTOVANJE NA GRAN FESTIVALU CIUDAD DE MEXICO
Petek, 10. avgusta Ivo Svetina ŠEHEREZADA (48)
GOSTOVANJE NA GRAN FESTIVALU CIUDAD DE MEXICO.
Sobota, 11. avgusta Ivo Svetina ŠEHEREZADA (49)
GOSTOVANJE NA GRAN FESTIVALU CIUDAD DE MEXICO.
Nedelja, 12. avgusta Ivo Svetina ŠEHEREZADA (50).
GOSTOVANJE NA GRAN FESTIVALU CIUDAD DE MEXICO.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

POLETNI KINO
ob 21. uri
TURNER IN HOOCH (TURNER & HOOCH), ZDA, 1989, komedija. I.: Tom Hanks.

KINOTEKA
ob 17. in 19. uri
ZBOGOM, COLUMBUS (GOODBYE, COLUMBUS), ZDA, 1969. R.: Larry Peerce. I.: Richard Benjamin, Ali MacGraw.

KOMUNA
ob 10. uri matineja
VOJNA ZA DVE DVOJKI, (ROAD HOUSE), ZDA 1989, akcijski. I.: Patrick Swayze.
ob 16.30, 18.45., 21. uri
NAKLJUČNI POPOTNIK (THE ACCIDENTAL TOURIST), ZDA, 1988, melodrama. I.: William Hurt, Kathleen Turner, Geena Davis (OSKAR za najboljšo žensko vlogo). KLASIFIKACIJA SPS: A. Film se izteka.

UNION
ob 16., 18. in 20. uri premiera
BOGOVI SO ZOPET PADLI NA GLAVO (GODS MUST BE CRAZY 2), ZDA, 1988, komedija. R.: Jamie Uys. I.: N Xau, Lena Ferugia, Hans Strydom, Eiros, Erick Bowen.

MINI KINO UNION
Blagajniški hiti prvega polletja:
ob 16.30, 18.45 in 21. uri
DRUŠTVO MRTVIH PESNIKOV (DEAD POETS SOCIETY), ZDA, melodrama. R.: Peter Weir. I.: Robin Williams. KLASIFIKACIJA SPS: A.

VIČ
ob 18. in 20. uri
MOŽ Z RDEČIM ČEVLJEM (THE MAN WITH ONE RED SHOE), ZDA, 1988, komedija. I.: Tom Hanks.

BEŽIGRAD
ob 17.30. in 20. uri
JEKLENE MAGNOLIJE (STEEL MAGNOLIAS), ZDA, 1989, melodrama. KLASIFIKACIJA SPS: A. Zadnjič.

ŠIŠKA
ob 18. in 20. uri, premiera
MOŽJE PRAVICE (THE STAR CHAMBER), ZDA, 1988, thriller. R.: Peter Hyams. I.: Michael Douglas, Hal Halbrook, Yaphet Kotto.

TRIGLAV
ob 17.30 in 20. uri
BATMAN, ZDA, I.: Michael Keaton, Jack Nicholson. KLASIFIKACIJA SPS: A. Repriza. Film se izteka.

MOJCA
ob 16.30
ČAROVNIKOV KLOBUK, risanka. Zadnjič.

SLOGA
ob 10. in 12. uri
V ZNAMENJU DVOSPOLNIKA, ZDA (V). Repriza
ob 14., 16., 18., 20. uri
BLONDINKA, ZDA (V)
ob 22. uri
PORNO BABY, ZDA.

DOMŽALE:
18., 20. uri
DOBRO JUTRO, VIETNAM (GOOD MORNING VIETNAM), ZDA, 1989, vojna drama. I.: Robin Williams. Zadnjič. (Od 9. 8. v kinu Komuna).

Dvorane so klimatsko hlajene. Prodaja vstopnic uro pred prvo predstavo.

Maribor
PARTIZAN: amer. NEDOLŽEN ob 17. 19. in 21.
UNION: ital. TEX WILLER ob 17., 19. in 21.
GLEDALIŠČE: amer. HOLANDSKA DEKLETA ob 16.30 in 18.30. amer-nem. erotični, MILLION DOLLAR LADY ob 20.30, amer. nem. erotični NEVARNE IGRE ob 22.
MATINEJSKI SPORED – KINO PARTIZAN: amer. HOLANDSKA DEKLETA ob 10. erotični GRE NA VSAK NAČIN ob 12.
SORA – ŠKOFJA LOKA: amer. LJUBEZNI NE MOREŠ KUPITI, ob 18.30 in 20.30.
CENTER KRANJ: amer. TEKSAŠKI GRANIČAR, ob 17. in 19. nem. (trda erotika) LOLITA – CALL GIRL, ob 21. Mladini do 18. leta ne dovolimo ogleda filma!
ŽELEZAR JESENICE: amer. MAŠČEVANJE SMRKAVCEV, ob 18. amer. (trda erotika) PREGREŠNA NUNA, ob 20. Mladini do 18. leta ne dovolimo ogleda filma!
DUPLICA: amer. KAKŠNA ZMEŠNJAVA, ob 18. premiera angl. SHIRLY VALENTINE, ob 20.
RADOVLJICA: amer. IZGUBLJENI FANTJE, ob 20.
BLED: amer. KO JE HARRY SREČAL SALLY, ob 20.
DELAVSKI DOM – ZAGORJE: amer. ROJEN 4. JULIJA, ob 18. in 20.30.
DELAVSKI DOM – TRBOVLJE: amer. ERIK, ob 18.
DELAVSKI DOM – HRASTNIK: amer. VRNITEV V PRIHODNOST (II. del), ob 17. in 19.
NOVO MESTO: amer. BARON MÜNCHOWSER, ob 18. in 20.15.
DOM JLA – NOVO MESTO: amer. KROKODIL DUNDEE (II. del), ob 17. in 19.
SOČA – NOVA GORICA: amer. SAIGON, ob 18.30 amer. erot. MAČJI SINDROM, ob 20.30.

OBVESTILA

Black Jade CLUB
Danes in jutri nastopa Vlado Kalember.

Telefon ZATE – ZAUPNI TELEFON za otroke, ženske, družino, žrtve nasilja in vse nemočne 323-353
vsak dan od 16.–21. ure

GOSTILNA IN PIVNICA JAMA
Poljanska c. 99,
tel.: 443-561
četrtek, 9.8., ob 22. uri
PLAVI ORKESTAR

KUHAMO GROZNO, PRIDEMO VEDNO PREPOZNO
BIMBO najhitrejša dostava tople hrane in pijače na dom. Tel. (061) 317-831

SOS telefon za ŽENSKE IN OTROKE – ŽRTVE NASILJA
VSAK DAN od 18. do 23. ure na št. (061) 441-993.

DEŽURNI ZDRAVNIK

LJUBLJANA
1. Nujna ambulantno-medicinska pomoč v Ljubljani za odrasle nepretrgano v Urgentnem bloku Univerzitetnega kliničnega centra (vhod iz Bohoričeve ulice): za otroke in mladino do 15. leta starosti – ob delavnikih čez dan v otroških in šolskih dispanzerjih Zdravstvenega doma Ljubljana; – ponoči od 19. od 7. ure, ob nedeljah in praznikih v pediatrični dežurni ambulanti – dispanzer za otroke Center, Ulica stare pravde 2, tel. 327-942.
2. Za nujno zdravniško pomoč na domu kličite po tel. 323-060. V primeru življenjske nevarnosti ali ogroženosti pa po tel. št. 94. Za otroke in mladino do 18. leta starosti se ob delavnikih od 7. do 19. ure obračajte na otroške in šolske dispanzerje Zdravstvenega doma Ljubljana. Pediatrična dežurna ambulanta od 19. do 7. ure, ob nedeljah in praznikih pa bo zagotavljala le v izjemnih primerih prevoz otrok z reševalnim vozilom v ambulanto. V takem primeru kličite po tel. 327-942.
3. Prebivalci občine Grosuplje – Ivančna Gorica naj kličejo za nujno zdravniško pomoč na domu podnevi v redne ambulante. Ponoči od 19. do 7. ure zjutraj in ob nedeljah ter praznikih ves dan pa na telefonsko številko 783-039 ali 783-006. Če se zdravnik ne javi, ker je na terenu, naročite obisk na Reševalno postajo Ljubljana, telefonska številka 94, ki ga bo preko radio-zveze posredovala zdravniku na teren.
4. Nujna zobozdravstvena pomoč je vsak delavnik, nedeljo in praznik v prostorih TOZD Center, Zdravstvenega doma Ljubljana, Metelkova ulica 9, pritličje, soba št. 50.
Ambulanta nudi pomoč v nujnih primerih in sicer ob delavnikih od 19. do 23. ure, ob nedeljah in praznikih pa od 7. do 23. ure.
Ob delavnikih med 7. in 19. uro nudijo zobozdravstveno prvo pomoč dispanzerji za zobozdravstveno varstvo Zdravstvenega doma Ljubljana.
»Klic v duševni stiski« deluje od 19. do 7. ure naslednjega dne. Kličite po tel. (061) 313-715. Telefonski številki za nujno zdravniško pomoč za vojaške zavarovance sta 331-142 in 224-903.

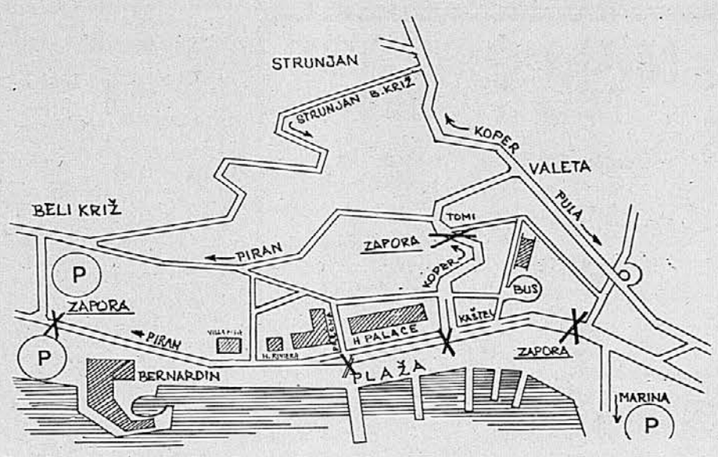
DEŽURNA LEKARNA

LJUBLJANA
Nočna in nedeljska dežurna služba: CENTRALNA LEKARNA, Ljubljana, Prešernov trg 5. Izdaja nujnih zdravil in zdravil na recepte, predpisane istega dne.
MARIBOR
Nočna in nedeljska dežurna lekarna: Lekarna Glavni trg 29.

Komisiji za medsebojna delovna razmerja
Srednje ekonomske in družboslovne šole Koper in Srednje pedagoške in naravoslovno-matematične šole Koper
razpisujeta delovno mesto
učitelja latinskega jezika
(polovičen delovni čas za leto dni)
Pogoj: visoka izobrazba ustrezne smeri.
Nastop dela 1. 9. 1990.
Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh po objavi razpisa na naslov: Srednja ekonomska in družboslovna šola Koper, Martinčev trg 3.
Prijavljene kandidate bomo o izbiri obvestili v 8 dneh po končanem razpisu.
6-4811

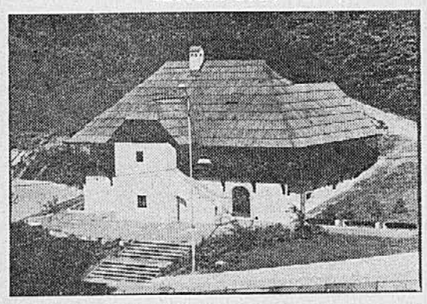
Komisija za medsebojna razmerja delavcev v
Osnovni šoli Franca Rozmana Staneta, Prušnikova 85, Ljubljana, 61210 Ljubljana Šentvid
razpisuje dela in naloge
učitelja gospodinjstva in biologije
za določen čas – nadomeščanje delavke na porodniški od 1. 9. 1990 do 30. 6. 1991
Ponudbe z dokazili o končani ustrezni izobrazbi sprejemamo 10 dni po objavi razpisa. O izbiri bomo kandidate obvestili v 15 dneh.
8-4876

IC INFO CENTER
Informacijsko trženje, posredovanje in zunanja trgovina d.o.o., Ljubljana, Celovška 150
objavlja prosto delovno mesto
komercialista
Pogoji:
– višja izobrazba družbene ali tehnične smeri
– 3 leta delovnih izkušenj
– znanje tujega jezika
– 3-mesečno poskusno delo
Za sklenitev delovnega razmerja za nedoločen čas je pogoj uspešno opravljeno poskusno delo.
Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev objave naj kandidati pošljejo v 8 dneh po objavi oglasa.
7-4812

Zaradi turistične prireditve Portoroška noč bo v soboto, 11. avgusta, in v nedeljo, 12. avgusta, veljala v Portorožu posebna cestna zapora.
OŽJI DEL ZAPORE bo pričel veljati v soboto, 11. avgusta, ob 5. zjutraj in bo trajal do nedelje, 12. avgusta, do 8. zjutraj. Ta del zapore poteka od križišča s Koprsko cesto do križišča s Prečno cesto.
ŠIRŠI DEL ZAPORE pa bo pričel veljati v soboto, 11. avgusta, ob 18. uri in bo trajal do nedelje, 12. avgusta, do 8. zjutraj. Ta del zapore pa bo potekal od križišča pri gostilni Tomi do križišča nad Bernardinom. OBVOZ za ves promet je urejen preko Belega križa.

Skupščina občine Trbovlje
Izvršni svet

V Trbovljah,
na stiku starega mestnega jedra in novejše zazidave,
dajemo v najem

Lovski gradič

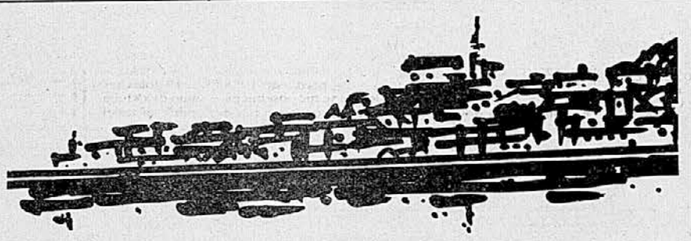
Objekta se je zaradi atraktivnega izgleda prijelo ime Lovski gradič celjskih grofov (čeprav je datiran z letnico 1695).

Gradič je popolnoma prenovljen in opremljen z vsemi priključki. Čaka samo na

dobrega gospodarja,

ki mu bo z atraktivno dejavnostjo vrnil življenjski utrip in omogočil, da zažari v polnem sijaju.

Ponudbe zbira Komite za urejanje prostora in varstvo okolja občine Trbovlje, Leninov trg 4, Trbovlje, do vključno 15. septembra 1990, kjer lahko dobite tudi vse informacije (tel. št. 0601-21-188 in 0601-22-420).

Na pobočju mesta, na Vrtni ulici 1, v soseščini častitljivih poslopij ob od morske soli in stoletnih vetrov zlizanih kamnitih uličicah, ki se vzpenjajo s skladateljevega trga ob pristanišču nad Piran, prodajamo objekt s turističnimi zmogljivostmi.

Inženiring
61000 Ljubljana, Emonska 8,
telefon: (061) 221-083

AVTOPREPROGE
izdelujem serijsko ali po meri za avtomobile in tovornjake
Tel. (061) 487-203

OBJAVA ŠT. 5
RS, REPUBLIŠKI SEKRETARIAT ZA DELO, REPUBLIŠKI ZAVOD ZA ZAPOSLOVANJE

objavlja

potrebe po delavcih,

ki so jih prijavile delovne organizacije in zasebni delodajalci, niso pa mogle biti pokrite iz vrst v Sloveniji prijavljenih začasno brezposelnih iskalcev zaposlitve.

Objavljene potrebe so odprte do zasedbe.

Informacije o objavljenih potrebah dajejo pristojne območne enote Republiškega zavoda za zaposlovanje, ki so navedene v oklepaju vsake objave. Sklicevati se je treba le na objavljeno registrsko številko objave.

PROFESOR ANGLEŠKEGA JEZIKA
1 za poučevanje mladine, za določen čas, 3 mesece poskusno delo, OD okoli 7.000,00 din, rok prijave 15 dni, rok obvestila o izbiri 15 dni, stanovanja ni: Srednja šola tehniških in zdravstvene usmeritve Boris Kidrič, Novo mesto (SZ NM 279.8381)
PROFESOR FIZIKE
1 za poučevanje mladine, 3 mesece poskusno delo, OD okoli 7.000,00 din, rok prijave 15 dni, rok obvestila o izbiri 15 dni, družinsko stanovanje: Srednja šola tehniških in zdravstvene usmeritve Boris Kidrič, Novo mesto (SZ NM 279.8382)
PROFESOR MATEMATIKE
1 za poučevanje mladine, 3 mesece poskusno delo, OD okoli 7.000,00 din, rok prijave 15 dni, rok obvestila o izbiri 15 dni, družinsko stanovanje: Srednja šola tehniških in zdravstvene usmeritve Boris Kidrič, Novo mesto (SZ NM 270.8287)
PROFESOR GEOGRAFIJE
1 za poučevanje geografije, za določen čas, OD okoli 7.100,00 din, rok prijave 15 dni, rok obvestila o izbiri 15 dni, stanovanja ni: Družboslovna in ekonomska srednja šola, Novo mesto (SZ NM 031.8232)
AKADEMSKI GLASBENIKI PROFESORJI ZA KLAVIR
1 za opravljanje del in nalog učitelja klavirja in korepeticije, za nedoločen čas, in
1 za opravljanje del in nalog učitelja klavirja in korepeticije, za določen čas, lahko pripravnika, (lahko predmetna učitelja klavirja) OD okoli 6.500,00 din, rok prijave 8 dni, rok obvestila o izbiri 15 dni, stanovanj ni: Združene osnovne šole Celje – TOZD Glasbena šola Celje, Celje, Slomškov trg 10 (SZ CE 154.0045, 154.0105)
AKADEMSKI GLASBENIKI-PROFESORJI ZA PIHALA IN TROBILA
1 za opravljanje del in nalog učitelja klarineta in vodenje orkestra, za nedoločen čas, OD okoli 6.500,00 din in
1 za opravljanje del in nalog učitelja basovskih trobil in nauka o glasbi, za določen čas, OD okoli 6.000,00 din, lahko pripravnika, (lahko predmetna učitelja), rok prijave 8 dni, rok obvestila o izbiri 15 dni, stanovanj ni: Združene osnovne šole Celje – TOZD Glasbena šola Celje, Celje, Slomškov trg 10 (SZ CE 154.0028, 154.0080)
INSTRUMENTALISTI: HARMONIKARJI IN KITARIST
1 za poučevanje kitare in tamburaških instrumentov ter vodenje orkestra, in
3 za poučevanje harmonike in vodenje orkestra, lahko pripravniki, OD okoli 6.000,00 din, rok prijave 8 dni, rok obvestila o izbiri 15 dni, stanovanj ni: Združene osnovne šole Celje – TOZD Glasbena šola Celje, Celje, Slomškov trg 10 (SZ CE 154.0031, 154.0059, 154.0062, 154.0076)

STIKOVA VROČA LINIJA
ZVEDELI VČERAJ - VELJA DANES!

MLADE DRUŽINE IN PODJETNIKI IZJEMEN AKCIJSKI POPUST do 31. 8. 1990
Ste se osamosvojili? Iščete najugodnejše variante za opremo vašega novega bivalnega ali poslovnega prostora? Vaša rešitev je sestavljivi program OMEGA, ki ga lahko dobite po izredno ugodnih, 50% nižjih cenah v **SALONU POHIŠTVA NOVOLES** v Novem mestu in ostalih trgovinah s pohištvom. Akcijski 10 – 40% popust pa velja tudi za ostali Novolesov jedilniški (SKAND – 40%, BARBARA – 30%, ...) in pohištveni program.
INFORMACIJE: SALON POHIŠTVA NOVOLES NOVO MESTO
tel. (068) 25-091 IN OSTALE TRGOVINE S POHIŠTVOM.

MOSKVA – LENINGRAD – KIJEV UGODNO
Za 10-dnevno potovanje z avtobusom–letalom–vlakom v **BUDIMPEŠTO–LVOV–LENINGRAD–MOSKVO–KIJEV–BUDIMPEŠTO** z odhodom 26. 8. se lahko prijavite pri YUGOTOURSU, Ljubljana, Titova 36, tel. (061) 321-794, 321-795 ali pri pooblaščenih agencijah v Sloveniji. Cena zelo ugodna: od 3.120 din – 3.840 din. Polni penzioni.

KERAMIČNE PLOŠČICE MARAZZI pri KURIVOPRODAJI
Vse, ki gradite in obnavljate stanovanje ali pa to načrtujete oziroma samo želite,
PRODAJNI CENTER KURIVOPRODAJA MOSTE, Letališka c. 1, vas vabi, da si ogledate prodajni salon keramičnih ploščic največjega proizvajalca MARAZZI
– izjemna ponudba
– ugodne cene
– možnost naročila po želji kupca
Pričakujemo vas vsak dan od 7. do 19. in ob sobotah od 7. do 13. ure.

DIRKA FORMULE 1 Budimpešta, 12. 8. 90
Cena 700 din, v ceno je vključen prevoz s turističnim avtobusom in vstopnina. Inf. po tel. (064) 723-412, IVAN TOURS, podj. za turizem, Bohinjska Bistrica.

AVTO ŠOLA ŠOLT NAJCENEJŠA V LJUBLJANI
ŠOLT, Študentsko naselje, blok 7, organizira tečaje cestnoprometnih predpisov. Začetka 13. 8. 90 in 27. 8. 90 ob 18. uri. Cena 350 din, študentje 300 din. Cena ure vožnje 160 din, študentje 150 din, prva ura brezplačna, čakalne dobe ni. Prijavite se lahko vsak dan od 10. do 12. in od 14. do 16. ure, v petek od 10. do 13. ure, tel. (061) 268-128.

TEHNIČNA TRGOVINA COMING
Stara c. 3, Vrhnika
tel. (061) 752-070 dop.
tel. (061) 751-491 pop.
PRODAJA NA 3- DO 6-MESEČNO POSOJILO
avdio-video tehnika, bela tehnika, drobni gospodinjski aparati
BARVNI TELEVIZORJI
fisher, ITT, seleco, ultravox, samsung, sanyo
37 cm – 5.990,00
51 – 55cm – od 6.490,00 do 10.990,00 din z in brez teleteksta
63 cm – od 15.795,00 din do 17.995,00 din teletekst, stereo, PIP
70 cm – od 13.995,00 din do 18.695,00 din teletekst, stereo, PIP
VIDEORECORDERJI PLAYERJI
fisher, ITT, goldstar od 4.995,00 do 12.200,00 din
PRALNI STROJI
POMIVALNI STROJI
ariston, 13 do 20 prog., z in brez sušil., od 7.200,00 do 11.765,00 din
ariston – 6 programov – 9.995,00 din

DEČJE NOVINE V NOVIH PROSTORIH
Cenjene kupce obveščamo, da smo se preselili v lastne prostore na Dolenjski cesti 83. Obiščite nas ali pokličite po tel. (061) 331-711. Nudimo vam pestro izbiro iz našega programa in uvoza: šolski pribor, papirna galanterija, didaktične igrače, knjižni program. Prodaja na veliko, konkurenčne cene. Tudi dobava bo odslej hitrejša.

NE SPREGLEJTE!
V Domusu – Potrošniško informativnem centru na Kardeljevi 2 lahko kupujete unikatna darila, spominke, oblačila, šale, rute, prešite odeje, dekorativne izdelke. Vse ročno izdelano!
Cene so ugodne!

MAOP
Nudimo vam računalniško obdelavo poslovne informatike: Glavna knjiga, Saldakonti, Obračun osebnih dohodkov (proizvodni in režijski), Materialno poslovanje, Osnovna sredstva, Drobni inventar itd.
Oglasite se na naslov: **MAOP Računalniški inženiring,** Stari trg 5, telefon (061) 211-047, telefaks (061) 455-868.

TENIŠKI TEČAJ V TIVOLIJU
TK Olimpija organizira enotedenske teniške tečaje za otroke in odrasle. Informacije in vpis po tel. (061) 315-522, int. 256.

AutoCAD MIKROHIT
AutoCAD tečaji! Obveščamo vas, da kot avtorizirani zastopnik za prodajo in izobraževanje programskega paketa AutoCAD organiziramo kvalitetne tečaje vseh nivojev po programu AUTODESK-a in specialistično izobraževanje – arhitektura, strojništvo, elektrotehnika. Vsak udeleženec dela na grafični postaji, število je omejeno. MIKROHIT, Dalmatinova 11, Ljubljana, tel. (061) 321-560 ali 329-373.

BRESTOVE KUHINJE POCENI KOT ŠE NE DOSLEJ
V Prodajnem centru SLOVENIJALES v Ljubljani je **do 31. avgusta akcijska prodaja** Brestovih kuhinj »GENERACIJE 2000« (pet različnih modelov) **z 20% popusta,** pri plačilu z gotovino pa še **dodatnih 10% popusta.** Če bo znesek vaše kuhinje presegal 10.000,00 din, vas čaka še lepo praktično **darilo.**

SANJA d.o.o. Reboljeva 7 tel. (061) 349-954 (061) 711-435
DUBROVNIK – OTOK KORČULA za vse tiste, ki si želijo štiridnevni izlet nekoliko drugače. Cena 1.970,00 din. Odhod iz Ljubljane z udobnim avtobusom 15. 8. 90
RIM – CAPRI – POMPEJI – VEZUV, 22. 8., cena 2.600 din. Možno obročno odplačevanje.

Poceni nakup – nakup direktno pri proizvajalcu Instalacije Grosuplje
Pod zelo ugodnimi pogoji nudimo naslednje proizvode:
– pocinkane in bakrene žlebove z vsem pritrdilnim materialom
– cisterne za kurilno olje, 1000 – 3000 l
– pocinkane kontejnerje za smeti, 240 l
– hidrantne omarice
– talne rešetke in pokrove
Informacije dobite po tel. (061) 772-233, INSTALACIJE Grosuplje, Adamičeva 51.

HYDS d.o.o. HIDRAVLIKA, PNEVMATIKA proiz. trg. podj. Grobelje 2, Domžale tel. faks (061) 711-562
Najhitrejša izdelava tesnil za hidravliko in pnevmatiko. Velik asortiment tesnilnih elementov v naši prodaji.
NOVO! **Nudimo vam kompleten servis hidravlične opreme na terenu.** Pokličite nas in obiskal vas bo naš strokovnjak.

TENIŠKA ŠOLA
HIT CLUB vas pričakuje. Tel. (061) 452-919, neprekinjeno.

DNEVNIK »DELO«, IZDAJA ČGP DELO, TOZD DELO ● USTANOVITELJ TOZD DELO ● NASLOV UREDNIŠTVA: LJUBLJANA, TITOVA 35, TELEFONA N. C. 318-255, 319-255 ● MALOPRODAJA – KOLPORTAŽA ● YU DELO 31-255 ● POSTNI PREDAL 29, 61001 LJUBLJANA ● TISK ČGP DELO, TOZD TISK ČASOPISOV IN REVIJ, LJUBLJANA, TITOVA 35 ● NAROČNINA TEL. 315-366, **REKLAMACIJSKI ODD. DOSTAVE DNEVNIKA »DELO« ZA LJUBLJANO TEL. 318-880, LJUBLJANA, TITOVA 35, NON STOP OB DELAVNIKIH IN SOBOTAH** ● POSAMIČNA ŠTEVILKA STANE 6.00 DINARJEV, SOBOTNA ŠTEVILKA 8.00 DINARJEV ● NAROČNINA ZA AVGUST 1990 170.00 DINARJEV. ZNIŽANA NAROČNINA ZA UPOKOJENCE 153.00 DINARJEV ● ZA PLAČNIKE PO BANKI (TRAJNI NALOGI) ŠE 5% POPUST ● NAKAZILA NAROČNINE NA TEKOČI RAČUN: ČGP DELO – TOZD »DELO«, ŠTEVILKA 50102-603-48909 ● LETNA NAROČNINA ZA TUJINO OD 1. 7. DALJE: ZDA 641 USD, AVSTRIJA 4.724 ATS, ZRN 667 DEM, FRANCIJA 2.254 FRF, ŠVICA 558 CHF, ŠVEDSKA 2.412 SEK, ITALIJA 501.500 ITL ● PLAČILA NA DEVIZ. RAČUN PRI LB, ŠTEVILKA 50100-620-107-257300-27822/0; NAROČILA NA DNEVNIK DELO SPREJEMAMO VSAK DAN IN ZAGOTAVLJAMO DOSTAVO NA DOM V PETIH DNEH OD NAROČILA ● ODPOVEDI LAHKO UPOŠTEVAMO OB KONCU MESECA ● STIK – SPREJEM MALIH OGLASOV PO TELEFONU 318-866 ALI OSEBNO NA BLAGAJNI V ŠUBIČEVI 1 ALI TITOVI 35 OD 7. DO 19. URE ● SPREJEM OSMRTNIC: OB DELAVNIKIH OD 7. DO 16. URE OZ. OB SOBOTAH OD 7. DO 11. URE OSEBNO (ŠUBIČEVA 1 IN TITOVA 35), PO TELEKSU YU DELO ST 31-633, S TELEGRAMOM ALI PO TELEFONU 318-866 (OD 14. DO 16. URE) ZA NAROČNIKE IZVEN LJUBLJANE ● OGLASNO TRŽENJE, LJUBLJANA, TITOVA 35, 61001 LJUBLJANA, TELEFON 318-570, TELEFAX 318-570 ● OB NEDELJAH IN PRAZNIKIH SPREJEMA OSMRTNICE (DO 16. URE) NEPOSREDNO CENTRALNA REDAKCIJA »DELA«, LJUBLJANA, TITOVA 35 OSEBNO ALI PO TELEFONU 315-366 ZA NAROČNIKE IZVEN LJUBLJANE ● ROKOPISOV NE VRAČAMO
TELEFON DEŽURNEGA UREDNIKA 318-252, TELEKS YU DELO 31-255, TELEFAKS 311-871.

STIKOVA VROČA LINIJA
ZVEDELI VČERAJ – VELJA DANES!

TRGOVINA FORTUNA Tržaška 46, Lj.
Odprli smo novo samopostrežno trgovino z mešanim blagom na Tržaški 46 v Ljubljani (za bencinsko črpalko, poleg gostilne »Pri Kristini«). Oglejte si nas!

Atraktiven nakup uvoženih oblačil
majice od 50 din, srajce od 290 din dalje, hlače od 390 din dalje, ženski kompleti bermuda od 190 din dalje, trenirke samo po 390 din.
Mogoč tudi nakup po grosističnih cenah.
Trgovina BRAVO, Titova 131 (poleg Mercatorjeve poslovne stavbe za Bežigradom).

CZT »Šola tujih poslovnih jezikov«
NOVO – nemški začetni intenzivni tečaj v štirih enotedenskih blokih – 27. – 31. 8. Ljubljana; 17. – 21. 9. Radenci; 8. – 12. 10. Ljubljana; 12. – 16. 1. Radenci. **Prijave in informacije: CZT Radenci, tel. (069) 73-059, teleks 35269, faks (069) 73054.**

CZT »Šola tujih poslovnih jezikov«
Tečaji angleščine – izvajalec skupina LOGOS
3. – 8. 9. Osvežitveni tečaj – Radenci
10. – 15. 9. Angleščina za pravnike – Radenci
17. – 22. 9. Osnovna poslovna komunikacija – Radenci
24. – 29. 9. Poslovni sestanki in pogajanja – Radenci
15. – 20. 10. Poslovna komunikacija v zunanji trgovini – Ljubljana
Tečaji nemščine – izvajalec skupina INTERLINGUA
1. – 5. 10. Osnovna poslovna komunikacija – Radenci
22. – 26. 10. Nadaljevalni seminar poslovne komunikacije – Radenci
Prijave sprejema Center za usposabljanje zunanjetrgovinskih delavcev Radenci, telefon (069) 73-059, teleks 35269, faks (069) 73054.

AGROTEHNIKA TRGOVINA VRTIČKARJI, KMETOVALCI, SADJARJI IN VINOGRADNIKI POZOR
Trgovine Agrotehnike vam ponujajo širok izbor kmetijske mehanizacije in opreme za sadjarstvo, vinogradništvo in kletarstvo po konkurenčnih cenah in s popusti.
Na voljo imajo najširšo izbiro sredstev za varstvo rastlin po najugodnejših cenah. Nadomestne dele za kmetijsko mehanizacijo in motorna vozila imajo vedno na zalogi. Kupujte na enem mestu, v trgovinah Agrotehnike.

ZELO UGODNO OD 10–50% POPUST
Nudimo vam naslednje izdelke: namakalne sisteme Tomos 250 in 500, rotacijske kosilnice K500BS in izvenkrmne motorje Tomos, avtomatike, APN 6 in ATX 50, čistilce podrasti Homelite, nahrbtne razpršilce Tomos, kultivatorje maestral LA 300 s priključki, mot. žage Husqvarna 254 in 266, kolesa (uvoz iz Italije) ž., otr. in gorska, gorska in športna uvoz Tajvan, kolesa Rog, orodje Black & Decker in Iskra, radiokasetofone, ministolpe, party centre, walkmane, televizorje Grundig, avtoradie Philips, videorekorderje Crown, pločevinaste cisterne, peči za centralno kurjavo Feroterm, TVT, ITPP, Unikal – uvoz, solarne kolektorje, solarne bojlerje, avtoprikolice, mikrovalovne pečice, mešalce, varilne aparate, 2 kg pralne stroje ITT, žepne kalkulatorje, osebne gume Sava in Pirelli. Vse to pri **TRGOAVTO Cerknica,** tel. (061) 791-631 od 7. do 20. ure.

TRGOVINA DENDA Moša Pijade 36
vam nudi elegantne **unikatne spalne srajce** in **jutranje halje**; ž., m. in otr. perilo po **ugodnih** cenah, posteljnino in kopalniško perilo; **uvožene** kozmetične izdelke. DENDA – za intimni del vašega življenja.

KERAMIKA 90
Italijanske keramične ploščice v omejenih količinah po izredno nizkih cenah dobite v **LGM Lesnina–Gramex,** Verovškova 72, Ljubljana. Nudimo ugodne nakupne pogoje, mogoč nakup na obroke. Odprto vsak dan od 7. do 19. ure, sobota od 7. do 13. ure, tel. (061) 342-083.

Lesnina MAVRICA ponuja drugačne sanitarne armature
Enoročne sanitarne armature različnih barv – avstrijskega proizvajalca INHACO. Dobite jih v trgovini **Lesnina MAVRICA** na Gosposvetski 13 v Ljubljani.

RUSALKA, d.o.o. Trg. podj., Petkovškovo nabr. 27
RUSALKA vam je v svoji prodajalni spet pripravila **nove vzorce** metrskega blaga – tudi že za prve jesenske dni – po nizkih cenah. Odprto **vsak dan od 9. do 19.** ure in ob **sobotah od 8. do 12. ure.**

KLUB »VICTORIA«, Derenčinova 25/4, Zagreb, tel. (041) 415-129, 448-330
ŠPANIJA LLORET DE MAR: 8 dni, 28. in 29. 8., 1., 10., 15., 28. 9. iz Lkubljane, polni penzion, 2.400 din ● **PARIZ:** 8 dni, 28. 8., 15. 9. 1.000 din + 800 FRF ● **RIM:** 7 dni, 27. 8. in 16. 9.
Organiziramo programe po želji. Skupine imajo velik popust.

KRIŽARJENJE PO DNJEPRU 8.–23. 9.
16-dnevno križarjenje **Kijev–Odesa–Kijev**, polni penzioni, ogledi, zabava, cena 5.500 din, kredit. **MONTENEGRO EXPRESS,** Celje, Stanetova 4, tel. (063) 25-133.

ŠPANIJA – AZURNA OBALA – 7. 9.
9 dni avtobus, 6 polpenzionov v Lloret de Maru, 1 N/Z v Nici, ogled Monaca, cena 2.800 din, kredit. **MONTENEGRO EXPRESS,** Celje, Stanetova 4, tel. (063) 25-133.

BACH d.o.o. T.A. VALVASOR Prušnikova 99, tel. (061) 50-762.
Vabimo vas, da z nami preživite prijeten oddih **v Izraelu in Ameriki.** Prodajamo letalske vozovnice (domače in mednarodne), aranžmaje, oddihe. Ugodne cene. Pokličete nas lahko vsak dan med 8. in 17. uro. Vpis v plesno šolo za otroke, mladino in odrasle od 15. 8. dalje. Tečaji bodo potekali v preurejenih prostorih Doma svobode Šentvid. Vse dodatne inf. v turistični agenciji.

MALICA PO MOJEM OKUSU
Ramsteak z možgani, naravna omaka, dušeni riž, sestavljena solata ali mornarski špageti, endivija solata s krompirjem **za 35 din. Gostinsko podjetje Črnuče PE BEŽIGRAJSKI HRAM,** tel. (061) 322-714.

POCENI V EKSOTIČNO TURČIJO (izl. – letov.) EKO-ORIENT, (063) 37-110, (061) 578-770
CARIGRAD, 5 dni: **letalo** 23. 8., 13. 9., 27. 9. za 2900 din, **klima BUS** 15. 8., 24. 10. za 1490 din. **KAPADOKIJA,** 10 dni: **klima BUS** 14. 9., **letalo** oktobra. **ANTALIJA** (Sred. morje), 15 dni, **letalo** 20. 8., 27. 8. za 8470 din. Vedno htl B kat., vodnik, **na obroke.**

Najhitrejša pot do znanja plavanja in varnega potapljanja
Zaradi velikega povpraševanja za pripomoček za učenje plavanja in potapljanja oz. **Swim sink ball – plavalno potapljaško žogo,** obvešča firma MARCO iz Sevnice, da ta izdelek lahko kupite v Ljubljani v Nami, Slovenijašportu, FTK in papirnicah MK ali po povzetju v 3 dneh na naslov: **MARCO, 68290 Sevnica, p.p. 59,** telefon (0608) 81-306 ali (0601) 84-124.

FAXICOMM, d.o.o. Podjetje za telekomunikacijski inženiring tel. (061) 263-102 fax. (061) 267-861
Zaščita proti streli: **2.375,00 din** (obvezna pri vključitvi faksa)
AVTOTEHNA CANON FAX 270: **29.390,00 din,** origin. papir 50 in 100 m
PANASONIC UF – 150: **26.000,00 din**
PANASONIC UF – 250: **35.000,00 din**
PANASONIC UF – 640: **70.000,00 din**
Vsi izdelki imajo YU-ATEST. Faks. aparati pa tudi žig ZJ PTT.

BOBENČEK, Trubarjeva 15
Ne mučite se s tekanjem po trgovinah – pri nas vas oblečemo **30% CENEJE.**

SAMO ŠE...
nekaj prostih mest: **VERONA,** operna predstava Carmen, odhod 15. 8., in izlet v **BENETKE,** odhod 11. 8. Inf. SLOVENIJATURIST, telefon (061) 325-646 in 325-651.

DALMACIJATURIST, Linhartova 3
vam v svojih brezcarinskih prodajalnah Laguna, Linhartova 3, tel. (061) 322-998, Jurček, Titova 77, tel. (061) 320-040, Boutique, Titova 135, tel. (061) 349-564 nudi televizijske sprejemnike in videorekorderje vrhunske kakovosti. Nudimo tudi druge tehnične predmete, majice La coste in ostalo blago po želji. Pohitite z obiskom.

VIRTUS d.o.o. Car marketing, Dolomitska 9
Spet vabljiva ponudba avtomobilov pri VIRTUSU: **renault 19 TR** (185.500 din), **renault chamade 19 GTS** (208.600 din), **honda civic 1,5 IGL** (221.200 din), **peugeot 405 GLI** (230.300 din), **mitsubishi lancer** (199.500 din). Inf. vsak delavnik od 10. do 12. in od 16. do 18. ure. Tel. (061) 574-850.

INTERA CELJE Salon pohištva, Ul. XIV. div. 14, tel. (063) 28-611/301 (nasproti stare avt. postaje)
Akcijska prodaja kuhinj, usnjenih sedežnih garnitur in spalnic.
Akcijska cena jedilnega kota (miza, 2 stola, kotna klop za 3.422 din – prej 5.518 din). Jedilnice popust 20 – 50%.
Sedežne garniture Florijan Bobič 30% popust.
Posebna ponudba direktorskih foteljev in pisarniških stolov.
OBIŠČITE NAS, NE BO VAM ŽAL!

Poletna šola tujih jezikov na CTJ
Od 20. do 24. avgusta, angleška slovnica, nemški zunanjetrgovinski tečaj; od 27. do 31. 8. – angleški tečaj »PRVIH PET MINUT«, nemška slovnica, italijanska konverzacija, francoska slovnica.
Inf. in prijave po tel. (061) 317-865 ali na naslov: Vilharjeva 21, Lj.

MULTICOM ANGLEŠČINA – 2. poletni razpis
tel. (061) 324-347
Podjetje za poučevanje tujih jezikov **MULTICOM,** p.o. Lj., Dvoržakova 8 (pri Bavarskem dvoru), razpisuje napovedane POLETNE TEČAJE ANGLEŠKEGA JEZIKA, hitre, sproščene, v majhnih skupinah, z več uporabnega jezika in ... 25% cenejše. ZAČETEK V PONEDELJEK, 13. 8.
Posebna ponudba: programi za osnovnošolce, srednješolce IN POPRAVNE IZPITE.
Prijave po tel. (061) 324-347 od 11. do 14. ure DO SOBOTE, 11. 8. 90!

TEČAJ ZA VODITELJE ČOLNOV
ŠOLT, Študentsko naselje, blok 7, organizira tečaje za voditelje čolnov. Začetek 13. 8. ob 20. uri in 3. 9. ob 20. uri. Cena 560 din, študentje 390 din, literatura vključena v ceno. Prijavite se lahko vsak dan od 10. do 12. in od 14. do 16. ure, v petek od 10. do 13. ure, tel. (061) 268-128.

NAROČILA ZA OBJAVO OGLASOV V STIKOVI VROČI LINIJI SPREJEMAMO PO TELEFONU (061) 329-559 IN NA NASLOV ČGP DELO STIK, LJUBLJANA, TITOVA 35, DO 12. URE ZA OBJAVO NASLEDNJI DAN – DO ZAPOLNJENOSTI PREDVIDENEGA PROSTORA.

NA ISTO TELEFONSKO ŠTEVILKO LAHKO NAROČITE TUDI OBJAVLJANJE VAŠEGA SPOROČILA NA SVETLOBNEM »DISPLAYU« NA STAVBI GOSPODARSKE ZBORNICE V LJUBLJANI.

STIKOVA VROČA LINIJA TUDI NA RADIU PLUS OB 8.15 ○ ☆ NA TELETEKSTU TV LJUBLJANA

MALI OGLASI
TEL. 318-866
Pri okencu:
Šubičeva 1, Titova 35
Sprejem oglasov vsak dan
od 7. do 19. ure
ob sobotah in dan pred praznikom
od 7. do 11. ure.
Oglase za naslednji dan sprejemamo:
na okencih **do 9.30,**
po telefonu **do 10.30**

STANOVANJA

prodam

PRODAM stanovanje v BS-3, 56 m² + garažo, 120.000 + 15.000 DEM din. protiv. ☎ 443-242. **2929-10-sta**

DVOSOBNO stanovanje 40 m², blizu kina Šiška, prodam. Cena 2000 DEM/m² v din. protiv. ☎ (061) 552-229. **t-49901-10**

DVOSOBNO stanovanje, pritlično, sončno, 58 m², v Domžalah, prodam. ☎ (061) 713-739, popoldne. **t-49936-10**

GARSONJERO, 27 m² v Škofji Loki – Novi Svet, prodam. Vseljivo takoj. ☎ (064) 621-357. **t-49963-10**

STAREJŠE trisobno stanovanje ugodno prodam. Ponudbe »Škofja Loka« **p-5906-10-st**

DVOBOSNO komfortno stanovanje, 60 m², telefon, v neposredni bližini centra Ljubljane, prodamo. ☎ (061) 323-431. **pt-49917-10**

INFO-STAN
Zaloška c. 99, telefon 061/443-242
Če želite zamenjati, prodati, kupiti, oddati ali najeti stanovanje, hišo, parcelo, lokal ali kakšno drugo nepremičnino, se oglasite pri nas na Zaloški 99 ali pa nas pokličite vsak delavnik med 9. in 13.30 ali v soboto med 10. in 12. uro.
psta-2928-10

LUCIJA – Portorož! Enoinpolsobno opremljeno mansardno stanovanje 50 m², prodam delno na obroke. ☎ (062) 621-096. **pt-50043-10**

SOBO 13 m², v centru Domžal, prodam. Cena po dogovoru. Ikić Meho, Glavarjeva 13 B, Mengeš. ☎ (061) 737-990. **pt-50051-10**

TRISOBNO, lastniško stanovanje, 63 m², v Ljubljani, prodam. ☎ (061) 442-866. **t-49821-10**

STANOVANJE 83 m², v Centru (centralna, telefon), prodam za 130.000 DEM (din. protiv.) ☎ 313-131. **u-2922-10-st**

V ŽALCU prodam stanovanje, 35 m², za 25.000 DEM v din. protiv. ☎ (063) 25-920, int. 321, od 10.–12. ure. **t-49260-10**

kupim

STARO enosobno stanovanje kupim. Lahko brez centralne od Ljubljane do Litije. Vrednost 200.000 din. ☎ (061) 613-121, int. 421, od 8. do 10. ure, dopoldan, v četrtek in petek. **t-49813-12**

KUPIM enosobno stanovanje – BS-3 Bežigrad. ☎ 343-963 po 15. uri. **5901-12-st**

ENOSOBNO stanovanje v središču Ljubljane ali v Trnovem kupim. Ponude pod »Gotovina takoj« ali po ☎ (061) 484-917, po 17. uri. **5903-12-st**

najamem

SLOVENEC išče garsonjero ali stanovanje v Ljubljani. ☎ (061) 346-761. **705685-13**

GARSONJERO ali sobo v Ljubljani iščem. ☎ 342-426, od 16.–18. ure ali ponudbe pod »Zdravstvena delavka«. **705691-13**

NAJAMEM manjše stanovanje ali sobo s kopalnico in posebnim vhodom. ☎ (061) 374-462, interna 258, ob delavnikih. Pisne ponudbe pod »Redna plačnica«. **705699-13**

ENOSOBNO stanovanje najamem blizu središča mesta. ☎ (061) 213-549 ali ponudbe pod »Korektno«. **807889-13**

IŠČEM garsonjero neopremljeno po možnosti s telefonom. ☎ 311-922, int. 26-65. **808008-13**

GARSONJERO ali stanovanje iščeta dve uslužbenki. Ponudba pod »Pošteni«. **808183-13**

NAJAMEM garsonjero ali sobo, posebni vhod, kopalnica. Delno predplačilo. Ponudbe po ☎ (061) 323-442, int. 311 ali pod »Student ob delu«. **808186-13**

ŠTUDENTKA petega letnika medicine najame manjšo garsonjero v središču mesta ali bližini. ☎ (068) 49-217. **808191-13**

ŠTUDENTKI medicine iščeta stanovanje v Ljubljani. ☎ (064) 82-698. **808194-13**

OGRAVANO sobo, v Ljubljani, od oktobra naprej, najameta študenta. ☎ (066) 58-970, (066) 59-529. **pt-816-13**

OPREMLJENO dvo- ali večsobno stanovanje s telefonom ali manjšo hišo, najamem za daljše obdobje. ☎ (061) 313-288, int. 220, Lenka. **pt-49717-13**

GARSONJERO ali sobo s kopalnico, najameta dve študentki. Pokličite vsak dan razen petek, sobota, nedelja, ☎ (066) 56-515. **pt-49902-13**

ŠTUDENT 3. stopnje kemije in absolventka najameva dvosobno stanovanje. Cena do 400 DEM. Polletno predplačilo. ☎ (061) 331-704. **p-808195-13**

NAJAMEM sobo v Ljubljani, z souporabo kopalnice, brez predplačila. ☎ (042) 830-165, Majda. **ptt-714-13**

PODIPLOMANT išče v Ljubljani garsonjero ali enosobno stanovanje. ☎ (066) 58-926, po 15. uri. **t-49431-13**

SOBICI, v Ljubljani, po možnosti v okolici Fužin ali Zaloga, iščeta dve študentki. ☎ (068) 65-090. **t-49760-13**

ŠTUDENTKA arhitekture išče garsonjero ali enosobno stanovanje v bližini centra Ljubljane. ☎ (0602) 83-360. **pt-50056-13**

BRAT in sestra, oba študenta, najameta enosobno stanovanje s telefonom. ☎ (061) 315-844, int. 39. **t-49979-13**

MATI z odraslim sinom nujno najame garsonjero ali sobo, s kopalnico, za krajši čas. ☎ (061) 442-322 do 15. ure ali (061) 487-752, po 15. uri. **t-50028-13**

S 1. 9. 1990
najamem opremljeno garsonjero,
s telefonom, v centru Ljubljane. Predplačilo. Tel. (061) 320-069.
t-50045

NEOPREMLJENO enoinpolsobno ali dvosobno stanovanje, najame družina z enim otrokom. Možnost predplačila za daljši čas. ☎ (061) 314-716. **p-808061-13**

oddam

V OPREMLJENO sobo sprejmemo sostanovalko. Avševa 21, Nove Jarše, Ljubljana. **t-50016-14**

INVALID na vozičku, nudi storitve za pomoč v gospodinjstvu in nego. Ponudbe pod »Invalid«. **pt-49229-14**

DVOSOBNO opremljeno stanovanje v Šiški, v bloku, oddam v najem dvema študentoma. Ponudbe pod »Najboljši ponudnik«. **pt-49401-14**

ODDAM enosobno, opremljeno stanovanje. Ponudbe pod »Predplačilo« ali po ☎ (061) 452-919. **808153-14**

STANOVANJSKA OPREMA

prodam

KUHINJSKO mizo s 4 stoli, pomivalno korito iz nerjavečega jekla (vložek) in 2 jogija prodam. ☎ (061) 312-336. **808182-20**

MONTAŽA satelitskih in zemeljskih antenskih sistemov. ☎ (061) 343-416. **t-50027-165-60**

MONTAŽA varnostnih ključavnic, alarmnih sistemov in ključavničarstvo, z garancijo. ☎ (061) 557-872, Černetova 40, Ljubljana. **pt-48116-165**

ŽALUZIJE izdelujemo, obnavljamo, montiramo in popravljamo. ☎ (061) 485-012. **t-49753-165**

UGODNO in kvalitetno opravljam sobopleskarska dela. ☎ (061) 733-003. **t-49854-165**

ROLETARSTVO Nograšek, Milje 13, 64208 Šenčur. ☎ (061) 50-720 obvešča cenjene stranke, da ponovno sprejema naročila za rolete, žaluzije in lamelne zavese. **t-49856-165**

UGODNO prodam novejše kuhinjske omarice (bele), za manjšo kuhinjo in novejšo knjižno omaro z vitrinami. Plačilo lahko na obroke. ☎ (061) 273-347. **808184-20**

TROSED in dva fotelja prodam. ☎ (061) 318-011. **t-49785-20**

POHIŠTVO prodam zaradi selitve. ☎ (061) 555-352. **t-49801-20**

KUHINJO Nada Svea Zagorje, ugodno prodam. ☎ (061) 553-753 ali Kermavnerjeva 23, Lj. **t-50044-20**

GOSPODINJSKA OPREMA

prodam

ŠTEDILNIK 2+2, rabljen, ugodno prodam. ☎ (061) 316-495. **t-50010-25**

PRALNI stroj končar in otroško posteljico z jogijem prodam. ☎ (061) 442-549. **t-50062-25**

SKRINJO, 240 l, s predali, prodam. ☎ (061) 318-011. **t-49784-25**

RABLJEN kuhinjski pod in pomivalno korito, ugodno prodam. ☎ (061) 373-441. **t-49719-25**

KUHINJO Mateja, bele barve, s šankom, prodam zaradi selitve. Mlič–Košir, Krakovska 10 B, Domžale. ☎ (061) 711-122. **t-49849-25**

ZAMRZOVALNO skrinjo obodin H02311, sušilno havbo za lase, prodam. ☎ (061) 271-135. **p-808174-25**

KUHINJSKI küppersbusch, nerabljen, kombiniran štedilnik, LTH 380 skrinjo in kuhinjsko kredenco iz masivnega lesa zelo ugodno prodam. ☎ (061) 224-501, zvečer. **808085-25**

OTROŠKA OPREMA

prodam

UGODNO prodam otroški stolček trip-trap. ☎ (061) 340-930. **2934-30-sta**

POSTELJICI, nahrbtnika in avtosedeža, poceni prodam. ☎ (061) 328-119. **t-49793-30**

GRADBENI MATERIALI

prodam

HRASTOVE plohe, 5 cm, 8 m², ugodno prodam. ☎ (061) 771-039, Peter Vidrih, Četez 2, 61313 Struge. **t-49725-35**

TRI hrastova, dvižna garažna vrata, ugodno prodam. ☎ 738-700, Tavčar. **st-5912-35**

BAKRENE plošče, deb. 0,55 mm, dim. 1000/2000, prodam po 800 din. ☎ (061) 271-135. **p-808172-35**

DVE strešni okni, okno 80/140 z roleto, odtočne poc. cevi in žlebove ter salonitne plošče – rabljeno, prodam po ugodni ceni. ☎ (061) 271-135. **p-808173-35**

HRASTOVE PLOHE, stare 6 let, 2 m², prodam. Cena 1000 DEM din. protivrednosti/m². ☎ (061) 800-049. **t-49939-35**

ELEMENTE, nove za betonsko ograjo, ugodno prodam. ☎ (061) 319-166, int. 282, dopoldan. **t-49961-35**

RABLJENO strešno kritino, kikinda, ugodno prodam. ☎ (061) 579-747. **t-50007-35**

ETAŽNO centralno peč, emocentral, 20 L, rabljeno eno sezono, ugodno prodam. Franc Podržaj, Brezovica 19, Borovnica. **808157-35**

SMREKOV GPAŽ, suh, za obloge, napušče streh, za garažna vrata, različnih širin in dolžin, prodam od 80 din/m² naprej. ☎ (061) 781-244. **808167-35**

ŠTEVEC enofazni, dvotarifni, nov in pralni stroj naonis, poceni prodam. ☎ 273-552. **a-2923-35-st**

INTELIGENTNI AVTOMOBILI

COROLLA '90 FUNCAR
ELEKTRONSKO VBRIZGAVANJE
GORIVA, 16 VENTILOV,
105 PS/77 KS

SEDAJ: TAKOJŠNJA DOBAVA – PRIHRANEK PRI DODATNI OPREMI:

	pribitek na ceno
1,6 i – 16 V, 105 PS	17.000 ATS
široke gume 175/70 SR 13	1.500 ATS
dodatni blatnik	3.500 ATS
spojler na strehi	2.000 ATS
barvni odbijači	3.000 ATS
merilec obratov	2.500 ATS
športni volan	100 ATS
	30.500 ATS
CENA PAKETA ZA FUNCAR	16.186 ATS
PRIHRANEK	14.314 ATS
SKUPNA CENA:	POKLIČITE NAS!

TOYOTA KINZEL
CELOVEC, Völkermarkterstr. 145, tel. 9943/463-32231 (Rosenthalerstr., 2. semafor desno – proti Gradcu, pri »KIKA« levo okoli 200 m) GOVORIMO SLOVENSKO

EMENS d. o. o.
Prapretno 63 A
61430 Hrastnik
JUGOSLAVIJA
Podjetje za elektroniko, računalništvo, trgovino in zastopanje
tlx. 35152 EMENS YU
tel. (0601) 41-425; tlf. (0601) 42-425

POPOLNA RAZPRODAJA!
ZARADI USTANOVITVE NOVE FIRME RAZPRODAJAMO OBSTOJEČO KOLEKCIJO
KRZNENIH IN USNJENIH MODELOV – IZKORISTITE ENKRATNO PRILOŽNOST!
SANJSKI MODELI PO POLOVIČNIH CENAH
Sandrini Pelzo
Celovec, Dr. A. Lemisch Platz 4, tel. 9943/463-511357
POSTREGLI VAM BOMO V SLOVENŠČINI!

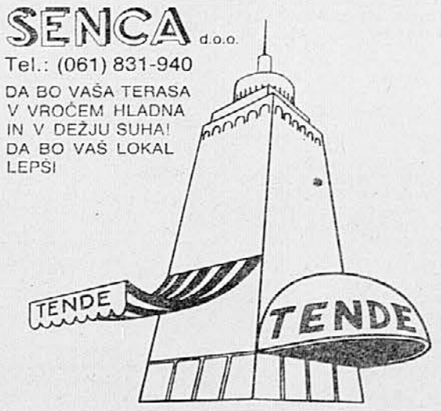
Radio HERZOG
CELOVEC, Paradaisergasse, tel. 9943/463-513402
OD 3. DO 15. 8. 1990
ZNIŽANJE CEN SONY APARATOV – 20 %
MTC avtoradio, digitalni, avtoreverse, 2×35 W 1.665 ATS neto
PHILIPS stereo radiorekorder 741 ATS neto

YAMAHA LUXMAN KENWOOD SHARP NAKAMICHI JVC ITT HI-FI stereo center JAGER Borovlje, Loiblstr. 12/Hauptplatz 17
SHARP VIDEOKAMERA, 8-kratni objektiv, komplet z dodatno opremo 1.599 DEM neto
SHARP VIDEOREKORDER 105, PONUDBA VELJA DO RAZPRODAJE ZALOG 599 DEM neto
SHARP WALKMAN, z radiom + avtoreverse 99 DEM neto
JAPONSKE VIDEOKASETE, 180 min, SHG 6,99 DEM neto
SONY PIONEER TOSHIBA FISHER BLAUPUNKT PHILIPS HITACHI DENON PANASONIC TECHNICS

Ugledna koroška firma išče
PRODAJALCA/ZASTOPNIKA za SLOVENIJO
za prodajo strojev za kavo, strojev in kuhinj za gastronomijo (novih in rabljenih) na **provizijski osnovi.**
Ponudbe v nemščini pošljite na naslov:
KÄRNTNER GASTRONOMIEMASCHINENMARKT
RATTINGER
Bahnstr. 25, A-9020 CELOVEC

NOV
UGUSSI DISCOUNT.
Ugodnost nakupa pri Ugussiju se je povečala z UGUSSI DISCOUNTOM; nov oddelek je v celoti posvečen priložnostim.
Oprema za kopalnice, obloge, sanitarije in ploščice po znižanih cenah.
Oddelek več, da porabiš manj
Vsak teden posebne ponudbe, ki ste si jih vedno želeli, po katerih pa niste nikoli upali vprašati. V TRSTU, v ulici Fianona, blizu nogometnega stadiona (Valmaura): obsežno parkirišče, velika izbira, velike ugodnosti.

SENCA d.o.o.
Tel.: (061) 831-940
DA BO VAŠA TERASA V VROČEM HLADNA IN V DEŽJU SUHA! DA BO VAŠ LOKAL LEPŠI

A. Hausmann & CO.
STALNO POSEBNE PONUDBE
različnih vrst blaga (razen prehrambnih izdelkov)
po GROSISTIČNIH CENAH!
ZA SAMOSTOJNE TRGOVCE IN OBRTNIKE
(obrtni list prinesite, prosimo, s seboj!)
BELJAK, St. Magdalenerstr. 35, tel. 9943/4242-41512
CELOVEC, Sonnwendgasse 10, tel. 9943/463-33717
GRADEC, Feuerbach Gasse 13, tel. 9943/316-912969
Odprto: pon.–čet., od 7.30 do 17. ure, petek, od 7.30 do 13. ure

V Slavoniji, v vznožju planine Psunj, so več sto let znane toplice Lipik. Majhno mesto z mnogo zdravstvenimi, zabavnimi in športnimi vsebinami, globoko v stoletnem parku, ekološko čisto daje možnosti, da vam prisrčno priporočamo

PREŽIVITE POČITNICE V LIPIKU!
TURISTIČNO REKREACIJSKI CENTER LIPIK
HOTEL »LIPIK«
polni penzion, zimski in poletni bazeni, paket aranžmaji

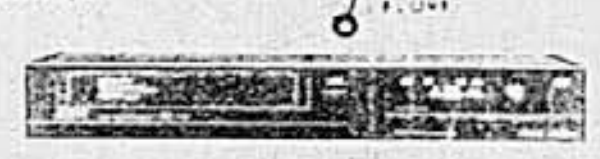
	turistični	zdravstveno-preventivni
7 dni	1.690 din	2.566 din
10 dni	2.366 din	3.616 din

TRC LIPIK
NA VAŠO VLOGO DAJEMO NAJVEČJE OBRESTI – ZDRAVJE! MOŽNOST PLAČILA V 3 OBROKIH
TURISTIČNI REKREACIJSKI CENTER LIPIK
tel. (046) 88-284 ● teleks 23-919, Lipik YU ● telefaks (046) 88-204

majdić HIFI-VIDEO

CELOVEC, PERNHARTGASSE 10
CELOVEC, VILLACHER RING 23
tel. 9943 463-54319
UNTERBERGEN 82 (pri Podljubelju)
tel. 9943 4227-2602

VIDEO – SENZACIJA:

AKAI VS 425

»stoječa slika, upočasnjena slika, daljinsko upravljanje s programom, števec v urah, min. in sekundah in še veliko drugih tehničnih novosti

595,- DEM neto

VIDEOKAMERA – SENZACIJA:

ORION VIDEOKAMERA

camcorder, high-speed-shutter
6-kratni objektiv, 10 luxov itd.

1.099,- DEM neto

PODOBNO NIZKE CENE TUDI PRI DRUGIH VIDEOREKORDERJIH IN CAMCORDERJIH – PRI KOMPLETNEM PROGRAMU SONY, PANASONIC, JVC, CANON, AKAI

Kräuterlisl

(Vaša Reform prodajalna v Celovcu)

V 6 dneh lažji za 3 do 6 kg!

Vsako pomlad in vsako jesen razmišljamo o svojem zdravju in želimo storiti nekaj dobrega za svoj organizem. Shujšati hočemo – ali se vsaj očistiti strupenih snovi. To storimo s hitro shujševalno kuro – pijemo sokove, polne vitaminov, mineralov in drugih koristnih snovi, in v enem tednu shujšamo za 3 do 6 kg!

Po shujševalni kuri pijemo sokove samo še enkrat na teden, da ohranimo vitkost, ali pa shujševalno kuro ponovimo, če želimo shujšati še bolj. Pravilna in zdrava prehrana (zelenjava, sadje, rastlinska olja in masti) je za vsako shujševalno kuro seveda nadvse pomembna.

Kräuterlisl A-9020 CELOVEC, Siriusstrasse 3, tel. 9943/463-511438-12

Rosentalerstrasse, za železniškim podvozom desno, čez štiri križišča – Siri usstrasse desno, nasproti Legro. Lastni parkirni prostor!

AUTOHOF

Celovec, Völkermarkterstr. 270
(na obvoznici za Gradec),
tel. 9943/463-37390-0

mazda

323, 1,3 i 115.800 ATS neto
MAZDA 323 – RAZLIČNI MODELI – TAKOJŠNJA DOBAVA!

TRAVNE plošče, prodam. ☎ (061) 737-286. t-49712-35

HRASTOVE hlode, prodam. Ivan Tegel, Breg 6, p. Ig. t-49865-35

kupim

VEČJO količino jelove hlodovine, kupim. ☎ (061) 454-456. t-49847-36

APARATI IN STROJI

prodam

ŽAGO venecijanko, s tremi listi in rezervnimi listi, prodam. ☎ (065) 59-026. t-49817-40

VF APARAT, 1,5kW, za varjenje pvc folij in nylon laks 0,7, prodam. Tone Poljanec, Puštal 151, Škofja Loka. ☎ (064) 622-197. ptt-821-40

TELEFONSKO tajnico, sanya, ugodno prodam. ☎ (061) 340-930. a-2933-40-st

EKSCENTRIČNO stiskalnico, weingarten, starejši letnik, 36 do 40 ton, poceni prodam. ☎ (061) 344-769. t-49958-40

DALJINSKI telefon do 30 km, in tel. tajnico, prodam. ☎ (061) 448-562, zvečer. 705682-40

MIZARSKE stroje, skoraj nove, kombinirka, tračna žaga, tračna brusilka, podajalnik. ☎ (061) 771-271. 705702-40

LIKALNIK na paro in vakuumsko likalno mizo, prodam. ☎ (061) 225-950. 808170-40

PROGRAMSKO stružnico HRA 50, in stroj za rezanje navojev ND 4, Prvomajska, prodam. ☎ (065) 56-481. pt-48991-40

STRUŽNICO orodjarsko, comes, staro 6 let, italijanske proizvodnje, odlično ohranjeno, 800 × 360 mm, z dodatno opremo, prodamo za 59.500 din. ☎ (061) 344-593. t-49353-40

Polietilenske vrečke »tregerice« na velik prodam, po 0,37 din/kom.
Tel. (051) 841-319.
49811

POPOLNOMA nove elektromotorje, z močjo 3 KW (2800 obratov), ter dva elektromotorja, po 2,2 KW (2800 obratov), 20% ceneje in stružnico, starejše izvedbe, dobro ohranjeno, prodam. ☎ (063) 831-758. pt-49830-40

STROJ za brizganje plastike arburg, 12 g, ter kompresor 350 l, prodam. ☎ (063) 855-736. pt-49846-40

KOMPRESORJA 100 in 300 l, nova, prodam. ☎ (067) 71-095. t-49807-40

REZKALNI stroj prvomajska GK-1 P, letnik 1989, prodam. ☎ (064) 27-561. t-49805-40

TELEFAX

panasonic KX-F 120 B, s tajnico, telefonom, 99 spominov, timer, avtomatika, kopiranje, popolnoma nov, z računom, prodam.
Tel. (061) 455-873.
st-5896-40

AVTOMATSKI stroj za izdelavo plastičnih vrečk, ugodno prodam, lahko tudi na obroke. ☎ (065) 57-107. t-50031-40

MLETI ABS

polistirol, polipropilen, polietilen, PVC, valox, sniamid, lexan, makralon, prodam. Odkupujemo original mleto ali odpadno plastiko.
Telefon (061) 271-150, 666-454.
705709-40

AGREGAT za varjenje, 200 A, malo rabljen in verižno dvigalo, 8 ton, ročno, nerabljeno in dvigalo »na zajlo«, 2 toni, prodam. ☎ (049) 41-410. t-50046-40

PODJETJE
AORS

NE PONUJA KONJ, TEMVEČ SVETOVNO POSLOVNOST
TELEFAKS, TELEFON, AVT. TAJNICA, KOPIRNI STROJ
vse v enem aparatu
GUIS FAX
14 A – 128

Cena samo 14.200,00 din
Dobava takoj
Garancija 12 mesecev
+ supergarancija
Servisna mreža v Jugoslaviji
Nakup za fizične osebe v 6 obrokih
Tel./faks (071) 622-980, 490-932,
71210 Sarajevo – Ilidža,
Dobrinjska 16

PLASTIČARJI!

Več orodij za pihanje kemijskih svinčnikov, orodja za lončke za sveče 1/2 l, 3/4 l, kov. orodja za brizganje plastike, ter nove ali rabljene, večje ali manjše mline za plastiko prodam.
Telefon (061) 271-150, 666-454.
705710-40-ko

računalniki

UGODNO prodam malo rabljen računalnik ZX spectrum K48 s kasetofonom in z vsemi priključki. Prav tako prodam 10 kaset igric za ta računalnik. Informacije na 221-200, popoldan in 315-366 int. 29-48, dopoldan. p-st-5838-41

COMMODORE 64, kasetnik yoystick, (3.200 din), tiskalnik MPS 803 (2.100 din), prodam. ☎ (061) 347-922. 705705-41

LOKALI

prodam

DVE BLAGAJNI digitronki, prodam. ☎ (061) 346-470. t-49921-50

GOSTINSKO opremo, za kuhinje, kotli, pulti, mize, pomivalni stroji in drugo, prodam. ☎ (061) 722-276. 705713-50

ZARADI BOLEZNI prodam ali oddam vpeljano špecarijsko trgovino. Ponudbe pdo »September«. 705714-50

KOMPLETNO opremo za trgovino (police, hladilni pult 2,5 m, hladilnik 600 l, blagajno, tehtnico), prodam po zelo ugodni ceni. ☎ (061) 852-383 ali na naslov: Feniks, Stara cerkev, Ana Jankovič. pt-49715-50

VIDEOTEKO v Grosuplju prodam. ☎ (061) 772-094. t-50055-50

RAZPRODAJA

Zaradi preusmeritve razprodaja gostinske opreme, pohištva, drobnega inventarja, spalnica, jogiji, tehtnica, salamoreznica, mikrovalovna pečica, motor za čoln, motor tori, itd.
»Krona« Škofja Loka, tel. (064) 620-194.
p-808150-50-ko

kupim

LOKAL v centru Ljubljane, 30 m², kupim. Ponudbe pod »Plačilo takoj«. t-49730-52

oddam v najem

BUTIK, vpeljan v Domžalah, dam v najem. Ponudbe pod »Odkup inventarja«. t-49989-53

LOKAL v Šiški oddam 60 m², sanitarije, takoj vseljivo, telefon, možnost 1 letnega podaljšanja, neprimeren za gostinstvo, cena 15.000 din mesečno, 6 mesečno predplačilo. ☎ (061) 315-678. pt-49371-53

vzamem v najem

V NAJEM vzamem manjši prostor za trgovino, ali prevzamem trgovino, ki že obratuje. Do 50 km izven Ljubljane. Nudim možnost redne zaposlitve. Ponudbe pod »Dogovor«. t-49803-54

POSEST

prodam – hiše

MONTAŽNO HIŠO jelovica, za gradnjo, prodam. Informacije po ☎ (061) 265-053. p-705677-60

HIŠO v Celju, prodam. ☎ 32-730. 870-60

STAREJŠO hišo, z 280 m² zemlje, na relaciji Golnik–Tržič, zelo poceni prodam. ☎ (064) 46-488, danes od 14.–15. ure. t-49848-60

TRENTA – staro kmečko hišo, neposredno ob Soči, blizu campa, prodam. ☎ (065) 86-382 in 86-358. t-49866-60

PRODAM starejšo hišo s parcelo na višini 700 m, 30 km iz Ljubljane. Parcela primerna za ljubitelje narave. Velikost 250 m², brez vodovoda, ponudbe pod »Ugodna prilika.« psta-2921-60

NOVO opremljeno takoj vseljivo hišo v bližini Ljubljane, prodam. ☎ (061) 735-122 od 17.00 ure dalje. pst-5843-60

NOVO hišo v Kranjski Gori, Ledine št. 3, s parcelo 710 m², prodam. Uporabne neto površine v hiši je 308 m². ☎ (0602) 20-476, popoldne. t-49106-60

KRANJSKA Gora! Prodam stanovanjsko hišo, namen turizem, 3. gradbena faza, cca 400 m² površine. Ponudbe pod »Turizem«. t-49111-60

HIŠO s pogledom na morje, Vrsar, Ul. Rade Končarja 19, prodam. pt-49117-60

PRI POREČU prodam polovico – vrhnji del, na novo adaptirane hiše. ☎ (061) 555-906. t-49995-60

prodam – parcele

ZAZIDLJIVO parcelo, velikosti 923 m², blizu Želimelj, s plačanim prispevkom za vodo in lastno cesto, prodam ali zamenjam za avto. Cena 150.000 din. ☎ (061) 766-070. t-49975-61

VEČ parcel blizu Pule pri vasi Kavran prodam. ☎ (052) 22-363, Kajić Jadranka. pt-49877-61

ZAZIDLJIVO parcelo v bližini Umaga ob obali z dovoljenjem za postavitev stanovanjsko poslovnega objekta, prodam. Ponudbe pod »Bližina morja«. pt-49169-61

PARCELO, 700 m², ob morju, v Plominskem Žagorju, pod motelom Plomin, prodam. ☎ (043) 814-684. t-49786-61

VEČJO parcelo z nedograjeno novo hišo, primerno tudi za obrt, v okolici Krškega, prodam. ☎ (0608) 79-136. t-50063-61

zamenjam

TRISOBNO komfortno stanovanje, v BS-3, 77 m², zamenjam za novejšo hišo na območju mestnega prometa, z doplačilom. Ponudbe pod »Gotovina«. 705693-63

vikendi

V MIRNEM kraju Vodic, v neposredni bližini morja, oddam apartma. ☎ (061) 40-916. 705687-64

VIKEND hišo s 100 m² bivalne površine na parceli 1000 m², v smeri proti Domžalam, 30 km od Ljubljane, prodam. Ponudbe pod »Sončna mirna lega«. pt-48569-64

PARCELO 1000 m² (lahko 2×500 m²) na otoku Pašmanu, vas Nevidjane, 300 m od morja, v neposredni bližini elektrika in asfalt. Cena 60 DEM din. protivrednosti za m², ☎ (057) 69-174 ali na naslov: Tolja Željko, 57264 Nevidjane. pt-48987-64

HVAR! Hišo, tik ob morju, v mirnem zalivu, z možnostjo koriščenja čolna z motorjem, ugodno oddam v septembru. ☎ (058) 74-688, od 15. do 22. ure. pt-49311-64

BARBARIGA nasproti Brionov, luksuzno vikend hišico, oddamo od 14. 8. 90 dalje. ☎ (061) 267-518. t-49526-64

POČITNIŠKO stanovanje, v Červarju, oddam v avgustu in septembru. ☎ (061) 343-562. t-49370-64

DVOINPOLSOBNO stanovanje, 150 m do morja, v Novemgradu, garsonjero in apartma v bližini Poreča oddam. ☎ (061) 447-155. t-50015-64

DVOINPOLSOBNO stanovanje, 150 m do morja, s telefonom, v Novemgradu in vikend na Dolenjskem, v bližini Žužemberka, ugodno prodam. ☎ (061) 447-155. t-50017-64

MOTORNA VOZILA

prodam

alfa romeo

ALFETTO 1.6, let. 78, prodam. ☎ 320-656, od 9. do 17. ure, sobota od 9. do 13. ure. 705690-70

ALFO 75 1,6, september 87, z dodatno opremo, registrirano v Puli do 1. julija 91, ugodno prodam. Ogled do petka, 10. 8. do 22. ure. ☎ (061) 722-403. 808161-70

citroën

VISO 11 RE, letnik 86, garažirano, prevoženih 57.000 km, ugodno prodam. ☎ 784-065, po 18. uri. a-2925-72-st

DIANO, let. 79, prodam. Cena 2200 DEM din. protiv. ☎ (061) 800-049. t-49937-72

DIANO 6 LC, let. 81, odlično ohranjeno, prodam. ☎ (061) 556-831. 705698-72

CITROEN LNA 11 E, letnik 86, kovinske barve, prodam. ☎ (061) 219-092, do 16. ure in (061) 485-781. pt-49956-72

CITROEN BX 16 evasion break, letnik 1989, rdeče barve, prodam. ☎ (061) 766-051. p-705696-72

CITROËN GS, club 1976, ugodno prodam. ☎ (069) 41-750. ptt-715-72

CITROËN super 1.3 GS, karamboliran, menjalnik in motor nepoškodovana, prodam. ☎ (061) 791-943. t-49872-72

CITROËN BX 16 TRS, december 86, prodam za 117.000 din. ☎ (064) 27-942. t-49878-72

GS PALAS, letnik 1976, pravkar registriran, obnovljen in z dodatno opremo, prodam. Cena 3000 DEM din. protivrednosti. ☎ (061) 50-264. t-49881-72

DIANO 6, letnik 1977, prodam. ☎ (064) 74-924. t-49900-72

fiat

LANCIO prizmo 1,6, letnik 1986, zelo ugodno prodam. ☎ (061) 571-012. pt-49894-73

FIAT 132 2000, generalno obnovljen, s plinsko napravo, ugodno prodam. ☎ (067) 60-054. pt-49895-73

UNO 60 S, letnik 1987, prodam. ☎ (061) 576-411. pt-49972-73

UNO 75 ie, let. 87, odlično ohranjen, črn, ugodno prodam. ☎ (061) 314-203. 5905-73-st

UNO 45 F, let. 88, temno modre barve, prodam. Volčji potok 29, Miran Šoštarič. t-48854-73

FIAT TIPO 1600 DGT, star 4 mesece, zelo ugodno prodam. ☎ (061) 556-808. t-49904-73

FIAT REGATO 100 SE, let. 87, prodam za 19.500 DEM din. protiv. ☎ (061) 448-722, po 15. uri. t-49953-73

UNO 45 S, let. 87, poškodovan, prodam najboljšemu ponudniku. ☎ (061) 341-142, popoldne. t-49984-73

LANCIO themo, let. 87, prodam. ☎ (061) 448-831. t-50013-73

LANCIO themo IE, letnik 7/88, prodam. ☎ (063) 855-188. t-49692-73

FIAT regata 100 S, letnik 1986, prodam. ☎ (066) 21-885. t-49689-73

UNO 60 S, letnik julij 1987, rdeče barve, odlično ohranjen, prodam. ☎ (063) 731-482, po 15. uri. t-49755-73

FIAT panda 45 S, letnik 84, ugodno prodam. ☎ (061) 224-206. t-49835-73

FIAT 127, letnik 1979, prodam. ☎ (061) 262-698. t-49897-73

golf

GOLF, diesel, letnik 87, prodam za 120.000 din. ☎ (061) 443-882. t-49710-74

GOLF, diesel, letnik 88/10, prodam. ☎ (061) 786-090. t-49741-74

SCIROCCO, letnik 1977, črne barve, zamenjam ali prodam. V račun vzamem avto s štirimi vrati. ☎ (061) 551-697. t-49882-74

Novo odprta avto šola Avto-Agent

vabi

kandidate za tečaj in vožnjo

po najugodnejši ceni, da se prijavijo po telefonu (061) 843-082 ali pisno na naslov: Avto-agent, Skaručna 36, 61217 Vodice.

Kdor ima položeno teorijo, lahko takoj začne z vožnjo.

Kandidate pobiramo po željah in možnostih tudi na domu. Imamo vrhunske inštruktorje in vse vrste novih avtomobilov.

Odkupujemo tudi rabljene avtomobile in prodajamo nadomestne dele, nove ali rabljene.

Priporoča se DOO Avto-Agent.
4458

GOLF JX diesel, letnik 86, dodatno opremljen, prodam za 15.300 DEM v dinarski protivrednosti. ☎ (061) 772-598. pt-49928-74

GOLF, letnik 86, bencinar, prodam. ☎ (061) 713-247. t-49728-74

GOLF diesel, letnik 84 januar prodam za 63000 din. ☎ (061) 572-524. t-49739-74

GOLF diesel, letnik 83, lepo ohranjen, prvi lastnik, prodam za 8700 DEM din. prot. Kučer, Ul. Nade Cilenšek 8, Žalec. t-49744-74

GOLF DIESEL SP, let. 85, prodam. Drago Drole, Poreber 8, Kamnik. ptt-822-74

GOLF JX, let. 86, karamboliran, prodam. ☎ 552-760. 5908-74-st

GOLF DIESEL, november 82, 72.000 km, prodam za 9300 DEM din. protiv. ☎ (061) 340-507, po 17. uri. t-49919-74

GOLF GL diesel, turbo z air kondition, 5 prestav, let. 85, 40.000 km, dodatna oprema, odlično ohranjen, prodam za 21.000 DEM din. protiv. ☎ (061) 575-834. t-49930-74

GOLF JXD, let. 90, prodam. V računu upoštevam starejši golf. Podlubnik 160/4, Škofja Loka. t-49935-74

GOLF GTD, maj 87, izredno dodatno opremljen, prodam. ☎ (061) 332-159. t-49970-74

GOLF cady, let. 86, prodam. ☎ (061) 662-384. 808185-74

japonski avtomobili

HONDA shuttle 1.6 i 4WD, staro pol leta, prodam. ☎ (061) 721-477. 808196-75

MITSUBISHI colt GL, let. 88, 5 vrat, dodatna oprema, brezhiben, prodam. ☎ (064) 621-018. t-808200-75

Jeep daihatsu

feroza 4 WD, dobavimo takoj.
Telefon (061) 371-409, popoldne.
t-49996-75

Nudimo informacije o turističnih zmogljivostih po Jugoslaviji. Lahko ponudite tudi svoje zmogljivosti.
ARIS, tel. (066) 25-100, od 8. do 12. ure.
7809

MAZDA!

Svetujemo in organiziramo takojšno dobavo vseh tipov avtomobilov mazda po najnižjih cenah.
Tel. (0608) 81-157.
49204-75

ORION

OD NAJMLAJŠEGA DO NAJSTAREJŠEGA ČLANA DRUŽINE !

Fabrika 13 ®©

TV sprejemniki :		
TV 362	*zaslon 36 cm, daljinski upravljalnik*	681 DEM
TV 363	*zaslon 36 cm, daljinski upravljalnik*	697 DEM
TV 422	*zaslon 42 cm, daljinski upravljalnik*	793 DEM
TV 512	*zaslon 51 cm, daljinski upravljalnik*	947 DEM
TV 513	*zaslon 51 cm, daljinski upravljalnik*	963 DEM
videoplayer:		
VP 290	*VHS sistem, HQ , daljinski upravljalnik*	611 DEM
videorekorder:		
VH 897	*VHS sistem, HQ , daljinski upravljalnik*	894 DEM
midi sistem:		
MCD 120 stereo	*radijski sprejemnik, dvojni kasetofon, gramofon, ojačevalnik, CD, zvočniki*	892 DEM

emona commerce proizvodnja in trgovina d.o.o. ljubljana

Informacije in prodaja:
PCP HOLIDAY INN SHOP, Nazorjeva 2, Ljubljana, tel.: 061/219-550

TERENSKI avto suzuki, letnik 1985, z dodatno opremo, prodam. ☎ (064) 22-889. pt-49950-75

mercedes

MERCEDES 200 D, letnik 1981, registriran do julija 1991, prodam. ☎ (063) 38-863. pt-49868-76

MERCEDES 220 D, tip 123, letnik 1978, prodam. ☎ (064) 632-448, Pintar. t-49734-76

MERCEDES 190 D, bele barve, dobro ohranjen, prodam. ☎ (064) 50-476, po 21. uri. t-49981-76

opel

OPEL KADETT 1200, let. 76, prodam. Dolinšek, Ljubljanska 54a, Domžale. a-2930-77-st

OPEL KADETT, karavan 1.6 economic, 55 kW, 5 prestav, s katalizatorjem, leto dni star, 32.000 km, uvožen, ugodno prodam, za 28.000 DEM din. protivrednosti. ☎ (061) 791-645 ali (061) 791-276. t-49691-77

OPEL REKORD, tip C, reg. vozen in več delov za B in C rekord, nujno prodam. Balaško Milan, Lendavska 17 A, 69000 Murska Sobota. t-49721-77

OPEL kadett, letnik 1988, prodam. ☎ (064) 68-515, od 15. ure dalje. t-49787-77

renault

R 4 GTL, letnik 82, prodam. ☎ (061) 51-977. t-49795-78

R4, september 77, prodam za 7.000 din. ☎ (061) 614-734. t-50020-78

R 5 GT turbo, november 1987, prodam. ☎ (061) 376-204. pt-50042-78

R5 GT turbo, let. 89, prodam. ☎ (063) 854-322. t-50047-78

R 19, prodam ali menjam za manjši avto. ☎ (0602) 41-783, po 20. uri. t-49838-78

R 4, letnik 1979 in motor z menjalnikom, za R 4, ugodno prodam. ☎ (061) 376-941, ali 711-599. t-49860-78

RENAULT 5 campus, črne barve, letnik 1989, prodam ali zamenjam za renault 4, z doplačilom. Cena ugodna. ☎ (061) 313-809, dopoldne. t-49885-78

R 5 GTL, letnik konec 1985, kot nov, dodatno opremljen, rdeče barve, 38.000 km, prodam ali zamenjam za cenejši avto. ☎ (018) 337-971. pt-49789-78

IZDELUJEMO IN PRODAJAMO PLASTIČNE LONČKE ZA KOZMETIČNE KREME, 20, 30 in 50 CCM, S TISKOM ALI BREZ.

AGIL, podjetje za svetovanje, prodajo, proizvodnjo in servis, tel: 061/372-621, Brnčičeva 21, Ljubljana Črnuče.
8-4871

R 4 GTL, let. 86, reg. do aprila 91, prodam za 6200 DEM v din. protiv. in alu platišča za R4 ali R5. ☎ 551-661, v sredo od 15. do 17. ure. 2935-78-st

R21 GTS, kovinskorjave barve, let. 86, prevoženih 50.000 km, garažiran, prodam za 130.000 din. ☎ (061) 217-444. t-49924-78

R 4, let. 84, prodam. Cena 25.000 din. ☎ (061) 800-049. t-49938-78

R4 GTL, november 86, 35.500 km, prodam za 6600 DEM din protiv. ☎ (061) 223-680. t-49967-78

R4 GTL, let. 87, 45.000 km, prodam za 45.000 din. Bojan Lušina, Vnanje Gorice, Cesta na Golč 11, Notr. Gorice. t-49973-78

R18, let. 84, 5 prestav, prodam za 65.000 din. ☎ (061) 766-070. t-49974-78

T5 GT turbo, sept. 89, črn, prodam. C. dveh cesarjev 11, Ljubljana. t-49982-78

R18, let. 86, 55.000 km, temno moder, prodam za 11.000 DEM v din. protiv. ☎ (061) 312-800. t-49986-78

R4, let. 73, prodam za 7500 din. ☎ (061) 51-378. t-49988-78

R4 GTL, rdeč, star sedem mesecev, prodam. ☎ (061) 447-934, dopoldne. t-50003-78

zastava

PRODAM 850 special, dobro ohranjen. ☎ (061) 445-176, vsak dan. st-5898-79

JUGO 45 AX L 11 87, 33000 km, prodam. ☎ (061) 51-185 po 14. uri. st-5900-79

YUGO 55, letnik 85, 33.000 km, prvi lastnik, prodam. ☎ (061) 641-155. st-5902-79

ZASTAVO 128, letnik 1988, registriran do 7/91, z dodatno opremo, prodam. ☎ (061) 611-191. 49903-79

JUGO 45 A, star 3 leta, prodam. ☎ (061) 317-107. 49907-79

ZASTAVO 101, letnik 1973, dobro ohranjeno, registrirano do maja 1991, prodam. (061) 831-512, od 17. do 19. ure. 49915-79

Z poli furgon, letnik november 88, prodam ali zamenjam za jugo ali wartburg. ☎ (061) 485-262. 49927-79

JUGO Koral 55, julij 89, garažiran, kot nov, prodam za 8800 DEM din. prot. ☎ (061) 373-975. 49934-79

ZASTAVA 101, letnik 1981, karamboliran, ugodno prodam. ☎ (061) 52-818. 49947-79

Z 750, letnik 84, registrirano do 18. 8. 90, nujno prodam. ☎ (0601) 22-677, od 14. do 19. ure. 49951-79

YUGO koral 45, letnik 1989, dodatno opremljen, prodam. ☎ (066) 23-538. 49966-79

YUGO koral 45, letnik 6/1989, 8400 km, prodam. ☎ (061) 751-468. 49971-79

JUGO 55 AGV, letnik 87, temno modre barve, 47000 km prodam za 42000 din. ☎ (064) 28-455. 49985-79

Z 101, letnik 84, registrirano do 6/91, ugodno prodam za 3600 DEM v dinarski protivrednosti. ☎ (061) 578-534. 49994-79

Z 101 GTL, letnik 85/87, prodam. ☎ (061) 662-021. 49999-79

JUGO florido, novo, 1990, registrirano, rdeče barve, prodam za 18.500 DEM din. protiv. z prepisom. ☎ (061) 261-915. 50008-79

ZASTAVA 101 skala 55, letnik 1988, registriran, nujno prodam. ☎ (061) 346-361 dopoldan, 347-140 popoldan – Musek. 705697-79

FIAT 126 P letnik 78, prodam za 700 DEM din. protivrednosti ali zamenjam za HI-FI komponente. ☎ (061) 271-150. 705706-79

PRODAM novo Z-skala. ☎ (061) 722-276. 705711-79

PRODAM novo vozilo Lada samara. ☎ (061) 722-276. 705712-79

JUGO 45 E, letnik 86, garažiran, zaščiten registriran prodam. ☎ (061) 573-264. 808163

ZASTAVO 128 skala 55, stara 2 leti, prevoženih 15.000 km, garažirano, prodam. ☎ (061) 268-834. 808180-79

YUGO 45, letnik 85, reg. 5. 8. 91, prodam. Cena 4800 DEM din. protivrednosti. ☎ (061) 484-955. 808187-79

JUGO 45 letnik 1985, prevoženih 35.000 km, prodam za 30.000 din. Ogled v soboto ves dan. Koprivnik, Podtabor 3, Grosuplje. sta-2893-79

Z 101 GTL 55, 12/82, ugodno prodam. Inf. po 15. uri po ☎ 579-076. p-a-2927-79-st

126 PGL, letnik 1989, prodam. ☎ (063) 855-736. pt-49845-79

ZASTAVO 101 GTL 55, l. 84/9, prevoženih 50.000 km, prodam. Artač, Rožna dolina, C. XXI/4, Ljubljana. p-808155-79

ZASTAVO 101 comfort, letnik 80, garažiran, registriran, ohranjen, prodam zaradi bolezni. ☎ (061) 483-044. p-808178-79

126 P, star dve leti, registriran za leto 1990, prodam. ☎ (061) 852-020, int. 60. ptt-819-79

126 P, letnik 1985, registriran do avgusta 1991, prodam. ☎ (061) 647-765, popoldan. t-49688-79

JUGO 55, letnik 84, z meglenkami, avtoradiom, ojačevalcem in zvočniki, prodam za 4600 DEM v din. protivrednosti. ☎ (061) 451-076. t-49699-79

YUGO 45 E, letnik 1987, 32.000 km, reg. do 24. 7. 1991, prodam. ☎ (061) 262-126. t-49735-79

ZASTAVO 101, letnik konec 1978, reg. do 27. 12. 1990, prodam. ☎ (061) 454-079, po 14. uri. t-49751-79

ODDAM vrstni red za florido. Davek na 22.000 din. ☎ (064) 35-121. t-49836-79

JUGO KORAL 45, letnik 1989, avgust, 15.000 km, bel, zaščiten, prodam. (061) 263-232. t-49870-79

JUGO KORAL 55, junij 89, ugodno prodam. ☎ (063) 712-287, dopoldan. t-49891-79

JUGO 45, letnik november 83, temnomodre barve, prodam. ☎ (061) 653-759, popoldan. t-49892-79

Resnim in delovnim

prodajnim zastopnikom

z lastnim prevozom in možnostjo dela, dopoldanskega in popoldanskega, nudimo honorarno zaposlitev in odličen zaslužek.

LOGOS, Ižanska 2a, Ljubljana, tel. (061) 214-946.
4-4796

POZOR! Za 3500 din prodam Z 101, letnik 1974, neregistrirano, dober italijanski motor. ☎ (064) 47-088. ptt-817-79

ZASTAVA 750, letnik 81, 47000 km, zelo lepo ohranjen in avtomatik letnik 88, prodam. ☎ (0601) 73-750. t-49325-79

LADA samara, modre barve, 5 vrat, 5 prestav, letnik 10/89 prodam ali zamenjam za golf diesel z doplačilom. ☎ (061) 881-963. t-49737-79

ZASTAVO 750, letnik 1984, generalno obnovljeno, prodam. ☎ (0601) 22-786 po 16. uri vsak dan. t-49758-79

YUGO koral 65, letnik 2/1989, ugodno prodam. ☎ (061) 312-025, do 17. ure ali ☎ (061) 551-050, po 17. uri. t-49783-79

FIAT 125 P, vozen, nereg., po delih ali celega prodam. ☎ (061) 453-885. t-49796-79

YUGO koral 45, nov. 1989, rdeč, ugodno prodam. ☎ (063) 713-286 po 15. uri. t-49809-79

Z 128 brezhiben, garažiran, star 2 leti prodam. ☎ (061) 804-032. t-49812-79

UNO yugo, nov, še neregistriran, ceneje prodam ali zamenjam za cenejše vozilo. ☎ (061) 722-276. t-49826-79

LADO SAMARO, letnik 1987, prevoženih 32.000 kilometrov, registrirano do junija 1991, garažirano, prodam. ☎ (061) 262-704. sta-2937-79

JUGO 45 A, let. 86, 41.000 km, karambolirana karoserija, motor nepoškodovan, prodam za 2400 DEM din. protiv. Klemen Demšar, Butanjeva 4, Horjul. t-50026-79

ZASTAVA 101, let. 82, obnovljeno, reg. do avgusta 91, prodam. Pretner, Vurnikova 8, Ljubljana Bežigrad (Župančičeva jama). t-50032-79

ŠE NEREGISTRIRANO, novo florido, prodam ali zamenjam za manjši osebni avto z doplačilom. ☎ (061) 441-808. t-50035-79

JUGO 1.1, let. 88, 24.000 km, takoj prodam. Cena 54.000 din. ☎ (061) 348-835, od 16. ure naprej. t-50038-79

JUGO 45, neregistriran, pripravljen za ličenje, let. 83, prodam za 2500 DEM v din. ptovi. ☎ (061) 263-460. t-50040-79

druga motorna vozila

SUNBEAM, let. 76, izredno ohranjen, prodam za 1500 DEM (10.500 din). Ogled: Trnjanin, Depala vas 26, vsak dan od 19. do 20. ure. st-5911-80

AUDI 100 GLS, let. 77, 94.000 km, reg. julij 91, prodam. Cena 6500 DEM din. protiv. ☎ (061) 215-305. t-50021-80

DOBRO ohranjeno garažirano škodo, let. 86, prodam za 5500 DEM din. protiv. ☎ (061) 454-460, po 16. uri. t-50033-80

AUDI 80, let. 73, motor obnovljen, registriran do februarja 91, prodam. ☎ (062) 691-089. 875-80

FORD SIERA 2.0 GL, let. 88, 35.000 prev. km, ugodno prodam. ☎ (062) 775-211, do 15. ure. t-48981-80

ŠKODO favorit, let. 90, prodam. ☎ (063) 723-411, int. 221, dopoldne. t-49829-80

SIMCO 1005, let. 76, garažirano, prvi lastnik, prodam. ☎ (0601) 22-630. t-49864-80

WARTBURG, letnik 1978, ugodno prodam za 1000 DEM din. protivred. Jože Zakrajšek, ☎ (061) 782-089, popoldan. p-a-2931-80-st

PEUGEOT 405 GR, avgust 1989, prodam. ☎ (061) 376-043. pt-49759-80

PEUGEOT 205 GTI, letnik 1986, metalno sive barve, ugodno prodam. ☎ (061) 832-878. pt-49909-80

VW HROŠČ 1200, reg. do februarja 91, naprodaj. ☎ (061) 325-200. pt-49962-80

SIMCO rancho, starejši letnik, dobro ohranjeno, ugodno prodam. ☎ (061) 344-769, zvečer. 49959-80

VW 1200, letnik 1976, dobro ohranjen, prodam. Hribarjeva 15, Mengeš. 49969-80

AUDI 80, 1,8 S, prodam za 126.000 din stranki z uvoznim dovoljenjem. ☎ (061) 343-464. 49998-80

FORD escord 1600 D, letnik 1985, prodam. ☎ (061) 486-490. 50000-80

PRODAM peugeot 205, letnik 1984. ☎ (061) 555-662. 705679-80

motorna kolesa

VESPO PX 200 E, letnik 84, lepo ohranjeno, registrirano, prodam za 2100 DEM. ☎ 577-734. 5899-81-st

SUZUKI swift GTI, model 90, star 6 mesecev, prodam. ☎ (064) 82-515, popoldan. t-49448-81

VESPO, novo T 5-150, metalne barve, prodam za 3.150 DEM v din. protiv. ☎ (061) 556-808. 49905-81

VESPO sprint, 150 ccm, starejši letni, prodam za 11.000 din. ☎ (061) 751-336, popoldne. t-49932-81

KOVČKE z nosilci za motorno kolo BMW K100 kupim. ☎ (063) 731-123, int. 222 dopoldan, in 732-225, popoldan. 49954-81

GILLERO arizono hawk 125, staro eno leto, prodam. Jančič Renata, Ljubljanska 21, Kamnik. t-49980-81

VESPO PX 200 E, letnik 84, odlično ohranjeno, prodam za 15.000 din. ☎ (061) 320-158, dopoldne. 705700-81

Keyboards, synthesizer-Yamaha, Casio, Technics, Roland ojačevalci – zvočniki – mikrofoni – kitare – koncertne in električne od Yamaha, Aria, Shiro, Blokflaute – Moeck, flavte Yamaha

Velika izbira – nizke cene

Musikhaus **HERGETH**
Celovec, Burggasse 23, tel. 9943/463-57991

KONČNO TUDI PRI NAS!

Univerzalni koncentrati v originalni embalaži.

X-100 Univerzalno tekoče čistilo	1 liter	100 Din+PD
I.A.A.R Nežno čistilo	1 liter	75 Din+PD
BOOSTER Aditiv za detergente	1 liter	70 Din+PD

Iščemo direktne zastopnike za še nekrita področja Jugoslavije in Vzhodne Evrope. Pismene ponudbe naj interesenti pošljejo na:

CASELLA POSTALE 31, TRIESTE, STAZIONE CENTRALE

Smo velika zahodnonemška špedicija s podružnicami v vseh važnih gospodarskih središčih. Naša dejavnost obsega pretežno mednarodni transport.
Našo ponudbo v evropskem transportu želimo razširiti, zato iščemo ustreznega

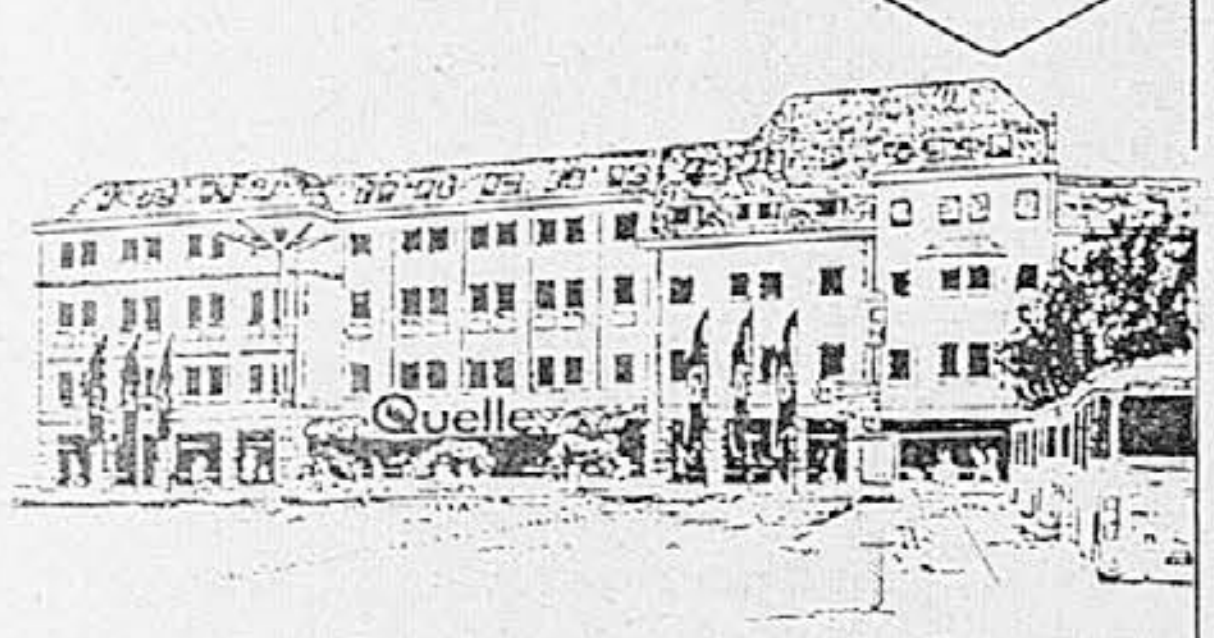
partnerja (špedicijo)

v Jugoslaviji

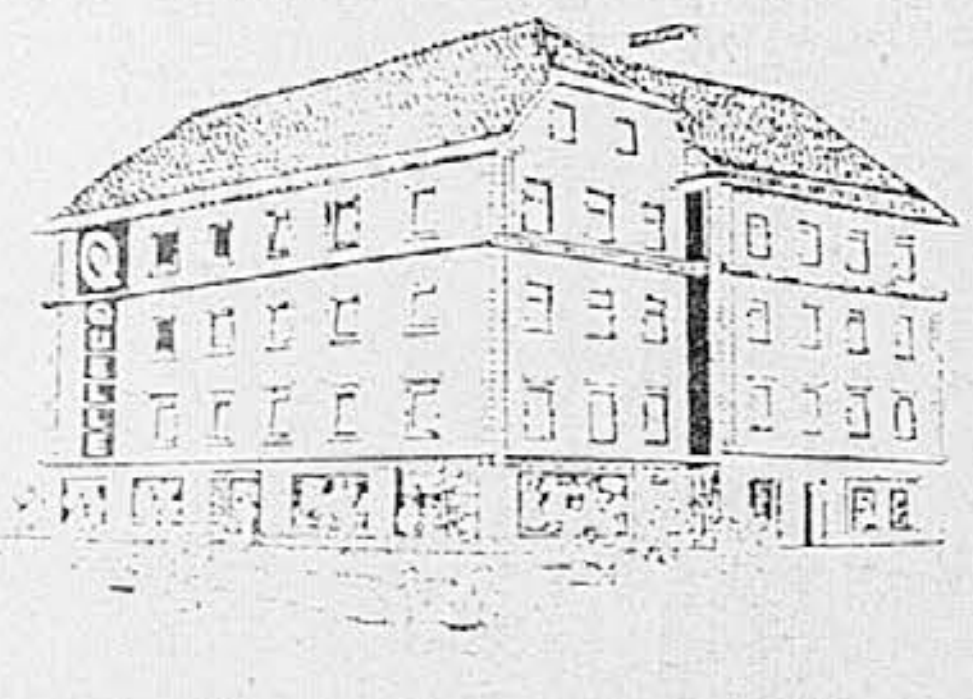
Naše sodelovanje gradimo na ekskluzivnih kooperativnih pogodbah.
Vaše ponudbe pošljite na naslov:
IS WERBEAGENTUR,
Immo-Service Dr. Barth GmbH,
Postfach 440361, D-8000 München 44, ZRN

VAŠ KAŽIPOT

za poceni nakupe!

CELOVEC
HEILIGENGEISPLATZ 4

GRADEC
ANNENSTRASSE 11

CREDO-ROLL-ON različni vonji, 50 g	**19,90 ATS**
GLORIA LAK ZA LASE 375 ml	**23,90 ATS**
MOŠKA URA z digitalno in običajno številčnico, vodotesna in kromirana, 1-letno jamstvo	**379 ATS**
MOULINEX LIKALNIK s paro 1600 W, likalna ploskev iz nerjavečega jekla	**798 ATS**
FRITEZA za samo 1,2 l olja, 1500 W, s termostatom in uro, 1-letno jamstvo	**1.498 ATS**
KOMBI SERVIS 80-delni, porcelan, tudi za pomivalni stroj	**998 ATS**
SUŠILNIK ZA LASE 1300 W, 3 stopnje, 1-letno jamstvo	**198 ATS**
ŽEPNI FOTOAPARAT s torbico, 1-letno jamstvo	**298 ATS**
FRITEZA s termostatom, 2,5 l, 2000 W, 1-letno jamstvo	**798 ATS**
PRENOSNI BARVNI TV 36 cm, daljinsko upravljanje + kabeltuner, 1-letno jamstvo	**3.990 ATS**
VHS VIDEOREKORDER kabeltuner + daljinsko upravljanje, 1-letno jamstvo	**4.990 ATS**
STEREO STOLP z zvočniki + daljinsko upravljanje, 30 W, 1-letno jamstvo	**2.490 ATS**

Dobrodošli pri **Quelle** Veselimo se vašega obiska.

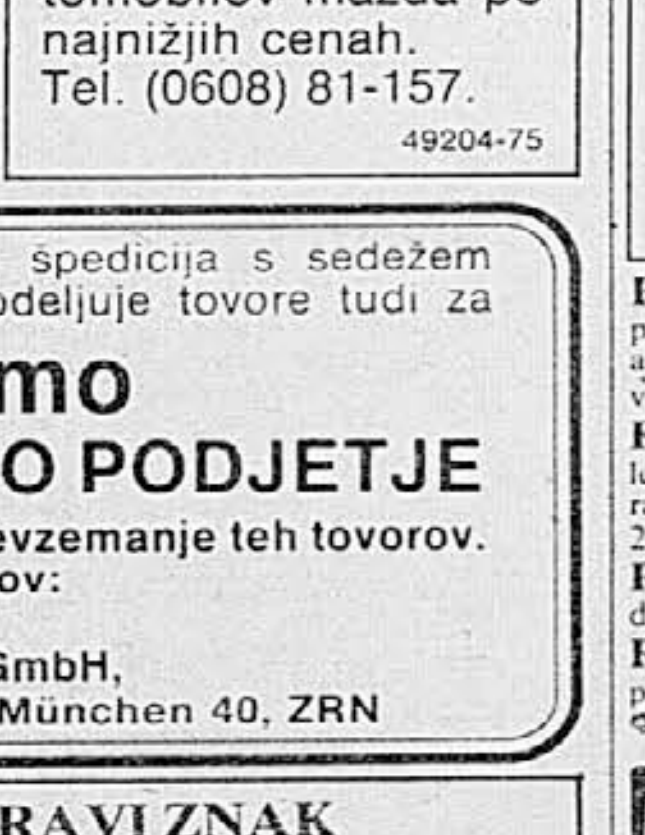
Smo velika mednarodna špedicija s sedežem v Münchnu, ki redno dodeljuje tovore tudi za Jugoslavijo.

Iščemo TRANSPORTNO PODJETJE

ki je zainteresirano za prevzemanje teh tovorov.
Ponudbe pošljite na naslov:
IS WERBEAGENTUR,
Immo-Service Dr. Barth GmbH,
Postfach 440361, D-8000 München 40, ZRN

ZA ČISTI ZRAK PRAVI ZNAK
SON 1400 m³/h

Z ventilatorjem SAMSON boste v vaših življenjskih in delovnih prostorih hitro in učinkovito zamenjali zrak.
Enofazni motor 220 VAC, 74 W
Regulacija zraka od 0 do max
Cena: 2800,00 din/kom
3100,00 din/kom z regulatorjem + p. p.
Eno leto garancije

Ø 270×100 mm

Z naročili in informacijami se obrnite na naslov: SON, Zagreb, Gomboševa 14, tel. 041/686–396

HONDA

KROPFITSCH CELOVEC, Rosentalerstr. 147

TAKOJŠNJA DOBAVA VSEH HONDINIH MODELOV franco YU meja!

● NADOMESTNI DELI
● SERVIS ● DODATNA OPREMA

birner

AVTO OPREMA + OPREMA ZA RIBOLOV
CELOVEC, Südring 325, tel. 9943/463-36076
VÖLKERMARKT/VELIKOVEC, Klagenfurterstr. 36, tel. 9943/4232-4740, 4735

BELJAK, Auenweg 45. tel. 9943/4242-311211 GOVORIMO SLOVENSKO

NA ZALOGI IMAMO REZERVNE DELE IN DODATNO OPREMO VSEH ZNAMK

● BLAŽILCEV VSEH ZNAMK! **MONROE** ● PRTLJAŽNIKE **TUHLE** (ZA SMUČI, TOVOR) ● SKLOPKE **LUK** ● DUŠILCE VSEH ZNAMK ● IN MNOGO DRUGIH STVARI!

GRADEC, Eggenbergerallee 27-29, tel. 9943/316-53267
FELDBACH, Schillerstr. 60, tel. 9943/3152-4011

TELEVIZIJA

TV SLOVENIJA I

8.35–11.45 in 15.30– 0.30 TELETEKST TV SLOVENIJA
8.50 VIDEO STRANI
9.00 TV MOZAIK
9.00 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
CICIBAN, DOBER DAN: Med ribiči
9.10 ALICE IN NJENA DRUŠČINA: POČITNIŠKI DUH
9.25 SLOBODAN ŠNAJDER: RAJ ZDAJ, drama TV Novi Sad
10.40 J. Tey: ZADEVA FRANCHISE, 3. – zadnji del angleške nadaljevanke
11.35 VIDEO STRANI
15.45 VIDEO STRANI
15.55 POLETNA NOČ, ponovitev
DRAGI JOHN, ameriška nanizanka, 20/20
POLNOČNI KLICI, ameriška nanizanka, 23/10
18.00 TV DNEVNIK 1
18.05 POSLOVNE INFORMACIJE
18.10 TV MOZAIK
PO SLEDEH NAPREDKA
18.35 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
MOJA DRUŽINA IN OSTALE ŽIVALI, angleška nadaljevanka, 6/13
19.10 RISANKA
19.20 TV OKNO
19.30 TV DNEVNIK 2
19.50 VREME
20.00 FILM TEDNA
ŽANDAR IZ SAINT TROPEZA, francoski film
21.40 MINIATURE: STARE URE
21.50 TV DNEVNIK 3, VREME
22.15 POLETNA NOČ
PRI HUXTABLOVIH, ameriška nanizanka, 1/22
POLNOČNI KLICI, ameriška nanizanka, 8/17
HOOPERMAN, ameriška nanizanka, 3/10
0.20 VIDEO STRANI

TV SLOVENIJA II

17.00 SATELITSKI PROGRAMI – POSKUSNI PRENOSI
17.20 IGRE DOBRE VOLJE: KOŠARKA – JUGOSLAVIJA : ZDA, posnetek iz Seattla
19.00 ŽLAHTNA KAPLJICA NA SLOVENSKEM, IZOBRAŽEVALNA ODDAJA
19.30 TV DNEVNIK
20.00 FLUID: YU ROCK OSEMDESETIH, ODDAJA HTV
20.45 SVET POROČA
21.45 RIM POKAL NARODOV V VATERPOLI: JUGOSLAVIJA – GRČIJA, prenos
22.50 VEČERI V SV. DONATU, KRONIKA
A23.30 SATELITSKI PROGRAMI – POSKUSNI PRENOSI (do 0.30)

TV HRVATSKA I

9.50 TV KOLEDAR
10.00 FRANCOŠČINA, ponovitev 12/12
10.30 RISANKA
11.05 POLETNI PROGRAM
11.50 KOLO ŽIVLJENJA, dokumentarna oddaja
12.25 RISANKA
12.30 DALEČ OD SRCA, dokumentarna oddaja
13.10 ELIZABETIN DVOR, tv nadaljevanka, 4/6
14.30 SKICE IZ INDIJE: RADŽASTAN
15.05 BENJI, SAX IN MALI PRINC, serija za otroke
15.35 POROČILA
15.40 PROGRAM PLUS, ponovitev
18.00 POROČILA
18.05 TV KOLEDAR
18.15 RISANKA
18.20 ŠTEVILKE IN ČRKE
18.40 INFORMATIVNA ODDAJA ZA GOSTE IZ TUJINE
18.45 8. 8. 1928–8. 8. 1990 – 62 LET OD SMRTI STJEPANA RADIĆA, dokumentarna oddaja
19.15 RISANKA
19.30 TV DNEVNIK
20.00 FILMSKI VEČER – ROCK NOSTALGIJA
20.00 VESELI KLUB MLADIH, angleški film
21.50 JETNIŠKI ROCK AND ROLL, ameriški film
23.25 TV DNEVNIK
23.45 INFORMATIVNA ODDAJA ZA GOSTE IZ TUJINE
23.50 PROGRAM PLUS
MIDVA, angleška humoristična serija
PROFESIONALCI, angleška nanizanka
NAGIB MAHFUZ, dokumetarna oddaja, 1. del
2.10 POROČILA

TV HRVATSKA II

19.10 TEST
19.30 DNEVNIK
20.00 GLASBENI VEČER
21.30 POROČILA
21.35 ZNANSTVENI FORUM
23.05 VEČERI V SV. DONATU, kronika

KOPER

13.45 TENIS – WIMBLEDON '90
17.30 FISH EYE
18.00 SVETOVNO PRVENSTVO / neposredni prenos
VILLA BALLESTER (Argentina): ZDA : GRČIJA
20.00 ODPRTA MEJA
20.15 TVD STIČIŠČE
20.30 NOGOMET (PRIJATELJSKO SREČANJE): BRESCIA – MILAN
22.30 NOGOMET, NEMŠKO PRVENSTVO »BUNDESLIGA« '90–91
00.15 JUKE BOX

AVSTRIJA I

9.00 POROČILA
in
TRI IZ OKREPČEVALNICE, ponovitev
9.30 FOLLOW ME
9.45 ITALIANO IN ROSSO E BLU
10.00 MITI LJUDSTEV, 5. del: Popotniki med nebom in zemljo
10.30 TEKMECI NA DIRKALIŠČU, ponovitev nadaljevanke
11.15 NEIZPROSNA, A PRISRČNA, Ognjeviti konec tedna
12.00 1000 MOJSTROVIN, John Everett Millais: Ofelija
12.10 REPORTAŽE IZ TUJINE, ponovitev
13.00 POROČILA
13.10 MI, ponovitev
13.40 KORZIKA – OTOK PROTISLOVIJ, Sprehod po francoskem sredozemskem otoku
14.00 TVOJ SKALP, DANIEL BOONE (ameriški vestern, 1966)
15.35 PAVLIHA KOT SLIKAR, z lutkovnim cirkusom klovna Habakuka
16.00 TRMOGLAVKA, Domotožje
16.25 BAKER STREET BOYS, Izginuli kovček, 2. del – angleška mladinska nadaljevanka
16.55 MINI ČAS V SLIKI
17.05 TI IN JAZ, počitniški program vmes
HEATHCLIFF IN RIFFRAFF, risanke
17.55 GULLIVERJEVA POTOVANJA
18.00 MI
18.30 KNIGHT RIDER, KITT-ova nesreča s posledicami, 1. del
19.22 ZNANJE DANES
19.30 ČAS V SLIKI 1
19.53 VREME
20.00 ŠPORT
20.15 DUNAJSKA KRI (nemški film, 1942)
22.00 POGLEDI S STRANI
22.10 POT V DIVJINO (Lonesome Dove – 3/4 del ameriške nadaljevanke, 1988)
23.50 POROČILA
23.55 PODGANJE GNEZDO (Kiss Me Deadly – ameriška kriminalka, 1955)
1.35 POROČILA

AVSTRIJA II

17.00 OD INFLACIJE DO STABILNOSTI, 1. del
17.30 ZEMLJA IN LJUDJE
18.00 TRI IZ OKREPČEVALNICE, Crepes romana
18.30 WURLITZER
19.00 LOKALNI PROGRAM
19.30 ČAS V SLIKI 1
19.53 VREME
20.00 KULTURA
20.15 IGRA S SMRTJO, TV film
22.00 ČAS V SLIKI 2
22.30 SPOMINI, pogovor z dr. Josefom Klausom
23.30 ANDRE GORZ, Pot v Utopijo
0.15 JAZZOVSKO POLETJE
1.15 POROČILA

RAI I

9.00 BEETHOVNOVE SONATE
9.30 SANTA BARBARA, serija
10.15 IGRANI FILM
12.05 MOJA SESTRIČNA SAM, serija
12.30 JUHA IN ŽLIČNIKI
13.30 TV DNEVNIK / TRI MINUTE O...
14.15 IGRANI FILM
POLETNI BIG
RAZVEDRILNA ODDAJA
18.10 DANES V PARLAMENTU
18.45 SANTA BARBARA, serija
19.40 ALMANAH
19.50 VREME
20.00 TV DNEVNIK
20.40 IGRANI FILM
ŠPORTNA SREDA
0.00 NOČNI TVD
0.15 OPOLNOČI
NOČNI ROCK

RAI II

9.00 LASSIE
10.00 PAZITE NA SVET
11.00 MONOPOLI, serija
11.55 CAPITOL, serija
13.00 OB TRINAJSTIH
13.30 GOSPODARSKA POROČILA
13.45 BEAUTIFUL
14.15 POSTALI BODO SLAVNI
15.30 GHILBY
MR. BELVEDERE
IGRANI FILM
18.25 DANES V PARLAMENTU
18.30 ŠPORTNA POROČILA
18.45 ULICE SAN FRANCISCA, serija
19.45 TV DNEVNIK
20.15 ŠPORT
20.30 SERIJA
NOCOJ
NOČNI KINO

MADŽARSKA I

8.30 VIDEO STRANI
8.35 TV TELOVADBA, za upokojence
8.40 POČITNIŠKA MATINEJA, Šest milijonov sekund, poljska serija
9.10 PISARNA NA PICCADILLYJU, angleška serija
9.35 TELEMATIKA, 15. Čarobna fantazija
9.50 STUDIO '90, kulturni TV tednik, pon.
10.050 STARI, serijska kriminalka, epizoda: Smrt v nedeljo, pon.
11.50 VIDEO STRANI
13.55 SKUPŠČINSKI DNEVNIK, prenos zasedanja Parlamenta
17.20 VIDEO STRANI
17.40 SPRAVY, poročila v slovaščini
17.45 BOLNICA V PREDMESTJU, češka serija, 4. del
18.30 POKRAJINE, MESTA, LJUDJE
19.10 VEČERNA PRAVLJICA
19.30 TV DNEVNIK
20.05 STOLP; kanadski TV film
21.55 NOVI SVET, ilustrirana zunanjepolitična kronika
22.40 VATERPOLO, ZR Nemčija–Madžarska, posnetek
23.40 TV DNEVNIK

MADŽARSKA II

17.00 TV 2 – Video strani – Reportaže – Vreme – Glasba – Vprašanja in odgovori
18.00 TELEŠPORT
18.25 ZA OTROKE, risanke
19.00 ČUSTVENE KOORDINATE, češka TV komedija
19.49 TV 2
21.00 TV DNEVNIK
21.30 TV 2 – zaključek dnevne redakcije
22.15 ZGOVORNA GOSPA, koprodukcijski film
23.50 TV 2

SATELITSKA TV

SUPER CHANNEL

6.30 EBC; **7.00** Daybreak; **8.30** Hello, Austria; **9.00** Poročila; **17.30** Summer on the air; **19.30** Poročila; **19.45** time Warp; **20.00** The Mix; **21.15** Socialna politika v Evropi; **23.15** The Mix; **0.15** Poročila; **0.30** The Mix; **1.30** Time Warp; **1.45** The Mix

3SAT

14.30 Narodnozab. glasba; **16.05** Ko gredo zaljubljenci na potep; **16.55** Poj s Heinom; **17.20** Mini čas v sliki; **17.30** Heidi; **18.00** Slike iz Nemčije; **19.00** Danes, 3sat studio; **19.30** Mož v pižami, film; **20.45** Jaz o sebi; **21.45** Kultura; **21.50** Pport; **22.00** Čas v sliki 2; **22.25** Spektrum; **23.05** Has Erni; **0.10** Poročila

SAT 1

6.00 Dobro jutro; **8.35** Sosedi; Carson in Carson; **10.05** Teleshop; **10.30** Ljubezen je samo pravljica, film; **12.15** Kolo sreče; **13.00** TV borza; **14.05** Alf; **14.40** Carson in Carson; **15.30** Zaljubljen v čarovnico; **16.05** Nori divji zahod; **17.00** Poročila; **17.10** Sosedi; **17.45** Pregled programa; **17.50** Vesoljska ladja Enterprise; **18.45** Poročila; **19.05** Kolo sreče; **19.50** Vreme, poročila; **20.00** Mike Hammer; **21.00** Metulji so svobodni, am. film; **23.05** Petulia, film; **0.45** Mike Hammer; **1.35** Pregled programa

RTL PLUS

6.00 Halo, Evropa; **6.05** Že spet ti; **8.35** TV butik; **9.10** Springfieldova zgodba; **10.05** Bogati in lepi; **11.00** Full House; **12.00** Cena je vroča; **12.30** Klasika opoldne; **13.00** Bogati in lepi; **13.25** Kalifornijski klan; **14.10** Springfieldova zgodba; **14.55** Full house; **15.45** Neto; **17.10** Cena je vroča; **18.00** Dva s pravim prijemom; **18.45** Poročila; **19.10** Chips; **20.00** Highschool USA, am. film; **21.45** TV Stern; **22.15** Sunnyboy in Sugarbaby, film; **23.40** Zdi se mi, da me boža kenguru, film; **1.10** Chips; **1.55** Aerobika

TV 5

16.05 Poročila; **16.15** Asterix, risanka; **17.00** Otroška oddaja; **17.30** Geniji v kratkih hlačah; **18.00** Lov za zakladi; **19.00** Gore; **19.40** Številke in črke; **20.00** Posebna izdaja; **21.00** Amerika – Afrika; **22.00** Poročila; **22.35** Iščemo

Komisija za delovna razmerja
Osnovne šole Ivan Cankar, Vrhnika
objavlja prosta dela:
učitelja razrednega pouka
za nedoločen čas, s polnim delovnim časom
Pogoj: končana PA, zaželena praksa v 1. razredu
Pričetek dela 1. 9. 1990
učitelja matematike in fizike
za določen čas – predvidoma do 22. 2. 1991 (nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu), s polnim delovnim časom
Pogoj: končana PA, lahko tudi absolvent ali študent
Pričetek dela 1. 9. 1990
Prijave z dokazili pošljite v 8 dneh po objavi na naslov: Osnovna šola Ivan Cankar, Vrhnika, Lošca 1, 61360 Vrhnika. Kandidate bomo obvestili v 8 dneh po izbiri.
2-4748

jana

RADIO

PRVI PROGRAM

(Krvavec stereo 91,8 MHz)
4.30 Jutranji program; **5.50** Rekreacija; **8.05** Počitniško popotovanje od strani do strani; **8.30** Instrumenti se vrstijo; **9.05** Z glasbo v dober dan; **9.35** Turistični napotki za goste iz tujine; **10.00** Dopoldanski dnevnik: Informacije, gospodarstvo, glasba; **11.05** Oddaja o SLO; **11.30** Danes smo izbrali; **12.10** Pojemo in godemo; **12.30** Kmetijski nasveti; **12.40** Domača glasba; **13.00** Danes do 13.00-ih; **13.30** Radio danes, radio jutri; **13.38** Do štirinajstih; **14.05** Mehurčki; **14.20** Mladi mladim; **14.40** Radijski Merkurček; **15.30** Dogodki in odmevi; **16.00** Od melodije do melodije; **17.00** Studio ob 17.00; **18.05** Minute za jazz; **18.30** Na ljudsko temo; **19.00** Radijski dnevnik; **19.35** Lahko noč, otroci; **19.45** Glasba iz studia 26; **20.00** Zborovska glasba po želji poslušalcev; **20.35** Z našimi interpreti; **21.05** S knjižnega trga; **21.30** Kruno Cipci: dva odlomka iz opere »Doktor Petelin«; **22.00** Zrcalo dneva; **22.20** Iz naših sporedov; **22.30** Znane melodije; **23.05** Literarni nokturno – Bohumil Hrabal: Iontoforeza; **23.15** Nočni program (studio radia Maribor)

DRUGI PROGRAM

(Krvavec stereo 98,9 MHz, Krim stereo 93,5 MHz)
5.30 Val 202 – jutro; **8.00** Val 202 – dopoldan; **13.00** Val 202 – popoldan; **13.00** Danes do 13.00; **15.30** Dogodki in odmevi; **19.00** Radijski dnevnik; **19.30** Melodije po pošti; **22.00** Zrcalo dneva; **22.20** Zgodnja dela

TRETJI PROGRAM

(Krim stereo 96,5 MHz)
16.00 Dober dan; **16.05** Pol ure za šanson; **16.40** Književnost jugoslovanskih narodov; **18.00** Iz opernega sveta; **18.30** Anton Bruckner: 6. simfonija; **19.30** Predstavitev večernega programa; **19.32** Poezija skozi čas – Vida Jerajeva: Pesmi; **19.47** Glasbene miniature; **20.00** V podvečer s slovenskimi skladatelji – (Matija Tomc, Blaž Arnič, Ubald Vranec, M. Bravničar); **21.30** Ars antiqua – motet in maša – O Quam Gloriosum Tomasa Luisa de Victorie v izvedbi deškega zbora Kraljevega kolidža v Cambridgeu, dir. S. Cleobury; **22.00** Okrogla miza tretjega programa; **23.00** Glasba pripoveduje . . . Iz fantazijskega sveta Oliviera Messsiena; **23.50** Predstavitev sporeda za četrtek; **23.55** Lirični utrinek

RADIO ŠTUDENT
(89,3 in 104,3 MHz)

00.00–12.00 Satelitski programi – poskusni prenosi (MTV); **12.00** Vžig; **14.00** OF; **16.00** Tolpa bumov; HE RAI kompilacija (celluloid/melidie) (1); **17.00** RŠ rešeto (rock indok, kulturarije); **19.00** Izklop/satelitski programi – poskusni prenosi (MTV)

RADIO GLAS LJUBLJANA

(Krim stereo 100,2 MHz, Grad stereo 102,4 MHz)
6.00 Dobro jutro; **6.15** Nočne in jutranje novice; **7.15** Napoved dogodkov dneva; **7.20** Naj naj; **7.30** Jutro je lahko tudi takšno; **8.15** Novice; **8.30** Kam danes v Ljubljani; **9.15** Novice; **11.00** Konec vodenega dopoldanskega programa; **11.15** Novice; **11.20** Power play; **12.00** Prenos programa BBC iz Londona; **12.15** Gost na programu; RGL oddaja v živo; **13.15** Novice; **14.00** Pasji radio; **14.15** Novice; **14.30** Termin za glasbeno redakcijo; **15.15** RGL komentira in obvešča (osrednja informativna oddaja); **15.30** Naj naj pesem; **15.35** Power play; **16.10** Spoznajmo se; **16.30** Uganka; **17.15** Vesti; **18.30** Izbor Naj naj; **19.15** Novice; **19.20** Poslušate vaš izbor; **20.00** Glasba do jutra

RADIO KOPER

(SV 549 KHz, UKV 88,6-93,8-100,3-100,6-104,3-107,6 MHz)
6.00 Glasba za dobro jutro; **6.05** Na današnji dan; **6.30** Jutranjik in cestne informacije; **7.00** Druga jutranja kronika; **7.30** Poročila in pregled tiska; **7.35** Kulturni servis; **8.00** Prenos II. programa radia Ljubljana; **13.00** Danes na valu Radia Koper; **13.15** Od enih do treh; **13.30** Dnevnik Radia Koper; **14.35** Pesem tedna; **15.30** Dogodki in odmevi; **16.00** Glasba po željah; **17.30** Primorski dnevnik (aktualna tema); **18.00** Melodije morja in sonca; **18.35** Glasbene želje po telefonu; **19.00** Radijski dnevnik

RADIO MARIBOR

(UKV 93,1 in 90,4 KHz, SV 558 KHz)
4.30 Prenos sporeda RTV Ljubljana; **7.15** Dobro jutro; **9.00** Izbiramo za vas; **10.05** Mavrica; **12.05** Naši zbori; **12.30** Mavrica; **13.00** Jaz sem si pa nekaj zmislil (kontaktna oddaja); **14.30** Poročila, osmrtnice, obvestila, zabavna glasba; **15.30** Dogodki in odmevi; **16.00** Želeli ste, poslušajte; **16.30** Dnevnik radia Maribor; **17.00** Priljubljeno; **17.30** Portret – reportaža; **18.00** Literarna oddaja; **18.15** S koncertnih odrov; **19.00** Večerni radijski dnevnik

STIKOV ČASOPISNI KIOSK
Utrip današnjega tiska

Avtomagazin
Oboževalci lancie, Avtomagazin je tokrat testiral lancio delto HF integrale. V Avtomagazinu preberite tudi kako se je obnesel motocikel kawasaki KR-1S. Si lahko predstavljate navaden jugo s 120 KM? Avtomagazinu ga je uspelo voziti. Romana Zrnec se poslavlja. In še ena posebej ribiška tema s »taaakšnimi ribami«. Avtomagazin, čez vse.

SKK
Če ste v teh vročih dneh pozabili na vse, se spomnite vsaj na zgibanko Slikovne križanke kiha. Namenjena je izključno ljubiteljem slikovnih križank. Mewd dvanjstimi slikovnimi križankami so tudi takšne, ki obetajo pestre nagrade. Slikovna križanka Kiha, za sladokusce enigme.

V Stikov časopisni kiosk lahko oddate napoved po telefonu: (061) 329-559 ali telefaksu (061) 318-570 ali teleprinterju 31 633 in na naslov ČGP Delo Stik, Ljubljana, Titova 35. Kiosk je odprt vsak dan do 11. ure za objavo naslednjega dne.

NEVOŽEN A 3 MSL, rdeč, letnik 89, lita platišča, smerniki, števec, prodam za 50% ceneje. ☎ (061) 271-150. 705707-81

AVTOMATIC 3 MS, star 3 leta, skorajda nevožen, zelo dobro ohranjen, kot nov, ugodno prodam. ☎ (061) 214-622. 808188-81

SUZUKI RM 125 prodam. ☎ (061) 558-738. t-50034-81

TOMOS cross prodam. ☎ (061) 558-738. t-50037-81

HONDA CBX 1000 proling, 6 cilindrov, kot nova, registrirana, 16.000 km, prodam za 9.500 DEM v din. protiv. ☎ (061) 341-797. t-50057-81

VESPO PX 200 E, letnik 88, modre barve, prodam. ☎ (062) 773-605, od 15. ure dalje. t-49727-81

MALAGUTI fifty metalno rdeč in bel, vodno hlajen zelo ugodno prodam za 17500 din. ☎ (066) 63-263. t-49816-81

VESPO PX 200 E, z majhno okvaro, prodam. ☎ (061) 443-951. 5888-81-st

MOTOR BT 50 S prodam. ☎ (061) 653-343. t-49696-81

KAWASAKI GPZ 900 R prodam. ☎ (061) 487-318. t-49700-81

SUZUKI RM 125 kros, nevožen na dirkah, let. 87, ugodno prodam za 21.000 din. ☎ (0602) 38-048. t-49703-81

ATX, star 11 mesecev, prodam. ☎ (0601) 63-343. t-49818-81

KAWASAKI GPX 750 R, let. 87, rdeče-bele barve, prodam. ☎ (067) 71-266. t-49820-81

MERCEDES 16-26 vlačilec, letnik 80 in prikolico 3 osovine, letnik 80, v odličnem stanju, prodam. Geršak Miroslav, Gorjane 9, Podsreda (0608) 70-170. t-47444-81

GILLERO 125, letnik 1987, prodam ali zamenjam za R 4. ☎ (063) 854-631. pt-49781-81

MOTOR kawasaki GPX 600 R, rdeče črn, star 16 mesecev, malo vožen, kot nov, ugodno prodam. ☎ (067) 60-054. pt-49850-81

KAWASAKI Z 750, letnik 81, prodam. ☎ (061) 322-920. pt-49964-81

kupim

MERCEDES diesel, v slabem stanju, tudi poškodovan, kupim. ☎ (061) 455-550. pt-49933-82

garaže

GARAŽO v Fužinah vzamem v najem. Dober plačnik. ☎ (061) 448-490. pt-49790-83

GARAŽO v Murglah oddam v najem za eno leto. ☎ (061) 271-135. p-808171-83

deli za avto

RAZNE rezervne dele za R 5 campus prodam. ☎ (061) 329-820. pt-50002-84

GUME 175×70×14, s platišči znamke firestone od opel vectre, 4 komade, malo rabljene, prodam. ☎ (061) 482-295. t-49965-84

NOVA ALUMINIJASTA platišča, za yugo, za zastavo 101 in samaro, zelo ugodno prodam. ☎ (061) 331-514. 705689-84

MOTOR za fiat 693, 205 KM, kupim. ☎ (064) 82-339. 808164-84

MOTOR za R 4 kupim. ☎ (061) 326-706. t-49743-84

KOMPLET motor z menjalnikom in podvozjem za R 18, let. 83, prodam. ☎ (065) 71-717, popoldne. t-49871-84

tovorna vozila in prikolice

TAM 170 T-14 vlačilec z polprikolico, 16 ton, let. 80, prodam. Cena 110.000. ☎ (0601) 83-544. ptt-820-85

TOVORNI avto zastava 715 AN, let. 82, prodam. ☎ (061) 711-562. t-48914-85

POZOR! Pocinkano prikolico, povišana s pokrovom in zaklepanjem, ugodno prodam. ☎ (065) 26-120, po 19. uri. t-49697-85

MERCEDES 16-20, 10 t, kesonar, prodam. ☎ (0601) 62-382, zvečer. t-49702-85

MAN 16 20, z jonserdes dvigalom, namenjen za gozdna dela, prodam. ☎ (065) 68-154. t-49723-85

ZASTAVO 83-12, let. 88, 5 t, kesonar, prodam. ☎ (064) 42-621. t-49831-85

PRODAM tovorni avto mercedes 809, 78 letnik z dolgim kesonom, Žgajner Ferdinand, Šentiljska 9, Maribor. p-872-85

TOVORNO prikolico gorica TP 14, letnik 1981, prodam. ☎ (061) 796-121, po 15. uri. pt-49239-85

MERCEDES 12 13, letnik 84, odlično ohranjen, ugodno prodam. ☎ (041) 527-603. t-49992-85

IMV KOMBI, letnik 1985, dobro ohranjen, ugodno prodam. ☎ (061) 454-384. 808198-85

ŠPORTNI REKVIZITI

prodam

ŠOTORE za dve osebi in ograje, prodam. Markovič, Rožna dolina c. IV/42 Ljubljana. ☎ (061) 266-501. t-49968-90

GORSKO kolo, geros, shnimano 200 ali 400 GS sty sistem, 21 prestav, od 8000 din dalje. ☎ (061) 448-562. 705566-90

NERABLJEN šotor Bled Induplati Jarše za 5–6 oseb z dvema spalnicama, predprostorom ter baldahinom, cena 7.000.00 din, novo, nerabljeno družinsko smučarsko vlečnico z 200 m vrvi, cena 14.000.00 din, prodam. Zdravko Zdešar, Dolenja vas 20, 61355 Polhov Gradec. p-st-5824-90

PONY KOLO, odlično ohranjeno, prodam. ☎ (061) 317-422, popoldne. t-49841-90

BMX KOLO in otroško kolo violeta prodam. ☎ (061) 348-128. t-49806-90

KOTALKE na čevelj št. 41, ugodno prodam. ☎ (061) 324-561 int. 193, dopoldan in popoldan 222-573. t-50018-90

FANTOVSKO dirkalno kolo in BMX ter čoln maestral z motorjem, prodam. ☎ (061) 50-194. t-50029-90

vodni šport

ČOLN MAESTRAL 9 in motor tomos 4 S prodam. Informacije na ☎ (061) 373-201 sta-2936-91

TOMOS 4,8 in maestral 18 S, oboje novo, izredno poceni prodam. ☎ (061) 328-431. t-49738-91

YAMAHA 9,5, kratka os in gumijast čoln, Beograd sport meteor special, prodam. ☎ (0601) 24-403. t-49740-91

YAMAHA 9,9 DS, kratka os, nov, prodam. ☎ (061) 328-119. t-49794-91

SURF ALFA, 80 l, nov, prodam za 800 DEM v din. protivrednosti. ☎ (063) 741-605. t-49823-91

GLISER bayliner 1950 capri bowrider prodam. Čoln 5,82 m × 2,24, motor V8 5000 CCM, 230 KM, letnik 1988, reg. do 1995. Cena 35.000 DM. Informacije od 16. do 19. ure. ☎ (062) 631-727. p-871-91

ŠPORTNI gliser hille, dolžina 5,3 m, notranji motor BMW 150 KM, poceni prodam. ☎ (061) 212-026. p-5891-91-st

DVA vodna skuterja, tri sandoline, ter dva surfa, prodam. ☎ (061) 344-896, po 15. uri. t-48581-91

GLISER Chrysler 4,25 m/70 KS, prodam. Privezan v Crikvenici. ☎ (061) 319-041 dopoldan, (061) 348-986 popoldan. pt-48621-91

GLISER s prikolico, motor 300 KS in dva skuterja z motorjem, 4,5 KS, ugodno prodam. ☎ (063) 38-486, po 20. uri. pt-49211-91

GLISER GP 070 z motorjem merkuri 50 PS komplet s prikolico, prodam. ☎ (064) 721-251. pt-49368-91

GLISER elan GT 435 S, prodam. ☎ (061) 882-138, zvečer. t-49843-91

MOTORNO barko adria 630, popolnoma opremljeno za potovanje po morju, prodam. ☎ (061) 487-105. pt-49926-91

FANATIC bee lite + dva jadra, polkomplet ali komplet, popolnoma novo, prodam. ☎ (061) 340-016. t-49819-91

MAESTRAL 18 SD in motor T 4, staro dve leti, očuvano, ugodno prodam. ☎ (061) 487-027. t-49840-91

ČOLN elan GT 401, motor volvo penta 450, s prikolico, vse brezhibno, prodam za 40.000 din. ☎ (068) 21-146. t-49855-91

JADRALNO desko imgrad – D 1 prodam. ☎ (061) 647-656. t-49867-91

MTB WHELER 7900 aluminium, shimano de ore, prodam za 17.000 din. ☎ (061) 553-726. t-49874-91

ČOLN ELAN GT-400, z izvenkrmnim motorjem, chrysler 45 PS, ugodno prodam. ☎ (062) 775-211, do 15. ure. t-48982-91

GLISER renken (bowrider), notranji motor volvo penta, 125 KM, let. 85, prodam. ☎ (061) 881-543. t-49120-81

YAMAHA 15 SE in čoln 30 F prodam. ☎ (065) 26-120, po 19. uri t-49698-91

TOMOS 18 prodam. ☎ (066) 64-030, dopoldne. t-49706-91

GLISER Flečer, mercury, 50 KS in prikolico, nujno prodam. ☎ (064) 22-463. t-49709-91

ČOLN, prikolico in motor chrysler, 35 KM, ugodno prodam. ☎ (064) 21-041 ali 35-134. t-49713-91

GUMENJAK, rabljen, toda dober, zelo poceni prodam. ☎ 271-228. st-5904-91

DVA SURFA, z univerzalnim kompletom, primerna tudi za začetnike, ugodno prodam. ☎ (061) 371-194 t-49940-91

GLISER elan 435 F, odlično ohranjen, prodam. ☎ (061) 344-604. t-50001-91

GLISER, elan 080, motor yamaha 55 in prikolico, prodam. ☎ (061) 881-316, popoldan. t-49235-91

KANU dvosed, les-platno, prodam. ☎ (061) 225-597. 705611-91

GLISER, ELAN gt 435 S, letnik 87, z veliko dodatne opreme, vse na novo tapiciran, z motorjem merkury M-500 in pomožnim motorjem T4, na novo tapiciran do 95, s prikolico in vso opremo, poceni prodam. ☎ (061) 271-150. 705708-91

IZVENKRMNI motor jamaha 1509, prodam. ☎ 881-881, zvečer. 808177-91

SURF ingrad, začetniški ohranjen, prodam za 500 din. ☎ (064) 621-928 808201-91

GUMENJAK sprinter GTL-semperit z motorjem, ugodno prodam. ☎ (061) 223-246. 808203-91

prikolice

UVOŽENO brako prikolico, z dvojnim predprostorom, starejši letnik, prodam za 7000 din. ☎ (061) 766-070. t-49976-93

PRIKOLICO adria 310 (2+1), malo rabljeno, z novim predprostorom, prodam za 3200 DEM dinarske protivrednosti. ☎ 215-511, int. 34-10, Maja. 765692-93

ADRIO 400 Q (2 + 2), letnik 87, z baldahinom in predprostorom, prodam za 58.000 din. ☎ (061) 50-830, po 15. uri. pt-49955-93

PLINSKO peč za počitniško prikolico prodam. ☎ (061) 379-217. ptt-708-93

ŠOTORSKO prikolico skip, poceni prodam. ☎ (061) 851-811, popoldne. t-49707-93

KAMP prikolico, novo, za 4 osebe, prodam za 5000 DEM v din. protivrednosti. ☎ (063) 741-605. t-49822-93

PRIKOLICO v Koversadi najamem od 11. 8. dalje. ☎ (061) 612-547, popoldan in zvečer. t-50041-93

PRIKOLICO adria 430 TD, letnik 1987, prodam. ☎ (063) 854-322. t-50048-93

GLASBILA

prodam

PIANINO rönisch, prodam. ☎ (061) 346-391. t-49949-100

SISTEM bobnov: rit. mašino alesis HR 16, interface PM 16 roland in pade SDS 7, ugodno prodam. ☎ (061) 551-697. t-49883-100

HARMONIKO dalmicija po ugodni ceni prodam. ☎ (061) 771-039. Vidrih Peter, Četež 2, Struge 61313. t-49724-100

AKUSTIČNI APARATI

prodam

VIDEORECORDER Sitron, nov, eno leto garancije, prodam za 6300 din. ☎ (064) 33-171 int. 54, ☎ (064) 33-910. t-49810-105

VIDEO kamero in videorekorder, novo, po avstrijskih neto cenah, prodam. ☎ (064) 22-586. t-49837-105

PANASONIC NVL 25 videorekorder, popolnoma nov, prodam za 9000 din. ☎ (061) 553-726. t-49876-105

VIDEO kamero, camcorder, VHS-C, popolnoma novo, prodam. ☎ (061) 455-873. 5897-105-st

PHILIPS cassette deeck FC 151, 2 motors, azimuth, dolby B + C, poceni prodam. ☎ (061) 40-949. 808202-105

PRODAMO videorekorder, camcorder, player, TV, avtoradio, telefaks. Ul. Bratov Učakar 60. ☎ (061) 448-562. 705567-105

UGODNO prodam nov videorekorder orion VH895RC. ☎ (061) 712-141. 80856-105

VIDEO kamero, novo, z računom, VMC 100 Amstrad, poceni prodam. ☎ (067) 21-741, od 8. do 10. ure. Ogled od 11. do 15. – Jagodič, Bjedičeva 2, Postojna. t-49906-105

tv aparati

PRODAM barvna televizorja – gorenje, l. 1978 in greatz, l. 1980. ☎ 331-417 Iris. 5889-107-st

SONY trinitron, popolnoma nov, zaslon 70 cm, prodam za 17.500 din. ☎ (061) 553-726. t-49875-107

TV SONY KVX 2121 D, 54 cm, teletekst, nov, z računom, prodamo. ☎ (061) 448-562. 705681-107

TV barvni iskra azur, ekran 54, prodam. ☎ (061) 557-566. t-50025-107

KNJIGE

prodam

ŠOLSKE knjige za 5. razred ugodno prodam. ☎ (061) 324-561 int. 193 dopoldan ali popoldan 222-573. t-50019-120

DELO

dobi

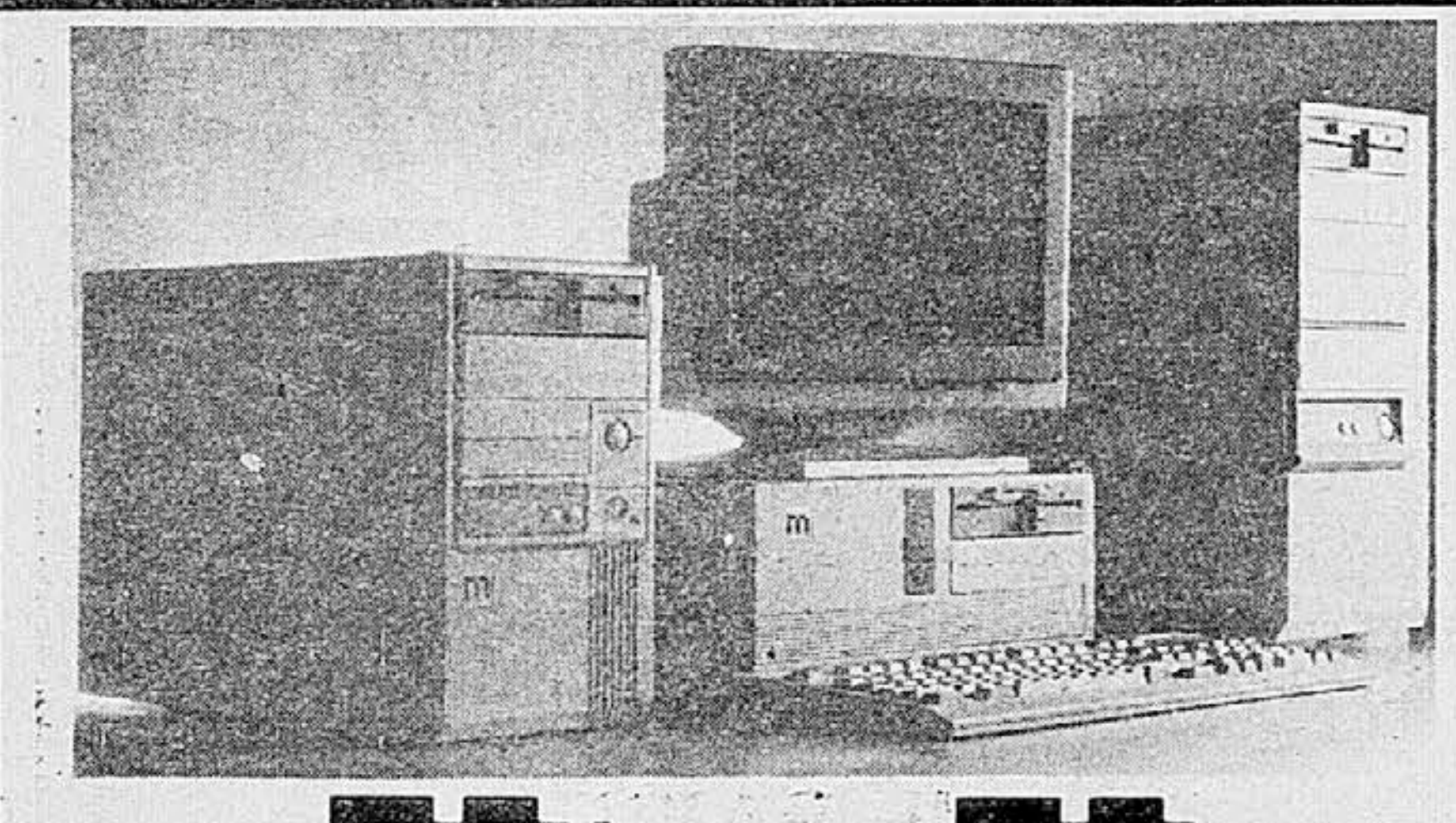
SPOSOBNEGA prodajalca za prodajo blaga iščem. Ponudbe pod »Avto«. t-49804-130

Tehnična trgovina, posrednik PARTNER
video rekorderji, playerji, kamere, TV aparati, hi-fi, avtoradii, računalniška oprema, telefoni, telefaxi in ostala tehnika.
Povšetova 62, tel. (061) 455-873.
st-5895-105

TOČAJKO honorarno zaposlim. OD 3000,00. ☎ (061) 212-265. 2919-130-sta

PRIDNO žensko za čiščenje pomožih in poslovnih prostorov v Domžalah honorarno zaposlim. ☎ (061) 711-562, med 15. in 17. uro. t-48888-130

SKUPINA Delirium vabi na avdicijo zainteresirane hard rock pevce. ☎ (066) 21-943, 31-111, 21-108, 21-627. t-49711-130

Mlacom
Mlacom d.o.o.
Celovška 185, 61000 Ljubljana
tel. 061/556-484 **faks 061/556-485**

PREDSTAVLJA PROGRAM
MLAKAR & CO
Unterbergen 82, 9163 Unterbergen, Avstrija
tel.: (9943)4227-2333. fax.: (9943)4227-2091. telex: 422749 MALCO A
RAČUNALNIKI • KOMPONENTE • PERIFERIJA

	A	B
M 10-21 XT 4.77/12 MHz, 640 K RAM, 20 Mb trdi disk, 14" monokr. monitor	**1.456**	**13.990,00**
M 286-12-45 AT 286-12 MHz, 640 K RAM, 45 Mb trdi disk, 14" monokr. monitor	**1.661**	**16.919,00**
M 286-NEAT-16-45 NEAT 286-16 MHz, 1 Mb RAM, 45 Mb trdi disk, 14" monokr. monitor	**1.954**	**19.794,00**
M 386 SX-45 AT 386 SX, 1 Mb RAM, 45 Mb trdi disk, 14" monokr. monitor	**2.199**	**22.195,00**
M 386-25-45 AT 386-25 MHz, 1 Mb RAM, 45 Mb trdi disk, 14" monokr. monitor	**3.218**	**32.186,00**
M 486-25-45 AT 486-25 MHz, 1 Mb RAM, 45 Mb trdi disk, 14" monokr. monitor	**7.778**	**76.874,00**
M-AT-286 LAPTOP chicony LT 3600, 1 Mb RAM, 40 Mb trdi disk	**6.503**	**63.732,00**
UPS – NEPREKINJENO NAPAJANJE		
300 VA	480	4.704,00
1000 VA	1.097	10.752,00

A je cena v DEM v Avstriji
B je cena v DIN v Ljubljani s plačanimi uvoznimi dajatvami brez prometnega davka

DEKLETA za strežbo v kava baru zaposlim honorarno ali redno, lahko samo ob vikendih, dober zaslužek. ☎ (061) 556-202 ali 862-116. t-50036-130

V REDNO delovno razmerje sprejemo kuharja-ico; lahko začetnik, oz. pripravnik, ter žensko za pomoč v kuhinji. Hrana in stanovanje zagotovljena. Pisne ponudbe na penzion Kanu, Valburga 7, pošta Smlednik. pt-50052-130

GOSTILNA V Kamniku sprejme v redno delovno razmerje natakarico in kuharico. Sobote, nedelje prosto. Dober OD. ☎ (061) 831-451. pt-50072-130

MIZARJA z znanjem stavbnega pohištva sprejmem redno ali honorarno. Fister, Ižanska 212. 808080-130

IŠČEM dekle za honorarno delo v trgovini. Prodaja bele tehnike in hi-fi. ☎ (064) 24-363. t-49842-130

KV ali PKV slikopleskarje iz Ljubljane, honorarno ali redno zaposlim, takoj. ☎ (061) 321-736. psta-2920-130

V BLIŽINI Londona – Merrow se išče Au-Pair za eno leto. Vprašati na ☎ (062) 662-093 po dvajseti uri. psta-2924-130

DEKLE za delo v šanku v popoldanskem času nujno iščem. ☎ (061) 712-644, od 18. ure naprej. pt-49695-130

VOZNIKA C in E kategorije, 2-krat tedensko honorarno zaposlim. Pogoj telefon. Ponudbe pod »Voznik«. pt-49747-130

RESTAVRACIJA v Portorožu zaposli kuharico, sobarico in čistilko, takoj. ☎ (066) 73-145. t-49844-130

V REDNO delovno razmerje sprejmem čistilko za čiščenje poslovnih prostorov v dopoldanskem času. OD 4.000 din. Ponudbe s popolnim naslovom in telefonom pošljite pod »Resna – vestna«. pt-49896-130

KAVA BAR Klementina išče prijetno študentko za pomoč ob večernih urah. ☎ (061) 225-772. pt-49918-130

PRODAJALKO z izkušnjami v živilski stroki takoj zaposlim. Ponudbe pod »Zanesljiva«. p-705684-130

PIZZERIJA v Ljubljani takoj zaposli dve dekleti, ki imata veselje do strežbe gostov v lokalu. ☎ (061) 445-434. p-808181-130

ALF BAR, Trubarjeva 9, zaposli dekleta za strežbo. Informacije v lokalu v četrtek po 20. uri. 2932-130-sta

SOBARICO in pomivalko posode za mesec avgust iščemo. Stanovanje in hrana v hiši. ☎ (065) 59-410. t-49912-130

V REDNO delovno razmerje sprejmem žensko spretnih rok, staro nad 23 let, za zlaganje vrečk. Delo je samo dopoldan, OD je 3600 din. Inf. izključno od 8. do 10. in od 12. do 14. ure. ☎ (061) 329-837. t-49957-130

HONORARNO zaposlim prijazno dekle za delo v novem gostinskem lokalu. ☎ (061) 766-037, popoldne. 705694-130

PRIDNEGA fanta iz okolice Domžal zaposlim. ☎ (061) 216-605. 808151-130

ČISTILKO za gostinski lokal – bar, zaposlim v večernih urah. Kličite po ☎ (061) 301-155, od 14.30–15.30. 8081292-130

IZVAJALCA del za izkop gradbene jame, zidarsko ekipo ali zidarja in pomožne delavce iščem za novogradnjo. ☎ (061) 317-130. t-49869-130

ŽENSKO za pomoč v gospodinjstvu 4× tedensko, samo v dopoldanskem času, iščemo. ☎ (061) 444-772. t-49880-130

išče

SPREJMEM kakršnokoli delo na domu. ☎ (061) 559-997. st-a-2878-132

varstvo

IŠČEM varstvo za 16-mesečnega dečka, na našem domu. ☎ (061) 572-901. t-50006-133

INŠTRUKCIJE

nudim

INŠTRUKCIJE matematike, fizike, elektrotehnike in mehanike, nudim za popravne izpite. ☎ (061) 329-542. pt-48740-140

KITARO poučujem. Ponudbe pod »Klasika«. 5894-140-st

MATEMATIKO za osnovno in srednjo šolo inštruiram. ☎ (061) 574-403. 4548-140-st

INŠTRUIRAM fiziko ter matematiko. ☎ (061) 266-951. t-50061-140

KEMIJO ali matematiko inštruira absolvent kemijske tehnologije. ☎ (061) 268-054. p-705667-140

PROFESOR inštruira matematiko za vse stopnje. ☎ (061) 320-772. 48193-140-pt

PREVAJAM besedila iz angleščine v slovenščino ali obratno, ter poučujem in inštruiram angleščino. ☎ (061) 340-005. pt-48906-140

PROFESOR doktor inštruira matematiko za vse stopnje. ☎ (061) 341-434. pt-49916-140

STROKOVNO inštruiram matematiko in fiziko za vse stopnje. ☎ (061) 573-661. p-705678-140

PROFESOR matematike inštruira matematiko za srednjo šolo. ☎ (061) 326-837. p-705703-140

ANGLEŠČINA – profesionalne inštrukcije za vse stopnje v strogem centru mesta. Intenzivno, kakovostno, poceni. ☎ (061) 217-341. p-705704-140

KEMIJO in matematiko inštruira absolvent kemijske tehnologije. ☎ (061) 268-054 ali 217-622. p-808162-140

MATEMATIKA in fizika. Inštrukcije za vse stopnje, priprava na izpite. ☎ (061) 554-746. 705695-140

IZKUŠEN inštruktor uči fiziko, matematiko, osnove elektrotehnike, višjo matematiko. ☎ (061) 571-004, od 8. do 9. in 20. do 21. ure. 808190-140

STARŠI osnovnošolcev! Avgust je mesec popravnih izpitov. Morda potrebuje vaš otrok pomoč. Vsekakor kličite po ☎ (061) 486-053. 808193-140

ŽIVALI

prodam

ČUDOVITO psičko, dobermanko, visoko kvalificirani rodovnik, staro 15 tednov, prodam. ☎ (061) 341-079. t-49908-150

KODRASTEGA morskega prašička podarim ljubitelju. ☎ (061) 317-422. t-49925-150

NEČISTOKRVNEGA nemškega ovčarja, starega 5 mesecev, poceni prodam. ☎ (061) 445-344. 49926-150

KRAŠKE ovčarje z rodovnikom, stare deset tednov, ugodno prodam. ☎ (061) 882-913. t-49960-150

DESET tednov stare afganistanske hrte prodam. ☎ (061) 572-905. t-4993-150

ŠARPLANINCA starega eno leto z rodovnikom in bulterierko staro 4 mesece z rodovnikom prodam. ☎ (061) 441-543. t-50011-150

LABRADOR retriver mladiče stare 8 tednov, čokoladno rjave in črne z rodovnikom, prodam. ☎ (061) 739-339 od 18. do 19. ure. Majcen Sabina, Koželjevo nabrežje 3, Mengeš. t-50053-150

KOKOŠI nesnice, stare eno leto za zakol ali nadaljno rejo, prodam. Dobite jih vsak dan: Vinter Ana, Zg. pristava 12, Slov. Konjice. pt-818-150

JAHALNEGA konja, prodam. ☎ (063) 712-379 od 10. do 17. ure. t-49745-150

ENOLETNO psičko, ovčarko – nizke postave, sive barve, oddamo dobri družini, po možnosti s hišo in vrtom. Zglasite se po tel. 741-556 ali 741-462. 5885-150-st

MLADIČE bobtaile, SHIT-TZU, maltežana in koker španjela, ugodno prodam. (054) 41-361. pt-48858-150

CHIHUAHUAVE in perzijske mucke, cepljene, prodam. ☎ (066) 31-498, ves dan. pt-48975-150

KOKERŠPANJELE, dvobarvne, prodam. ☎ (055) 236-656. pt-49752-150

NEMŠKE bokserje – tigraste, prekrasne psice, stare 10 tednov, šampionskega porekla, cepljene, vrhunski rodovnik – pedigre, prodam. ☎ (041) 695-019. pt-50004-150

RAZGLASI

razno

PROSIM kogarkoli iz Ljubljane, da mi posodi načrt za izdelavo Whillerjevega gobelina Zima iz Štirih letnih časov. Vrnem ga v enem mesecu. ☎ 346-414. 5887-164-st

VEČJO količino prvovrstnega vina sorte laški rizling prodam. Cena po dogovoru. Prodam tudi krompir za ozimnico. ☎ (065) 69-041. t-497833-164

16 m³ bukovih in hrastovih drv, prodam z dostavo v Ljubljano. ☎ (061) 771-307. pt-48706-164

»DO 20.000 DEM« v protivrednosti posodim. Doba posojila in obresti po dogovoru. Ponudbe pod »Navedite garancije«. pt-48866-164

KORUZO in namizno grozdje – kraljica vinogradov, prodam. ☎ (067) 83-021, vsak delavnik, od 8. do 11. ure. pt-49749-164

NOV invalidski voziček prodam. ☎ (061) 444-591. pt-50005-164

NOVO moško obleko št. 7-92, prodam. ☎ (061) 50-902, popoldne. t-49914-164

NOVEJŠE trgovinske police, 21 m, zelo ugodno prodam. ☎ (061) 713-176. 705686-164

126 P, letnik 12/1979, lepo ohranjen in cirkular na diesel motor, prodam. Mikača, Poljanska c. 41, Ljubljana. 808175-164

OTROŠKI športni voziček prenatal, starejše žensko kolo, kuhinjsko luč tamara novo, prodam. ☎ (061) 214-622. 808189-164

IGRALNI avtomat Super Jack poot, prodam. ☎ (064) 51-062. t-49797-164

!
PROSIL bi lastnika avtomobila yugo koral LJ 616–?, japonsko rdeče barve, da se mi javi po tel. (054) 47-214. t-49808-130

Knjigo
Das ist mein Wort, a und ω, Das Evangelium Jesu,
lahko dobite v knjigarni na Čopovi 3 v Ljubljani.
st-5893-164

DVA kavča, rabljena, TV ČB star, dvoje železnih novih garažnih vrat, štedilnik na trdo gorivo, ter nov čoln maestral z motorjem, ugodno prodam. ☎ (0601) 41-505. pt-49862-164

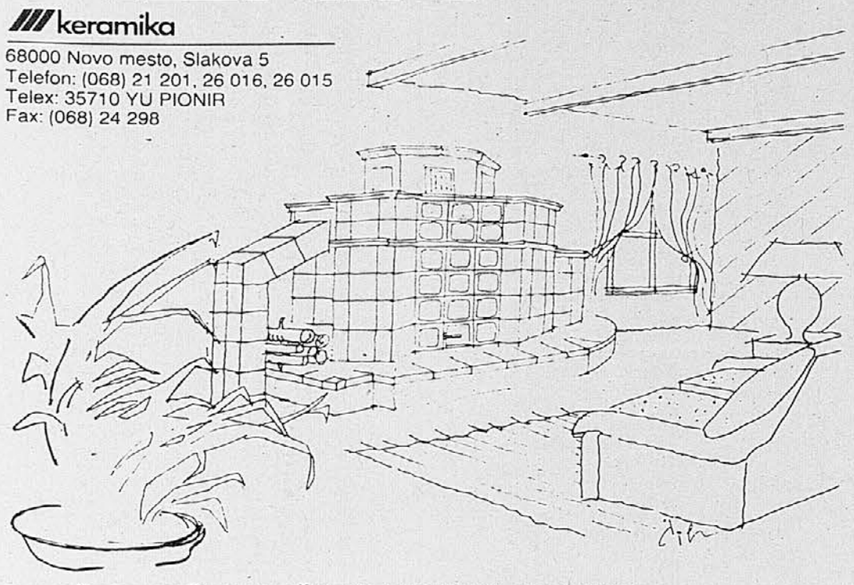
Občina Domžale
Uprava za inšpekcijske službe
razpisuje prosta dela in naloge
opravljanje tržnih inšpekcijskih pregledov,
za nedoločen čas, s polnim delovnim časom
Pogoji za zasedbo:
– dipl. ekonomist (VIS VII)
– 3-letne delovne izkušnje
– strokovni izpit za inšpektorja
– aktivno znanje slovenskega jezika
Izbranega kandidata bomo imenovali za štiri leta in bo po poteku te dobe lahko ponovno imenovan. Določeno je trimesečno poskusno delo.
Ponudbe z življenjepisom ter dokazili o izpolnjevanju pogojev, pošljite v 8 dneh po objavi kadrovski službi upravnih organov in strokovnih služb občine Domžale. 8-4870

iplas
Delavski svet družbenega podjetja
IPLAS, kemična industrija, p.o., Koper
razpisuje dela in naloge
predsednika KPO
Poleg z zakonom določenih pogojev za navedena dela in naloge zahtevamo še naslednje:
– visokošolska oz. višješolska izobrazba
– najmanj 5 let delovnih izkušenj.
Izbrani kandidat bo imenovan za 4 leta.
Kandidati naj pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev vložijo v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Iplas, Koper, Vojkovo nabrežje 23, z oznako »za razpisno komisijo«.
O izbiri bomo kandidate obvestili v 8 dneh po sprejemu sklepa.
4-4797

BELLINE kozmetika
objavlja delovno mesto
tehnologa
za nedoločen čas, s polnim delovnim časom
Od kandidatov pričakujemo:
– končano VI/1 stopnjo strokovnega izobraževanja kemijske smeri, inženir tehnologije
– 3 leta delovnih izkušenj
Poskusno delo traja 90 dni.
Pisne prijave s kratkim življenjepisom, opisom dosedanjih delovnih izkušenj ter dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 8 dneh po objavi oglasa na naslov: BELLINE, kozmetika, d. o. o., Ljubljana, Verovškova 66.
Kandidate bomo o izbiri obvestili v 8 dneh po sprejemu sklepa o izbiri.
46520

PIONIR
keramika
68000 Novo mesto, Slakova 5
Telefon: (068) 21 201, 26 016, 26 015
Telex: 35710 YU PIONIR
Fax: (068) 24 298

TRADICIJA, STIL IN OBLIKA — IZ NAŠE HIŠE V VAŠ DOM

SEDAJ JE ČAS: KERAMIČNE PEČI IZ »KERAMIKE« PIONIR

- kmečke peči
- toplozračne peči
- štedilniki
- kamini
- pizza peči
- prijetna toplota za vaš dom
- zdravo in ekonomično gretje
- ekološko čisto okolje
- lahko vzdrževanje, kakovost in trajnost peči, predvsem pa prihranek pri energiji

PRODAJA IN INFORMACIJE:
LJUBLJANA
Vošnjakova 7
tel.: 061-317-984

LONČENE PEČI, KAKRŠNE STE SI DOSLEJ LAHKO SAMO ŽELELI, VAM MI ŽE NUDIMO
VAŠE ZAUPANJE V NAŠE PEČI JE ZAUPANJE V NARAVO
ZAŽIVITE Z NJO IN MI VAM BOMO POMAGALI

Center za socialno delo občine Kočevje, Ljubljanska c. 26, Kočevje

komisija za delovna razmerja razpisuje v skladu z določili statuta dela in naloge

direktorja

Kandidat mora poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom, izpolnjevati še naslednje:
– da ima visoko ali višjo strokovno izobrazbo socialne, sociološke, pravne ali psihološke smeri in najmanj tri oz. pet let delovnih izkušenj pri socialnem delu
– da ima sposobnosti za uspešno gospodarjenje in organizacijske sposobnosti, razvidne iz dosedanjih zaposlitev.
Mandat direktorja traja štiri leta.

Prijave s podatki o dosedanjem delu in dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Center za socialno delo občine Kočevje, Ljubljanska c. 26, komisija za delovna razmerja.
Kandidate bomo o izbiri obvestili v 15 dneh po sklepu o izbiri.

6-4807

Komisija za delovna razmerja

Osnovne šole Matija Blejca-Matevža Mengeš, Ulica talcev 11

objavlja dela in naloge:

— učitelja tehnične vzgoje-gospodinjstva

(ali samo tehnične vzgoje) za določen čas – nadomeščanje delavke v času porodniške. Nastop dela 1. 9. 1990.

— učitelja glasbene vzgoje,

za določen čas – nadomeščanje delavke v času porodniške. Nastop dela 1. 9. 1990

Pogoji za sprejem na delo so določeni z Zakonom o osnovni šoli. Rok za prijavo je 15 dni po objavi.

7-4859

Občina Litija

Izvršni svet

ponovno razpisuje prosta dela s posebnimi pooblastili in odgovornostmi

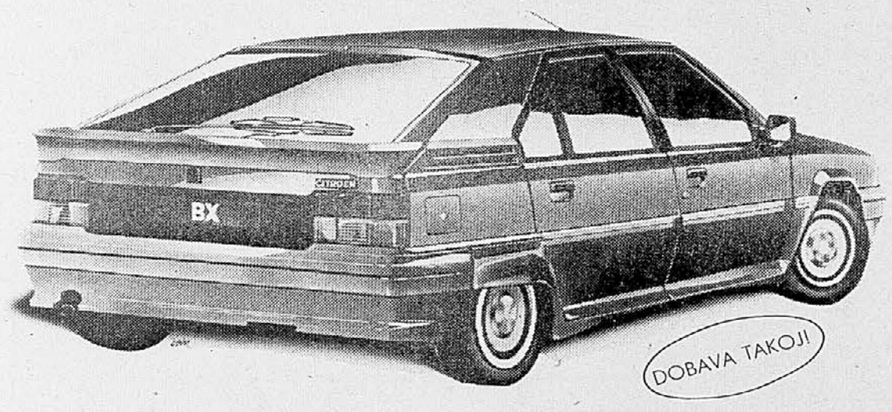
direktorja uprave za družbene prihodke

Pogoji:
– visoka izobrazba
– VII. stopnja ekonomske ali pravne smeri
– dve do pet let delovnih izkušenj pri podobnih delih
Kandidat bo imenovan za dobo 4 let.
Kandidati naj pisno vlogo z dokazili o izobrazbi pošljejo v 8 dneh po objavi na naslov: Občina Litija, Kadrovska služba, Jerebova 14.
Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30-tih dneh.

7-4860

ZAKAJ SE VEČINA LASTNIKOV BX PRI NOVEM NAKUPU ZNOVA ODLOČI ZA BX?

– ker BX zadovoljuje 1000 različnih potreb
– ker je dovolj majhen in poskočen v mestu
– ker je dovolj velik in prostoren na dolgih poteh
– ker je v svojem razredu neprekosljivo udoben
– ker je s svojo kvaliteto in natančno obdelavo izničil nekdanji slab sloves francoskih avtomobilov
– ker je enako zanesljiv na dolgih vožnjah, kot je prepričljiv pri hitrih vijuganjih in »postavljaških« startih na semaforjih
– ker je to samo nekaj od številnih razlogov, ki vam jih lahko naštejejo stari in novi vozniki BX

VIRGO ITD.

BX – TISOČ AVTOMOBILOV V ENEM

Že od 149.600,00 din naprej:

	motor	moč	poraba	cena s 15% pop.
BX 15 TGE	1580 ccm	58 kW (80 KM)	5,6 l pri 90 km/h	149.600,00 din
BX 16 TGS	1580 ccm	68 kW (94 KM)	5,5 l pri 90 km/h	160.650,00 din
BX 16 TZS	1580 ccm	68 kW (94 KM)	5,5 l pri 90 km/h	165.750,00 din

CIMOS, Ljubljana, Dalmatinova 4, tel. 061/312-250 – CIMOS, Koper, Ul. 15. maja 18, tel. 066/32-272 – CIMOS, Nova Gorica, Kidričeva 7, tel. 065/25-335 – SLOVENIJA AVTO, Podjetje TRG, Ljubljana, Celovška 150, tel. 061/557-351 – SLOVENIJA AVTO, Podjetje KEG, Ljubljana, Šamova 14, tel. 061/320-652 – AUTOCOMMERCE, Cimos, Ljubljana, Gosposvetska 3, tel. 061/217-232 – DO AVTOTEHNIKA, Celje, Bežigrajska 3, tel. 063/38-511 – JEKLOTEHNA, Maribor, Belokranjska 12, tel. 062/39-549

CIMOS CITROËN

Obiščite naše prodajne salone, zahtevajte še več informacij.
Avtomobile si oglejte, otipajte, preverite! Možnost nakupa »staro za novo«.

Center za rehabilitacijo invalidov Celje, Ipavčeva ulica 6

razpisuje

javno dražbo

naslednjih osnovnih sredstev:
– polavtomatska stružnica za les, znamke Hempel, leto izdelave 1963, maksimalna dolžina obdelovanca 700 mm,
– izklicna cena 60.000,00 din
– brusilka za les, znamke Hempel na boben, s 5 vrstami ščetk, maksimalna dolžina obdelovanca 700 mm, izklicna cena 30.000,00 din
– kombiniran mizarski skobeljni stroj izklicna cena 15.000,00 din
– reduktor z elektromotorjem izklicna cena 8.000,00 din
– več elektromotorjev različne jakosti, izklicna cena 500,00 din kos.

Javna dražba bo v petek, 17. 8. 1990, ob 8. uri v prostorih invalidskih delavnic na Oblakovi ulici 34 v Celju.
Ogled strojev je mogoč v četrtek, 16. 8. 1990, med 7. in 12. uro na istem naslovu in dve uri pred začetkom dražbe.
Interesenti morajo pred začetkom javne dražbe vplačati 10% polog od izklicne cene, ki ga bomo udeležencu, ki ne bo uspel, vrnili. Preostanek kupnine plača kupec v 8 dneh po javni dražbi. Prodajalo se bo po sistemu »videno-kupljeno«. Prometni davek plača kupec.

8-4868

Umrla je

BERTA ROMIH

Od nje se bomo poslovili v soboto, 11. avgusta 1990, ob 17. uri na pokopališču v Šentjurju pri Celju

Na dan pogreba bo ležala v tamkajšnji mrliški vežici

Vsi njeni

Vnanje Gorice, Velenje, Šentjur, Grobeljno, 26. avgusta 1990

2202

Sporočamo žalostno vest, da je umrl naš upokojeni sodelavec

ROK ZRIMŠEK

Od pokojnega sodelavca se bomo poslovili v četrtek, 9. avgusta 1990, ob 12. uri izpred dvanajste mrliške vežice na ljubljanskih Žalah

Vsem, ki smo ga poznali, bo ostal v trajnem spominu

Sodelavci Utensilie

V 79. letu starosti nas je zapustil dragi oče in stari oče

PETER BATIČ

Od njega se bomo poslovili v sredo, 8. avgusta 1990, ob 17. uri na pokopališču v Postojni

Na dan pogreba bo žara v mrliški vežici v Postojni

Žalujoči otroci z družinami ter drugo sorodstvo

Postojna, 8. avgusta 1990

Sporočamo žalostno vest, da je v 59. letu starosti nenadoma umrl naš sodelavec

STANE PAPEŽ

krojač

Od njega se bomo poslovili v sredo, 8. avgusta 1990, ob 16.30 na pokopališču v Brusnicah

Ohranili ga bomo v lepem in trajnem spominu

Sodelavci Laboda – Tovarna Ločna

Mnogo prezgodaj nas je za vedno zapustil dragi mož, oče in nono

ALBIN CUDER-VOJKO

Od njega se bomo poslovili v sredo, 8. avgusta 1990, ob 17. uri na pokopališču v Rožni dolini

Do pogreba bo žara na domu na Vetrišču 21 v Novi Gorici

Žalujoči: žena Lea, sin Vojko z družino in drugo sorodstvo

st-5917

Umrl je

ALBIN CUDER-VOJKO

upokojeni delavec Organov za notranje zadeve

Pogreb pokojnika bo v sredo, 8. avgusta 1990, ob 17. uri izpred hiše žalosti Vetrišče 21, na pokopališče v Rožno dolino

Ohranili ga bomo v trajnem spominu

Delovna skupnost Uprave za notranje zadeve Nova Gorica in Klub Maksa Perca Nova Gorica

Nova Gorica, 7. avgusta 1990

Mirno in tiho je odšel od nas naš dragi mož, očka in dedek

KAREL ŠEREK st.

Od njega se bomo poslovili v četrtek, 9. avgusta 1990, ob 17. uri izpred hiše žalosti na pokopališče v Višnji Gori

Od srede dalje bo žara v domači hiši

Žalujoči: žena Julči, sin Karli, hčerka Darja z možem Pavlom, vnuki Julita, Miha in Petra

Višnja Gora, Ljubljana, Ivančna Gorica, 5. avgusta 1990

2205

Umrl je pedagog in strokovnjak

ing. STANE WEIBL

upokojeni profesor SEŠ

Zadnje slovo bo v četrtek, 9. avgusta 1990, ob 16. uri na ljubljanskih Žalah

Kolektiv Srednje elektrotehniške šole v Ljubljani

2206

Nenadoma nas je zapustil

IVAN TURNIŠKI

Od njega se bomo poslovili v četrtek, 9. avgusta 1990, ob 14. uri na ljubljanskih Žalah

Na dan pogreba bo žara v štirinajsti mrliški vežici

Kolektiv Tiskarne Kurir, Ljubljana

2203

Sporočamo žalostno vest, da je umrl dragi sin, brat, stric

MILAN ŠEME

Od njega se bomo poslovili v četrtek, 9. avgusta 1990, ob 11. uri na ljubljanskih Žalah

Na dan pogreba bo ležal v enajsti mrliški vežici

Žalujoči: mama, bratje in sestre ter drugo sorodstvo

Ljubljana, 5. avgusta 1990

Nepričakovano nas je zapustil naš sodelavec

MILAN ŠEME

upravljalec stroja v polnilnici

Na njegovo zadnjo pot ga bomo pospremili v četrtek, 9. avgusta 1990, ob 11. uri na ljubljanskem pokopališču Žale

Sodelavci Pivovarne UNION Ljubljana

Po hudi bolezni nas je v 60. letu starosti zapustil naš dobri, dragi mož, oče, dedek, stric in brat

MAKSIMILJAN DRNJAČ st.

prometni tehnik v pokoju

Od njega se bomo poslovili v sredo, 8. avgusta 1990, ob 15.30 izpred mrliške vežice na pokopališču v Sevnici

Ohranili ga bomo v trajnem spominu

Žalujoči: žena Jožica, sin Maks, hčerka Milanka z družino, vnuka Jure in Vesna, bratje Franci, Mirko, Pepi in sestra Erna z družinami ter drugo sorodstvo

Sevnica, Zagreb, Maribor, Ljubljana, 8. avgusta 1990

Sporočamo žalostno vest, da je umrl

STANKO KRAMŽAR

upokojenec Mednarodnega podjetja Slovenijales

Od njega se bomo poslovili v sredo, 8. avgusta 1990, ob 15. uri na pokopališču v Šentvidu pri Ljubljani

V najlepšem spominu nam bo ostal kot dober in vesten sodelavec

Delavci in upokojenci Mednarodnega podjetja Slovenijales

Umrla je naša

FRANČIŠKA PEČEK

Od nje se bomo poslovili v četrtek, 9. avgusta 1990, ob 17. uri izpred njenega doma na Golem 36

Vsi njeni

Ljubljana, Golo, 6. avgusta 1990

st-5909

Nepričakovano in mnogo prezgodaj nas je zapustil dragi oče in ded

ROK ZRIMŠEK

Od pokojnika se bomo poslovili v četrtek, 9. avgusta 1990, ob 12. uri na ljubljanskih Žalah

Na dan pogreba bo ležal v dvanajsti mrliški vežici

Žalujoči: sin Bogo, hči Barbara z družinama in Marija

Ljubljana, 6. avgusta 1990

2204

Umrl je naš upokojenec

IVAN SEMENIČ

mizarski delovodja

Dolgoletnega sodelavca bomo ohranili v lepem spominu

Delavci podjetja GIVO, p. o., Ljubljana

2212

ZAHVALA

Po dolgotrajni bolezni je umrla moja draga žena

PIA VAUPOTIČ

Poslednjič smo se poslovili od nje v ožjem družinskem krogu 24. julija 1990

Skoraj do konca je vedra prenašala tegobe in si želela živeti. Moja Pikica spi med dragimi svojci v družinskem grobu. Prosim ohranite nepozabno Pio v lepem spominu, hvala vam!

Njen neutolažljivi mož Rudi

2207

ZAHVALA

Ob izgubi dragega moža in ata

IVANA MAŠERA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom, znancem, Društvu pokojencev Nove Jarše, organizaciji zveze borcev NOV »Dušan Kveder Tomaž« Nove Jarše in študentskemu centru Ljubljana za izraženo ustno in pisno sožalje, za poklonitev cvetja in denarja ter spremstvo k zadnjemu počitku.

Žena Slavka in sin Janko z družino

2210

ZAHVALA

Ob prezgodnji smrti naše drage žene, mame, stare mame, sestre in tete

ANE ZAVRL

rojene VOVNIK

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam pomagali in z nami sočustvovali. V resnično tolažbo nam je bila pogrebna maša gospoda župnika in petje pevcev upokojenskega pevskega zbora iz Kranja. Posebno iskreno zahvalo izrekamo tudi dr. Vodnikovi z Onkološke klinike v Ljubljani, osebju UKC Ljubljana, zdravnikom ZD Kranj, patronažni službi Kranj in vsem drugim, ki ste mami v neozdravljivi bolezni lajšali bolečine.

Vsi njeni

Jama, Ljubljana, Šmartno pri Litiji, Tupaliče, Vancouver, 1. avgusta 1990

2208

ZAHVALA

Ob prezgodnji izgubi najinega dragega moža, očija in dedija

STANISLAVA ŠKAFARJA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom, znancem in sodelavcem LB, ki ste ga tako številno s spoštovanjem pospremili na zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo prim. dr. Andreju Kitku ter vsemu medicinskemu in strežnemu osebju Doma starejših občanov Bokalce za nesebično pomoč in nego. Iskrena hvala g. župniku za lep obred in vsem, ki ste nam ustno in pisno izrekli sožalje.

Vsi njegovi

2211

BREZ PARDONA – Uporniški vojak pod poveljstvom Princea Johnsona je sredi Monrovie ustrelil rojaka, vojaka pod zastavo predsednika Doeja. Vojaka so ustavili, ga divje pretepli in usmrtili s streli v glavo in srce. (Telefoto Reuter)

Spodletel sporazum o predčasnih volitvah

Zahodnonemška vladna koalicija in opozicijski socialdemokrati se niso zedinili o volitvah pred ustavnim rokom – Oboji pa za čimprejšnjo združitev Nemčij

BONN, 7. avgusta (Tanjug) – Pospešeni pristop Nemške demokratične republike k Zvezni republiki Nemčiji je tema današnjih pogovorov med prvaki vladajoče konservativno-liberalne koalicije v Bonnu in voditelji socialdemokratske opozicije. Sporazuma niso dosegli.

Kancler Helmut Kohl, ki je obenem predsednik konservativne krščansko-demokratske zveze (CDU), zahteva, naj socialdemokratska opozicija sprejme spremembo ustave, tako da bi predčasne volitve v obeh nemških državah lahko izvedli že 14. oktobra. Za spremembo ustave sta potrebni dvetretjinska večina v parlamentu in soglasje zbora dežel, tega pa vladajoča koalicija ne more zagotoviti brez soglasja socialdemokratov.

Predsednik socialdemokratske stranke (SDP) Hans Jochen Vogel in njen kandidat za kanclerja Oskar Lafontaine sta zavrnila Kohlovo zahtevo in ga obtožila, da bi rad s čimprejšnjimi volitvami povečal svoje možnosti, preden bi ljudje spoznali njegove napake v politiki združevanja.

Kot so izjavili opozicijski voditelji, po njihovem mnenju ni ovir za čimprejšnjo pridružitev Nemške demokratične republike k Zvezni republiki Nemčiji, vendar bi morala Kohlova vlada v tem primeru prevzeti vso odgovornost za gospodarski polom in družbeno krizo na vzhodu države do volitev, ki so po ustavi mogoče najprej konec novembra. Predsednik liberalne stranke (FDP) grof Otto Lambsdorff je davi na zahodnonemškem radiu izjavil, da se vladajoča koalicija nikakor ne strinja s pristopom Nemške demokratične republike, če ne bi obenem razpisali novih volitev. Tamkajšnje prebivalstvo namreč v tem primeru ne bi imelo svojih parlamentarnih predstavnikov.

»To bi bila priključitev, kakršni smo se hoteli izogniti,« je dejal Lambsdorff.

»Sporazumeli smo se, da je nujno, da se NDR čimprej združi z ZR Nemčijo, vendar se nismo mogli sporazumeti, kdaj naj bodo volitve,« je kancler Kohl izjavil na tiskovni konferenci po pogajanjih s socialdemokratskimi voditelji. Oskar Lafontaine pa je pripomnil: »Odločilno je, da se Nemška demokratična republika čimprej pridruži, nikakršnih razlogov pa ni za prenagljene volitve.«

● Na poti k združitvi Nemčij pred novembrskim zasedanjem konference o varnosti in sodelovanju v Evropi ni nobenih ovir, meni zahodnonemški zunanji minister Hans Dietrich Genscher. Bonska vlada pričakuje, da bo do združitve prišlo po koncu pogovorov »šesterice«, katerih rezultate bi na novembrskem sestanku v Parizu potrdili voditelji držav in vlad udeleženk KVSE. Pogovori zunanjih ministrov obeh nemških držav in štirih zmagovalnih sil v drugi svetovni vojni o »zunanjih vidikih« nemške združitve naj bi se nadaljevali 12. septembra v Moskvi.

Odstop bolgarske vlade

SOFIJA, 7. avgusta (BTA) – Bolgarski premier Andrej Lukanov je danes predložil odstop svoje vlade, da bi s tem ustvaril možnosti za sestavo prvega, demokratično izvoljenega kabineta po 40 letih. Pričakovati je, da bo 51-letni Lukanov dobil mandat za sestavo nove vlade, v katero bo poleg članov svoje socialistične stranke povabil tudi neodvisne strokovnjake in predstavnike opozicije.

Stara vlada je bila sestavljena 8. februarja letos in po junijskih volitvah je imela prehoden mandat. Bivša komunistična partija, ki je zdaj socialistična stranka, je na junijskih volitvah zmagala, vendar je odtlej vedno manj priljubljena. Lukanov je že večkrat poudaril, da enostrankarske vlade ne želi imeti.

V skladu z ustavo je predložil odstop predsedniku parlamenta Nikolaju Todorovu.

Irak naj čimprej umakne čete

Stališče zunanjepolitičnega odbora zvezne skupščine ob okupaciji Kuvajta

BEOGRAD, 7. avgusta (Tanjug) – Jugoslovanska vlada z največjo pozornostjo in skrbjo spremlja dogajanje v Zalivu po iraškem posredovanju v Kuvajtu. V tem trenutku je najpomembneje zagotoviti takojšen in popoln umik iraških enot iz te države, spoštovanje njene suverenosti in legalne vlade in začetek pogovorov kot edine poti za rešitev sporov. To je danes v odgovoru na delegatska vprašanja na seji zunanjepolitičnega odbora zvezne skupščine poudaril namestnik sekretarja za zunanje zadeve Milivoje Maksić.

Na seji so razpravljali tudi o premalo usklajenem političnem delovanju republik na mednarodnem prizorišču. Kot so poudarili, je enotna Jugoslavija eden izmed pogojev, da nas bodo v Evropi in v svetu obravnavali kot resne partnerje.

OGLEDALO

IVAN HARAMIJA, Večerni list

Politika in zasoljene cene odganjajo Nemce

Zahodni Nemci, dolgo najštevilnejši turisti pri nas, se letos izdatno izogibajo dežele ob Jadranu

FRANKFURT, 7. avgusta (Tanjug) – Kot kažejo prve analize, so bile previsoke cene zunajpenzionskih storitev med poglavitnimi vzroki očitnega zmanjšanja turističnega zanimanja za Jugoslavijo v ZR Nemčiji.

»Gostje in predstavniki turističnih agencij se pritožujejo, da smo predragi,« je povedal namestnik direktorja predstavništva Turistične zveze Jugoslavije v Frankfurtu ob Maini Aljoša Milat v pogovoru s Tanjugovim dopisnikom Dušanom Reljićem.

Med vsemi jugoslovanskimi gosti je Zahodnih Nemcev največ, kar 40 odstotkov, toda po podatkih, ki jih je objavilo jugoslovansko časopisje, jih je bilo letos približno za 20 odstotkov manj kot lani.

Pri tem je Milat opozoril, da ugled Jugoslavije trpi zaradi političnih razmer. »Ljudje imajo občutek, da se je ponekod po Jugoslaviji že začela državljanska vojna, drugod pa tudi ne manjka več dosti, da bi se,« je dodal in pripomnil, da bi kazalo vzroke med drugim poiskati tudi v preskromni jugoslovanski turistični ponudbi in pomanjkljivostih, ki zadevajo kakovost, higieno in druge naše »tradicionalne« hibe.

»Izmenjava turističnih vrednot je zdaj prizadela klasične sredozemske turistične države, kakršni sta Španija in Italija, medtem ko je novim ciljem turistov, na primer Turčiji, v prid,« trdi Milat in dodaja: »Dobro se obnese le tisto, kjar je ekološko ohranjeno in ne preveč pozidano. Jugoslavija je nekje v sredini.«

Kot je opozoril, se na primer čedalje bolj uveljavlja prepričanje, da je zaradi ozonskih lukenj sončenje, zaradi onesnaženosti pa kopanje v morju škodljivo. To je kot voda na mlin tako imenovanih zelenih ciljev, se pravi gorskega in zdraviliškega turizma.

Skesani vohuni ali spletke

Pet Italijanov naj bi prodajalo češkoslovaški tajni službi podatke, med njimi svetovalec Ciriaca de Mite – »Če je on vohun, sem jaz astronavt«

OD NAŠEGA DOPISNIKA

TRST, 7. avgusta – V Italiji je izbruhnil nov škandal, ki ima vse sestavine, ki so potrebne za dobro vohunsko zgodbo. Po pričevanju nekega »skesanca« iz češkoslovaške protiobveščevalne službe, naj bi pet Italijanov dajalo koristne podatke njihovi službi STB, med njimi pa naj bi bil tudi Ruggero Orfei, nekdanji svetovalec za zunanjo politiko pri bivšem predsedniku italijanske vlade Ciriacu de Miti.

Italijanska vojaška protiobveščevalna služba Sismi naj bi podatke in dokumentacijo o petih domnevnih sodelavcih STB iz Italije dobila od nekega visokega uradnika češkoslovaške službe, ki se je tik pred padcem režima Gustava Husaka dokopal do tega fascikla. Po pisanju tednika L'Espresso, ki je prvi objavil senzacionalno odkritje, naj bi vodja Sismija Fulvio Martini že pred več kot mesecem dni o tem obvestil predsednika vlade Giulia Andreottija in obrambnega ministra Mina Martinazzolija. Odločitev o uvedbi preiskave je morala biti izredno težka, saj je odgovor predsednik Andreottija prišel šele po mesecu dni. Zdaj je preiskava že stekla, zadeva pa je v rokah državnega tožilca.

Naj je zgodba resnična ali izmišljena, peterica Italijanov je imela tudi svoje tajne vzdevke, kot se spodobi za vse količkaj dobre vohune. Efo, Anatol, Adast, Archivar in Nin so bili vzdevki, za katerimi naj bi se skrivali že omenjeni Ruggero Orfei, pa direktor rimskega Inštituta za mednarodno poslovanje (IAI) Giovanni Bonvicini ter trije uslužbenci družbe Aeritalia: Giovanni Sarubbi, Giovanni di Liberto in Angelo Biglia. Med zadnjimi tremi sta lahko največ koristnih podatkov posredovala prva dva, saj je bil Sarubbi strokovnjak za software pri nekaterih projektih za opremo vojaških letal, medtem ko je bil di Liberto zaposlen v dokumentaciji družbe Aeritalia (na to kaže tudi njegov tajni vzdevek Archivar). Tretji je bil zaposlen kot delavec in naj bi opravljal predvsem kurirske posle.

Ruggero Orfei in Giovanni Bonvicini sta zanikala kakršnokoli povezavo s češkoslovaško obveščevalno službo. »Gre za debelo laž ali pa za izmišljeno zgodbo, ki naj bi osramotila Ciriaca de Mito,« je izjavil Ruggero Orfei. De Mita je kot vodja tako imenovale levice v krščanski demokraciji povzročil precej težav predsedniku vlade Andreottiju pri sprejemanju zakona o televiziji, njegov naglavni greh pa je krivda za razkol v krščanski demokraciji. Razlogov, da bi ga nekdo hotel spraviti v škripce z zgodbo o vohunski aferi, v kateri naj bi glavno vlogo igral njegov nekdanji osebni svetovalec, je torej več kot dovolj.

MIŠO RENKO

● Ciriaco de Mita je izjavil, da Andreotti o tej aferi ni bil obveščen že pred več kot mesecem dni, sicer pa bo preiskava pokazala pravo resnico. »Če je Ruggero Orfei vohun, sem jaz astronavt,« pravi vodja levice v krščanski demokraciji.

SVET SO LJUDJE

Zaveznik umetnikov

Pred dnevi je umrl nekdanji francoski kulturni minister in ustanovitelj pariškega Jesenskega festivala **MICHAEL GUY**. Star je bil triinšestdeset let. Pravnik in izučeni vrtnar, ki je dvajset let vodil podedovano vrtnarijo, je bil med letoma 1974 in 1976 član prve vlade pod Jacquesom Chiracom.

Od šestdesetih let si je prizadeval, da bi v Parizu privabil čim več novih umetnikov. Po njegovi zaslugi so v Parizu redno delali gledališčniki kakor Peter Brook in Giorgio Strehler; podpiral je eksperimente Ariane Mnouchkine in Patrice Chéreau, se zavzemal za slikarje (Brama van Veldeja in Alechinskega) in glasbenike (Stockhausena in Xenakisa).

Angažirani intelektualec

V Megèvu v Franciji je umrl 48-letni francoski filozof **JEAN-MARIE BENOIST**, učenec Althusserja, Derride, Foucaulta, Lévi-Straussa, ki je dve leti po maju 1968 objavil neusmiljeno kritiko marksizma, svojo prvo knjigo z naslovom Marx je mrtev (Gallimard). Bil je eden prvih, ki je razglašal smrt Marxa idola, totema in tabuja. V času, ko je to delo izšlo, sta bila Bernard-Henri Lévy in Alain Glucksman, ugledna predstavnika »nove filozofije«, še bojevita levičarja; njuna stališča so se približala Benoistovim malo kasneje, a so se leta 1978 razšli, potem, ko je Benoist objavil pamflet Novi prvaki. Benoist je nasploh nadvse rad polemiziral (velikokrat v Le Mondu) in bil zato tudi pogosto napadan. Bil je desničar in tega ni skrival.

Po objavi svoje prve knjige je živel na dveh tirih: kot filozof in kot angažirani politik. Kot filozof je predaval na Collège de France, se pridružil gibanju »novih filozofov«, ostro polemiziral v časnikih. Na političnem področju se je angažiral zlasti leta 1976, ko je objavil Pavano za preminulo Evropo, v kateri se zavzema za Evropo, ki bi ohranila bogastvo razlik. Leta 1978 je bil kandidat demokratske zveze Francije proti Georgesu Marchaisu.

Sčasoma se je Benoistovo razmišljanje politično in filozofsko, osredotočilo na demokracijo in liberalizem; o tem je govoril v svojih člankih, v predavanjih na Collège de France in v knjigah. V zadnji, ki nosi naslov Orodja svobode, se zavzema za vrnitev k Rousseauju in Montesquieuju.

Vloga brez besed

Boter, podoba očetovske budnosti, je skljuèen pod pezo skrbi odigral eno redkih vlog – brez besed. Dva dni, ki ju je prebil na sodišču v Los Angelesu, ko so zasliševali priče in osumljenega morilca, 32-letnega **Christiana Branda**, ni odprl ust. Ni hotel ne pričati niti spregovoriti z novinarji. Preveč hudo je bilo že to, da je moral poslušati: potomec **Marlona Branda** je obtožen, da je na družinskem posestvu v gorah Santa Monice v Kaliforniji 16. maja umoril nekdanjega ljubimca svoje polsestre Cheyenne Daga Drilleta s Tahitija. Christianove nasprotujoče si izjave so mu položaj še otežile: enkrat je menda dejal, da je res ustrelil Drilleta, a ne nalašč, drugič, da se je puška sama sprožila med prepirom in tretjič, da je smrt še predobra zanj. Fanta sta bila oba skrajno besna; Christian zato, ker je izvedel, da je Drollet udaril Cheyenne.

Brandovim odvetnikom se ni posrečilo omiliti kazni, tako da bi dejanje veljalo za uboj, in Christiana po vsej verjetnosti čaka dosmrtna ječa. Dokončna razsodba bo izrečena te dni. Medtem pa so aretirali tudi Brandovo ljubljenko Cheyenne, ki je na Tahitiju pravkar rodila Drolletovega otroka. Drolletova ločena starša Brandu starejšemu očitata, da ni spoštoval pravil gostoljubja in dopustil, da so njunega sina ubili v njegovi hiši, bunkerju, natrpanem z orožjem. Starša ubitega tudi zahtevata strokovno potrditev, da je novorojeni otrok res Drolletov.

Bahreinski zapornik

V Bahreinu so osvobodili **MAJEEDA MARHOONA**, ki je bil zaprt 22 let in je najbolj slaven politični zapornik svoje žepne države in eden najdlje zaprtih ljudi v sodobnem svetu. Aretirali in obsodili so ga še Angleži, ker se je bojeval proti njihovi kolonialni oblasti. Vendar je Marhoon ostal v zaporu, pa čeravno je Bahrein dosegel neodvisnost že leta 1971.

NA KRATKO

Minister Dular na Madžarskem

LJUBLJANA, 7. avgusta – Na povabilo g. Geza Entza, državnega sekretarja za madžarske manjšine zunaj meja, odhaja na uradni obisk v Budimpešto član IS RS Janez Dular, odgovoren za madžarsko in italijansko narodnost v Republiki Sloveniji in za Slovence po svetu.

Obravnavali bodo položaju madžarske narodnosti v Sloveniji in porabskih Slovencev, možnosti za njihov nadaljnji razvoj in povezanost z narodnima maticama. Janez Dular se bo na poti v Budimpešto srečal z zastopniki prekmurskih Madžarov, porabskih Slovencev in mariborske škofije.

Kohlov svetovalec v Sloveniji

LJUBLJANA, 7. avgusta – Včeraj je bil na obisku v R Sloveniji prof. dr. Abelein, član parlamenta ZR Nemčije in osebni svetovalec kanclerja Kohla. Gospoda Abeleina je včeraj dopoldne sprejel podpredsednik IS RS dr. Jože Mencinger, prisotna pa sta bila tudi republiški sekretar za tržišče in splošne gospodarske zadeve g. Maks Bastl in republiški sekretar za turizem in gostinstvo g. Ingo Paš. Proučili so gospodarsko problematiko v državah dosedanjega realnega socializma ob prehodu na tržno gospodarstvo, pri čemer so posebno pozornost posvetili gospodarskim problemom Slovenije, še zlasti problematiki Elana in možnostim turističnega razvoja naše republike. Popoldne si je g. Abelein v spremstvu republiškega sekretarja za turizem in gostinstvo ogledal nekaj turističnih krajev na Gorenjskem, obiskal pa je tudi Elan in se tam pogovarjal s predstavnikom tovarne g. Bogatajem.

Nemške naložbe v slovenski turizem?

LJUBLJANA, 7. avgusta – Na povabilo republiškega sekretarja za turizem in gostinstvo g. Inga Paša sta danes na obisku v Sloveniji g. Hans-Rüdiger Baumgärtl, bodoči predsednik bavarske hotelske in gostinske zveze in g. Hans Heinrich Klarner, direktor firme Hoga, svetovalne družbe za hotele in gostinstvo. Gosta sta si ogledala kongresni center Cankarjev dom in se z domačimi gostinci in hotelirji pogovarjala o izmenjavi delavcev in možnosti za izobraževanje osebja na področju hotelirstva in gostinstva, možnih investicijah in vlaganjih nemških podjetij v Sloveniji na področju kongresnih centrov, hotelov, zdravilišč, golf igrišč in posebnih iger na srečo ter o svetovanju za razvoj gostinstva, še posebno glede vodenja poslovanja.

RSI

Pogajanja na mrtvi točki

BUKAREŠTA, 7. avgusta (Tanjug) – Pogovori med romunsko vlado ter predstavniki strokovnih sindikatov in več neodvisnih sindikalnih organizacij, na katerih naj bi dosegli sporazum o prekinitvi sindikalnih akcij, so se končali brez uspeha. Vlada Petre Romana je pred dobrim mesecem dni pozvala sindikate, naj podpišejo moratorij o prekinitvi vseh sindikalnih akcij, predvsem stavk. V zameno je ponudila zamrznitev cen osnovnih živil in plač. Pogajanja se nato niso premaknila z mrtve točke predvsem zato, ker sindikat ne verjame, da je vlada sposobna izpolniti njihove temeljne zahteve.

Nova gladovna stavka

ALŽIR, 7. avgusta (Tanjug) – Več aktivistov gibanja za demokracijo v Alžiriji, ki ga vodi 73-letni Ben Bela, je z gladovno stavko začelo protestirati, ker so alžirski varnostni organi na letališču v Oranu odvzeli njihovemu tovarišu več fotografij Bena Bele, ki jih je prinesel iz tujine, piše alžirski večernik Al Nasa. To je že druga gladovna stavka aktivistov tega gibanja v zadnjem mesecu, vzrok zanjo pa je praktično enak kot za prvo.

Ahmed Ben Bela, ki že deset let živi v prostovoljnem izgnanstvu v tujini, je te dni potrdil, da se bo prihodnji mesec vrnil v Alžirijo. V izjavi za radio Evropa 1 je dejal, da so demokratične razmere v Alžiriji dozorele za njegovo vrnitev in da državna danes potrebuje množično demokratično fronto oziroma »konsenz med strankami«, ki bi zajemal tudi islamsko fronto rešitve.

Tajska nič več za Rdeče Khmere

BANGKOK, 7. avgusta (Tanjug) – Tajski premier Čatičaj Čunavan, ki se bo prihodnji teden v Bangkoku sestal s kitajskim predsednikom vlade Li Pengom, bo na sestanku zahteval, naj Kitajska preneha oboroževati kamboško radikalno uporniško frakcijo Rdečih Khmerov, poročajo viri, ki so blizu tajski vladi. Kitajski že več let prek tajskega ozemlja oskrbuje z orožjem frakcijo rdečih Khmerov, ki so bili med strahovlado od aprila 1975 do decembra 1978 odgovorni za smrt najmanj milijon prebivalcev Kambodže.

Liberija slej ko prej daleč od pomiritve

V glavnem liberijskem mestu spet ugrabili skupino tujcev – Afriške mirovne sile?

WASHINGTON, 7. avgusta – State Department je danes sporočil, da so liberijski uporniki včeraj, samo dan po tem, ko so ameriški marinci evakuirali 73 ljudi, ugrabili v Monrovii 15 tujcev.

Predstavnica Stare Departmenta Margaret Tutwiler je izjavila, da so privrženci uporniških sil Princea Johnsona iz hotela Africa v predmestju Monrovie ugrabili 14 ali 15 tujcev in ji odvedli v bližnji Harvel.

Pripomnila je, da je zdaj v Monrovii razmeroma mirno in do spopadov pride le tu in tam. Vse večje trgovine so odprte, vode, elektrike in telefonskih zvez pa ni. Čedalje bolj primanjkuje tudi živeža.

Skupina evakuiranih Američanov je danes prispela v Amsterdam. Zagotovili so, da v Liberiji še vedno divjajo srditi boji med silami, ki so zveste predsedniku Samuelu Doeu, in uporniki.

● Tuje agencije so sporočile, da so se danes v gambijskem glavnem mestu Bandžulu nadaljevali pogovori voditeljev sedmih zahodnoafriških držav, ki se posvetujejo o tem, kako bi napravili konec državljanski vojni v Liberiji. Kot se je izvedelo, so se pogovarjali o afriških mirovnih silah, ki naj bi jih poslali v Liberijo, in o prehodni vladi, ki bi organizirala volitve. Na sestanku sodelujejo predsedniki držav ali zunanji ministri Gane, Nigerije, Gvineje, Sierre Leone, Gambije, Toga in Malija.

Za tri milijone dolarjev ukradenih umetnin

MOSKVA, 7. avgusta (Tanjug) – V Moskvi so ukradli zasebno zbirko slik, vredno več kot tri milijone dolarjev. Trije oboroženi vlomilci so sredi belega dne vdrli v stanovanje znanega zbiralca Magica in odnesli 30 slik znanih nizozemskih in nemških slikarjev iz 17. in 18. stoletja in več dragocenih starih ikon.

ISKRICE

Trkanje na prsi je priprava terena za medalje.

MILENKO PAJOVIĆ

Manjka nam red zaslug proti narodu, da bi kompletirali zbirko!

MILOVAN VITEZOVIĆ

PA ŠE TO

UČINKOVITOST – Za devetero pred časom suspendiranih delavcev, članov neodvisnega sindikata v d.p. Emo na Ohridu, se je začel drugi mesec gladovne stavke. Zato je skupina delegatov ohridske občinske skupščine le sklenila dati pobudo za sklic izredne seje občinske skupščine, na »kateri naj bi dokončno spravili z dnevnega reda problem deveterice«. Toda upoštevaje dosedanjo ekspeditivnost prizadetih občinskih organov in mož ter njihovo učinkovitost pri reševanju konflikta pa tudi dejstvo, da so si stavkajoči pred dnevom dali prinesti v dvorano občinske skupščine svoje postelje, bo deveterica kar sama in res dokončno spravila »svoj problem z dnevnega reda«.

Jugoslav Stock Exchange
JUGOSLOVANSKA BORZA vrednostnih papirjev d.d.
LJUBLJANA

Uradna tečajnica Jugoslovanske borze vrednostnih papirjev d. d., Ljubljana

št.: 29 — Datum: 7. 8. 1990

Obveznica	l	začetni tečaj		zaključni tečaj	
Yulon*	12	96,0 P	92,0 D	90,0 D	96,0 P
Juteks*	11	94,0 P		91,0 P	
Laško*	12	106,0		106,0	
Lesnina*	10	98,0 P		98,0	
Meblo*	12	–		–	
Mesto Lj*	10	98,0 P		98,5 P	
Metalna*	12	100,0		87,0 D	
Belinka 92		–		–	
Belinka 93		–		–	
Rogaška	25	3250,0		3250,0	
Blag. zapis	**l**				
LB-GBL 1	16	100,0 P	98,0 D	99,5	
LB-GBL 3	19	100,5 P		99,0 D	99,5 P
Delnica	**div**				
Grad d. d.	32.8	910,0 P		800,0 P	
Kliring		**zač. diskont**		**zak. diskont**	
SZ		84,0 P		–	
NDR		–		–	
ČSFR		–		–	

op.: obveznice in blagajniški zapisi kotirajo v odstotkih (osnova je najnižja nominacija)
delnice kotirajo v dinarjih
»p« – papir, ponudba; pomeni, da je bil tečaj ponudbe določenega vrednostnega papirja toliko in nič manj
»d« – denar, povpraševanje; pomeni, da je bil tečaj povpraševanja po določenem vrednostnem papirju toliko in nič več
»*« pomeni, da je obveznica denominirana v DEM
»l« pomeni obrestno mero, »div« pomeni dividendo
»**« pomeni, da na zadnjih štirih avkcijah ni bilo povpraševanja oz. ponudbe
(1) oz. tečaj največje transakcije

NOVI DEVIZNI TEČAJI

Tečajna lista št. 152
z dne 7. avgusta 1990

za devize, efektivo, čeke, kreditna pisma in poštne nakaznice

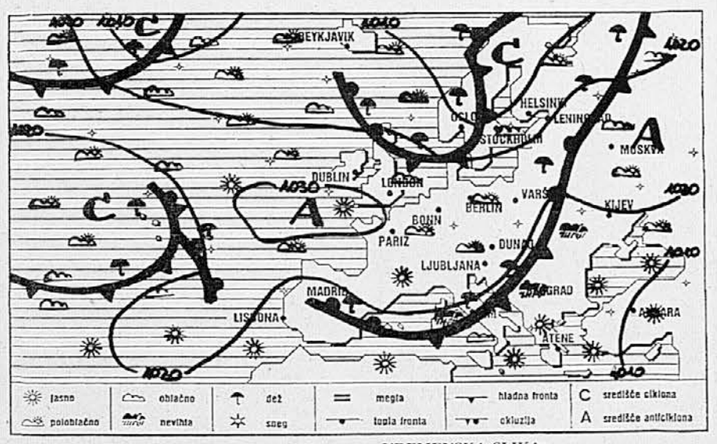
država	valuta	tečaj velja za	nakupni	srednji	prodajni	nakupni za čeke in kred. pisma	nakupni za efektive in medn. pošt. nakazn.
Avstralija	a. dolar	1	8,6961	8,7223	8,7485	8,3482	8,3047
Avstrija	šiling	100	99,3115	99,6103	99,9091	97,3252	96,8287
Belgija	frank/C	100	34,0144	34,1168	34,2192	33,2490	33,0790
Kanada	dolar	1	9,5709	9,5997	9,6285	9,1880	9,1402
Danska	krona	100	183,0140	183,5647	184,1154	178,8961	177,9811
Finska	marka	100	295,7194	296,6092	297,4990	289,0657	287,5871
Francija	frank	100	208,1869	208,8133	209,4397	203,5026	202,4617
ZR Nemčija	marka	100	697,9000	700,0000	702,1000	683,9420	680,4525
Grčija	drahma	100	–	7,1141	7,1354	6,8090	6,7736
Irska	funt	1	–	18,7847	18,8411	17,9791	17,8855
Italija	lira	100	0,9541	0,9570	0,9599	0,9350	0,9302
Japonska	jen	100	7,2982	7,3202	7,3422	7,0062	6,9697
Kuvajt	kv. dinar	1	37,5451	37,6581	37,7711	36,0432	35,8555
Nizozemska	gulden	100	619,5788	621,4431	623,3074	605,6382	602,5403
Norveška	krona	100	179,9463	180,4878	181,0293	175,8975	174,9977
Portugalska	escudo	100	7,9077	7,9315	7,9553	7,5913	7,5518
Švedska	krona	100	189,8502	190,4215	190,9928	185,5785	184,6293
Švica	frank	100	830,1561	832,6541	835,1521	813,5529	809,4021
V. Britanija	funt	1	20,6264	20,6885	20,7506	20,1623	20,0591
ZDA	dolar	1	11,0037	11,0368	11,0699	10,7561	10,7010
	ECU	1	14,4644	14,5079	14,5514	14,1751	
Španija	pezeta	100	11,3615	11,3957	11,4299	10,9070	10,8502

Tečaj dinarja za obračunski dolar je 11,0368 dinarja. Tečaj dinarja za obračunski dolar za odkup kreditnih pisem in čekov od tujih državljanov je 1,1036 dinarja. Tečaji za obračunski dolar in obračunski dolar za kreditna pisma in čeke začno veljati 7. avgusta 1990 ob 14. uri. Tečaji s te tečajne liste veljajo od 8. avgusta 1990. Tečaji za grško drahmo in irski funt veljajo samo za efektivo in čeke. Tečaji za britanski funt veljajo tudi za škotski funt, vendar le za efektivo in čeke. – Najvišji zajamčeni znesek evročeka je 2500 dinarjev (velja od 1. januarja 1990). – Poročilo o višini povprečne realne obrestne mere na trgu denarja in kratkoročnih vrednostnih papirjev dne 3. 8. 1990: letna 38,10; mesečna 2,78; za čas od 14. 11. 1989 do 3. 8. 1990: letna 34,77; mesečna 2,49.

ljubljanska banka Pravi naslov za denarne zadeve

Vremenska napoved Hidrometeorološkega zavoda Slovenije

Prognostična karta za 8. avgust 1990

NAPOVED ZA SLOVENIJO:
Sprva bo pretežno oblačno, padavine bodo ponehale. Popoldne se bo delno zjasnilo. Na Primorskem bo pihala burja. Najnižje jutranje temperature bodo od 10 do 15, ob morju 19, najvišje dnevne od 16 do 21, na Primorskem do 24 stopinj.

NAPOVED ZA JUGOSLAVIJO:
Pooblačitve s padavinami in nevihtami bodo zajele osrednje kraje države. Na Hrvaškem bodo padavine ponehale. Le v Makedoniji, južni Srbiji ter deloma Črni gori bo sončno in vroče. Ob severnem Jadranu bo pihala burja.

VREMENSKA SLIKA:
Po prehodu frontalnega vala se nad srednjo in zahodno Evropo krepi območje visokega zračnega pritiska. Nad naše kraje doteka s severovzhodnimi vetrovi hladnejši zrak.

KAKO KAŽE ZA ČETRTEK:
V četrtek in petek bo sončno in postopno toplejše.

NAPOVED ZA GORSKI SVET:
Pretežno oblačno bo. Padavine bodo ponehale. Popoldne se bo delno zjasnilo. Pihal bo zmeren severovzhodnik. Temperatura na 1500 m bo okoli 9, na 2500 pa 5 stopinj.

VREME IN TEMPERATURE
7. AVGUSTA 1990
OB 14. URI

kraj	vreme	°C
LJUBLJANA	rahlo dežuje	18
BRNIK	rahlo dežuje	14
PLANICA	oblačno	12
KREDARICA	dežuje	4
CELJE	rahlo dežuje	17
SL. GRADEC	rahlo dežuje	15
MARIBOR	rahlo dežuje	16
M. SOBOTA	oblačno	17
N. MESTO	rahlo dežuje	18
LISCA	rahlo dežuje	12
N. GORICA	oblačno	21
PORTOROŽ	oblačno	22
REKA	nevihta	19
PULJ	nevihta	21
SPLIT	del. oblačno	28
DUBROVNIK	pret. jasno	28
ZAGREB	oblačno	22
NOVI SAD	pret. jasno	31
BEOGRAD	jasno	32
SARAJEVO	zmer. oblačno	29
TITOGRAD	pret. jasno	32
PRIŠTINA	pret. jasno	30
SKOPJE	pret. jasno	33
CELOVEC	rahlo dežuje	15
GRADEC	rahlo dežuje	16
DUNAJ	rahlo dežuje	17
BUDIMPEŠTA	zmer. oblačno	27
BENETKE	oblačno	21
MILANO	oblačno	19
RIM	zmer. oblačno	29
MÜNCHEN	oblačno	17
ZÜRICH	oblačno	17
BERLIN	zmer. oblačno	21
PARIZ	zmer. oblačno	21
LONDON	oblačno	20
ATENE	jasno	30
MADRID	jasno	27
STOCKHOLM	pret. jasno	18
MOSKVA	zmer. oblačno	26

Železarna Jesenice ima že spet težave z likvidnostjo

Komaj so se rešili predolgo blokiranega žiro računa, že jim to spet grozi – Novi lastniki – Kaj bo z delavci po dopustu?

JESENICE, 7. avgusta – Jeseniški IS je danes ponovno obravnaval položaj Železarne Jesenice, od katere je odvisen dobršen del življa v občini. Predsednik poslovodnega odbora železarne Boris Bregant je povedal, da so glede (ne)likvidnosti v podobnem položaju kot konec maja, ko so se zadnjič rešili 60-dnevne napretrgane blokade žiro računa. Njihov žiro račun je zadnje obdobje blokiran za 80 do 85 milijonov dinarjev, šestdeseti dan blokade pa bo potekel 19. avgusta.

Z upniki se dogovarjajo za odložitev zahtevkov (zlasti za plin, elektriko in obveznosti za izplačane OD), z bankami pa za odkup menic iz bodočih prelivov. Realne možnosti za deblokado so, vendarle le za krajše obdobje. Deblokada pomeni ponovno pridobivanje časa za realizacijo sanacijskega programa, ki so ga Slovenske železarne pripravile za republiško vodstvo in v katerem ugotavljajo, da je vlaganje v črno metalurgijo pod določenimi pogoji družbeno upravičljivo.

V tem programu sta predvideni tudi lastninska preobrazba, s katero naj bi zagotovili nujno potreben dotok svežega kapitala, in organizacijska sprememba. Lastniki železarne Jesenice naj bi postali Republika Slovenija, ki naj bi prispevala 90 milijonov mark, poslovne banke (30) in zaposleni (nekaj več kot 50 milijonov din). Do konca leta naj bi bila železarna ločena na matično podjetje (metalurški del) in ostalo dejavnost, oba dela pa naj bi bila organizirana kot samostojni podjetji. Zdaj ima železarna nekaj več kot 5.300 zaposlenih, konec prihodnjega leta pa naj bi jih bilo po tem programu le še 3.529 (v matičnem podjetju 1.644).

Ob zmanjševanju naročil (zaradi upadanja industrijske proizvodnje, zmanjševanja zalog pri kupcih in sproščenega uvoza) na Jesenicah že v poletnih mesecih skušajo doseči tako (povprečno evropsko) produktivnost, kakršno naj bi po prvotnih načrtih dosegli leta 1991. Julija je bilo zaradi tega na rednih, odrejenih (zato so morali porabiti svoj dopust) in prisilnih dopustih 1300 delavcev. Vprašanje pa je, kaj se bo dogajalo že v drugi polovici avgusta, ko bo zmanjkalo rednih dopustov.

VLASTA FELC

Razcep Razdrto: Kako s prometno varnostjo?

Priključitev iz stare magistralne ceste na avtocesto ne bi bila varna

LJUBLJANA, 7. avgusta – Delavci Primorja iz Ajdovščine so večino del pri gradnji 1700 metrov dolgega razcepa pri Razdrtem, ki bi ga morali odpreti konec julija, sicer končali, kot kaže pa bo treba do odprtja počakati še nekaj dni.

Prometni strokovnjaki in inšpektorji so investitorje namreč obvestili, da bi se po otvoritvi omenjenega razcepa utegnile pojaviti težave s prometno ureditvijo in sicer na tistem delu, kjer bi se magistralna cesta iz novogoriške smeri priključila na avtocesto proti Ljubljani. Po njihovih dosedanjih ugotovitvah bi namreč taka prometna ureditev ogrožala prometno varnost pri priključevanju na avtocesto. Pričakujejo, da bodo še v tem tednu dobili odgovor, na kakšen način urediti priključevanje prometa z magistralne ceste na novo avtocesto. Če ne bodo uspeli najti ustreznih rešitev, bodo v prihodnje odprli samo polovico avtoceste in sicer tisti del, ki gre od Razdrtega proti Novi Gorici, medtem ko bi vozniki iz nasprotne smeri vozili še naprej po stari cesti.

F. D.

Mariborčanom jesen ne bo prinesla bistvenih sprememb

Seznam podjetij z največjimi poslovnimi težavami je mariborska vlada za zdaj skrila – Za 500 več nezaposlenih v mesecu dni – Zakonodajna zmeda

MARIBOR, 7. avgusta – Ker v Mariboru spoštujejo priporočilo republiškega sekretariata za finance, da bi od 5. septembra odložil plačilo dajatev za splošne družbene potrebe vsem podjetjem, ki imajo že po več tednov blokirane žiro račune, danes mestna vlada ni hotela objaviti, koliko denarja bodo pustili v tukajšnjih podjetjih z največjimi poslovnimi težavami. Tudi njihov seznam so pustili pod mizo, seveda s trhlim argumentom, da ne želijo škoditi njihovemu poslovnemu ugledu. Vemo pa, da je te dni pri tukajšnji službi družbenega knjigovodstva za kakšnih 400 milijonov dinarjev blokiranega denarja podjetij z največjimi finančnimi težavami.

Toda v mariborski vladi danes niso pozabili povedati, da kljub varčevanju pri izdatkih iz občinskega proračuna prihaja do prevelikih zaostankov pri napajanju z obveznostmi gospodarstva. Kritično je, ker je že sedaj mogoče napovedati, da tudi po 5. septembru ni mogoče pričakovati, da bodo vsa podjetja plačala »cesarju, kar je cesarjevega«. Hudo je tudi zato, ker je Kreditna banka Maribor v minulih letih nase priklenila večino tukajšnjih velikih podjetij, sedaj pa ne zmore hkrati reševati njihovih finančnih težav.

Tudi prvi podatki o poslovanju v letošnjem polletju ne prinašajo dobrih napovedi za jesen. Podjetja mariborskega gospodarstva so namreč nabrala za več kot 857 milijonov dinarjev izgub, pa je podpredsednik mestnega izvršnega sveta **Franc Čuš** izračunal, da je vsak od 38.355 delavcev v tukajšnjem gospodarstvu v šestih mesecih »pridelal« dobrih 22 tisočakov izgub. To je vsota, ki je približno enaka letnemu zaslužku delavcev z najnižjimi plačami, zato za zdaj še niso odkrili načina, da bi obrnili nazadovanje poslovne uspešnosti v večini mariborskih podjetij. To dokazujejo tudi zadnji podatki o brezposelnosti v mestu in njegovem ožjem zaledju. Še pred dobrim mesecem je bilo na spisku brezposelnih 5.269 ljudi, zadnjega julija pa že 5.705 Mariborčanov brez dela.

Ker pa mnoga podjetja samo še razmišljajo, kako bi se znebila odvečnih delavcev, ponekod je takih kar polovico zaposlenih, se za jesen v tem industrijskem mestu ne napoveduje nič dobrega.

● K nedavnim predlogom za nujno spremembo našega zapletenega davčnega sistema bodo v Mariboru v naslednjih dneh izoblikovali še zahtevo po spremembi zakona o računovodstvu. Nelogično je namreč, da je po sedanjih predpisih v podjetju mogoče izdelati bilanco, ki izkazuje dobiček, hkrati pa ima isto podjetje pri službi družbenega knjigovodstva blokiran žiro račun v vrednosti 150 milijonov dinarje. Takšna zakonodaja prinaša samo zmedo, hkrati pa omogoča tudi številna skrivanja dejanskega stanja. Očitno gre za tak pojav tudi v Mariboru, saj poznavalci razmer trdijo, da so težave tukajšnjega gospodarstva veliko večje, kot prikazujejo številke o izgubah v podjetjih. Zmanjkuje tudi denarja za sprotno poslovanje.

BRANKO VODUŠEK

Nad vodarno bi lahko imeli elektrarno

Vse kaže, da bo Slovenska Bistrica lahko zgradila svojo elektrarno

SLOVENSKA BISTRICA, 7. avgusta – Ob gradnji vodarne na potoku Bistrica se je lani porodila tudi zamisel, da bi z večjo akumulacijo lahko popolnoma rešili vprašanje preskrbe z vodo.

To bi pomenilo, da na Dravskem polju, kjer je kakovost pitne vode vse slabša in kjer črpanje tudi precej stane, vode spoh ne bi več črpali. Od tu pa je bil le še korak do predloga, da bi zgradili še elektrarno. Strokovnjaki bistriškega Ibisa so se že lotili idejnega načrtovanja in ugotovili, da je gradnja elektrarne z močjo vsaj enega megavata, (kar je dobra desetina vseh Impolovih potreb po elektriki), mogoča in ekonomsko upravičena. Pravijo, da bi na Močniku lahko zgradili akumulacijo z zmogljivostjo pol milijarde kubičnih metrov vode in da bi skupaj z Impolom zaprosili tudi za mednarodno posojilo. Te dni se pogovarjajo še z gozdarji, strokovnjaki vodnega gospodarstva in še nekaterimi. Prav mogoče je, da bodo delati začeli že prihodnje leto.

V. S.

PO SLOVENIJI

Nov toplovod na Parmovi ulici

LJUBLJANA, 7. avgusta – Ljubljanska Komunalna energetika in Plinarna opravljata obnovitvena dela in gradita nove napeljave na več gradbiščih v Ljubljani. Tako je tudi na Parmovi ulici (na sliki), kjer delavci Plinarne gradijo nov toplovod za ogrevanje posameznih objektov. Delo bo predvidoma končano avgusta, potem pa bodo napeljali še priključke v ulici Bežigrad. (M. B., slika: Marjan Zaplatil)

V Stari Ljubljani je ob večerih pestro

LJUBLJANA, 7. avgusta – Društvo za ohranjanje stare Ljubljane je tudi ta teden poskrbelo za popestritev in oživitev tega dela mesta. **Grega Tozon,** umetniški vodja, nam je povedal, da bo v sredo, 8. avgusta ob 21. uri na Jurčičevem trgu (Zlata ladjica) nastopil trio Akademik s pevko Marto Zore. V primeru slabega vremena bo ta večer bluesa in evergreenov odpadel. V četrtek, 9. avgusta, bosta v pesniškem večeru ob 21. uri nastopila Milena Merlakova in Lev Detela. Prizorišče bo: Trubarjev antikvariat na Mestnem trgu. Desetega avgusta ob 20.30 bo v Frančiškanski cerkvi koncert duhovne glasbe z Angelo Tomanič (orgle) in Marjanom Trčkom (tenor). V ponedeljek, 13. avgusta, bo na Mestnem trgu 10 (Skabernetova hiša) koncert Odslikana glasba. Z diapozitivi in avtorsko glasbo se bo predstavil Lado Jakša. Nastop bo ob 21. uri, vendar pa bo v primeru dežja odpadel. Za vse naštete prireditve je vstop prost.

N. M.

Stare Odeje ne bodo podrli?

ŠKOFJA LOKA, 7. avgusta – V načrtih za mestno središče Škofje Loke ob starem mestnem jedru je bilo predvideno, da bodo nekdanjo tovarno Odeja podrli. V zadnjem času pa je vse več zagovornikov zamisli, naj bi nekdanji tovarniški objekt ohranili ter ga prenovili in preuredili za nove potrebe. Janez Arnol, direktor zasebnega podjetja Loka Leasing je omenjeni objekt kupil od Lokainvesta. V pritličju obsežne stavbe namerava urediti prostore za kakih 30 lokalov, podstrešje pa izkoristiti za slikarski atelje. Pri tako predvidenem preurejanju stare tovarne se je zataknilo, ker ni urejene urbanistične dokumentacije. Zaplet so povzročile govorice, da s prodajo nekdanje tovarne ni bilo vse v redu in da gre za oškodovanje družbenega premoženja. Občinski IS je taka namigovanja danes zavrnil. (L. S.)

Vrtci odprti tudi med počitnicami

TRBOVLJE, 7. avgusta – Vzgojno varstvena organizacija Trbovlje ima v svoji sestavi več otroških vrtcev ali enot, kot jim tudi pravijo. V času počitnic sta odprta le vrtca Pikapolonica na Rudarski cesti, kjer so tudi jasli, in vrtec Ciciban na Trgu revolucije. V obeh vrtcih pa so ob torkih in četrtkih odprta vrata tudi za otroke, ki sicer vrtca ne obiskujejo redno. (T. L.)

Jubilej radia Trbovlje

TRBOVLJE, 7. avgusta – Skupščina občine Trbovlje je pred 25 leti, 3. avgusta, s posebnim sklepom ustanovila Lokalno radijsko postajo Trbovlje, ki se je čez nekaj let preimenovala v radio Trbovlje in postala regionalna, saj je s svojo dejavnostjo pokrivala celotno Zasavje. Radio Trbovlje bo jubilej počastil v oktobru letos s posebno jubilejno prireditvijo v Delavskem domu Trbovlje, kjer ima od ustanovitve dalje tudi svoje prostore. (T. L.)

Kopalni avtobus v Moščenice

ILIRSKA BISTRICA, 7. avgusta – Ilirskobistriška poslovalnica Avtoprevozniškega podjetja Slavnik že tretjič zapored organizira prevoze s kopalnim avtobusom iz Ilirske Bistrice v Mošćeničko Drago. Vsako soboto in nedeljo odpelje kopalni avtobus iz Ilirske Bistrice ob 8. uri zjutraj, iz Mošćeničke Drage pa ob 17.30 popoldne. Povratna vozovnica stane 60 dinarjev. (P. N.)

Nova karta Ljubljane in okolice

LJUBLJANA, 7. avgusta – V prihodnjih dneh boste na knjigarniških policah in sedežu Planinske zveze Slovenije našli novo planinsko-izletniško karto Ljubljane in okolice v merilu 1:50.000. Karta prikazuje območje Polhograjskih Dolomitov, Posavja in Barja z okolico. Poleg običajne topografske vsebine so prikazani izletniško zanimivi objekti, območja in dejavnosti. Večina hrbtne strani karte je namenjena pisnim informacijam za izletnike.

Karto je izdelal Geodetski zavod SRS, založila in izdala Planinska zveza Slovenije, natisnila pa Tiskarna ČGP Delo v nakladi 4000 izvodov. Zasnovo in redakcijo vsebine sta pripravila Miroslav Črnivec in Vili Kos iz Geodetskega zavoda SRS. Karta stane 70 dinarjev.

B. L.

Najnižje stanarine v Mariboru

Kljub povišanju bodo stanarine povprečno najnižje v Sloveniji

MARIBOR, 7. avgusta – »V izvršnem svetu smo se že dogovorili, v ponedeljek pa bomo tudi uradno sprejeli 68-odstotno povišanje stanarin namesto predlaganega 125-odstotnega. Ogrevanje bo dražje za 95 odstotkov,« je dejal podpredsednik mariborskega izvršnega sveta Milan Petek, pristojen tudi za komunalo.

»Smo med kladivom in nakovalom. Na eni strani grozi sindikat s splošno stavko, če bi drastično zvišali stanarine, na drugi strani pa vemo, da ne bomo zbrali dovolj denarja za amortizacijo, popravilo stanovanj, v 56 hiš ne bomo mogli napeljati mestnega plina od vrat v stanovanja.«

Zaradi stanovanjske politike, ki je gledala bolj na socialo kot pa na dejanske razmere, je Maribor danes na sedemnajstem mestu od dvajsetih največjih slovenskih mest po povprečni stanarini. Če bi jo zvišal za nameravanih 125 odstotkov, bi se na lestvici povzpel za dve mesti, ker pa bo stanarina višja samo za 68 odstotkov, bo zdrknil na devetnajsto mesto. Za njim bo le Slovenska Bistrica. Povprečna stanarina za kvadratni meter stanovanja je v Mariboru 6,90 dinarja, v Celju, na primer, pa kar 11,86 dinarja.

Če bi v Mariboru upoštevali zvezni predpis o amortizaciji, bi morali zanjo zbrati letno 111 milijonov dinarjev, pa ga bodo le 81 odstotkov in ker je podobno tudi v drugih slovenskih občinah, bodo v kratkem predlagali spremembo tega predpisa.

Kaj narediti? V Staninvestu je trenutno 127 zaposlenih, le 70 jih dela na stanovanjskem vzdrževanju, ostali so plačani iz drugega zaslužka. Boljša organizacija je sicer potrebna, toda to problema nizkih stanarin in dragih stroškov vzdrževanja ne bo rešilo, zato bo morala nova mariborska vlada temeljito razmisliti o stanovanjski politiki (prodaji stanovanj, cenejši gradnji itd.). Študija o tem, da bi se samo v mestnem središču lahko uporabilo nekaj sto (tudi 500) prostorov za trgovine, pisarne in drugo, je že narejena.

JOŽE JERMAN

Odpravili nezaupanje pri nakupu obveznic zdravilišča Dobrna

Zanimanja pri nemških kupcih je sicer dovolj, treba bo le premagati nezaupanje – Pogrešajo dobrega svetovalca

DOBRNA, 6. avgusta – Za prodajo obveznic v vrednosti 1,5 milijona mark, ki jih je zdravilišče Dobrna razpisalo junija, ni bilo tolikšnega zanimanja, kot so pričakovali, oziroma so bile želje očitno nekoliko večje od dejanskih možnosti.

Po besedah direktorja **Staneta Bizjaka** prevladuje prodaja obveznic za manjše zneske, nekaj so jih prodali izvajalcem investicijskih del in dobaviteljem, odločili pa so se tudi za posebno akcijo v ZR Nemčiji. Tu je zelo veliko zanimanje, je pa prav toliko nezaupanja, in to predvsem zaradi naših političnih razmer. Interesentom, ki to želijo, bodo zato predstavili sistem vlaganja v zdravilišče v takšni obliki in jih skušali prepričati, da strah pred tveganjem ni utemeljen (to pa seveda ne velja samo zanje), saj navsezadnje zdravilišče jamči kupcem obveznic s svojim premoženjem (80-odstotno pokriva poslovni sklad z lastnimi sredstvi).

Zanimivo je, da bi interesenti raje kot obveznice kupovali delnice, tu pa smo šele na začetku. Kot pravi Bizjak, ob tem ko ni izkušenj, toliko bolj pogrešajo dobrega svetovalca. Zdravilišče bo obveznice prodajalo še ta in prihodnji mesec, ko računa, da jih bo vendarle prodalo. Z vsoto bodo dokončali obnovo vile Higie s 65 ležišči in kletno restavracijo. Znamenitemu objektu, ki bo z zaprtim hodnikom povezan s hotelom, kasneje pa bodo tu zgradili še prizidek s petdesetimi posteljami, so že vrnili nekdanjo zunanjo podobo in ta navdušuje tako goste kot obiskovalce.

V Dobrni bodo kmalu začeli obnavljati staro poštno zgradbo, v kateri bo poslovni del in nekaj apartmajev. Kiosk v hotelu bodo oddali zasebniku, ki bo poskrbel za boljšo ponudbo ob vsakem času (zdaj je ob sobotah popoldne in nedeljah zaprt). Morebitnim kandidatom povejmo, da ima Dobrna zasebni kamp s 30 parkirnimi mesti za prikolice.

DRAGO HRIBAR

jana

Za prevoznike cestne takse v dveh obrokih

Sklep o 20-odstotni podražitvi bo začel veljati, ko bo zagotovljena ustrezna kontrola

LJUBLJANA, 7. avgusta – Slovenska vlada je na eni svojih zadnjih sej sprejela sklep o 20-odstotni podražitvi cestnih taks, vendar na sekretariatu za promet še ne morejo povedati, kdaj bodo ti prispevki, ki jih vozniki plačujejo ob vsakoletni registraciji vozil, dražji.

Izvršni svet je namreč upošteval želje cestnih prevoznikov, da bi v prihodnje zaradi precejšnjih izdatkov poravnali cestne takse v dveh obrokih. Republiški upravi za ceste in RSNZ zdaj še proučujeta možnost, kako na učinkovit in predvsem na poceni način izpeljati sklep vlade in zagotoviti ustrezen nadzor nad plačevanjem prispevkov.

Med drugim zdaj razmišljajo, da bi avtobusni in tovorni cestni prevozniki poravnali cestno takso vsakega pol leta, nadzor nad plačilom obveznosti pa naj bi opravili ob vsakokratnih preventivnih tehničnih pregledih.

Lastniki osebnih avtomobilov bodo tudi v prihodnje takse plačevali v enem obroku.

F. D.

● NADALJEVANJE S 1. STRANI

Pomanjkanja nafte še ni

Če bi se naftna pipa za iraško nafto kjerkoli zaprla, bi Petrolu še vedno preostala nafta iz drugih dveh držav. Sicer pa nam je zvezni minister za zunanjo trgovino Franc Horvat povedal, da za zdaj ni nikakršnih informacij o spremembah glede dogovora, ki ga je ZIS sklenil z Irakom o vračanju dolgov.

Druga možnost za morebitno nadomestitev dobave iraške nafte vidijo pri Petrolu v nakupu nafte na svobodnem trgu. Pri tem zanikajo govorice (čeprav so nekateri iz iste firme prejšnji teden trdili drugače), da jim zvezna vlada ne dovoli takšnega nakupa, kar naj bi bil menda tudi eden izmed pritiskov zvezne vlade na Slovenijo, da podobno kot Hrvaška spet poceni naftne derivate. Kakorkoli že, te dni je Petrol spet dobil dovoljenje za nakup 160 tisoč ton nafte na tujem trgu. Treba pa je reči, da bi se pri Petrolu v teh dneh takšnemu nakupu najraje izognili, saj se cena nafte na svetovnem trgu iz dneva v dan zvišuje in je po napovedani gospodarski blokadi Iraka danes poskočila že na 27,40 dolarja za sod. Iraško nafto pa smo vsaj doslej dobivali še po stari ceni, nekaj več kot 18 dolarjev za sod.

Petrol je že doslej uvažal tudi dodatne količine naftnih derivatov, ki jih je doma primanjkovalo. Tako so v petek uvozili 7 tisoč ton motornega bencina (zdaj ga v Sloveniji porabimo za 3,5 odstotka več kot lani v tem času), in tudi že predelano nafto bodo uvažali še naprej. Pri Petrolu računajo, da bodo te dodatne količine bencina skupaj z derivati, ki jih bodo še dobili iz jugoslovanskih rafinerij, zadoščala za potrebe slovenskega trga do začetka septembra.

Na vprašanje, kako bo s cenami naftnih derivatov pri nas v prihodnjih dneh, pri Petrolu nočejo dati jasnega odgovora. Pravijo, da bo vse odvisno od dogovora z zvezno vlado prihodnji teden, da pa se v slovenski vladi ne nameravajo odpovedati zdajšnjemu deležu za ceste v drobnoprodajni ceni naftnih derivatov.

TONJA SLOKAR

Kmetijski sejem v Gornji Radgoni se bo spet razširil

Priprave na letošnji kmetijsko-živilski sejem v polnem teku – Kramarji in zabava zunaj sejma – Ocenjena vina

GORNJA RADGONA, 7. avgusta – Le še dobrih deset dni je do začetka letošnjega kmetijsko-živilskega sejma v Gornji Radgoni in prireditelji, delavci enote Gospodarskega razstavišča Pomurski sejem mrzlično opravljajo zadnje priprave na letošnjo prireditev.

Kljub temu, da so letos za več kot 5000 kvadratnih metrov povečali razstavne površine, je vsak kvadratni meter razstavišča na prostem in pod streho že oddan. Skupaj bo na sejmu sodelovalo okrog 1200 razstavljalcev, od tega sto tujih. Za letos so se na upravi Pomurskega sejma odločili, da končno prestavijo stojnice z blagom široke porabe in zabavni park zunaj razstavišča, tako da hrup tega sicer vedno dobro obiskanega zabavišča ne bo več pri vhodu sprejemal obiskovalcev razstavnega dela sejma. Do začetka sejma bodo predvidoma postavili tudi nov hlev za konje, ki meri 350 kvadratnih metrov in bo nadomestil dosedanje konjske bokse, ki so bili zgolj pod nadstreškom. Zadnja večja novost letošnjega sejma pa bo razstava in prodaja avtomobilov številnih svetovnih izdelovalcev in prodajalcev.

Kot vsako leto bo tudi letos sejem spremljal bogat strokovni program, ki bo namenjen čebelarjem, rejcem govedi, vinogradnikom, mlekarjem, prašičerejcem, rejcem kuncev, izdelovalcem kmetijske mehanizacije, slovenskim zadružnikom, kozjerejcem in sadjarjem. Program bo obsegal strokovna predavanja, posvete in okrogle mize o najpomembnejšem dogajanju v posameznih dejavnostih.

Strokovna komisija enologov pa je ravno danes končala še zadnje strokovno ocenjevanje v sklopu letošnjega sejma. Posebna komisija je najprej ocenila mesnine dežel Alp in Jadrana, domače mesnine, mleko in mlečne izdelke ter kmetijsko mehanizacijo včeraj in danes pa je ocenjevala še vina slovenske pridelave. Letos so prvič poleg vin zasebnih vinogradnikov ocenjevali tudi vina družbenih firm, oceniti pa so morali dvesto vzorcev ali dvakrat več kot lani. Po besedah predsednika ocenjevalne komisije Antona Vodovnika so slovenski pridelovalci vin kljub ne najboljšim razmeram lani pridelali kakovostna vina.

JOŽE POJBIČ

Portoroški teden obogaten z erotičnim perilom in mašo

Organizatorji zagotavljajo kakovosten vsebinski napredek – Izbira med športnimi prireditvami in zabavo zgoraj brez

PORTOROŽ, 7. avgusta – Z nocojšnjim nastopom komornega orkestra državne filharmonije Latvije v Križnem hodniku v Piranu se je začel letošnji portoroški teden, ki naj bi po zagotovilih organizatorjev prinesel precejšen kakovostni in vsebinski napredek v primerjavi s podobnimi prejšnjimi tradicionalnimi prireditvami na vrhuncu turistične sezone.

Tisti, ki jim ni bilo do resne glasbe, so si na Metropolovi terasi lahko ogledali mednarodno plesno prireditev. Naslednjo zanimivost v četrtek obljubljajo hoteli Bernardin, ko bo v Laguni nastopil španski narodni ansambel s flamencom, v Clubu no. 1. pa bodo priredili »Crazy face show«.

V petek ob 21. uri se bo v Avditoriju začel prvi večer 13. festivala »Melodije morja in sonca«, že uro pred tem pa bodo v Bernardinu začeli izbirati najsimpatičnejšega moškega. Na košarkarskem igrišču v Luciji se bodo ta večer štiri ekipe pomerile na košarkarskem maratonu, na terasi Metropola pa bodo manekeni predstavili modne dosežke naših kreatorjev.

Tudi sobota bo v znamenju Melodij morja in sonca ter finalnega izbora Mistra Simpatikus v Bernardinu, hkrati pa bodo v Metropolu izbirali Miss Metropol in Miss Topless. Že dopoldne bodo na plaži hotela Park v Bernardinu pripravili portoroške igre brez meja, zvečer pa se bo v Luciji z zabavno prireditvijo končal 24-urni košarkarski spektakel. Kot prejšnja leta bo vrhunec večera ob 23. uri, ko bo Obalo osvetlil veličasten ognjemet.

Nedeljsko dopoldne se bo začelo z mašo v portoroški cerkvi, pri kateri bo pel MPZ pod vodstvom Lojzke Križaj, po maši pa bo v cerkvi delovala skupina mladih iz Švice. V Avditoriju pripravljajo za nedeljski večer revijo filmskih uspešnic, na terasi Jurček pa bo Topless show z revijo erotičnega perila.

V ponedeljek vabijo v disko Tivoli na Latin american party, naslednji dan pa bo na terasi Metropola mednarodna plesna prireditev.

Portoroški teden bodo v sredo zaokrožili z dopoldansko mašo, pri kateri bo sodeloval družinski ansambel Nevina iz Novega mesta. Zvečer bo v ruševinah cerkve sv. Bernardina prvič po sto letih mašno bogoslužje, ki ga bo v štirih jezikih vodil koprski škof Metod Pirih, medtem ko bosta glavni zanimivosti zabavnega programa v Portorožu folklorna nastopa na terasah Slovenije in Jurčka.

JANEZ ODAR

Lani večinoma manj knjig

Lani v Sloveniji za 7 odstotkov manj slovenskih knjig – Število srbohrvaških naslovov se je na Hrvaškem zmanjšalo za 16, v ožji Srbiji za 13 odstotkov

LJUBLJANA, 7. avgusta – V vsej Jugoslaviji so lani natisnili 11.339 knjig in brošur, od tega 1932 naslovov takšnih knjig ali 17 odstotkov v Sloveniji. Med temi izdajami jih je bilo 1740 v slovenščini, do tega so 1577 slovenskih izdaj natisnili v Sloveniji, v drugih republikah pa so lani natisnili 163 različnih knjig in knjižic v slovenščini.

Po teh podatkih zveznega statističnega zavoda je bilo število lani v Jugoslaviji natisnjenih knjižnih izvodov za 6,3 odstotka manjše kot predlani, vendar pa večje kot leta 1987. Potemtakem so manjša kupna moč in politični premiki kažejo tudi pri teh rečeh. Tako so v Sloveniji predlani natisnili 1699 knjig in brošur v slovenščini, lani pa 1577 ali za 7,2 odstotka manj. Statistika šteje med brošure tiste knjižice, ki imajo do 48 strani, knjige pa so tiste, ki imajo vsaj 49 strani. Zanimivo je, da so predlani v ožji Srbiji natisnili 94 slovenskih knjig in knjižic, lani pa celo 97. Slovenski tisk se je okrepil tudi na Hrvaškem s predlanskih 31 naslovov na lanskih 38, pa tudi v Bosni in Hercegovini z 10 na lanskih 27 naslovov. Medtem ko so se predlani s po kakšnim slovenskim tiskom pohvalili tudi v vseh drugih republikah in pokrajinah, pa so – poleg že naštetih – lani en slovenski tisk opravili le v Vojvodini.

Če smo ugotovili nazadovanje domačega tiska v Sloveniji, ga lahko ugotavljamo tudi ponekod drugod. Tako so lani v ožji Srbiji natisnili 2936 knjižnih naslovov v srbohrvaščini, kar je kar za 12,8 odstotka manj kot predlani. Na Hrvaškem so lani v srbohrvaščini natisnili 1969 različnih knjig in knjižic, kar je celo za 15,9 odstotka manj kot predlani. V Vojvodini so v srbohrvaščini lani natisnili 597 knjižnih naslovov, kar je 8,3 odstotka manj. Nasprotno pa se je srbohrvaški tisk lani okrepil v BiH, kjer so natisnili 914 naslovov ali za 15,7 odstotka več, v Črni gori 342 naslovov ali za 7,2 odstotka več ter na Kosovu 50 naslovov ali za 13,6 odstotka več. Slovenske tiskarne so lani natisnile 83 del v srbohrvaščini, kar je za 34,6 odstotka manj kot predlani; makedonske tiskarne pa predlani 40, lani pa le sedem ali za 83 odstotkov manj.

Pri svojih knjižnih izdajah so lani nazadovali tudi Makedonci. Medtem ko so zgolj v republiki Makedoniji natisnili predlani 687 knjig v makedonščini, so jih lani 628 ali za 8,6 odstotka manj. Zunaj Makedonije so pri nas v makedonščini tiskali največ v ožji Srbiji, in sicer predlani 29 naslovov, lani pa 31. Po en makedonski tisk so opravili lani tudi na Hrvaškem in v Sloveniji.

Po nazadovanju sredi 80. let še zadnje čase krepijo albanske knjižne izdaje: pretežno na Kosovu, v Makedoniji in ožji Srbiji. Lani so v Jugoslaviji izdali 375 naslovov v albanščini, kar je 7 odstotkov več kot predlani, vendar 17 odstotkov manj kot leta 1983.

V Sloveniji je lani izšel le en naslov v madžarščini, v Vojvodini 104 in v vsej Jugoslaviji 119. To je za 2,6 odstotka več kot predlani, vedar pa 35 odstotkov manj kot leta 1982. V Jugoslaviji so lani 49 knjig in knjižic natisnili tudi v italijanščini, od tega sedem v Sloveniji, na Hrvaškem 39 ipd.

Po podatkih slovenskega statističnega zavoda so lani v Sloveniji časopisne in druge organizacije izdale 678 različnih časnikov in časopisov v skupni nakladi 147 milijonov izvodov. Vseh izdanih številk je bilo 6152. V primerjavi z letom 1988 se je lani število naslovov različnih časnikov in časopisov (revij) zmanjšalo za 17,6 odstotka, število izdanih številk se je zmanjšalo za 10 odstotkov, naklada pa je upadla za 6,4 odstotka.

ILJA POPIT

Republika očitno misli, da je Idrijčanom dovolj en zdravnik

Idrijsko zdravstvo nima več niti za znamke – Najbolj prizadeti v Sloveniji – Prepoved za nakup materiala . . .

IDRIJA, 7. avgusta – Vsesplošno znižanje cen zdravstvenih storitev, ki jih je predlagala republiška uprava za zdravstveno varstvo, je že in bo še prizadela bolnišnice, zdravstvene domove in domove upokojencev. Tako imenovanega zdravstvenega dinarja bo manj, vendar ne za vse ustanove enako. Idrijsko zdravstvo, ki spada pod ljubljansko enoto uprave za zdravstveno varstvo, je z novo julijsko določitvijo cen storitev še posebej prizadeto, saj so jim sredstva občutno odškrtnili, celo več kot drugim.

Psihiatrični bolnišnici v Idriji, eni izmed petih sorodnih ustanov pri nas, ki s svojimi storitvami »pokriva« dobršen del notranjskih občin ter deset občin južne in severne Primorske, so cene znižali za 38,2%. Zato bo tej ustanovi z 200 zaposlenimi in 250 pacienti že do 15. oktobra zmanjkalo sredstev. Pogodba o novih cenah, ki so jo te dni prejeli v podpis, jim namreč ne dovoljuje tudi sočasnega siromašenja oziroma opuščanja storitev. Tudi po strokovni plati je vprašljivo odpuščati paciente, ki so pod nadzorom, in jih prepustiti ambulantnemu zdravljenju. Z ukrepi, ki so jih že sprejeli, so hoteli v idrijski psihiatrijski bolnišnici zaščititi tako paciente kot delavce – da ne naredijo nepopravljive škode firmi in stroki. Rešitev vidijo v delni participaciji, kot je to v navadi v socialnih ustanovah, predvsem pa v septembrski razpolovitvi osebnih dohodkov. Delavcev za zdaj še ne bodo odpuščali, kolektivu bodo prepustili, da oceni, komu bi kazalo zapustiti ustanovo.

Idrijskemu zdravstvenemu domu, ki več kot polovico svoje dejavnosti opravlja na področju osnovnega zdravstva, so dozdajšnje cene storitev znižali za 55%. Bolj kot to, kako lahko s tem denarjem plačajo 97 delavcev, jih skrbi, kako še naprej skrbeti za osnovno zdravstveno varstvo 17.800 prebivalcev idrijske občine. Med prvimi ukrepi, ki so jih v luči novih razmer že sprejeli, je prepoved za nakup materiala v tem mesecu in za 28% nižji julijski osebni dohodki. Za ilustracijo – zadnja osnovna plača zdravnika je bila 7.000 dinarjev. Devetindvajset dni imajo blokiran tudi žiro račun. Delavski svet idrijskega zdravstvenega doma je strokovnemu kolegiju naložil, da do konca meseca ugotovi, katere dejavnosti lahko opustijo. Za zdaj delavcev še ne bodo odpuščali, saj za kaj takega tudi zakonske osnove nimajo. Če pa se bo pristojnim v republiki zdelo, da je za toliko prebivalcev dovolj samo 1 zdravnik, kot je to že bilo v 50. letih, potem pa se bodo tudi zdravnikom odrekli.

Za idrijski dom upokojencev pa omejitve predstavljajo enomesečni izpad sredstev iz tako imenovanega zdravstvenega dinarja, oziroma 6% celotne realizacije na področju medicinske nege. Izhod vidijo v omejevanju porabe, zniževanju materialnih stroškov, osebni dohodki 103 zaposlenih so le zajamčeni, upokojitev pa ne bodo nadomeščali z novimi zaposlitvami. Le v skrajnem primeru vidijo izhod v povišanju cen za osnovno oskrbo, ki je s 118 dinarji za oskrbni dan nekje na sredini med 52 slovenskimi domovi upokojencev.

FILIP ŠEMRL

Kilometer v zemljo, vode pa še vedno ni

Slovenjgradčani iščejo termalno in pitno vodo za razvoj turizma ob Mislinji

SLOVENJ GRADEC, 7. avgusta – Vrtina na Štibuhu pri Slovenj Gradcu, kjer delavci Geološkega zavoda iz Ljubljane iščejo izvir termalne vode, je globoka že devetsto metrov. Rezultati raziskovanja so obetavni, saj ima voda pri tej globini temperaturo že okrog 31 stopinj C. Še pred koncem avgusta bodo s svedri privrtali do tisoč metrov globine, kjer pričakujejo vodo z okrog 37 stopinjami C. Zna se zgoditi, da bodo z vrtanjem nadaljevali tudi do globine 1400 metrov.

Raziskovalna dela z vrtanjem bodo veljala 4,5 milijona dinarjev; dobro polovico denarja je prispevala republika Slovenija, drugo pa je zagotovila občina Slovenj Gradec.

Ljubljanski geologi so pred dnevi zavrtali v zemljo tudi pri Suhem Dolu pod Uršljo goro. Domnevajo, da je tam le nekaj sto metrov pod zemljo veliko neoporečne pitne vode.

I. P.

DELO plus

NAVZKRIŽNI TEČAJI (6. 8. 1990, New York)

1 / 2	USD	DEM	GBP	CHF	FRF	ITL[3]	JPY[3]
USD	–	0,628	1,858	0,738	0,187	1165	149,3
DEM	1,593	–	2,953	1,175	0,298	731,7	93,84
GBP	0,538	0,338	–	0,398	0,101	2160	277,1
CHF	1,352	0,851	2,513	–	0,254	859,7	110,3
FRF	5,34	3,350	9,895	3,937	–	218,4	28,00

Legenda: 1 = vrednost pos. valute za enoto druge valute; 2 = vrednost za enoto posamezne valute; 3 = velja le za enoto posamezne valute; USD = ameriški dolar; DEM = zahodnonemška marka; GBP = britanski funt; CHF = švicarski frank; FRF = francoski frank; ITL = italijanska lira; JPY = japonski jen.

LISTA ČISTIH RAČUNOV

Letna obrestna mera za mesec avgust:
– osnovna 22 %,
– stimulativna I 25 % (za komercialne zapise, katerih povprečno dnevno stanje znaša med 15.000,00 in 50.000,00 din),
– stimulativna II 28 % (za komercialne zapise, katerih povprečno dnevno stanje presega 50.000,00 din).

Navedeni kriterij povprečnega dnevnega stanja sredstev se bo ugotavljal za tromesečno obdobje julij – september 1990.

Vrednostni papirji se vnovčujejo kot sredstva na vpogled

Obračun in pripis obresti je vsake tri mesece, najpozneje v dvajsetih dneh po končanem obračunskem obdobju.

Komercialni popust pri nakupu blaga v prodajalnah Mednarodnega podjetja Slovenijales znaša 1 % na vrednost gotovinskega nakupa. Osnova za obračun je prodajna cena blaga oz. konsignacijska cena pri blagu v konsignacijski prodaji.

Pogoji odobritve popusta so naslednji:
– da je vrednost gotovinskega nakupa večja od 5.000,00 din
– da je kupec član KLUB-a Slovenijales najmanj tri mesece
– da povprečno stanje sredstev na vrednostnem papirju, v obdobju zadnjih treh mesecev do dneva nakupa, presega znesek računa za kupljeno blago.

Komercialni popust bo obračunan in izplačan v matičnem KLUB-u Slovenijales, na podlagi računa za kupljeno blago, v roku treh dni po predložitvi pismenega zahtevka.

KLUB SLOVENIJALES

Železarna Jesenice ima že spet težave z likvidnostjo

Komaj so se rešili predolgo blokiranega žiro računa, že jim to spet grozi – Novi lastniki – Kaj bo z delavci po dopustu?

JESENICE, 7. avgusta – Jeseniški IS je danes ponovno obravnaval položaj Železarne Jesenice, od katere je odvisen dobršen del življa v občini. Predsednik poslovodnega odbora železarne Boris Bregant je povedal, da so glede (ne)likvidnosti v podobnem položaju kot konec maja, ko so se zadnjič rešili 60-dnevne napretrgane blokade žiro računa. Njihov žiro račun je zadnje obdobje blokiran za 80 do 85 milijonov dinarjev, šestdeseti dan blokade pa bo potekel 19. avgusta.

Z upniki se dogovarjajo za odložitev zahtevkov (zlasti za plin, elektriko in obveznosti za izplačane OD), z bankami pa za odkup menic iz bodočih prelivov. Realne možnosti za deblokado so, vendarle le za krajše obdobje. Deblokada pomeni ponovno pridobivanje časa za realizacijo sanacijskega programa, ki so ga Slovenske železarne pripravile za republiško vodstvo in v katerem ugotavljajo, da je vlaganje v črno metalurgijo pod določenimi pogoji družbeno opravičljivo.

V tem programu sta predvideni tudi lastninska preobrazba, s katero naj bi zagotovili nujno potreben dotok svežega kapitala, in organizacijska sprememba. Lastniki železarne Jesenice naj bi postali Republika Slovenija, ki naj bi prispevala 90 milijonov mark, poslovne banke (30) in zaposleni (nekaj več kot 50 milijonov din). Do konca leta naj bi bila železarna ločena na matično podjetje (metalurški del) in ostalo dejavnost, oba dela pa naj bi bila organizirana kot samostojni podjetji. Zdaj ima železarna nekaj več kot 5.300 zaposlenih, konec prihodnjega leta pa naj bi jih bilo po tem programu le še 3.529 (v matičnem podjetju 1.644).

Ob zmanjševanju naročil (zaradi upadanja industrijske proizvodnje, zmanjševanja zalog pri kupcih in sproščenega uvoza) na Jesenicah že v poletnih mesecih skušajo doseči tako (povprečno evropsko) produktivnost, kakršno naj bi po prvotnih načrtih dosegli leta 1991. Julija je bilo zaradi tega na rednih, odrejenih (zato so morali porabiti svoj dopust) in prisilnih dopustih 1300 delavcev. Vprašanje pa je, kaj se bo dogajalo že v drugi polovici avgusta, ko bo zmanjkalo rednih dopustov.

VLASTA FELC

Razcep Razdrto: Kako s prometno varnostjo?

Priključitev iz stare magistralne ceste na avtocesto ne bi bila varna

LJUBLJANA, 7. avgusta – Delavci Primorja iz Ajdovščine so večino del pri gradnji 1700 metrov dolgega razcepa pri Razdrtem, ki bi ga morali odpreti konec julija, sicer končali, kot kaže pa bo treba do odprtja počakati še nekaj dni.

Prometni strokovnjaki in inšpektorji so investitorje namreč obvestili, da bi se po otvoritvi omenjenega razcepa utegnile pojaviti težave s prometno ureditvijo in sicer na tistem delu, kjer bi se magistralna cesta iz novogoriške smeri priključila na avtocesto proti Ljubljani. Po njihovih dosedanjih ugotovitvah bi namreč taka prometna ureditev ogrožala prometno varnost pri priključevanju na avtocesto. Pričakujejo, da bodo še v tem tednu dobili odgovor, na kakšen način urediti priključevanje prometa z magistralne ceste na novo avtocesto. Če ne bodo uspeli najti ustreznih rešitev, bodo v prihodnje odprli samo polovico avtoceste in sicer tisti del, ki gre od Razdrtega proti Novi Gorici, medtem ko bi vozniki iz nasprotne smeri vozili še naprej po stari cesti.

F. D.

Mariborčanom jesen ne bo prinesla bistvenih sprememb

Seznam podjetij z največjimi poslovnimi težavami je mariborska vlada za zdaj skrila – Za 500 več nezaposlenih v mesecu dni – Zakonodajna zmeda

MARIBOR, 7. avgusta – Ker v Mariboru spoštujejo priporočilo republiškega sekretariata za finance, da bi od 5. septembra odložil plačilo dajatev za splošne družbene potrebe vsem podjetjem, ki imajo že po več tednov blokirane žiro račune, danes mestna vlada ni hotela objaviti, koliko denarja bodo pustili v tukajšnjih podjetjih z največjimi poslovnimi težavami. Tudi njihov seznam so pustili pod mizo, seveda s trhlim argumentom, da ne želijo škoditi njihovemu poslovnemu ugledu. Vemo pa, da je te dni pri tukajšnji službi družbenega knjigovodstva za kakšnih 400 milijonov dinarjev blokiranega denarja podjetij z največjimi finančnimi težavami.

Toda v mariborski vladi danes niso pozabili povedati, da kljub varčevanju pri izdatkih iz občinskega proračuna prihaja do prevelikih zaostankov pri napajanju z obveznostmi gospodarstva. Kritično je, ker je že sedaj mogoče napovedati, da tudi po 5. septembru ni mogoče pričakovati, da bodo vsa podjetja plačala »cesarju, kar je cesarjevega«. Hudo je tudi zato, ker je Kreditna banka Maribor v minulih letih nase priklenila večino tukajšnjih velikih podjetij, sedaj pa ne zmore hkrati reševati njihovih finančnih težav.

Tudi prvi podatki o poslovanju v letošnjem polletju ne prinašajo dobrih napovedi za jesen. Podjetja mariborskega gospodarstva so namreč nabrala za več kot 857 milijonov dinarjev izgub, pa je podpredsednik mestnega izvršnega sveta **Franc Čuš** izračunal, da je vsak od 38.355 delavcev v tukajšnjem gospodarstvu v šestih mesecih »pridelal« dobrih 22 tisočakov izgub. To je vsota, ki je približno enaka letnemu zaslužku delavcev z najnižjimi plačami, zato za zdaj še niso odkrili načina, da bi obrnili nazadovanje poslovne uspešnosti v večini mariborskih podjetij. To dokazujejo tudi zadnji podatki o brezposelnosti v mestu in njegovem ožjem zaledju. Še pred dobrim mesecem je bilo na spisku brezposelnih 5.269 ljudi, zadnjega julija pa že 5.705 Mariborčanov brez dela.

Ker pa mnoga podjetja samo še razmišljajo, kako bi se znebila odvečnih delavcev, ponekod je takih kar polovico zaposlenih, se za jesen v tem industrijskem mestu ne napoveduje nič dobrega.

● K nedavnim predlogom za nujno spremembo našega zapletenega davčnega sistema bodo v Mariboru v naslednjih dneh izoblikovali še zahtevo po spremembi zakona o računovodstvu. Nelogično je namreč, da je po sedanjih predpisih v podjetju mogoče izdelati bilanco, ki izkazuje dobiček, hkrati pa ima isto podjetje pri službi družbenega knjigovodstva blokiran žiro račun v vrednosti 150 milijonov dinarje. Takšna zakonodaja prinaša samo zmedo, hkrati pa omogoča tudi številna skrivanja dejanskega stanja. Očitno gre za tak pojav tudi v Mariboru, saj poznavalci razmer trdijo, da so težave tukajšnjega gospodarstva veliko večje, kot prikazujejo številke o izgubah v podjetjih. Zmanjkuje tudi denarja za sprotno poslovanje.

BRANKO VODUŠEK

Nad vodarno bi lahko imeli elektrarno

Vse kaže, da bo Slovenska Bistrica lahko zgradila svojo elektrarno

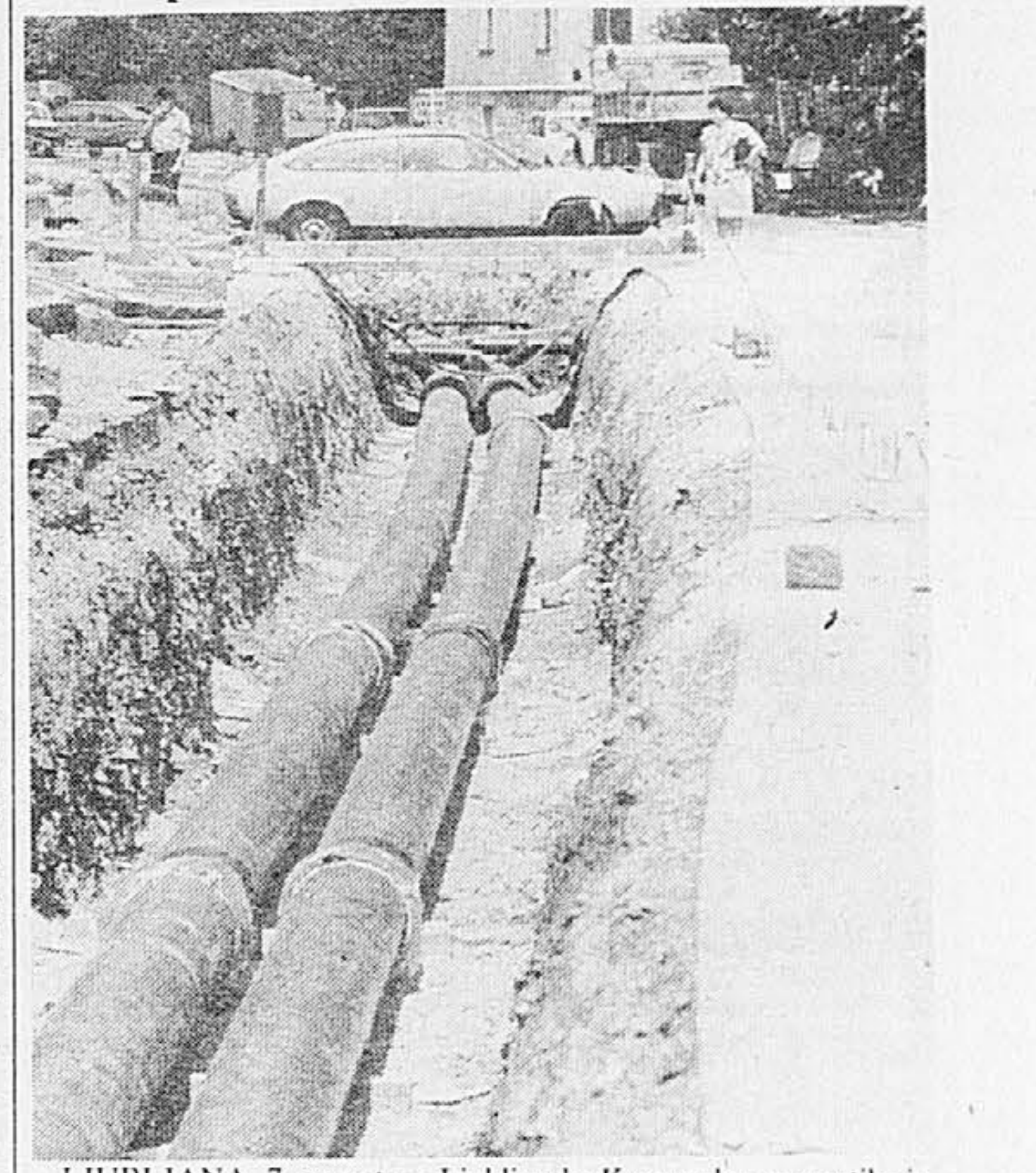
SLOVENSKA BISTRICA, 7. avgusta – Ob gradnji vodarne na potoku Bistrica se je lani porodila tudi zamisel, da bi z večjo akumulacijo lahko popolnoma rešili vprašanje preskrbe z vodo.

To bi pomenilo, da na Dravskem polju, kjer je kakovost pitne vode vse slabša in kjer črpanje tudi precej stane, vode spoh ne bi več črpali. Od tu pa je bil le še korak do predloga, da bi zgradili še elektrarno. Strokovnjaki bistriškega Ibisa so se že lotili idejnega načrtovanja in ugotovili, da je gradnja elektrarne z močjo vsaj enega megavata, (kar je dobra desetina vseh Impolovih potreb po elektriki), mogoča in ekonomsko upravičena. Pravijo, da bi na Močniku lahko zgradili akumulacijo z zmogljivostjo pol milijarde kubičnih metrov vode in. da bi skupaj z Impolom zaprosili tudi za mednarodno posojilo. Te dni se pogovarjajo še z gozdarji, strokovnjaki vodnega gospodarstva in še nekaterimi. Prav mogoče je, da bodo delati začeli že prihodnje leto.

V. S.

PO SLOVENIJI

Nov toplovod na Parmovi ulici

LJUBLJANA, 7. avgusta – Ljubljanska Komunalna energetika in Plinarna opravljata obnovitvena dela in gradita nove napeljave na več gradbiščih v Ljubljani. Tako je tudi na Parmovi ulici (na sliki), kjer delavci Plinarne gradijo nov toplovod za ogrevanje posameznih objektov. Delo bo predvidoma končano avgusta, potem pa bodo napeljali še priključke v ulici Bežigrad. (M. B., slika: Marjan Zaplatil)

V Stari Ljubljani je ob večerih pestro

LJUBLJANA, 7. avgusta – Društvo za ohranjanje stare Ljubljane je tudi ta teden poskrbelo za popestritev in oživitev tega dela mesta. **Grega Tozon,** umetniški vodja, nam je povedal, da bo v sredo, 8. avgusta ob 21. uri na Jurčičevem trgu (Zlata ladjica) nastopil trio Akademik s pevko Marto Zore. V primeru slabega vremena bo ta večer bluesa in evergreenov odpadel. V četrtek, 9. avgusta, bosta v pesniškem večeru ob 21. uri nastopila Milena Merlakova in Lev Detela. Prizorišče bo: Trubarjev antikvariat na Mestnem trgu. Desetega avgusta ob 20.30 bo v Frančiškanski cerkvi koncert duhovne glasbe z Angelo Tomanič (orgle) in Marjanom Trčkom (tenor). V ponedeljek, 13. avgusta, bo na Mestnem trgu 10 (Skabernetova hiša) koncert Odslikana glasba. Z diapozitivi in avtorsko glasbo se bo predstavil Lado Jakša. Nastop bo ob 21. uri, vendar pa bo v primeru dežja odpadel. Za vse naštete prireditve je vstop prost.

N. M.

Stare Odeje ne bodo podrli?

ŠKOFJA LOKA, 7. avgusta – V načrtih za mestno središče Škofje Loke ob starem mestnem jedru je bilo predvideno, da bodo nekdanjo tovarno Odeja podrli. V zadnjem času pa je vse več zagovornikov zamisli, naj bi nekdanji tovarniški objekt ohranili ter ga prenovili in preuredili za nove potrebe. Janez Arnol, direktor zasebnega podjetja Loka Leasing je omenjeni objekt kupil od Lokainvesta. V pritličju obsežne stavbe namerava urediti prostore za kakih 30 lokalov, podstrešje pa izkoristiti za slikarski atelje. Pri tako predvidenem preurejanju stare tovarne se je zataknilo, ker ni urejene urbanistične dokumentacije. Zaplet so povzročile govorice, da s prodajo nekdanje tovarne ni bilo vse v redu in da gre za oškodovanje družbenega premoženja. Občinski IS je taka namigovanja danes zavrnil. (L. S.)

Vrtci odprti tudi med počitnicami

TRBOVLJE, 7. avgusta – Vzgojno varstvena organizacija Trbovlje ima v svoji sestavi več otroških vrtcev ali enot, kot jim tudi pravijo. V času počitnic sta odprta le vrtca Pikapolonica na Rudarski cesti, kjer so tudi jasli, in vrtec Ciciban na Trgu revolucije. V obeh vrtcih pa so ob torkih in četrtkih odprta vrata tudi za otroke, ki sicer vrtca ne obiskujejo redno. (T. L.)

Jubilej radia Trbovlje

TRBOVLJE, 7. avgusta – Skupščina občine Trbovlje je pred 25 leti, 3. avgusta, s posebnim sklepom ustanovila Lokalno radijsko postajo Trbovlje, ki se je čez nekaj let preimenovala v radio Trbovlje in postala regionalna, saj je s svojo dejavnostjo pokrivala celotno Zasavje. Radio Trbovlje bo jubilej počastil v oktobru letos s posebno jubilejno prireditvijo v Delavskem domu Trbovlje, kjer ima od ustanovitve dalje tudi svoje prostore. (T. L.)

Kopalni avtobus v Moščenice

ILIRSKA BISTRICA, 7. avgusta – Ilirskobistriška poslovalnica Avtoprevozniškega podjetja Slavnik že tretjič zapored organizira prevoze s kopalnim avtobusom iz Ilirske Bistrice v Moščeničko Drago. Vsako soboto in nedeljo odpelje kopalni avtobus iz Ilirske Bistrice ob 8. uri zjutraj, iz Moščeničke Drage pa ob 17.30 popoldne. Povratna vozovnica stane 60 dinarjev. (P. N.)

Nova karta Ljubljane in okolice

LJUBLJANA, 7. avgusta – V prihodnjih dneh boste na knjigarniških policah in sedežu Planinske zveze Slovenije našli novo planinsko-izletniško karto Ljubljane in okolice v merilu 1:50.000. Karta prikazuje območje Polhograjskih Dolomitov, Posavja in Barja z okolico. Poleg običajne topografske vsebine so prikazani izletniško zanimivi objekti, območja in dejavnosti. Večina hrbtne strani karte je namenjena pisnim informacijam za izletnike.

Karto je izdelal Geodetski zavod SRS, založila in izdala Planinska zveza Slovenije, natisnila pa Tiskarna ČGP Delo v nakladi 4000 izvodov. Zasnovo in redakcijo vsebine sta pripravila Miroslav Črnivec in Vili Kos iz Geodetskega zavoda SRS. Karta stane 70 dinarjev.

B. L.

Najnižje stanarine v Mariboru

Kljub povišanju bodo stanarine povprečno najnižje v Sloveniji

MARIBOR, 7. avgusta – »V izvršnem svetu smo se že dogovorili, v ponedeljek pa bomo tudi uradno sprejeli 68-odstotno povišanje stanarin namesto predlaganega 125-odstotnega. Ogrevanje bo dražje za 95 odstotkov,« je dejal podpredsednik mariborskega izvršnega sveta Milan Petek, pristojen tudi za komunalo.

»Smo med kladivom in nakovalom. Na eni strani grozi sindikat s splošno stavko, če bi drastično zvišali stanarine, na drugi strani pa vemo, da ne bomo zbrali dovolj denarja za amortizacijo, popravilo stanovanj, v 56 hiš ne bomo mogli napeljati mestnega plina od vrat v stanovanja.«

Zaradi stanovanjske politike, ki je gledala bolj na socialo kot pa na dejanske razmere, je Maribor danes na sedemnajstem mestu od dvajsetih največjih slovenskih mest po povprečni stanarini. Če bi jo zvišal za nameravanih 125 odstotkov, bi se na lestvici povzpel za dve mesti, ker pa bo stanarina višja samo za 68 odstotkov, bo zdrknil na devetnajsto mesto. Za njim bo le Slovenska Bistrica. Povprečna stanarina za kvadratni meter stanovanja je v Mariboru 6,90 dinarja, v Celju, na primer, pa kar 11,86 dinarja.

Če bi v Mariboru upoštevali zvezni predpis o amortizaciji, bi morali zanjo zbrati letno 111 milijonov dinarjev, pa ga bodo le 81 odstotkov in ker je podobno tudi v drugih slovenskih občinah, bodo v kratkem predlagali spremembo tega predpisa.

Kaj narediti? V Staninvestu je trenutno 127 zaposlenih, le 70 jih dela na stanovanjskem vzdrževanju, ostali so plačani iz drugega zaslužka. Boljša organizacija je sicer potrebna, toda to problema nizkih stanarin in dragih stroškov vzdrževanja ne bo rešilo, zato bo morala nova mariborska vlada temeljito razmisliti o stanovanjski politiki (prodaji stanovanj, cenejši gradnji itd.). Študija o tem, da bi se samo v mestnem središču lahko uporabilo nekaj sto (tudi 500) prostorov za trgovine, pisarne in drugo, je že narejena.

JOŽE JERMAN

Odpravili nezaupanje pri nakupu obveznic zdravilišča Dobrna

Zanimanja pri nemških kupcih je sicer dovolj, treba bo le premagati nezaupanje – Pogrešajo dobrega svetovalca

DOBRNA, 6. avgusta – Za prodajo obveznic v vrednosti 1,5 milijona mark, ki jih je zdravilišče Dobrna razpisalo junija, ni bilo tolikšnega zanimanja, kot so pričakovali, oziroma so bile želje očitno nekoliko večje od dejanskih možnosti.

Po besedah direktorja **Staneta Bizjaka** prevladuje prodaja obveznic za manjše zneske, nekaj so jih prodali izvajalcem investicijskih del in dobaviteljem, odločili pa so se tudi za posebno akcijo v ZR Nemčiji. Tu je zelo veliko zanimanje, je pa prav toliko nezaupanja, in to predvsem zaradi naših političnih razmer. Interesentom, ki to želijo, bodo zato predstavili sistem vlaganja v zdravilišče v takšni obliki in jih skušali prepričati, da strah pred tveganjem ni utemeljen (to pa seveda ne velja samo zanje), saj navsezadnje zdravilišče jamči kupcem obveznic s svojim premoženjem (80-odstotno pokriva poslovni sklad z lastnimi sredstvi).

Zanimivo je, da bi interesenti raje kot obveznice kupovali delnice, tu pa smo šele na začetku. Kot pravi Bizjak, ob tem ko ni izkušenj, toliko bolj pogrešajo dobrega svetovalca. Zdravilišče bo obveznice prodajalo še ta in prihodnji mesec, ko računa, da jih bo vendarle prodalo. Z vsoto bodo dokončali obnovo vile Higie s 65 ležišči in kletno restavracijo. Znamenitemu objektu, ki bo z zaprtim hodnikom povezan s hotelom, kasneje pa bodo tu zgradili še prizidek s petdesetimi posteljami, so že vrnili nekdanjo zunanjo podobo in ta navdušuje tako goste kot obiskovalce.

V Dobrni bodo kmalu začeli obnavljati staro poštno zgradbo, v kateri bo poslovni del in nekaj apartmajev. Kiosk v hotelu bodo oddali zasebniku, ki bo poskrbel za boljšo ponudbo ob vsakem času (zdaj je ob sobotah popoldne in nedeljah zaprt). Morebitnim kandidatom povejmo, da ima Dobrna zasebni kamp s 30 parkirnimi mesti za prikolice.

DRAGO HRIBAR

jana

Za prevoznike cestne takse v dveh obrokih

Sklep o 20-odstotni podražitvi bo začel veljati, ko bo zagotovljena ustrezna kontrola

LJUBLJANA, 7. avgusta – Slovenska vlada je na eni svojih zadnjih sej sprejela sklep o 20-odstotni podražitvi cestnih taks, vendar na sekretariatu za promet še ne morejo povedati, kdaj bodo ti prispevki, ki jih vozniki plačujejo ob vsakoletni registraciji vozil, dražji.

Izvršni svet je namreč upošteval želje cestnih prevoznikov, da bi v prihodnje zaradi precejšnjih izdatkov poravnali cestne takse v dveh obrokih. Republiški upravi za ceste in RSNZ zdaj še proučujeta možnost, kako na učinkovit in predvsem na poceni način izpeljati sklep vlade in zagotoviti ustrezen nadzor nad plačevanjem prispevkov.

Med drugim zdaj razmišljajo, da bi avtobusni in tovorni cestni prevozniki poravnali cestno takso vsakega pol leta, nadzor nad plačilom obveznosti pa naj bi opravili ob vsakokratnih preventivnih tehničnih pregledih.

Lastniki osebnih avtomobilov bodo tudi v prihodnje takse plačevali v enem obroku.

F. D.

Lani večinoma manj knjig

Lani v Sloveniji za 7 odstotkov manj slovenskih knjig – Število srbohrvaških naslovov se je na Hrvaškem zmanjšalo za 16, v ožji Srbiji za 13 odstotkov

LJUBLJANA, 7. avgusta – V vsej Jugoslaviji so lani natisnili 11.339 knjig in brošur, od tega 1932 naslovov takšnih knjig ali 17 odstotkov v Sloveniji. Med temi izdajami jih je bilo 1740 v slovenščini, do tega so 1577 slovenskih izdaj natisnili v Sloveniji, v drugih republikah pa so lani natisnili 163 različnih knjig in knjižic v slovenščini.

Po teh podatkih zveznega statističnega zavoda je bilo število lani v Jugoslaviji natisnjenih knjižnih izvodov za 6,3 odstotka manjše kot predlani, vendar pa večje kot leta 1987. Potemtakem so manjša kupna moč in politični premiki kažejo tudi pri teh rečeh. Tako so v Sloveniji predlani natisnili 1699 knjig in brošur v slovenščini, lani pa 1577 ali za 7,2 odstotka manj. Statistika šteje med brošure tiste knjižice, ki imajo do 48 strani, knjige pa so tiste, ki imajo vsaj 49 strani. Zanimivo je, da so predlani v ožji Srbiji natisnili 94 slovenskih knjig in knjižic, lani pa celo 97. Slovenski tisk se je okrepil tudi na Hrvaškem s predlanskih 31 naslovov na lanskih 38, pa tudi v Bosni in Hercegovini z 10 na lanskih 27 naslovov. Medtem ko so se predlani s po kakšnim slovenskim tiskom pohvalili tudi v vseh drugih republikah in pokrajinah, pa so – poleg že naštetih – lani en slovenski tisk opravili le v Vojvodini.

Če smo ugotovili nazadovanje domačega tiska v Sloveniji, ga lahko ugotavljamo tudi ponekod drugod. Tako so lani v ožji Srbiji natisnili 2936 knjižnih naslovov v srbohrvaščini, kar je kar za 12,8 odstotka manj kot predlani. Na Hrvaškem so lani v srbohrvaščini natisnili 1969 različnih knjig in knjižic, kar je celo za 15,9 odstotka manj kot predlani. V Vojvodini so v srbohrvaščini lani natisnili 597 knjižnih naslovov, kar je 8,3 odstotka manj. Nasprotno pa se je srbohrvaški tisk lani okrepil v BiH, kjer so natisnili 914 naslovov ali za 15,7 odstotka več, v Črni gori 342 naslovov ali za 7,2 odstotka več ter na Kosovu 50 naslovov ali za 13,6 odstotka več. Slovenske tiskarne so lani natisnile 83 del v srbohrvaščini, kar je za 34,6 odstotka manj kot predlani; makedonske tiskarne pa predlani 40, lani pa le sedem ali za 83 odstotkov manj.

Pri svojih knjižnih izdajah so lani nazadovali tudi Makedonci. Medtem ko so zgolj v republiki Makedoniji natisnili predlani 687 knjig v makedonščini, so jih lani 628 ali za 8,6 odstotka manj. Zunaj Makedonije so pri nas v makedonščini tiskali največ v ožji Srbiji, in sicer predlani 29 naslovov, lani pa 31. Po en makedonski tisk so opravili lani tudi na Hrvaškem in v Sloveniji.

Po nazadovanju sredi 80. let se zadnje čase krepijo albanske knjižne izdaje: pretežno na Kosovu, v Makedoniji in ožji Srbiji. Lani so v Jugoslaviji izdali 375 naslovov v albanščini, kar je 7 odstotkov več kot predlani, vendar 17 odstotkov manj kot leta 1983.

V Sloveniji je lani izšel le en naslov v madžarščini, v Vojvodini 104 in v vsej Jugoslaviji 119. To je za 2,6 odstotka več kot predlani, vedar pa 35 odstotkov manj kot leta 1982. V Jugoslaviji so lani 49 knjig in knjižic natisnili tudi v italijanščini, od tega sedem v Sloveniji, na Hrvaškem 39 ipd.

Po podatkih slovenskega statističnega zavoda so lani v Sloveniji časopisne in druge organizacije izdale 678 različnih časnikov in časopisov v skupni nakladi 147 milijonov izvodov. Vseh izdanih številk je bilo 6152. V primerjavi z letom 1988 se je lani število naslovov različnih časnikov in časopisov (revij) zmanjšalo za 17,6 odstotka, število izdanih številk se je zmanjšalo za 10 odstotkov, naklada pa je upadla za 6,4 odstotka.

ILJA POPIT

● NADALJEVANJE S 1. STRANI

Pomanjkanja nafte še ni

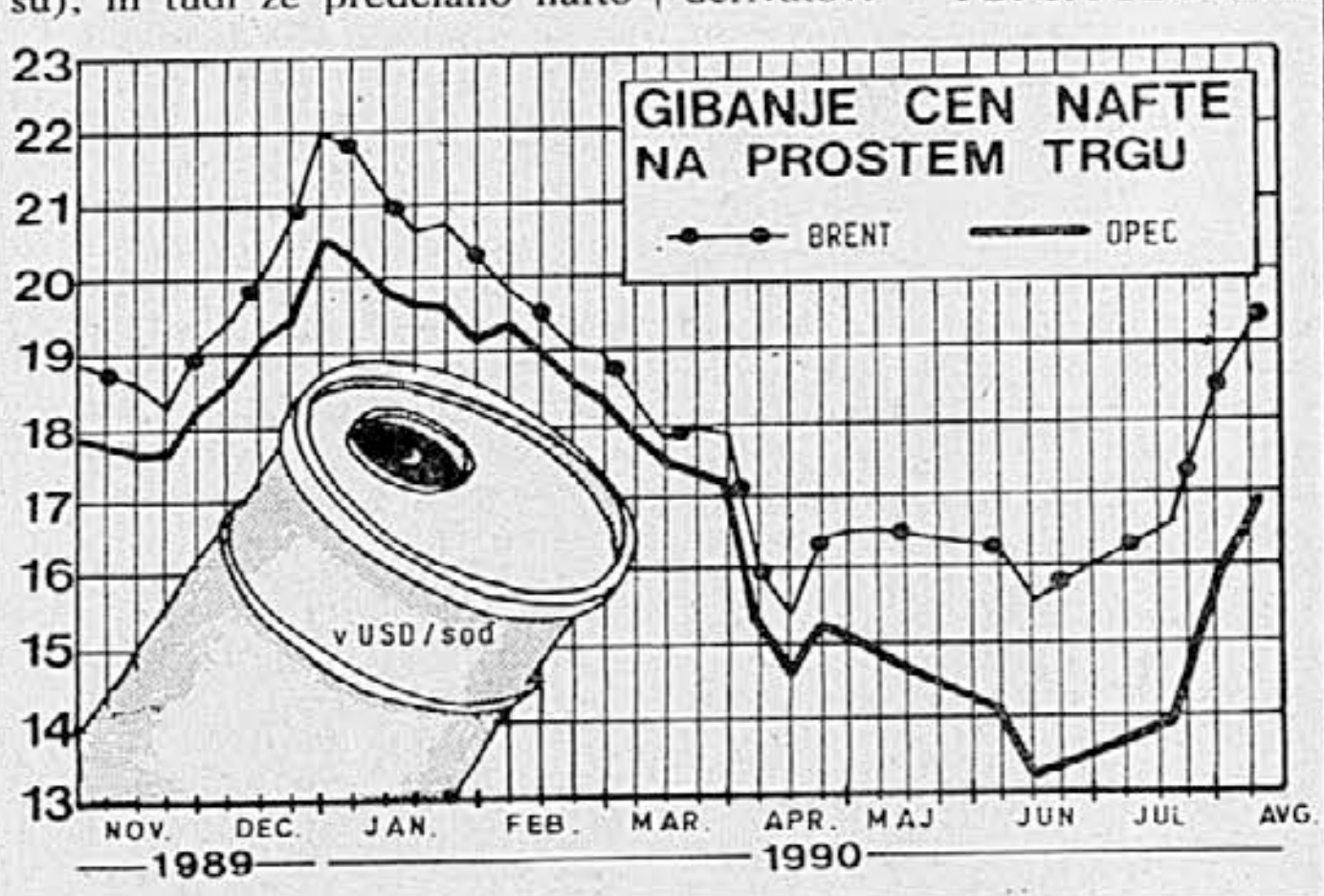
Če bi se naftna pipa za iraško nafto kjerkoli zaprla, bi Petrolu še vedno preostala nafta iz drugih dveh držav. Sicer pa nam je zvezni minister za zunanjo trgovino Franc Horvat povedal, da za zdaj ni nikakršnih informacij o spremembah glede dogovora, ki ga je ZIS sklenil z Irakom o vračanju dolgov.

Druga možnost za morebitno nadomestitev dobave iraške nafte vidijo pri Petrolu v nakupu nafte na svobodnem trgu. Pri tem zanikajo govorice (čeprav so nekateri iz iste firme prejšnji teden trdili drugače), da jim zvezna vlada ne dovoli takšnega nakupa, kar naj bi bil menda tudi eden izmed pritiskov zvezne vlade na Slovenijo, da podobno kot Hrvaška spet poceni naftne derivate. Kakorkoli že, te dni je Petrol spet dobil dovoljenje za nakup 160 tisoč ton nafte na tujem trgu. Treba pa je reči, da bi se pri Petrolu v teh dneh takšnemu nakupu najraje izognili, saj se cena nafte na svetovnem trgu iz dneva v dan zvišuje in je po napovedani gospodarski blokadi Iraka danes poskočila že na 27,40 dolarja za sod. Iraško nafto pa smo vsaj doslej dobivali še po stari ceni, nekaj več kot 18 dolarjev za sod.

Petrol je že doslej uvažal tudi dodatne količine naftnih derivatov, ki jih je doma primanjkovalo. Tako so v petek uvozili 7 tisoč ton motornega bencina (zdaj ga v Sloveniji porabimo za 3,5 odstotka več kot lani v tem času), in tudi že predelano nafto bodo uvažali še naprej. Pri Petrolu računajo, da bodo te dodatne količine bencina skupaj z derivati, ki jih bodo še dobili iz jugoslovanskih rafinerij, zadoščala za potrebe slovenskega trga do začetka septembra.

Na vprašanje, kako bo s cenami naftnih derivatov pri nas v prihodnjih dneh, pri Petrolu nočejo dati jasnega odgovora. Pravijo, da bo vse odvisno od dogovora z zvezno vlado prihodnji teden, da pa se v slovenski vladi ne nameravajo odpovedati zdajšnjemu deležu za ceste v drobnoprodajni ceni naftnih derivatov.

TONJA SLOKAR

Republika očitno misli, da je Idrijčanom dovolj en zdravnik

Idrijsko zdravstvo nima več niti za znamke – Najbolj prizadeti v Sloveniji – Prepoved za nakup materiala . . .

IDRIJA, 7. avgusta – Vsesplošno znižanje cen zdravstvenih storitev, ki jih je predlagala republiška uprava za zdravstveno varstvo, je že in bo še prizadela bolnišnice, zdravstvene domove in domove upokojencev. Tako imenovanega zdravstvenega dinarja bo manj, vendar ne za vse ustanove enako. Idrijsko zdravstvo, ki spada pod ljubljansko enoto uprave za zdravstveno varstvo, je z novo julijsko določitvijo cen storitev še posebej prizadeto, saj so jim sredstva občutno odškrtnili, celo več kot drugim.

Psihiatrični bolnišnici v Idriji, eni izmed petih sorodnih ustanov pri nas, ki s svojimi storitvami »pokriva« dobršen del notranjskih občin ter deset občin južne in severne Primorske, so cene znižali za 38,2%. Zato bo tej ustanovi z 200 zaposlenimi in 250 pacienti že do 15. oktobra zmanjkalo sredstev. Pogodba o novih cenah, ki so jo te dni prejeli v podpis, jim namreč ne dovoljuje tudi sočasnega siromašenja oziroma opuščanja storitev. Tudi po strokovni plati je vprašljivo odpuščati paciente, ki so pod nadzorom, in jih prepustiti ambulantnemu zdravljenju. Z ukrepi, ki so jih že sprejeli, so hoteli v idrijski psihiatrijski bolnišnici zaščititi tako paciente kot delavce – da ne naredijo nepopravljive škode firmi in stroki. Rešitev vidijo v delni participaciji, kot je to v navadi v socialnih ustanovah, predvsem pa v septembrski razpolovitvi osebnih dohodkov. Delavcev za zdaj še ne bodo odpuščali, kolektivu bodo prepustili, da oceni, komu bi kazalo zapustiti ustanovo.

Idrijskemu zdravstvenemu domu, ki več kot polovico svoje dejavnosti opravlja na področju osnovnega zdravstva, so dozdajšnje cene storitev znižali za 55%. Bolj kot to, kako lahko s tem denarjem plačajo 97 delavcev, jih skrbi, kako še naprej skrbeti za osnovno zdravstveno varstvo 17.800 prebivalcev idrijske občine. Med prvimi ukrepi, ki so jih v luči novih razmer že sprejeli, je prepoved za nakup materiala v tem mesecu in za 28% nižji julijski osebni dohodki. Za ilustracijo – zadnja osnovna plača zdravnika je bila 7.000 dinarjev. Devetindvajset dni imajo blokiran tudi žiro račun. Delavski svet idrijskega zdravstvenega doma je strokovnemu kolegiju naložil, da do konca meseca ugotovi, katere dejavnosti lahko opustijo. Za zdaj delavcev še ne bodo odpuščali, saj za kaj takega tudi zakonske osnove nimajo. Če pa se bo pristojnim v republiki zdelo, da je za toliko prebivalcev dovolj samo 1 zdravnik, kot je to že bilo v 50. letih, potem pa se bodo tudi zdravnikom odrekli.

Za idrijski dom upokojencev pa omejitve predstavljajo enomesečni izpad sredstev iz tako imenovanega zdravstvenega dinarja, oziroma 6% celotne realizacije na področju medicinske nege. Izhod vidijo v omejevanju porabe, zniževanju materialnih stroškov, osebni dohodki 103 zaposlenih so le zajamčeni, upokojitev pa ne bodo nadomeščali z novimi zaposlitvami. Le v skrajnem primeru vidijo izhod v povišanju cen za osnovno oskrbo, ki je s 118 dinarji za oskrbni dan nekje na sredini med 52 slovenskimi domovi upokojencev.

FILIP ŠEMRL

Kilometer v zemljo, vode pa še vedno ni

Slovenjgradčani iščejo termalno in pitno vodo za razvoj turizma ob Mislinji

SLOVENJ GRADEC, 7. avgusta – Vrtina na Štibuhu pri Slovenj Gradcu, kjer delavci Geološkega zavoda iz Ljubljane iščejo izvir termalne vode, je globoka že devetsto metrov. Rezultati raziskovanja so obetavni, saj ima voda pri tej globini temperaturo že okrog 31 stopinj C. Še pred koncem avgusta bodo s svedri privrtali do tisoč metrov globine, kjer pričakujejo vodo z okrog 37 stopinjami C. Zna se zgoditi, da bodo z vrtanjem nadaljevali tudi do globine 1400 metrov.

Raziskovalna dela z vrtanjem bodo veljala 4,5 milijona dinarjev; dobro polovico denarja je prispevala republika Slovenija, drugo pa je zagotovila občina Slovenj Gradec.

Ljubljanski geologi so pred dnevi zavrtali v zemljo tudi pri Suhem Dolu pod Uršljo goro. Domnevajo, da je tam le nekaj sto metrov pod zemljo veliko neoporečne pitne vode.

I. P.

DELO plus

NAVZKRIŽNI TEČAJ (6. 8. 1990, New York)

1 / 2	USD	DEM	GBP	CHF	FRF	ITL³	JPY³
USD	–	0,628	1,858	0,738	0,187	1165	149,3
DEM	1,593	–	2,953	1,175	0,298	731,7	93,84
GBP	0,538	0,338	–	0,398	0,101	2160	277,1
CHF	1,352	0,851	2,513	–	0,254	859,7	110,3
FRF	5,34	3,350	9,895	3,937	–	218,4	28,00

Legenda: 1 = vrednost pos. valute za enoto druge valute; 2 = vrednost za enoto posamezne valute; 3 = velja le za enoto posamezne valute; USD = ameriški dolar; DEM = zahodnonemška marka; GBP = britanski funt; CHF = švicarski frank; FRF = francoski frank; ITL = italijanska lira; JPY = japonski jen.

Portoroški teden obogaten z erotičnim perilom in mašo

Organizatorji zagotavljajo kakovosten vsebinski napredek – Izbira med športnimi prireditvami in zabavo zgoraj brez

PORTOROŽ, 7. avgusta – Z nocojšnjim nastopom komornega orkestra državne filharmonije Latvije v Križnem hodniku v Piranu se je začel letošnji portoroški teden, ki naj bi po zagotovilih organizatorjev prinesel precejšen kakovostni in vsebinski napredek v primerjavi s podobnimi prejšnjimi tradicionalnimi prireditvami na vrhuncu turistične sezone.

Tisti, ki jim ni bilo do resne glasbe, so si na Metropolovi terasi lahko ogledali mednarodno plesno prireditev. Naslednjo zanimivost v četrtek obljubljajo hoteli Bernardin, ko bo v Laguni nastopil španski narodni ansambel s flamencom, v Clubu no. 1. pa bodo priredili »Crazy face show«.

V petek ob 21. uri se bo v Avditoriju začel prvi večer 13. festivala »Melodije morja in sonca«, že uro pred tem pa bodo v Bernardinu začeli izbirati najsimpatičnejšega moškega. Na košarkarskem igrišču v Luciji se bodo ta večer štiri ekipe pomerile na košarkarskem maratonu, na terasi Metropola pa bodo manekeni predstavili modne dosežke naših kreatorjev.

Tudi sobota bo v znamenju Melodij morja in sonca ter finalnega izbora Mistra Simpatikus v Bernardinu, hkrati pa bodo v Metropolu izbirali Miss Metropol in Miss Topless. Že dopoldne bodo na plaži hotela Park v Bernardinu pripravili portoroške igre brez meja, zvečer pa se bo v Luciji z zabavno prireditvijo končal 24-urni košarkarski spektakel. Kot prejšnja leta bo vrhunec večera ob 23. uri, ko bo Obalo osvetlil veličasten ognjemet.

Nedeljsko dopoldne se bo začelo z mašo v portoroški cerkvi, pri kateri bo pel MPZ pod vodstvom Lojzke Križaj, po maši pa bo v cerkvi delovala skupina mladih iz Švice. V Avditoriju pripravljajo za nedeljski večer revijo filmskih uspešnic, na terasi Jurček pa bo Topless show z revijo erotičnega perila.

V ponedeljek vabijo v disko Tivoli na Latin american party, naslednji dan pa bo na terasi Metropola mednarodna plesna prireditev.

Portoroški teden bodo v sredo zaokrožili z dopoldansko mašo, pri kateri bo sodeloval družinski ansambel Novina iz Novega mesta. Zvečer bo v ruševinah cerkve sv. Bernardina prvič po sto letih mašno bogoslužje, ki ga bo v štirih jezikih vodil koprski škof Metod Pirih, medtem ko bosta glavni zanimivosti zabavnega programa v Portorožu folklorna nastopa na terasah Slovenije in Jurčka.

JANEZ ODAR

Kmetijski sejem v Gornji Radgoni se bo spet razširil

Priprave na letošnji kmetijsko-živilski sejem v polnem teku – Kramarji in zabava zunaj sejma – Ocenjena vina

GORNJA RADGONA, 7. avgusta – Le še dobrih deset dni je do začetka letošnjega kmetijsko-živilskega sejma v Gornji Radgoni in prireditelji, delavci enote Gospodarskega razstavišča Pomurski sejem mrzlično opravljajo zadnje priprave na letošnjo prireditev.

Kljub temu, da so letos za več kot 5000 kvadratnih metrov povečali razstavne površine, je vsak kvadratni meter razstavišča na prostem in pod streho že oddan. Skupaj bo na sejmu sodelovalo okrog 1200 razstavljalcev, od tega sto tujih. Za letos so se na upravi Pomurskega sejma odločili, da končno prestavijo stojnice z blagom široke porabe in zabavni park zunaj razstavišča, tako da hrup tega sicer vedno dobro obiskanega zabavišča ne bo več pri vhodu sprejemal obiskovalcev razstavnega dela sejma. Do začetka sejma bodo predvidoma postavili tudi nov hlev za konje, ki meri 350 kvadratnih metrov in bo nadomestil dosedanje konjske bokse, ki so bili zgolj pod nadstreškom. Zadnja večja novost letošnjega sejma pa bo razstava in prodaja avtomobilov številnih svetovnih izdelovalcev in prodajalcev.

Kot vsako leto bo tudi letos sejem spremljal bogat strokovni program, ki bo namenjen čebelarjem, rejcem govedi, vinogradnikom, mlekarjem, prašičerejcem, rejcem kuncev, izdelovalcem kmetijske mehanizacije, slovenskim zadružnikom, kozjerejcem in sadjarjem. Program bo obsegal strokovna predavanja, posvete in okrogle mize o najpomembnejšem dogajanju v posameznih dejavnostih.

Strokovna komisija enologov pa je ravno danes končala še zadnje strokovno ocenjevanje v sklopu letošnjega sejma. Posebna komisija je najprej ocenila mesnine dežel Alp in Jadrana, domače mesnine, mleko in mlečne izdelke ter kmetijsko mehanizacijo včeraj in danes pa je ocenjevala še vina slovenske pridelave. Letos so prvič poleg vin zasebnih vinogradnikov ocenjevali tudi vina družbenih firm, oceniti pa so morali dvesto vzorcev ali dvakrat več kot lani. Po besedah predsednika ocenjevalne komisije Antona Vodovnika so slovenski pridelovalci vin, kljub ne najboljšim razmeram lani pridelali kakovostna vina.

JOŽE POJBIČ

LISTA ČISTIH RAČUNOV

Letna obrestna mera za mesec avgust:
– osnovna 22 %,
– stimulativna I 25 % (za komercialne zapise, katerih povprečno dnevno stanje znaša med 15.000,00 in 50.000,00 din),
– stimulativna II 28 % (za komercialne zapise, katerih povprečno dnevno stanje presega 50.000,00 din).

Navedeni kriterij povprečnega dnevnega stanja sredstev se bo ugotavljal za tromesečno obdobje julij – september 1990.

Vrednostni papirji se vnovčujejo kot sredstva na vpogled

Obračun in pripis obresti je vsake tri mesece, najpozneje v dvajsetih dneh po končanem obračunskem obdobju.

Komercialni popust pri nakupu blaga v prodajalnah Mednarodnega podjetja Slovenijales znaša 1 % na vrednost gotovinskega nakupa. Osnova za obračun je prodajna cena blaga oz. konsignacijska cena pri blagu v konsignacijski prodaji.

Pogoji odobritve popusta so naslednji:
– da je vrednost gotovinskega nakupa večja od 5.000,00 din
– da je kupec član KLUB-a Slovenijales najmanj tri mesece
– da povprečno stanje sredstev na vrednostnem papirju, v obdobju zadnjih treh mesecev do dneva nakupa, presega znesek računa za kupljeno blago.

Komercialni popust bo obračunan in izplačan v matičnem KLUB-u Slovenijales, na podlagi računa za kupljeno blago, v roku treh dni po predložitvi pismenega zahtevka.

KLUB SLOVENIJALES

Železarna Jesenice ima že spet težave z likvidnostjo

Komaj so se rešili predolgo blokiranega žiro računa, že jim to spet grozi – Novi lastniki – Kaj bo z delavci po dopustu?

JESENICE, 7. avgusta – Jeseniški IS je danes ponovno obravnaval položaj Železarne Jesenice, od katere je odvisen dobršen del življa v občini. Predsednik poslovodnega odbora železarne Boris Bregant je povedal, da so glede (ne)likvidnosti v podobnem položaju kot konec maja, ko so se zadnjič rešili 60-dnevne nepretrgane blokade žiro računa. Njihov žiro račun je zadnje obdobje blokiran za 80 do 85 milijonov dinarjev, šestdeseti dan blokade pa bo potekel 19. avgusta.

Z upniki se dogovarjajo za odložitev zahtevkov (zlasti za plin, elektriko in obveznosti za izplačane OD), z bankami pa za odkup menic iz bodočih prelivov. Realne možnosti za deblokado so, vendarle le za krajše obdobje. Deblokada pomeni ponovno pridobivanje časa za realizacijo sanacijskega programa, ki so ga Slovenske železarne pripravile za republiško vodstvo in v katerem ugotavljajo, da je vlaganje v črno metalurgijo pod določenimi pogoji družbeno opravičljivo.

V tem programu sta predvideni tudi lastninska preobrazba, s katero naj bi zagotovili nujno potreben dotok svežega kapitala, in organizacijska sprememba. Lastniki železarne Jesenice naj bi postali Republika Slovenija, ki naj bi prispevala 90 milijonov mark, poslovne banke (30) in zaposleni (nekaj več kot 50 milijonov din). Do konca leta naj bi bila železarna ločena na matično podjetje (metalurški del) in ostalo dejavnost, oba dela pa naj bi bila organizirana kot samostojni podjetji. Zdaj ima železarna nekaj več kot 5.300 zaposlenih, konec prihodnjega leta pa naj bi jih bilo po tem programu le še 3.529 (v matičnem podjetju 1.644).

Ob zmanjševanju naročil (zaradi upadanja industrijske proizvodnje, zmanjševanja zalog pri kupcih in sproščenega uvoza) na Jesenicah že v poletnih mesecih skušajo doseči tako (povprečno evropsko) produktivnost, kakršno naj bi po prvotnih načrtih dosegli leta 1991. Julija je bilo zaradi tega na rednih, odrejenih (zato so morali porabiti svoj dopust) in prisilnih dopustih 1300 delavcev. Vprašanje pa je, kaj se bo dogajalo že v drugi polovici avgusta, ko bo zmanjkalo rednih dopustov.

VLASTA FELC

Razcep Razdrto: Kako s prometno varnostjo?

Priključitev iz stare magistralne ceste na avtocesto ne bi bila varna

LJUBLJANA, 7. avgusta – Delavci Primorja iz Ajdovščine so večino del pri gradnji 1700 metrov dolgega razcepa pri Razdrtem, ki bi ga morali odpreti konec julija, sicer končali, kot kaže pa bo treba do odprtja počakati še nekaj dni.

Prometni strokovnjaki in inšpektorji so investitorje namreč obvestili, da bi se po otvoritvi omenjenega razcepa utegnile pojaviti težave s prometno ureditvijo in sicer na tistem delu, kjer bi se magistralna cesta iz novogoriške smeri priključila na avtocesto proti Ljubljani. Po njihovih dosedanjih ugotovitvah bi namreč taka prometna ureditev ogrožala prometno varnost pri priključevanju na avtocesto. Pričakujejo, da bodo še v tem tednu dobili odgovor, na kakšen način urediti priključevanje prometa z magistralne ceste na novo avtocesto. Če ne bodo uspeli najti ustreznih rešitev, bodo v prihodnje odprli samo polovico avtoceste in sicer tisti del, ki gre od Razdrtega proti Novi Gorici, medtem ko bi vozniki iz nasprotne smeri vozili še naprej po stari cesti.

F. D.

Mariborčanom jesen ne bo prinesla bistvenih sprememb

Seznam podjetij z največjimi poslovnimi težavami je mariborska vlada za zdaj skrila – Za 500 več nezaposlenih v mesecu dni – Zakonodajna zmeda

MARIBOR, 7. avgusta – Ker v Mariboru spoštujejo priporočilo republiškega sekretariata za finance, da bi od 5. septembra odložil plačilo dajatev za splošne družbene potrebe vsem podjetjem, ki imajo že po več tednov blokirane žiro račune, danes mestna vlada ni hotela objaviti, koliko denarja bodo pustili v tukajšnjih podjetjih z največjimi poslovnimi težavami. Tudi njihov seznam so pustili pod mizo, seveda s trhlim argumentom, da ne želijo škoditi njihovemu poslovnemu ugledu. Vemo pa, da je te dni pri tukajšnji službi družbenega knjigovodstva za kakšnih 400 milijonov dinarjev blokiranega denarja podjetij z največjimi finančnimi težavami.

Toda v mariborski vladi danes niso pozabili povedati, da kljub varčevanju pri izdatkih iz občinskega proračuna prihaja do prevelikih zaostankov pri napajanju z obveznostmi gospodarstva. Kritično je, ker je že sedaj mogoče napovedati, da tudi po 5. septembru ni mogoče pričakovati, da bodo vsa podjetja plačala »cesarju, kar je cesarjevega«. Hudo je tudi zato, ker je Kreditna banka Maribor v minulih letih nase priklenila večino tukajšnjih velikih podjetij, sedaj pa ne zmore hkrati reševati njihovih finančnih težav.

Tudi prvi podatki o poslovanju v letošnjem polletju ne prinašajo dobrih napovedi za jesen. Podjetja mariborskega gospodarstva so namreč nabrala za več kot 857 milijonov dinarjev izgub, pa je podpredsednik mestnega izvršnega sveta **Franc Čuš** izračunal, da je vsak od 38.355 delavcev v tukajšnjem gospodarstvu v šestih mesecih »pridelal« dobrih 22 tisočakov izgub. To je vsota, ki je približno enaka letnemu zaslužku delavcev z najnižjimi plačami, zato za zdaj še niso odkrili načina, da bi obrnili nazadovanje poslovne uspešnosti v večini mariborskih podjetij. To dokazujejo tudi zadnji podatki o brezposelnosti v mestu in njegovem ožjem zaledju. Še pred dobrim mesecem je bilo na spisku brezposelnih 5.269 ljudi, zadnjega julija pa že 5.705 Mariborčanov brez dela.

Ker pa mnoga podjetja samo še razmišljajo, kako bi se znebila odvečnih delavcev, ponekod je takih kar polovico zaposlenih, se za jesen v tem industrijskem mestu ne napoveduje nič dobrega.

● K nedavnim predlogom za nujno spremembo našega zapletenega davčnega sistema bodo v Mariboru v naslednjih dneh izoblikovali še zahtevo po spremembi zakona o računovodstvu. Nelogično je namreč, da je po sedanjih predpisih v podjetju mogoče izdelati bilanco, ki izkazuje dobiček, hkrati pa ima isto podjetje pri službi družbenega knjigovodstva blokiran žiro račun v vrednosti 150 milijonov dinarje. Takšna zakonodaja prinaša samo zmedo, hkrati pa omogoča tudi številna skrivanja dejanskega stanja. Očitno gre za tak pojav tudi v Mariboru, saj poznavalci razmer trdijo, da so težave tukajšnjega gospodarstva veliko večje, kot prikazujejo številke o izgubah v podjetjih. Zmanjkuje tudi denarja za sprotno poslovanje.

BRANKO VODUŠEK

Nad vodarno bi lahko imeli elektrarno

Vse kaže, da bo Slovenska Bistrica lahko zgradila svojo elektrarno

SLOVENSKA BISTRICA, 7. avgusta – Ob gradnji vodarne na potoku Bistrica se je lani porodila tudi zamisel, da bi z večjo akumulacijo lahko popolnoma rešili vprašanje preskrbe z vodo.

To bi pomenilo, da na Dravskem polju, kjer je kakovost pitne vode vse slabša in kjer črpanje tudi precej stane, vode spoh ne bi več črpali. Od tu pa je bil le še korak do predloga, da bi zgradili še elektrarno. Strokovnjaki bistriškega Ibisa so se že lotili idejnega načrtovanja in ugotovili, da je gradnja elektrarne z močjo vsaj enega megavata, (kar je dobra desetina vseh Impolovih potreb po elektriki), mogoča in ekonomsko upravičena. Pravijo, da bi na Močniku lahko zgradili akumulacijo z zmogljivostjo pol milijarde kubičnih metrov vode in da bi skupaj z Impolom zaprosili tudi za mednarodno posojilo. Te dni se pogovarjajo še z gozdarji, strokovnjaki vodnega gospodarstva in še nekaterimi. Prav mogoče je, da bodo delati začeli že prihodnje leto.

V. S.

PO SLOVENIJI

Denar za najbolj ogrožene družine

MARIBOR, 7. avgusta – »Naslednje tri mesece bomo lahko dali po približno 444.000 dinarjev mesečno v tako imenovani sklad za socialni namen,« je povedal dr. Igor Krampač, član mariborskega izvršnega sveta, zadolžen za socialno politiko. Svobodni sindikati so dobili nalogo, da v kratkem pripravijo seznam najbolj ogroženih družin. Koliko denarja bodo lahko razdelili najbolj ogroženim, zdaj natančno še ne vedo. S sedanjo politiko želijo reševati zlati težave, ki jih pričakujejo septembra. (J. J.)

Kašče so letos prepolne pšenice

MARIBOR, 7. avgusta – Intes, ki je letos odkupoval pšenico iz Podravja v imenu republiških blagovnih rezerv, je z žitom že preskrbljen do naslednje žetve. Čeprav so v tem podjetju načrtovali odkupiti 26.900 ton pšenice, so je spravili v silose skoraj 31 tisoč ton. Letina je bila rekordna, kmetje so zaradi slabih odkupnih cen kljub temu zadržali večino pridelka v domačih kaščah, kombinati pa so prodali precej več zrnja, kot so načrtovali. Strokovnjaki opozarjajo, da bo že jeseni treba nameniti več pozornosti sortam, ki jih bodo sejali za naslednjo letino, saj je kar tretjina letošnjega pridelka dosegla šele tretji kakovostni razred. (B. V.)

Prenovljen ruški Likovni salon

RUŠE, 7. avgusta – Rušani in okoličani so ponosni na sodobno opremljen salon Papirček v starem predelu svojega kraja. Iz nekdanjega Likovnega salona je Ivan Kranjc uredil razstavo prodajni prostor. V njem je mogoče poleg likovnih del kupovati tudi spominke in nekatere uvožene šolske potrebščine. V salonu trenutno razstavlja Rado Jerič. (M. A.)

Obvestilo za škropljenje proti cercospori

Od 10. do 17. avgusta morate posevke sladkorne pese ponovno poškropiti proti cercospori. Za škropljenje uporabite kombinacijo brestana (0,3 kg/ha) in impacta (0,5 l/ha) ali brestanida (0,35 l/ha) in impacta 0,5 l/ha. Če ste na posevku opazili pomanjkanje bora, morate kombinaciji za škropljenje cercospore dodati od 4 do 5 kilogramov solubora na hektar. Z listjem posevkov pese, škropljene z brestanom ali brestanidom, ne smete krmiti živine 2 meseca, sporoča Tovarna sladkorja Ormož.

Namesto medobčinskega strankarsko sporazumevanje

CELJE, 7. avgusta – Celjski izvršni svet podpira predlog občinske skupščine Laško o odpravi sveta občin celjskega območja, ki naj bi prenehal obstajati 30. septembra.

Predlog, ki ga bodo posredovali občinski skupščini, utemeljujejo s tem, da bi kazalo imeti ustreznejšo obliko medobčinskega sodelovanja. Slišati je neuradne pripombe, da bo medstrankarsko sporazumevanje najboljše zagotovilo za uspešno medobčinsko sodelovanje na Celjskem. (D. H.)

Pripadniki JLA v pomoč krajanom

ILIRSKA BISTRICA, 7. avgusta – Dolgoletno sodelovanje med pripadniki JLA in krajani KS Jelšane in Novokračine nadaljujejo skupna dela pri gradnji vodovoda Jelšane–Novokračine–Nova vas v skupni dolžini 4200 m. Vojaki iz enote polkovnika Gojka Vujnovića so krajanom priskočili na pomoč in postavljali cevi tam, kamor z mehanizacijo niso mogli. V kraškem svetu so dela končana, do zaključka vseh del pa bo potrebnega še nekaj časa in denarja (predviden je v proračunu). (P. N.)

Kopalni avtobus v Moščenice

ILIRSKA BISTRICA, 7. avgusta – Ilirskobistriška poslovalnica Avtoprevozniškega podjetja Slavnik že tretjič zapored organizira prevoze s kopalnim avtobusom iz Ilirske Bistrice v Moščeničko Drago. Vsako soboto in nedeljo odpelje kopalni avtobus iz Ilirske Bistrice ob 8. uri zjutraj, iz Moščeničke Drage pa ob 17.30 popoldne. Povratna vozovnica stane 60 dinarjev. (P. N.)

Razstava mariborskih fotografov

MARIBOR, 7. avgusta – V Marburg na Lahni sta odpotovala predsednik Foto kluba Maribor Branko Koniček in vodja Foto galerije Stolp Bogo Čerin, ki bosta v tamkajšnji galeriji v razstavišču hiše bratov Grimm postavila klubsko razstavo mariborskih fotografskih umetnikov. Na razstavi, ki bo odprta do 31. avgusta, bo sodelovalo deset mariborskih fotografskih umetnikov. (J. J.)

Na divjačino in kozarec domačega!

SLOVENSKA BISTRICA, 7. avgusta – Delavci bistriškega Kmetijskega kombinata so bistriško gostilno Ritoznojčan povsem prenovili in razširili. Iz posodobljene in večje kuhinje prihaja sedaj še več boljših jedi, tudi divjačina je vmes, gostom pa ponudijo tudi odprto vino ritoznojčan ali pa le kozarec najbolj kakovostnega vina iz buteljke. »Da bi naši izdelki čim hitreje in tako tudi ceneje prišli do kupcev, smo se odločili okrepiti lastno prodajno mrežo,« je povedal direktor Bojan Fajs in dodal, da v domačem kraju še niso našli prostora za prodajalno buteljčnih vin. (V. S.)

Sindikat vztraja pri svojem

VELENJE, 7. avgusta – Velenjski svet Zveze svobodnih sindikatov bo kot zahtevo svojega stavkovnega odbora ob napovedani splošni stavki delavcev Slovenije izpostavil usklajevanje politike bivalnih stroškov z rastjo osebnih dohodkov. Povod za to je še vedno neuresničeni sklep občinske skupščine iz sredine prejšnjega meseca v zvezi s cenami komunalnih storitev in stanarinami. Takrat je občinska skupščina na predlog občinskega sindikata zamrznila odredbo IS o povišanju cen komunalnih storitev in stanarin ter zahtevala, da jo ponovno preuči. V občinskem sindikatu, pravijo, so pričakovali, da se bo IS takoj začel pogajati na temelju enakopravnih in korektnih odnosov. Ker tega iz neznanih razlogov ni storil, ne preostane drugega, kot da sindikat vztraja pri svojih stališčih. (D. H.)

Nova karta Ljubljane in okolice

LJUBLJANA, 7. avgusta – V prihodnjih dneh boste na knjigarniških policah in sedežu Planinske zveze Slovenije našli novo planinsko-izletniško karto Ljubljane in okolice v merilu 1:50.000. Karta prikazuje območje Polhograjskih Dolomitov, Posavja in Barja z okolico. Poleg običajne topografske vsebine so prikazani izletniško zanimivi objekti, območja in dejavnosti. Večina hrbtne strani karte je namenjena pisnim informacijam za izletnike.

Karto je izdelal Geodetski zavod SRS, založila in izdala Planinska zveza Slovenije, natisnila pa Tiskarna ČGP Delo v nakladi 4000 izvodov. Zasnovo in redakcijo vsebine sta pripravila Miroslav Črnivec in Vili Kos iz Geodetskega zavoda SRS. Karta stane 70 dinarjev.

B. L.

Najnižje stanarine v Mariboru

Kljub povišanju bodo stanarine povprečno najnižje v Sloveniji

MARIBOR, 7. avgusta – »V izvršnem svetu smo se že dogovorili, v ponedeljek pa bomo tudi uradno sprejeli 68-odstotno povišanje stanarin namesto predlaganega 125-odstotnega. Ogrevanje bo dražje za 95 odstotkov,« je dejal podpredsednik mariborskega izvršnega sveta Milan Petek, pristojen tudi za komunalo.

»Smo med kladivom in nakovalom. Na eni strani grozi sindikat s splošno stavko, če bi drastično zvišali stanarine, na drugi strani pa vemo, da ne bomo zbrali dovolj denarja za amortizacijo, popravilo stanovanj, v 56 hiš ne bomo mogli napeljati mestnega plina od vrat v stanovanja.«

Zaradi stanovanjske politike, ki je gledala bolj na socialo kot pa na dejanske razmere, je Maribor danes na sedemnajstem mestu od dvajsetih največjih slovenskih mest po povprečni stanarini. Če bi jo zvišal za nameravanih 125 odstotkov, bi se na lestvici povzpel za dve mesti, ker pa bo stanarina višja samo za 68 odstotkov, bo zdrknil na devetnajsto mesto. Za njim bo le Slovenska Bistrica. Povprečna stanarina za kvadratni meter stanovanja je v Mariboru 6,90 dinarja, v Celju, na primer, pa kar 11,86 dinarja.

Če bi v Mariboru upoštevali zvezni predpis o amortizaciji, bi morali zanjo zbrati letno 111 milijonov dinarjev, pa ga bodo le 81 odstotkov in ker je podobno tudi v drugih slovenskih občinah, bodo v kratkem predlagali spremembo tega predpisa.

Kaj narediti? V Staninvestu je trenutno 127 zaposlenih, le 70 jih dela na stanovanjskem vzdrževanju, ostali so plačani iz drugega zaslužka. Boljša organizacija je sicer potrebna, toda to problema nizkih stanarin in dragih stroškov vzdrževanja ne bo rešilo, zato bo morala nova mariborska vlada temeljito razmisliti o stanovanjski politiki (prodaji stanovanj, cenejši gradnji itd.). Študija o tem, da bi se samo v mestnem središču lahko uporabilo nekaj sto (tudi 500) prostorov za trgovine, pisarne in drugo, je že narejena.

JOŽE JERMAN

Odpravili nezaupanje pri nakupu obveznic zdravilišča Dobrna

Zanimanja pri nemških kupcih je sicer dovolj, treba bo le premagati nezaupanje – Pogrešajo dobrega svetovalca

DOBRNA, 6. avgusta – Za prodajo obveznic v vrednosti 1,5 milijona mark, ki jih je zdravilišče Dobrna razpisalo junija, ni bilo tolikšnega zanimanja, kot so pričakovali, oziroma so bile želje očitno nekoliko večje od dejanskih možnosti.

Po besedah direktorja **Staneta Bizjaka** prevladuje prodaja obveznic za manjše zneske, nekaj so jih prodali izvajalcem investicijskih del in dobaviteljem, odločili pa so se tudi za posebno akcijo v ZR Nemčiji. Tu je zelo veliko zanimanje, je pa prav toliko nezaupanja, in to predvsem zaradi naših političnih razmer. Interesentom, ki to želijo, bodo zato predstavili sistem vlaganja v zdravilišče v takšni obliki in jih skušali prepričati, da strah pred tveganjem ni utemeljen (to pa seveda ne velja samo zanje), saj navsezadnje zdravilišče jamči kupcem obveznic s svojim premoženjem (80-odstotno pokriva poslovni sklad z lastnimi sredstvi).

Zanimivo je, da bi interesenti raje kot obveznice kupovali delnice, tu pa smo šele na začetku. Kot pravi Bizjak, ob tem ko ni izkušenj, toliko bolj pogrešajo dobrega svetovalca. Zdravilišče bo obveznice prodajalo še ta in prihodnji mesec, ko računa, da jih bo vendarle prodalo. Z vsoto bodo dokončali obnovo vile Higie s 65 ležišči in kletno restavracijo. Znamenitemu objektu, ki bo z zaprtim hodnikom povezan s hotelom, kasneje pa bodo tu zgradili še prizidek s petdesetimi posteljami, so že vrnili nekdanjo zunanjo podobo in ta navdušuje tako goste kot obiskovalce.

V Dobrni bodo kmalu začeli obnavljati staro poštno zgradbo, v kateri bo poslovni del in nekaj apartmajev. Kiosk v hotelu bodo oddali zasebniku, ki bo poskrbel za boljšo ponudbo ob vsakem času (zdaj je ob sobotah popoldne in nedeljah zaprt). Morebitnim kandidatom povejmo, da ima Dobrna zasebni kamp s 30 parkirnimi mesti za prikolice.

DRAGO HRIBAR

jana

Za prevoznike cestne takse v dveh obrokih

Sklep o 20-odstotni podražitvi bo začel veljati, ko bo zagotovljena ustrezna kontrola

LJUBLJANA, 7. avgusta – Slovenska vlada je na eni svojih zadnjih sej sprejela sklep o 20-odstotni podražitvi cestnih taks, vendar na sekretariatu za promet še ne morejo povedati, kdaj bodo ti prispevki, ki jih vozniki plačujejo ob vsakoletni registraciji vozil, dražji.

Izvršni svet je namreč upošteval želje cestnih prevoznikov, da bi v prihodnje zaradi precejšnjih izdatkov poravnali cestne takse v dveh obrokih. Republiški upravi za ceste in RSNZ zdaj še proučujeta možnost, kako na učinkovit in predvsem na poceni način izpeljati sklep vlade in zagotoviti ustrezen nadzor nad plačevanjem prispevkov.

Med drugim zdaj razmišljajo, da bi avtobusni in tovorni cestni prevozniki poravnali cestno takso vsakega pol leta, nadzor nad plačilom obveznosti pa naj bi opravili ob vsakokratnih preventivnih tehničnih pregledih.

Lastniki osebnih avtomobilov bodo tudi v prihodnje takse plačevali v enem obroku.

F. D.

Lani večinoma manj knjig

Lani v Sloveniji za 7 odstotkov manj slovenskih knjig – Število srbohrvaških naslovov se je na Hrvaškem zmanjšalo za 16, v ožji Srbiji za 13 odstotkov

LJUBLJANA, 7. avgusta – V vsej Jugoslaviji so lani natisnili 11.339 knjig in brošur, od tega 1932 naslovov takšnih knjig ali 17 odstotkov v Sloveniji. Med temi izdajami jih je bilo 1740 v slovenščini, do tega so 1577 slovenskih izdaj natisnili v Sloveniji, v drugih republikah pa so lani natisnili 163 različnih knjig in knjižic v slovenščini.

Po teh podatkih zveznega statističnega zavoda je bilo število lani v Jugoslaviji natisnjenih knjižnih izvodov za 6,3 odstotka manjše kot predlani, vendar pa večje kot leta 1987. Potemtakem so manjša kupna moč in politični premiki kažejo tudi pri teh rečeh. Tako so v Sloveniji predlani natisnili 1699 knjig in brošur v slovenščini, lani pa 1577 ali za 7,2 odstotka manj. Statistika šteje med brošure tiste knjižice, ki imajo do 48 strani, knjige pa so tiste, ki imajo vsaj 49 strani. Zanimivo je, da so predlani v ožji Srbiji natisnili 94 slovenskih knjig in knjižic, lani pa celo 97. Slovenski tisk se je okrepil tudi na Hrvaškem s predlanskih 31 naslovov na lanskih 38, pa tudi v Bosni in Hercegovini z 10 na lanskih 27 naslovov. Medtem ko so se predlani s po kakšnim slovenskim tiskom pohvalili tudi v vseh drugih republikah in pokrajinah, pa so – poleg že naštetih – lani en slovenski tisk opravili le v Vojvodini.

Če smo ugotovili nazadovanje domačega tiska v Sloveniji, ga lahko ugotavljamo tudi ponekod drugod. Tako so lani v ožji Srbiji natisnili 2936 knjižnih naslovov v srbohrvaščini, kar je kar za 12,8 odstotka manj kot predlani. Na Hrvaškem so lani v srbohrvaščini natisnili 1969 različnih knjig in knjižic, kar je celo za 15,9 odstotka manj kot predlani. V Vojvodini so v srbohrvaščini lani natisnili 597 knjižnih naslovov, kar je 8,3 odstotka manj. Nasprotno pa se je srbohrvaški tisk lani okrepil v BiH, kjer so natisnili 914 naslovov ali za 15,7 odstotka več, v Črni gori 342 naslovov ali za 7,2 odstotka več ter na Kosovu 50 naslovov ali za 13,6 odstotka več. Slovenske tiskarne so lani natisnile 83 del v srbohrvaščini, kar je za 34,6 odstotka manj kot predlani; makedonske tiskarne pa predlani 40, lani pa le sedem ali za 83 odstotkov manj.

Pri svojih knjižnih izdajah so lani nazadovali tudi Makedonci. Medtem ko so zgolj v republiki Makedoniji natisnili predlani 687 knjig v makedonščini, so jih lani 628 ali za 8,6 odstotka manj. Zunaj Makedonije so pri nas v makedonščini tiskali največ v ožji Srbiji, in sicer predlani 29 naslovov, lani pa 31. Po en makedonski tisk so opravili lani tudi na Hrvaškem in v Sloveniji.

Po nazadovanju sredi 80. let se zadnje čase krepijo albanske knjižne izdaje: pretežno na Kosovu, v Makedoniji in ožji Srbiji. Lani so v Jugoslaviji izdali 375 naslovov v albanščini, kar je 7 odstotkov več kot predlani, vendar 17 odstotkov manj kot leta 1983.

V Sloveniji je lani izšel le en naslov v madžarščini, v Vojvodini 104 in v vsej Jugoslaviji 119. To je za 2,6 odstotka več kot predlani, vedar pa 35 odstotkov manj kot leta 1982. V Jugoslaviji so lani 49 knjig in knjižic natisnili tudi v italijanščini, od tega sedem v Sloveniji, na Hrvaškem 39 ipd.

Po podatkih slovenskega statističnega zavoda so lani v Sloveniji časopisne in druge organizacije izdale 678 različnih časnikov in časopisov v skupni nakladi 147 milijonov izvodov. Vseh izdanih številk je bilo 6152. V primerjavi z letom 1988 se je lani število naslovov različnih časnikov in časopisov (revij) zmanjšalo za 17,6 odstotka, število izdanih številk se je zmanjšalo za 10 odstotkov, naklada pa je upadla za 6,4 odstotka.

ILJA POPIT

Republika očitno misli, da je Idrijčanom dovolj en zdravnik

Idrijsko zdravstvo nima več niti za znamke – Najbolj prizadeti v Sloveniji – Prepoved za nakup materiala...

IDRIJA, 7. avgusta – Vsesplošno znižanje cen zdravstvenih storitev, ki jih je predlagala republiška uprava za zdravstveno varstvo, je že in bo še prizadela bolnišnice, zdravstvene domove in domove upokojencev. Tako imenovanega zdravstvenega dinarja bo manj, vendar ne za vse ustanove enako. Idrijsko zdravstvo, ki spada pod ljubljansko enoto uprave za zdravstveno varstvo, je z novo julijsko določitvijo cen storitev še posebej prizadeto, saj so jim sredstva občutno odškrtnili, celo več kot drugim.

Psihiatrični bolnišnici v Idriji, eni izmed petih sorodnih ustanov pri nas, ki s svojimi storitvami »pokriva« dobršen del notranjskih občin ter deset občin južne in severne Primorske, so cene znižali za 38,2%. Zato bo tej ustanovi z 200 zaposlenimi in 250 pacienti že do 15. oktobra zmanjkalo sredstev. Pogodba o novih cenah, ki so jo te dni prejeli v podpis, jim namreč ne dovoljuje tudi sočasnega siromašenja oziroma opuščanja storitev. Tudi po strokovni plati je vprašljivo odpuščati paciente, ki so pod nadzorom, in jih prepustiti ambulantnemu zdravljenju. Z ukrepi, ki so jih že sprejeli, so hoteli v idrijski psihiatrijski bolnišnici zaščititi tako paciente kot delavce – da ne naredijo nepopravljive škode firmi in stroki. Rešitev vidijo v delni participaciji, kot je to v navadi v socialnih ustanovah, predvsem pa v septembrski razpolovitvi osebnih dohodkov. Delavcev za zdaj še ne bodo odpuščali, kolektivu bodo prepustili, da oceni, komu bi kazalo zapustiti ustanovo.

Idrijskemu zdravstvenemu domu, ki več kot polovico svoje dejavnosti opravlja na področju osnovnega zdravstva, so dozdajšnje cene storitev znižali za 55%. Bolj kot to, kako lahko s tem denarjem plačajo 97 delavcev, jih skrbi, kako še naprej skrbeti za osnovno zdravstveno varstvo 17.800 prebivalcev idrijske občine. Med prvimi ukrepi, ki so jih v luči novih razmer že sprejeli, je prepoved za nakup materiala v tem mesecu in za 28% nižji julijski osebni dohodki. Za ilustracijo – zadnja osnovna plača zdravnika je bila 7.000 dinarjev. Devetindvajset dni imajo blokiran tudi žiro račun. Delavski svet idrijskega zdravstvenega doma je strokovnemu kolegiju naložil, da do konca meseca ugotovi, katere dejavnosti lahko opustijo. Za zdaj delavcev še ne bodo odpuščali, saj za kaj takega tudi zakonske osnove nimajo. Če pa se bo pristojnim v republiki zdelo, da je za toliko prebivalcev dovolj samo 1 zdravnik, kot je to že bilo v 50. letih, potem pa se bodo tudi zdravnikom odrekli.

Za idrijski dom upokojencev pa omejitve predstavljajo enomesečni izpad sredstev iz tako imenovanega zdravstvenega dinarja, oziroma 6% celotne realizacije na področju medicinske nege. Izhod vidijo v omejevanju porabe, zniževanju materialnih stroškov, osebni dohodki 103 zaposlenih so le zajamčeni, upokojitev pa ne bodo nadomeščali z novimi zaposlitvami. Le v skrajnem primeru vidijo izhod v povišanju cen za osnovno oskrbo, ki je s 118 dinarji za oskrbni dan nekje na sredini med 52 slovenskimi domovi upokojencev.

FILIP ŠEMRL

● NADALJEVANJE S 1. STRANI

Pomanjkanja nafte še ni

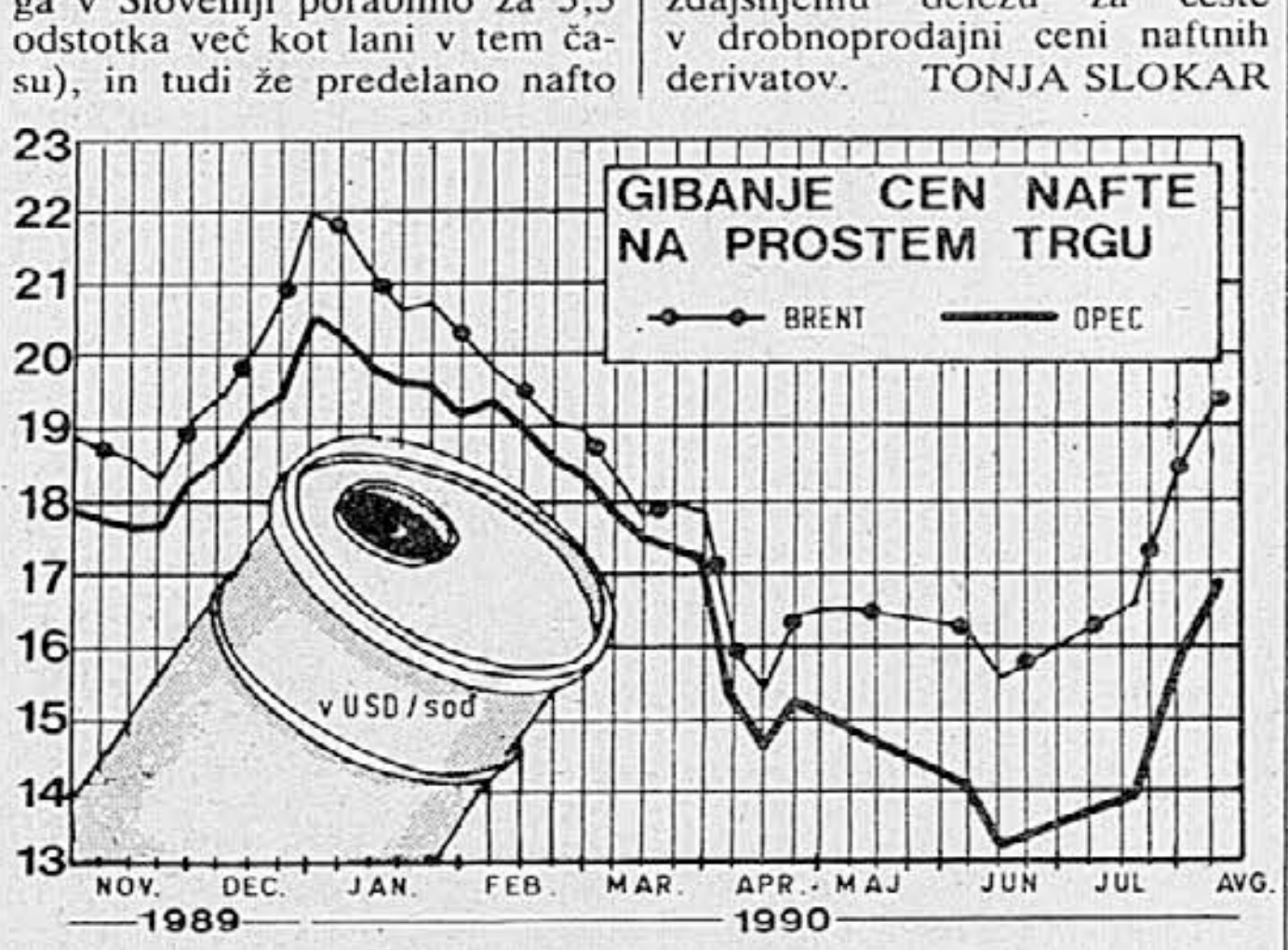
Če bi se naftna pipa za iraško nafto kjerkoli zaprla, bi Petrolu še vedno preostala nafta iz drugih dveh držav. Sicer pa nam je zvezni minister za zunanjo trgovino Franc Horvat povedal, da za zdaj ni nikakršnih informacij o spremembah glede dogovora, ki ga je ZIS sklenil z Irakom o vračanju dolgov.

Druga možnost za morebitno nadomestitev dobave iraške nafte vidijo pri Petrolu v nakupu nafte na svobodnem trgu. Pri tem zanikajo govorice (čeprav so nekateri iz iste firme prejšnji teden trdili drugače), da jim zvezna vlada ne dovoli takšnega nakupa, kar naj bi bil menda tudi eden izmed pritiskov zvezne vlade na Slovenijo, da podobno kot Hrvaška spet poceni naftne derivate. Kakorkoli že, te dni je Petrol spet dobil dovoljenje za nakup 160 tisoč ton nafte na tujem trgu. Treba pa je reči, da bi se pri Petrolu v teh dneh takšnemu nakupu najraje izognili, saj se cena nafte na svetovnem trgu iz dneva v dan zvišuje in je po napovedani gospodarski blokadi Iraka danes poskočila že na 27,40 dolarja za sod. Iraško nafto pa smo vsaj doslej dobivali še po stari ceni, nekaj več kot 18 dolarjev za sod.

Petrol je že doslej uvažal tudi dodatne količine naftnih derivatov, ki jih je doma primanjkovalo. Tako so v petek uvozili 7 tisoč ton motornega bencina (zdaj ga v Sloveniji porabimo za 3,5 odstotka več kot lani v tem času), in tudi že predelano nafto bodo uvažali še naprej. Pri Petrolu računajo, da bodo te dodatne količine bencina skupaj z derivati, ki jih bodo še dobili iz jugoslovanskih rafinerij, zadoščala za potrebe slovenskega trga do začetka septembra.

Na vprašanje, kako bo s cenami naftnih derivatov pri nas v prihodnjih dneh, pri Petrolu nočejo dati jasnega odgovora. Pravijo, da bo vse odvisno od dogovora z zvezno vlado prihodnji teden, da pa se v slovenski vladi ne nameravajo odpovedati zdajšnjemu deležu za ceste v drobnoprodajni ceni naftnih derivatov.

TONJA SLOKAR

Kilometer v zemljo, vode pa še vedno ni

Slovenjgradčani iščejo termalno in pitno vodo za razvoj turizma ob Mislinji

SLOVENJ GRADEC, 7. avgusta – Vrtina na Štibuhu pri Slovenj Gradcu, kjer delavci Geološkega zavoda iz Ljubljane iščejo izvir termalne vode, je globoka že devetsto metrov. Rezultati raziskovanja so obetavni, saj ima voda pri tej globini temperaturo že okrog 31 stopinj C. Še pred koncem avgusta bodo s svedri privrtali do tisoč metrov globine, kjer pričakujejo vodo z okrog 37 stopinjami C. Zna se zgoditi, da bodo z vrtanjem nadaljevali tudi do globine 1400 metrov.

Raziskovalna dela z vrtanjem bodo veljala 4,5 milijona dinarjev; dobro polovico denarja je prispevala republika Slovenija, drugo pa je zagotovila občina Slovenj Gradec.

Ljubljanski geologi so pred dnevi zavrtali v zemljo tudi pri Suhem Dolu pod Uršljo goro. Domnevajo, da je tam le nekaj sto metrov pod zemljo veliko neoporečne pitne vode.

I. P.

Portoroški teden obogaten z erotičnim perilom in mašo

Organizatorji zagotavljajo kakovosten vsebinski napredek – Izbira med športnimi prireditvami in zabavo zgoraj brez

PORTOROŽ, 7. avgusta – Z nocojšnjim nastopom komornega orkestra državne filharmonije Latvije v Križnem hodniku v Piranu se je začel letošnji portoroški teden, ki naj bi po zagotovilih organizatorjev prinesel precejšen kakovostni in vsebinski napredek v primerjavi s podobnimi prejšnjimi tradicionalnimi prireditvami na vrhuncu turistične sezone.

Tisti, ki jim ni bilo do resne glasbe, so si na Metropolovi terasi lahko ogledali mednarodno plesno prireditev. Naslednjo zanimivost v četrtek obljubljajo hoteli Bernardin, ko bo v Laguni nastopil španski narodni ansambel s flamencom, v Clubu no. 1. pa bodo priredili »Crazy face show«.

V petek ob 21. uri se bo v Avditoriju začel prvi večer 13. festivala »Melodije morja in sonca«, že uro pred tem pa bodo v Bernardinu začeli izbirati najsimpatičnejšega moškega. Na košarkarskem igrišču v Luciji se bodo ta večer štiri ekipe pomerile na košarkarskem maratonu, na terasi Metropola pa bodo manekeni predstavili modne dosežke naših kreatorjev.

Tudi sobota bo v znamenju Melodij morja in sonca ter finalnega izbora Mistra Simpatikus v Bernardinu, hkrati pa bodo v Metropolu izbirali Miss Metropol in Miss Topless. Že dopoldne bodo na plaži hotela Park v Bernardinu pripravili portoroške igre brez meja, zvečer pa se bo v Luciji z zabavno prireditvijo končal 24-urni košarkarski spektakel. Kot prejšnja leta bo vrhunec večera ob 23. uri, ko bo Obalo osvetlil veličasten ognjemet.

Nedeljsko dopoldne se bo začelo z mašo v portoroški cerkvi, pri kateri bo pel MPZ pod vodstvom Lojzke Križaj, po maši pa bo v cerkvi delovala skupina mladih iz Švice. V Avditoriju pripravljajo za nedeljski večer revijo filmskih uspešnic, na terasi Jurček pa bo Topless show z revijo erotičnega perila.

V ponedeljek vabijo v disko Tivoli na Latin american party, naslednji dan pa bo na terasi Metropola mednarodna plesna prireditev.

Portoroški teden bodo v sredo zaokrožili z dopoldansko mašo, pri kateri bo sodeloval družinski ansambel Novina iz Novega mesta. Zvečer bo v ruševinah cerkve sv. Bernardina prvič po sto letih mašno bogoslužje, ki ga bo v štirih jezikih vodil koprski škof Metod Pirih, medtem ko bosta glavni zanimivosti zabavnega programa v Portorožu folklorna nastopa na terasah Slovenije in Jurčka.

JANEZ ODAR

Kmetijski sejem v Gornji Radgoni se bo spet razširil

Priprave na letošnji kmetijsko-živilski sejem v polnem teku – Kramarji in zabava zunaj sejma – Ocenjena vina

GORNJA RADGONA, 7. avgusta – Le še dobrih deset dni je do začetka letošnjega kmetijsko-živilskega sejma v Gornji Radgoni in prireditelji, delavci enote Gospodarskega razstavišča Pomurski sejem mrzlično opravljajo zadnje priprave na letošnjo prireditev.

Kljub temu, da so letos za več kot 5000 kvadratnih metrov povečali razstavne površine, je vsak kvadratni meter razstavišča na prostem in pod streho že oddan. Skupaj bo na sejmu sodelovalo okrog 1200 razstavljalcev, od tega sto tujih. Za letos so se na upravi Pomurskega sejma odločili, da končno prestavijo stojnice z blagom široke porabe in zabavni park zunaj razstavišča, tako da hrup tega sicer vedno dobro obiskanega zabavišča ne bo več pri vhodu sprejemal obiskovalcev razstavnega dela sejma. Do začetka sejma bodo predvidoma postavili tudi nov hlev za konje, ki meri 350 kvadratnih metrov in bo nadomestil dosedanje konjske bokse, ki so bili zgolj pod nadstreškom. Zadnja večja novost letošnjega sejma pa bo razstava in prodaja avtomobilov številnih svetovnih izdelovalcev in prodajalcev.

Kot vsako leto bo tudi letos sejem spremljal bogat strokovni program, ki bo namenjen čebelarjem, rejcem govedi, vinogradnikom, mlekarjem, prašičerejcem, rejcem kuncev, izdelovalcem kmetijske mehanizacije, slovenskim zadružnikom, kozjerejcem in sadjarjem. Program bo obsegal strokovna predavanja, posvete in okrogle mize o najpomembnejšem dogajanju v posameznih dejavnostih.

Strokovna komisija enologov pa je ravno danes končala še zadnje strokovno ocenjevanje v sklopu letošnjega sejma. Posebna komisija je najprej ocenila mesnine dežel Alp in Jadrana, domače mesnine, mleko in mlečne izdelke ter kmetijsko mehanizacijo včeraj in danes pa je ocenjevala še vina slovenske pridelave. Letos so prvič poleg vin zasebnih vinogradnikov ocenjevali tudi vina družbenih firm, oceniti pa so morali dvesto vzorcev ali dvakrat več kot lani. Po besedah predsednika ocenjevalne komisije Antona Vodovnika so slovenski pridelovalci vin kljub ne najboljšim razmeram lani pridelali kakovostna vina.

JOŽE POJBIČ

DELO plus

NAVZKRIŽNI TEČAJI
(6. 8. 1990, New York)

1 \ 2	USD	DEM	GBP	CHF	FRF	ITL[3]	JPY[3]
USD	–	0,628	1,858	0,738	0,187	1165	149,3
DEM	1,593	–	2,953	1,175	0,298	731,7	93,84
GBP	0,538	0,338	–	0,398	0,101	2160	277,1
CHF	1,352	0,851	2,513	–	0,254	859,7	110,3
FRF	5,34	3,350	9,895	3,937	–	218,4	28,00

Legenda: 1 = vrednost pos. valute za enoto druge valute; 2 = vrednost za enoto posamezne valute; 3 = velja le za enoto posamezne valute; USD = ameriški dolar; DEM = zahodnonemška marka; GBP = britanski funt; CHF = švicarski frank; FRF = francoski frank; ITL = italijanska lira; JPY = japonski jen.

LISTA ČISTIH RAČUNOV

Letna obrestna mera za mesec avgust:
– osnovna 22 %,
– stimulativna I 25 % (za komercialne zapise, katerih povprečno dnevno stanje znaša med 15.000,00 in 50.000,00 din),
– stimulativna II 28 % (za komercialne zapise, katerih povprečno dnevno stanje presega 50.000,00 din).

Navedeni kriterij povprečnega dnevnega stanja sredstev se bo ugotavljal za tromesečno obdobje julij – september 1990.

Vrednostni papirji se vnovčujejo kot sredstva na vpogled

Obračun in pripis obresti je vsake tri mesece, najpozneje v dvajsetih dneh po končanem obračunskem obdobju.

Komercialni popust pri nakupu blaga v prodajalnah Mednarodnega podjetja Slovenijales znaša 1 % na vrednost gotovinskega nakupa. Osnova za obračun je prodajna cena blaga oz. konsignacijska cena pri blagu v konsignacijski prodaji.

Pogoji odobritve popusta so naslednji:
– da je vrednost gotovinskega nakupa večja od 5.000,00 din
– da je kupec član KLUB-a Slovenijales najmanj tri mesece
– da povprečno stanje sredstev na vrednostnem papirju, v obdobju zadnjih treh mesecev do dneva nakupa, presega znesek računa za kupljeno blago.

Komercialni popust bo obračunan in izplačan v matičnem KLUB-u Slovenijales, na podlagi računa za kupljeno blago, v roku treh dni po predložitvi pismenega zahtevka.

KLUB SLOVENIJALES

Železarna Jesenice ima že spet težave z likvidnostjo

Komaj so se rešili predolgo blokiranega žiro računa, že jim to spet grozi – Novi lastniki – Kaj bo z delavci po dopustu?

JESENICE, 7. avgusta – Jeseniški IS je danes ponovno obravnaval položaj Železarne Jesenice, od katere je odvisen dobršen del življa v občini. Predsednik poslovodnega odbora železarne Boris Bregant je povedal, da so glede (ne)likvidnosti v podobnem položaju kot konec maja, ko so se zadnjič rešili 60-dnevne napretrgane blokade žiro računa. Njihov žiro račun je zadnje obdobje blokiran za 80 do 85 milijonov dinarjev, šestdeseti dan blokade pa bo potekel 19. avgusta.

Z upniki se dogovarjajo za odložitev zahtevkov (zlasti za plin, elektriko in obveznosti za izplačane OD), z bankami pa za odkup menic iz bodočih prelivov. Realne možnosti za deblokado so, vendarle le za krajše obdobje. Deblokada pomeni ponovno pridobivanje časa za realizacijo sanacijskega programa, ki so ga Slovenske železarne pripravile za republiško vodstvo in v katerem ugotavljajo, da je vlaganje v črno metalurgijo pod določenimi pogoji družbeno opravičljivo.

V tem programu sta predvideni tudi lastninska preobrazba, s katero naj bi zagotovili nujno potreben dotok svežega kapitala, in organizacijska sprememba. Lastniki železarne Jesenice naj bi postali Republika Slovenija, ki naj bi prispevala 90 milijonov mark, poslovne banke (30) in zaposleni (nekaj več kot 50 milijonov din). Do konca leta naj bi bila železarna ločena na matično podjetje (metalurški del) in ostalo dejavnost, oba dela pa naj bi bila organizirana kot samostojni podjetji. Zdaj ima železarna nekaj več kot 5.300 zaposlenih, konec prihodnjega leta pa naj bi jih bilo po tem programu le še 3.529 (v matičnem podjetju 1.644).

Ob zmanjševanju naročil (zaradi upadanja industrijske proizvodnje, zmanjševanja zalog pri kupcih in sproščenega uvoza) na Jesenicah že v poletnih mesecih skušajo doseči tako (povprečno evropsko) produktivnost, kakršno naj bi po prvotnih načrtih dosegli leta 1991. Julija je bilo zaradi tega na rednih, odrejenih (zato so morali porabiti svoj dopust) in prisilnih dopustih 1300 delavcev. Vprašanje pa je, kaj se bo dogajalo že v drugi polovici avgusta, ko bo zmanjkalo rednih dopustov.

VLASTA FELC

Razcep Razdrto: Kako s prometno varnostjo?

Priključitev iz stare magistralne ceste na avtocesto ne bi bila varna

LJUBLJANA, 7. avgusta – Delavci Primorja iz Ajdovščine so večino del pri gradnji 1700 metrov dolgega razcepa pri Razdrtem, ki bi ga morali odpreti konec julija, sicer končali, kot kaže pa bo treba do odprtja počakati še nekaj dni.

Prometni strokovnjaki in inšpektorji so investitorje namreč obvestili, da bi se po otvoritvi omenjenega razcepa utegnile pojaviti težave s prometno ureditvijo in sicer na tistem delu, kjer bi se magistralna cesta iz novogoriške smeri priključila na avtocesto proti Ljubljani. Po njihovih dosedanjih ugotovitvah bi namreč taka prometna ureditev ogrožala prometno varnost pri priključevanju na avtocesto. Pričakujejo, da bodo še v tem tednu dobili odgovor, na kakšen način urediti priključevanje prometa z magistralne ceste na novo avtocesto. Če ne bodo uspeli najti ustreznih rešitev, bodo v prihodnje odprli samo polovico avtoceste in sicer tisti del, ki gre od Razdrtega proti Novi Gorici, medtem ko bi vozniki iz nasprotne smeri vozili še naprej po stari cesti.

F. D.

Mariborčanom jesen ne bo prinesla bistvenih sprememb

Seznam podjetij z največjimi poslovnimi težavami je mariborska vlada za zdaj skrila – Za 500 več nezaposlenih v mesecu dni – Zakonodajna zmeda

MARIBOR, 7. avgusta – Ker v Mariboru spoštujejo priporočilo republiškega sekretariata za finance, da bi od 5. septembra odložil plačilo dajatev za splošne družbene potrebe vsem podjetjem, ki imajo že po več tednov blokirane žiro račune, danes mestna vlada ni hotela objaviti, koliko denarja bodo pustili v tukajšnjih podjetjih z največjimi poslovnimi težavami. Tudi njihov seznam so pustili pod mizo, seveda s trhlim argumentom, da ne želijo škoditi njihovemu poslovnemu ugledu. Vemo pa, da je te dni pri tukajšnji službi družbenega knjigovodstva za kakšnih 400 milijonov dinarjev blokiranega denarja podjetij z največjimi finančnimi težavami.

Toda v mariborski vladi danes niso pozabili povedati, da kljub varčevanju pri izdatkih iz občinskega proračuna prihaja do prevelikih zaostankov pri napajanju z obveznostmi gospodarstva. Kritično je, ker je že sedaj mogoče napovedati, da tudi po 5. septembru ni mogoče pričakovati, da bodo vsa podjetja plačala »cesarju, kar je cesarjevega«. Hudo je tudi zato, ker je Kreditna banka Maribor v minulih letih nase priklenila večino tukajšnjih velikih podjetij, sedaj pa ne zmore hkrati reševati njihovih finančnih težav.

Tudi prvi podatki o poslovanju v letošnjem polletju ne prinašajo dobrih napovedi za jesen. Podjetja mariborskega gospodarstva so namreč nabrala za več kot 857 milijonov dinarjev izgub, pa je podpredsednik mestnega izvršnega sveta **Franc Čuš** izračunal, da je vsak od 38.355 delavcev v tukajšnjem gospodarstvu v šestih mesecih »pridelal« dobrih 22 tisočakov izgub. To je vsota, ki je približno enaka letnemu zaslužku delavcev z najnižjimi plačami, zato za zdaj še niso odkrili načina, da bi obrnili nazadovanje poslovne uspešnosti v večini mariborskih podjetij. To dokazujejo tudi zadnji podatki o brezposelnosti v mestu in njegovem ožjem zaledju. Še pred dobrim mesecem je bilo na spisku brezposelnih 5.269 ljudi, zadnjega julija pa že 5.705 Mariborčanov brez dela.

● K nedavnim predlogom za nujno spremembo našega zapletenega davčnega sistema bodo v Mariboru v naslednjih dneh izoblikovali še zahtevo po spremembi zakona o računovodstvu. Nelogično je namreč, da je po sedanjih predpisih v podjetju mogoče izdelati bilanco, ki izkazuje dobiček, hkrati pa ima isto podjetje pri službi družbenega knjigovodstva blokiran žiro račun v vrednosti 150 milijonov dinarje. Takšna zakonodaja prinaša samo zmedo, hkrati pa omogoča tudi številna skrivanja dejanskega stanja. Očitno gre za tak pojav tudi v Mariboru, saj poznavalci razmer trdijo, da so težave tukajšnjega gospodarstva veliko večje, kot prikazujejo številke o izgubah v podjetjih. Zmanjkuje tudi denarja za sprotno poslovanje.

Ker pa mnoga podjetja samo še razmišljajo, kako bi se znebila odvečnih delavcev, ponekod je takih kar polovico zaposlenih, se za jesen v tem industrijskem mestu ne napoveduje nič dobrega.

BRANKO VODUŠEK

Nad vodarno bi lahko imeli elektrarno

Vse kaže, da bo Slovenska Bistrica lahko zgradila svojo elektrarno

SLOVENSKA BISTRICA, 7. avgusta – Ob gradnji vodarne na potoku Bistrica se je lani porodila tudi zamisel, da bi z večjo akumulacijo lahko popolnoma rešili vprašanje preskrbe z vodo.

To bi pomenilo, da na Dravskem polju, kjer je kakovost pitne vode vse slabša in kjer črpanje tudi precej stane, vode spoh ne bi več črpali. Od tu pa je bil le še korak do predloga, da bi zgradili še elektrarno. Strokovnjaki bistriškega Ibisa so se že lotili idejnega načrtovanja in ugotovili, da je gradnja elektrarne z močjo vsaj enega megavata, (kar je dobra desetina vseh Impolovih potreb po elektriki), mogoča in ekonomsko upravičena. Pravijo, da bi na Močniku lahko zgradili akumulacijo z zmogljivostjo pol milijarde kubičnih metrov vode in da bi skupaj z Impolom zaprosili tudi za mednarodno posojilo. Te dni se pogovarjajo še z gozdarji, strokovnjaki vodnega gospodarstva in še nekaterimi. Prav mogoče je, da bodo delati začeli že prihodnje leto.

V. S.

PO SLOVENIJI

Denar za najbolj ogrožene družine

MARIBOR, 7. avgusta – »Naslednje tri mesece bomo lahko dali po približno 444.000 dinarjev mesečno v tako imenovani sklad za socialni namen,« je povedal dr. Igor Krampač, član mariborskega izvršnega sveta, zadolžen za socialno politiko. Svobodni sindikati so dobili nalogo, da v kratkem pripravijo seznam najbolj ogroženih družin. Koliko denarja bodo lahko razdelili najbolj ogroženim, zdaj natačno še ne vedo. S sedanjo politiko želijo reševati zlati težave, ki jih pričakujejo septembra. (J. J.)

Kašče so letos prepolne pšenice

MARIBOR, 7. avgusta – Intes, ki je letos odkupoval pšenico iz Podravja v imenu republiških blagovnih rezerv, je z žitom že preskrbljen do naslednje žetve. Čeprav so v tem podjetju načrtovali odkupiti 26.900 ton pšenice, so je spravili v silose skoraj 31 tisoč ton. Letina je bila rekordna, kmetje so zaradi slabih odkupnih cen kljub temu zadržali večino pridelka v domačih kaščah, kombinati pa so prodali precej več zrnja, kot so načrtovali. Strokovnjaki opozarjajo, da bo že jeseni treba nameniti več pozornosti sortam, ki jih bodo sejali za naslednjo letino, saj je kar tretjina letošnjega pridelka dosegla šele tretji kakovostni razred. (B. V.)

Prenovljen ruški Likovni salon

RUŠE, 7. avgusta – Rušani in okoličani so ponosni na sodobno opremljen salon Papirček v starem predelu svojega kraja. Iz nekdanjega Likovnega salona je Ivan Kranjc uredil razstavo prodajni prostor. V njem je mogoče poleg likovnih del kupovati tudi spominke in nekatere uvožene šolske potrebščine. V salonu trenutno razstavlja Rado Jerič. (M. A.)

Obvestilo za škropljenje proti cercospori

Od 10. do 17. avgusta morate posevke sladkorne pese ponovno poškropiti proti cercospori. Za škropljenje uporabite kombinacijo brestana (0,3 kg/ha) in impacta (0,5 l/ha) ali brestanida (0,35 l/ha) in impacta 0,5 l/ha. Če ste na posevku opazili pomanjkanje bora, morate kombinaciji za škropljenje cercospore dodati od 4 do 5 kilogramov solubora na hektar. Z listjem posevkov pese, škropljene z brestanom ali brestanidom, ne smete krmiti živine 2 meseca, sporoča Tovarna sladkorja Ormož.

Namesto medobčinskega strankarsko sporazumevanje

CELJE, 7. avgusta – Celjski izvršni svet podpira predlog občinske skupščine Laško o odpravi sveta občin celjskega območja, ki naj bi prenehal obstajati 30. septembra.

Predlog, ki ga bodo posredovali občinski skupščini, utemeljujejo s tem, da bi kazalo imeti ustreznejšo obliko medobčinskega sodelovanja. Slišati je neuradne pripombe, da bo medstrankarsko sporazumevanje najboljše zagotovilo za uspešno medobčinsko sodelovanje na Celjskem. (D. H.)

Pripadniki JLA v pomoč krajanom

ILIRSKA BISTRICA, 7. avgusta – Dolgoletno sodelovanje med pripadniki JLA in krajani KS Jelšane in Novokračine nadaljujejo skupna dela pri gradnji vodovoda Jelšane–Novokračine–Nova vas v skupni dolžini 4200 m. Vojaki iz enote polkovnika Gojka Vujnovića so krajanom priskočili na pomoč in postavljali cevi tam, kamor z mehanizacijo niso mogli. V kraškem svetu so dela končana, do zaključka vseh del pa bo potrebnega še nekaj časa in denarja (predviden je v proračunu). (P. N.)

Kopalni avtobus v Moščenice

ILIRSKA BISTRICA, 7. avgusta – Ilirskobistriška poslovalnica Avtoprevozniškega podjetja Slavnik že tretjič zapored organizira prevoze s kopalnim avtobusom iz Ilirske Bistrice v Moščeničko Drago. Vsako soboto in nedeljo odpelje kopalni avtobus iz Ilirske Bistrice ob 8. uri zjutraj, iz Moščeničke Drage pa ob 17.30 popoldne. Povratna vozovnica stane 60 dinarjev. (P. N.)

Razstava mariborskih fotografov

MARIBOR, 7. avgusta – V Marburg na Lahni sta odpotovala predsednik Foto kluba Maribor Branko Koniček in vodja Foto galerije Stolp Bogo Čerin, ki bosta v tamkajšnji galeriji v razstavišču hiše bratov Grimm postavila klubsko razstavo mariborskih fotografskih umetnikov. Na razstavi, ki bo odprta do 31. avgusta, bo sodelovalo deset mariborskih fotografskih umetnikov. (J. J.)

Na divjačino in kozarec domačega!

SLOVENSKA BISTRICA, 7. avgusta – Delavci bistriškega Kmetijskega kombinata so bistriško gostilno Ritoznojčan povsem prenovili in razširili. Iz posodobljene in večje kuhinje prihaja sedaj še več boljših jedi, tudi divjačina je vmes, gostom pa ponudijo tudi odprto vino ritoznojčan ali pa le kozarec najbolj kakovostnega vina iz buteljke. »Da bi naši izdelki čim hitreje in tako tudi ceneje prišli do kupcev, smo se odločili okrepiti lastno prodajno mrežo,« je povedal direktor Bojan Fajs in dodal, da v domačem kraju še niso našli prostora za prodajalno buteljčnih vin. (V. S.)

Sindikat vztraja pri svojem

VELENJE, 7. avgusta – Velenjski svet Zveze svobodnih sindikatov bo kot zahtevo svojega stavkovnega odbora ob napovedani splošni stavki delavcev Slovenije izpostavil usklajevanje politike bivalnih stroškov z rastjo osebnih dohodkov. Povod za to je še vedno neuresničeni sklep občinske skupščine iz sredine prejšnjega meseca v zvezi s cenami komunalnih storitev in stanarinami. Takrat je občinska skupščina na predlog občinskega sindikata zamrznila odredbo IS o povišanju cen komunalnih storitev in stanarin ter zahtevala, da jo ponovno preuči. V občinskem sindikatu, pravijo, so pričakovali, da se bo IS takoj začel pogajati na temelju enakopravnih in korektnih odnosov. Ker tega iz neznanih razlogov ni storil, ne preostane drugega, kot da sindikat vztraja pri svojih stališčih. (D. H.)

Nova karta Ljubljane in okolice

LJUBLJANA, 7. avgusta – V prihodnjih dneh boste na knjigarniških policah in sedežu Planinske zveze Slovenije našli novo planinsko-izletniško karto Ljubljane in okolice v merilu 1:50.000. Karta prikazuje območje Polhograjskih Dolomitov, Posavja in Barja z okolico. Poleg običajne topografske vsebine so prikazani izletniško zanimivi objekti, območja in dejavnosti. Večina hrbtne strani karte je namenjena pisnim informacijam za izletnike.

Karto je izdelal Geodetski zavod SRS, založila in izdala Planinska zveza Slovenije, natisnila pa Tiskarna ČGP Delo v nakladi 4000 izvodov. Zasnovo in redakcijo vsebine sta pripravila Miroslav Črnivec in Vili Kos iz Geodetskega zavoda SRS. Karta stane 70 dinarjev.

B. L.

Najnižje stanarine v Mariboru

Kljub povišanju bodo stanarine povprečno najnižje v Sloveniji

MARIBOR, 7. avgusta – »V izvršnem svetu smo se že dogovorili, v ponedeljek pa bomo tudi uradno sprejeli 68-odstotno povišanje stanarin namesto predlaganega 125-odstotnega. Ogrevanje bo dražje za 95 odstotkov,« je dejal podpredsednik mariborskega izvršnega sveta Milan Petek, pristojen tudi za komunalo.

»Smo med kladivom in nakovalom. Na eni strani grozi sindikat s splošno stavko, če bi drastično zvišali stanarine, na drugi strani pa vemo, da ne bomo zbrali dovolj denarja za amortizacijo, popravilo stanovanj, v 56 hiš ne bomo mogli napeljati mestnega plina od vrat v stanovanja.«

Zaradi stanovanjske politike, ki je gledala bolj na socialo kot pa na dejanske razmere, je Maribor danes na sedemnajstem mestu od dvajsetih največjih slovenskih mest po povprečni stanarini. Če bi jo zvišal za nameravanih 125 odstotkov, bi se na lestvici povzpel za dve mesti, ker pa bo stanarina višja samo za 68 odstotkov, bo zdrknil na devetnajsto mesto. Za njim bo le Slovenska Bistrica. Povprečna stanarina za kvadratni meter stanovanja je v Mariboru 6,90 dinarja, v Celju, na primer, pa kar 11,86 dinarja.

Če bi v Mariboru upoštevali zvezni predpis o amortizaciji, bi morali zanjo zbrati letno 111 milijonov dinarjev, pa ga bodo le 81 odstotkov in ker je podobno tudi v drugih slovenskih občinah, bodo v kratkem predlagali spremembo tega predpisa.

Kaj narediti? V Staninvestu je trenutno 127 zaposlenih, le 70 jih dela na stanovanjskem vzdrževanju, ostali so plačani iz drugega zaslužka. Boljša organizacija je sicer potrebna, toda to problema nizkih stanarin in dragih stroškov vzdrževanja ne bo rešilo, zato bo morala nova mariborska vlada temeljito razmisliti o stanovanjski politiki (prodaji stanovanj, cenejši gradnji itd.). Študija o tem, da bi se samo v mestnem središču lahko uporabilo nekaj sto (tudi 500) prostorov za trgovine, pisarne in drugo, je že narejena.

JOŽE JERMAN

Odpravili nezaupanje pri nakupu obveznic zdravilišča Dobrna

Zanimanja pri nemških kupcih je sicer dovolj, treba bo le premagati nezaupanje – Pogrešajo dobrega svetovalca

DOBRNA, 6. avgusta – Za prodajo obveznic v vrednosti 1,5 milijona mark, ki jih je zdravilišče Dobrna razpisalo junija, ni bilo tolikšnega zanimanja, kot so pričakovali, oziroma so bile želje očitno nekoliko večje od dejanskih možnosti.

Po besedah direktorja **Staneta Bizjaka** prevladuje prodaja obveznic za manjše zneske, nekaj so jih prodali izvajalcem investicijskih del in dobaviteljem, odločili pa so se tudi za posebno akcijo v ZR Nemčiji. Tu je zelo veliko zanimanje, je pa prav toliko nezaupanja, in to predvsem zaradi naših političnih razmer. Interesentom, ki to želijo, bodo zato predstavili sistem vlaganja v zdravilišče v takšni obliki in jih skušali prepričati, da strah pred tveganjem ni utemeljen (to pa seveda ne velja samo zanje), saj navsezadnje zdravilišče jamči kupcem obveznic s svojim premoženjem (80-odstotno pokriva poslovni sklad z lastnimi sredstvi).

Zanimivo je, da bi interesenti raje kot obveznice kupovali delnice, tu pa smo šele na začetku. Kot pravi Bizjak, ob tem ko ni izkušenj, toliko bolj pogrešajo dobrega svetovalca. Zdravilišče bo obveznice prodajalo še ta in prihodnji mesec, ko računa, da jih bo vendarle prodalo. Z vsoto bodo dokončali obnovo vile Higie s 65 ležišči in kletno restavracijo. Znamenitemu objektu, ki bo z zaprtim hodnikom povezan s hotelom, kasneje pa bodo tu zgradili še prizidek s petdesetimi posteljami, so že vrnili nekdanjo zunanjo podobo in ta navdušuje tako goste kot obiskovalce.

V Dobrni bodo kmalu začeli obnavljati staro poštno zgradbo, v kateri bo poslovni del in nekaj apartmajev. Kiosk v hotelu bodo oddali zasebniku, ki bo poskrbel za boljšo ponudbo ob vsakem času (zdaj je ob sobotah popoldne in nedeljah zaprt). Morebitnim kandidatom povejmo, da ima Dobrna zasebni kamp s 30 parkirnimi mesti za prikolice.

DRAGO HRIBAR

Za prevoznike cestne takse v dveh obrokih

Sklep o 20-odstotni podražitvi bo začel veljati, ko bo zagotovljena ustrezna kontrola

LJUBLJANA, 7. avgusta – Slovenska vlada je na eni svojih zadnjih sej sprejela sklep o 20-odstotni podražitvi cestnih taks, vendar na sekretariatu za promet še ne morejo povedati, kdaj bodo ti prispevki, ki jih vozniki plačujejo ob vsakoletni registraciji vozil, dražji.

Izvršni svet je namreč upošteval želje cestnih prevoznikov, da bi v prihodnje zaradi precejšnjih izdatkov poravnali cestne takse v dveh obrokih. Republiški upravi za ceste in RSNZ zdaj še proučujeta možnost, kako na učinkovit in predvsem na poceni način izpeljati sklep vlade in zagotoviti ustrezen nadzor nad plačevanjem prispevkov.

Med drugim zdaj razmišljajo, da bi avtobusni in tovorni cestni prevozniki poravnali cestno takso vsakega pol leta, nadzor nad plačilom obveznosti pa naj bi opravili ob vsakokratnih preventivnih tehničnih pregledih.

Lastniki osebnih avtomobilov bodo tudi v prihodnje takse plačevali v enem obroku.

F. D.

jana

● NADALJEVANJE S 1. STRANI

Pomanjkanja nafte še ni

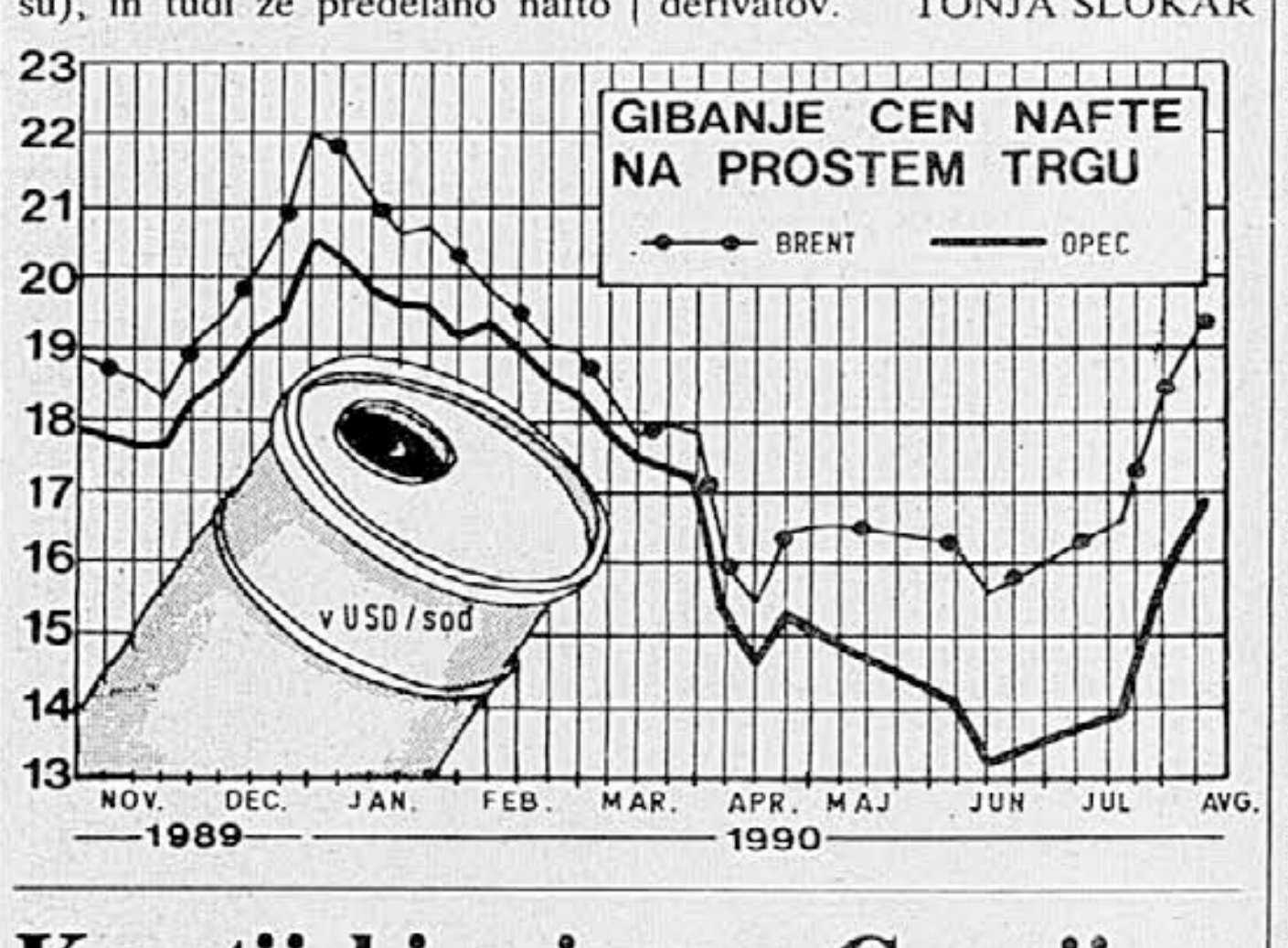
Če bi se naftna pipa za iraško nafto kjerkoli zaprla, bi Petrolu še vedno preostala nafta iz drugih dveh držav. Sicer pa nam je zvezni minister za zunanjo trgovino Franc Horvat povedal, da za zdaj ni nikakršnih informacij o spremembah glede dogovora, ki ga je ZIS sklenil z Irakom o vračanju dolgov.

Druga možnost za morebitno nadomestitev dobave iraške nafte vidijo pri Petrolu v nakupu nafte na svobodnem trgu. Pri tem zanikajo govorice (čeprav so nekateri iz iste firme prejšnji teden trdili drugače), da jim zvezna vlada ne dovoli takšnega nakupa, kar naj bi bil menda tudi eden izmed pritiskov zvezne vlade na Slovenijo, da podobno kot Hrvaška spet poceni naftne derivate. Kakorkoli že, te dni je Petrol spet dobil dovoljenje za nakup 160 tisoč ton nafte na tujem trgu. Treba pa je reči, da bi se pri Petrolu v teh dneh takšnemu nakupu najraje izognili, saj se cena nafte na svetovnem trgu iz dneva v dan zvišuje in je po napovedani gospodarski blokadi Iraka danes poskočila že na 27,40 dolarja za sod. Iraško nafto pa smo vsaj doslej dobivali še po stari ceni, nekaj več kot 18 dolarjev za sod.

Petrol je že doslej uvažal tudi dodatne količine naftnih derivatov, ki jih je doma primanjkovalo. Tako so v petek uvozili 7 tisoč ton motornega bencina (zdaj ga v Sloveniji porabimo za 3,5 odstotka več kot lani v tem času), in tudi že predelano nafto bodo uvažali še naprej. Pri Petrolu računajo, da bodo te dodatne količine bencina skupaj z derivati, ki jih bodo še dobili iz jugoslovanskih rafinerij, zadoščala za potrebe slovenskega trga do začetka septembra.

Na vprašanje, kako bo s cenami naftnih derivatov pri nas v prihodnjih dneh, pri Petrolu nočejo dati jasnega odgovora. Pravijo, da bo vse odvisno od dogovora z zvezno vlado prihodnji teden, da pa se v slovenski vladi ne nameravajo odpovedati zdajšnjemu deležu za ceste v drobnoprodajni ceni naftnih derivatov.

TONJA SLOKAR

Lani večinoma manj knjig

Lani v Sloveniji za 7 odstotkov manj slovenskih knjig – Število srbohrvaških naslovov se je na Hrvaškem zmanjšalo za 16, v ožji Srbiji za 13 odstotkov

LJUBLJANA, 7. avgusta – V vsej Jugoslaviji so lani natisnili 11.339 knjig in brošur, od tega 1932 naslovov takšnih knjig ali 17 odstotkov v Sloveniji. Med temi izdajami jih je bilo 1740 v slovenščini, do tega so 1577 slovenskih izdaj natisnili v Sloveniji, v drugih republikah pa so lani natisnili 163 različnih knjig in knjižic v slovenščini.

Po teh podatkih zveznega statističnega zavoda je bilo število lani v Jugoslaviji natisnjenih knjižnih izvodov za 6,3 odstotka manjše kot predlani, vendar pa večje kot leta 1987. Potemtakem so manjša kupna moč in politični premiki kažejo tudi pri teh rečeh. Tako so v Sloveniji predlani natisnili 1699 knjig in brošur v slovenščini, lani pa 1577 ali za 7,2 odstotka manj. Statistika šteje med brošure tiste knjižice, ki imajo do 48 strani, knjige pa so tiste, ki imajo vsaj 49 strani. Zanimivo je, da so predlani v ožji Srbiji natisnili 94 slovenskih knjig in knjižic, lani pa celo 97. Slovenski tisk se je okrepil tudi na Hrvaškem s predlanskih 31 naslovov na lanskih 38, pa tudi v Bosni in Hercegovini z 10 na lanskih 27 naslovov. Medtem ko so se predlani s po kakšnim slovenskim tiskom pohvalili tudi v vseh drugih republikah in pokrajinah, pa so – poleg že naštetih – lani en slovenski tisk opravili le v Vojvodini.

Če smo ugotovili nazadovanje domačega tiska v Sloveniji, ga lahko ugotavljamo tudi ponekod drugod. Tako so lani v ožji Srbiji natisnili 2936 knjižnih naslovov v srbohrvaščini, kar je kar za 12,8 odstotka manj kot predlani. Na Hrvaškem so lani v srbohrvaščini natisnili 1969 različnih knjig in knjižic, kar je celo za 15,9 odstotka manj kot predlani. V Vojvodini so v srbohrvaščini lani natisnili 597 knjižnih naslovov, kar je 8,3 odstotka manj. Nasprotno pa se je srbohrvaški tisk lani okrepil v BiH, kjer so natisnili 914 naslovov ali za 15,7 odstotka več, v Črni gori 342 naslovov ali za 7,2 odstotka več ter na Kosovu 50 naslovov ali za 13,6 odstotka več. Slovenske tiskarne so lani natisnile 83 del v srbohrvaščini, kar je za 34,6 odstotka manj kot predlani; makedonske tiskarne pa predlani 40, lani pa le sedem ali za 83 odstotkov manj.

Pri svojih knjižnih izdajah so lani nazadovali tudi Makedonci. Medtem ko so zgolj v republiki Makedoniji natisnili predlani 687 knjig v makedonščini, so jih lani 628 ali za 8,6 odstotka manj. Zunaj Makedonije so pri nas v makedonščini tiskali največ v ožji Srbiji, in sicer predlani 29 naslovov, lani pa 31. Po en makedonski tisk so opravili lani tudi na Hrvaškem in v Sloveniji.

Po nazadovanju sredi 80. let se zadnje čase krepijo albanske knjižne izdaje: pretežno na Kosovu, v Makedoniji in ožji Srbiji. Lani so v Jugoslaviji izdali 375 naslovov v albanščini, kar je 7 odstotkov več kot predlani, vendar 17 odstotkov manj kot leta 1983.

V Sloveniji je lani izšel le en naslov v madžarščini, v Vojvodini 104 in v vsej Jugoslaviji 119. To je za 2,6 odstotka več kot predlani, vedar pa 35 odstotkov manj kot leta 1982. V Jugoslaviji so lani 49 knjig in knjižic natisnili tudi v italijanščini, od tega sedem v Sloveniji, na Hrvaškem 39 ipd.

Po podatkih slovenskega statističnega zavoda so lani v Sloveniji časopisne in druge organizacije izdale 678 različnih časnikov in časopisov v skupni nakladi 147 milijonov izvodov. Vseh izdanih številk je bilo 6152. V primerjavi z letom 1988 se je lani število naslovov različnih časnikov in časopisov (revij) zmanjšalo za 17,6 odstotka, število izdanih številk se je zmanjšalo za 10 odstotkov, naklada pa je upadla za 6,4 odstotka.

ILJA POPIT

Republika očitno misli, da je Idrijčanom dovolj en zdravnik

Idrijsko zdravstvo nima več niti za znamke – Najbolj prizadeti v Sloveniji – Prepoved za nakup materiala ...

IDRIJA, 7. avgusta – Vsesplošno znižanje cen zdravstvenih storitev, ki jih je predlagala republiška uprava za zdravstveno varstvo, je že in bo še prizadela bolnišnice, zdravstvene domove in domove upokojencev. Tako imenovanega zdravstvenega dinarja bo manj, vendar ne za vse ustanove enako. Idrijsko zdravstvo, ki spada pod ljubljansko enoto uprave za zdravstveno varstvo, je z novo julijsko določitvijo cen storitev še posebej prizadeto, saj so jim sredstva občutno odškrtnili, celo več kot drugim.

Psihiatrični bolnišnici v Idriji, eni izmed petih sorodnih ustanov pri nas, ki s svojimi storitvami »pokriva« dobršen del notranjskih občin ter deset občin južne in severne Primorske, so cene znižali za 38,2%. Zato bo tej ustanovi z 200 zaposlenimi in 250 pacienti že do 15. oktobra zmanjkalo sredstev. Pogodba o novih cenah, ki so jo te dni prejeli v podpis, jim namreč ne dovoljuje tudi sočasnega siromašenja oziroma opuščanja storitev. Tudi po strokovni plati je vprašljivo odpuščati paciente, ki so pod nadzorom, in jih prepustiti ambulantnemu zdravljenju. Z ukrepi, ki so jih že sprejeli, so hoteli v idrijski psihiatrijski bolnišnici zaščititi tako paciente kot delavce – da ne naredijo nepopravljive škode firmi in stroki. Rešitev vidijo v delni participaciji, kot je to v navadi v socialnih ustanovah, predvsem pa v septembrski razpolovitvi osebnih dohodkov. Delavcev za zdaj še ne bodo odpuščali, kolektivu bodo prepustili, da oceni, komu bi kazalo zapustiti ustanovo.

Idrijskemu zdravstvenemu domu, ki več kot polovico svoje dejavnosti opravlja na področju osnovnega zdravstva, so dozdajšnje cene storitev znižali za 55%. Bolj kot to, kako lahko s tem denarjem plačajo 97 delavcev, jih skrbi, kako še naprej skrbeti za osnovno zdravstveno varstvo 17.800 prebivalcev idrijske občine. Med prvimi ukrepi, ki so jih v luči novih razmer že sprejeli, je prepoved za nakup materiala v tem mesecu in za 28% nižji julijski osebni dohodki. Za ilustracijo – zadnja osnovna plača zdravnika je bila 7.000 dinarjev. Devetindvajset dni imajo blokiran tudi žiro račun. Delavski svet idrijskega zdravstvenega doma je strokovnemu kolegiju naložil, da do konca meseca ugotovi, katere dejavnosti lahko opustijo. Za zdaj delavcev še ne bodo odpuščali, saj za kaj takega tudi zakonske osnove nimajo. Če pa se bo pristojnim v republiki zdelo, da je za toliko prebivalcev dovolj samo 1 zdravnik, kot je to že bilo v 50. letih, potem pa se bodo tudi zdravnikom odrekli.

Za idrijski dom upokojencev pa omejitve predstavljajo enomesečni izpad sredstev iz tako imenovanega zdravstvenega dinarja, oziroma 6% celotne realizacije na področju medicinske nege. Izhod vidijo v omejevanju porabe, zniževanju materialnih stroškov, osebni dohodki 103 zaposlenih so le zajamčeni, upokojitev pa ne bodo nadomeščali z novimi zaposlitvami. Le v skrajnem primeru vidijo izhod v povišanju cen za osnovno oskrbo, ki je s 118 dinarji za oskrbni dan nekje na sredini med 52 slovenskimi domovi upokojencev.

FILIP ŠEMRL

Kilometer v zemljo, vode pa še vedno ni

Slovenjgradčani iščejo termalno in pitno vodo za razvoj turizma ob Mislinji

SLOVENJ GRADEC, 7. avgusta – Vrtina na Štibuhu pri Slovenj Gradcu, kjer delavci Geološkega zavoda iz Ljubljane iščejo izvir termalne vode, je globoka že devetsto metrov. Rezultati raziskovanja so obetavni, saj ima voda pri tej globini temperaturo že okrog 31 stopinj C. Še pred koncem avgusta bodo s svedri privrtali do tisoč metrov globine, kjer pričakujejo vodo z okrog 37 stopinjami C. Zna se zgoditi, da bodo z vrtanjem nadaljevali tudi do globine 1400 metrov.

Raziskovalna dela z vrtanjem bodo veljala 4,5 milijona dinarjev; dobro polovico denarja je prispevala republika Slovenija, drugo pa je zagotovila občina Slovenj Gradec.

Ljubljanski geologi so pred dnevi zavrtali v zemljo tudi pri Suhem Dolu pod Uršljo goro. Domnevajo, da je tam le nekaj sto metrov pod zemljo veliko neoporečne pitne vode.

I. P.

DELO plus

Portoroški teden obogaten z erotičnim perilom in mašo

Organizatorji zagotavljajo kakovosten vsebinski napredek – Izbira med športnimi prireditvami in zabavo zgoraj brez

PORTOROŽ, 7. avgusta – Z nocojšnjim nastopom komornega orkestra državne filharmonije Latvije v Križnem hodniku v Piranu se je začel letošnji portoroški teden, ki naj bi po zagotovilih organizatorjev prinesel precejšen kakovostni in vsebinski napredek v primerjavi s podobnimi prejšnjimi tradicionalnimi prireditvami na vrhuncu turistične sezone.

Tisti, ki jim ni bilo do resne glasbe, so si na Metropolovi terasi lahko ogledali mednarodno plesno prireditev. Naslednjo zanimivost v četrtek obljubljajo hoteli Bernardin, ko bo v Laguni nastopil španski narodni ansambel s flamencom, v Clubu no. 1. pa bodo priredili »Crazy face show«.

V petek ob 21. uri se bo v Avditoriju začel prvi večer 13. festivala »Melodije morja in sonca«, že uro pred tem pa bodo v Bernardinu začeli izbirati najsimpatičnejšega moškega. Na košarkarskem igrišču v Luciji se bodo ta večer štiri ekipe pomerile na košarkarskem maratonu, na terasi Metropola pa bodo manekeni predstavili modne dosežke naših kreatorjev.

Tudi sobota bo v znamenju Melodij morja in sonca ter finalnega izbora Mistra Simpatikus v Bernardinu, hkrati pa bodo v Metropolu izbirali Miss Metropol in Miss Topless. Že dopoldne bodo na plaži hotela Park v Bernardinu pripravili portoroške igre brez meja, zvečer pa se bo v Luciji z zabavno prireditvijo končal 24-urni košarkarski spektakel. Kot prejšnja leta bo vrhunec večera ob 23. uri, ko bo Obalo osvetlil veličasten ognjemet.

Nedeljsko dopoldne se bo začelo z mašo v portoroški cerkvi, pri kateri bo pel MPZ pod vodstvom Lojzke Križaj, po maši pa bo v cerkvi delovala skupina mladih iz Švice. V Avditoriju pripravljajo za nedeljski večer revijo filmskih uspešnic, na terasi Jurček pa bo Topless show z revijo erotičnega perila.

V ponedeljek vabijo v disko Tivoli na Latin american party, naslednji dan pa bo na terasi Metropola mednarodna plesna prireditev.

Portoroški teden bodo v sredo zaokrožili z dopoldansko mašo, pri kateri bo sodeloval družinski ansambel Novina iz Novega mesta. Zvečer bo v ruševinah cerkve sv. Bernardina prvič po sto letih mašno bogoslužje, ki ga bo v štirih jezikih vodil koprski škof Metod Pirih, medtem ko bosta glavni zanimivosti zabavnega programa v Portorožu folklorna nastopa na terasah Slovenije in Jurčka.

JANEZ ODAR

Kmetijski sejem v Gornji Radgoni se bo spet razširil

Priprave na letošnji kmetijsko-živilski sejem v polnem teku – Kramarji in zabava zunaj sejma – Ocenjena vina

GORNJA RADGONA, 7. avgusta – Le še dobrih deset dni je do začetka letošnjega kmetijsko-živilskega sejma v Gornji Radgoni in prireditelji, delavci enote Gospodarskega razstavišča Pomurski sejem mrzlično opravljajo zadnje priprave na letošnjo prireditev.

Kljub temu, da so letos za več kot 5000 kvadratnih metrov povečali razstavne površine, je vsak kvadratni meter razstavišča na prostem in pod streho že oddan. Skupaj bo na sejmu sodelovalo okrog 1200 razstavljalcev, od tega sto tujih. Za letos so se na upravi Pomurskega sejma odločili, da končno prestavijo stojnice z blagom široke porabe in zabavni park zunaj razstavišča, tako da hrup tega sicer vedno dobro obiskanega zabavišča ne bo več pri vhodu sprejemal obiskovalcev razstavnega dela sejma. Do začetka sejma bodo predvidoma postavili tudi nov hlev za konje, ki meri 350 kvadratnih metrov in bo nadomestil dosedanje konjske bokse, ki so bili zgolj pod nadstreškom. Zadnja večja novost letošnjega sejma pa bo razstava in prodaja avtomobilov številnih svetovnih izdelovalcev in prodajalcev.

Kot vsako leto bo tudi letos sejem spremljal bogat strokovni program, ki bo namenjen čebelarjem, rejcem govedi, vinogradnikom, mlekarjem, prašičerejcem, rejcem kuncev, izdelovalcem kmetijske mehanizacije, slovenskim zadružnikom, kozjerejcem in sadjarjem. Program bo obsegal strokovna predavanja, posvete in okrogle mize o najpomembnejšem dogajanju v posameznih dejavnostih.

Strokovna komisija enologov pa je ravno danes končala še zadnje strokovno ocenjevanje v sklopu letošnjega sejma. Posebna komisija je najprej ocenila mesnine dežel Alp in Jadrana, domače mesnine, mleko in mlečne izdelke ter kmetijsko mehanizacijo, včeraj in danes pa je ocenjevala še vina slovenske pridelave. Letos so prvič poleg vin zasebnih vinogradnikov ocenjevali tudi vina družbenih firm, oceniti pa so morali dvesto vzorcev ali dvakrat več kot lani. Po besedah predsednika ocenjevalne komisije Antona Vodovnika so slovenski pridelovalci vin kljub ne najboljšim razmeram lani pridelali kakovostna vina.

JOŽE POJBIČ

NAVZKRIŽNI TEČAJI (6. 8. 1990, New York)

1 / 2	USD	DEM	GBP	CHF	FRF	ITL[3]	JPY[3]
USD	–	0,628	1,858	0,738	0,187	1165	149,3
DEM	1,593	–	2,953	1,175	0,298	731,7	93,84
GBP	0,538	0,338	–	0,398	0,101	2160	277,1
CHF	1,352	0,851	2,513	–	0,254	859,7	110,3
FRF	5,34	3,350	9,895	3,937	–	218,4	28,00

Legenda: 1 = vrednost pos. valute za enoto druge valute; 2 = vrednost za enoto posamezne valute; 3 = velja le za enoto posamezne valute; USD = ameriški dolar; DEM = zahodnonemška marka; GBP = britanski funt; CHF = švicarski frank; FRF = francoski frank; ITL = italijanska lira; JPY = japonski jen.

LISTA ČISTIH RAČUNOV

Letna obrestna mera za mesec avgust:
- osnovna 22 %,
- stimulativna I 25 % (za komercialne zapise, katerih povprečno dnevno stanje znaša med 15.000,00 in 50.000,00 din),
- stimulativna II 28 % (za komercialne zapise, katerih povprečno dnevno stanje presega 50.000,00 din).

Navedeni kriterij povprečnega dnevnega stanja sredstev se bo ugotavljal za tromesečno obdobje julij – september 1990.

Vrednostni papirji se vnovčujejo kot sredstva na vpogled

Obračun in pripis obresti je vsake tri mesece, najpozneje v dvajsetih dneh po končanem obračunskem obdobju.

Komercialni popust pri nakupu blaga v prodajalnah Mednarodnega podjetja Slovenijales znaša 1 % na vrednost gotovinskega nakupa. Osnova za obračun je prodajna cena blaga oz. konsignacijska cena pri blagu v konsignacijski prodaji.

Pogoji odobritve popusta so naslednji:
- da je vrednost gotovinskega nakupa večja od 5.000,00 din
- da je kupec član KLUB-a Slovenijales najmanj tri mesece
- da povprečno stanje sredstev na vrednostnem papirju, v obdobju zadnjih treh mesecev do dneva nakupa, presega znesek računa za kupljeno blago.

Komercialni popust bo obračunan in izplačan v matičnem KLUB-u Slovenijales, na podlagi računa za kupljeno blago, v roku treh dni po predložitvi pismenega zahtevka.

KLUB SLOVENIJALES